

M. A. Akşit Koleksiyonundan

İlke

2

Sorunlu, kusurlu ve engellilerde Farkındalık Boyutu üzerine Düşünceler*

M. Arif Akşit**, Ömür Şaylıgil***, Nurettin Başaran****

*Eskişehir Acıbadem Hast. Pediatrik Genetik Birimi çalışmasıdır

**Prof. Dr. Pediatri, Neonatoloji ve Ped. Genetik Uzmanı, Acıbadem Hast., Eskişehir

*** Prof. Dr. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı, Eskişehir, ****KATKI: Prof. Dr. Nurettin Başaran; Tıbbi Genetik Bilim Dalı

Öncelikle, farkındalık boyutu üzerine, tanımın engelli denilmesi bile ters gelmekte iken, özürlü tanımında ise özür dileyen onlar değil, onlara haklarını sağlama açısından özür dileyen biz olmalıyız boyutu akla gelmektedir. Hepimizin görünürde bir engeli olmasa bile, bazı konularda algılama sorunları yaşamakta ve bir bakıma görünmez engelli olmaktadır ama bize bu tanım yapılmamaktadır. Çizimde kabiliyetsiz derken, engelli demiyoruz. Bu açıdan sadece sorununun tanımlanması yeterli olacaktır sanırım. Birçok kişi gözü görmez ama yazdıkları görenlerden çok daha iyi algıladığının kanıtıdır. Sağır yerine, işitme engelli değil, sadece işitmez, kör veya görme engelli yerine görmez gibi olumsuz eki eklenmesi neden yeterli olmamaktadır diye düşünmekteyim.

İnsanlar kendi gözleri ile çevreye bakarlar ancak akılları ile görürler. Bir çocuk bilmediği bir hayvanı görse bile algılamaz ve soracaktır, “bu nedir diyerek”, ailesi de bilmeyince sorgulayacaklar veya bilene soracaklardır.

Görmeyenlere Görme engellilere, file dokunmaları söylenmiş ve alınan cevaplar; 1) sert taş gibi dişini tanımlamış, 2) yaprak gibi deri diyerek kulağı, 3) boru gibi diyen hortumu, 4) sütün gibi belirten bacağı söylemiş, 5) halat gibi söyleyen de kuyruğu tanımlamışlar. Gövde tanımlanamamış ve bütünlük belirtilememiş. Tüm bireyler

gerçek ve doğruyu söyleseler bile, tanımlar geçerli ama bütünlüğü olmadığı için doğruluktan uzaktır, farkındalık oluşmamaktadır.

Farkındalık özellikle sorunlu, kusurlu ve engelli olmaları durumunda, onları özürleri şekline tanımlama ile değil, insan olarak bütünlük olarak kavramalıdır. İnsana insanlık ve etik ilkelerde yaklaşım esastır. Aksi kabul edilebilir olamaz. TDK lügat anlamı olarak özür: bir kusurun, bir eksikliğin, bir suçun elde olmadan yapıldığını öne sürme ya da bunun hoş görülmesini gerektiren neden ve bozukluk, eksiklik, elverişsizlik, sakatlık olarak belirtilmektedir. Doğanın ve yaşamın bir sonucu olan, kişiye bağlı olmayan durum olduğu için özür dilenmez ve özür olarak tanımlanmamalıdır. Ayrıca insanlık boyutu olarak insanlıkta bir eksiklik, bozukluk ve elverişsizlik değildir, bedensel olan duruma ruhsal ve sosyal anlam yüklenemez.

S ağılığın sorunlu, kusurlu, engelli veya sekelli olması ile, değerlendirme belirli bir toplum, grubun algısı ile değil, evrensel İnsan Hakları boyutunda, etik insanlık ilkeleri içinde değerlendirilmelidir. Toplum açısından bireylerin izole edilmesinin gerekçesi, çoğunlukla koruma ve gözetme ile belirtildiği gözlenmektedir. İzolasyon değil birliktelik gereklidir. Sosyal ortama birlikte alınması yerine onların, sorunlu, kusurlu veya sekelli olması gerek yüceltme gerek aşağılama ile, aynı boyuta gelemmez, onlara ayrıcalık yapılmalı şeklinde bir izolasyon, uzaklaştırılması bir bakıma korunma duygusu ile oluşmaktadır. *Sen engellisin, ne düzeyde engelin var* demek bile bir ayrımcılıktır. mmmmm

Siyahların beyazlardan ayrışması, farklı tür oldukları, genetik olarak onların insan türü olmadığı iddiaları olmuş, tüm çalışmaların ise orijinal, daha doğal genlerin Afrika kökenlilerden geldiğinin ispatına yaramıştır. Buna benzer olarak, Güney Amerika'da esmer yapı içinde oluşan Albino'lu çocukların, Güneşin Çocukları olarak kutsallaşmış, 30 yaşlarında da kurban edilmeleri gözlenmektedir. Kısaca toplum, genel yapıdan farklı olanları, köle veya kutsal sıfat katarak izole etmektedir. Farklılaştırmakta, farkındalığı ters olarak kullanmaktadır.

Kongenital Anomaliler konusunda girmeden farklılaşma konusunun düşünsel boyutu ortaya konulmaya çalışılmaktadır.

Özet

Sorunlu, Kusurlu ve Engellilerde Farkındalık Boyutu üzerine Düşünceler

Amaç: Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere farkındalık temelinde yaklaşım boyutu irdelenmektedir.

Dayanaklar/Kaynaklar: İnsan Hakları, Engelli Hakları ile İlgili Birleşmiş Milletler Sözleşmesi dikkate alınmış, ancak düşünce boyutu olarak ele alınmıştır.

Giriş: *Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme* engellerin sağlık açısından engellerin kaldırılması şeklinde olmadığı, kişilerin onuru, değeri, eşit ve devredilmez haklarına vurgu ile dünyada

özgürlüğün, adalet ve barışın temeli olan, ayrımcılığa uğramadan, ayrımcılığın önlenmesi, eşit koşulların sağlanması, yaşam koşullarının gelişmesi, temel özgürlükler, bireysel varlığın ve bağımsızlığın önemi, dezavantajlarının kaldırılması, fırsat eşitliği ve empati yapmak olarak belirtilmektedir.

Genel Yaklaşım: Farkındalık değerlendirmesi: objektif olmak, birey hakkı önceliklidir, tüm yaşam boyu kapsamlıdır, ayrıştırma değil bütünleştirmeli, gruplaştırmamalı, sınıflandırmamalı, hak edişe göre hakkı vermek, kibir, benlik ile değil, gerçek üzere olmak, eğitilmek, eğitilebilmek, gelişimi ve bilimi talep etmek, peşin hükümlü değil, duruma ve gelişime göre uyarlama yapabilmek, akli bilimi yorumlamak üzere kullanmak, yaklaşımların bireye ve soruna göre özel ve özgül olması, değerleri algılamak olarak vurgulanmaktadır.

Yaklaşım: Bireylerin farkındalığı konusunda bir düşünce oluşturulmaya çalışılmaktadır.

Sonuç: Farkındalık insanın sorunlu, kusurlu ve engelli olması değil, insan olmasını algılamasıdır.

Yorum: Farkındalık bilinç durumu ile algılamaktır ki, oluşmasında en önemli yöntem empatidir.

Anahtar Kelimeler: Farkındalık, felsefe boyutu, Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme

Outline

Views on Awareness Concept at Impairments, Disabilities and Handicaps

AIM: The person whether has Impairment, Disability/Incapability and Handicap, be on awareness of the Humanity perspectives. This Unit is concerned on it.

Grounding Aspects: The United Nations CONVENTION ON THE RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES is indicated thus, the perspectives are not related to them, independent point of view.

Introduction: The CONVENTION ON THE RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES is not directly indicates to correction and overcome of the disabilities. Some of the indications are as: recognize the inherent dignity and worth and the equal and inalienable rights of all members of the human family as the foundation of freedom, justice and peace in the world, everyone is entitled to all the rights and Freedoms set forth therein, without distinction of any kind, Reaffirming the universality, indivisibility, interdependence and interrelatedness of all human rights and fundamental freedoms and the need for persons with disabilities to be guaranteed their full enjoyment without discrimination, their full and effective participation in society on an equal basis with others, on the basis of disability is a violation of the inherent dignity and worth of the human person, their individual autonomy and independence, including the freedom to make their own choices, decision-making processes about policies and programs, including those directly concerning them, greater risk, both within and outside the home, of violence, injury or abuse, neglect or negligent treatment, maltreatment or exploitation, promote their participation in the civil, political, economic, social and cultural spheres with equal opportunities.

Proceeding: Awareness concept is evaluated at the Impairments, Disabilities and Handicaps.

Notions: The human perspectives must be perceiving at the IDH, as the Human being be assessed.

Conclusion: Empathy is the main method for awareness by mindfulness.

Key Words: Awareness, perceiving, mindful views on Impairments, Disabilities, Handicaps

Giriş

Sorunlu, kusurlu veya sekelli olan bireyler; evrensel engelli hakları kavramına girmeden, farkındalık boyutu ile değerlendirme amaçlanarak bu Ünite hazırlanmıştır. mmmmm

Engelli Hakları ile ilgili Sözleşme de eklenerek Farkındalık çerçevesinde yorumlanmıştır.

ENGELLİLERİN HAKLARINA İLİŞKİN SÖZLEŞME

<https://humanrightscenter.bilgi.edu.tr/media/uploads/2015/08/03/EngellilerinHaklarinaIliskinSozlesme.pdf>

BM ENGELLİLERİN HAKLARINA İLİŞKİN SÖZLEŞME Giriş/Preamble

13 Aralık 2006 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda kabul edilen, 30 Mart 2007 tarihinde imzaya açılan ve Ülkemiz tarafından aynı tarihte 80 ülke ile birlikte imzalanan "Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme'nin onaylanması, 3/12/2008 tarihli ve 5825 sayılı Kanunla uygun bulunmuştur. 5825 sayılı Kanun 18 Aralık 2008 tarihli ve 27084 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Giriş

İşbu Sözleşme 'ye Taraf Olan Devletler,

(a) Birleşmiş Milletler Şartı'nda ilan edilmiş olan ve insanlık ailesinin tüm mensuplarının doğuştan sahip oldukları onuru, değeri, eşit ve devredilmez hakları dünyada özgürlüğün, adalet ve barışın temeli olarak kabul eden ilkeleri anımsayarak,

(b) Birleşmiş Milletler' in, İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi ve Uluslararası İnsan Hakları Sözleşmeleri ile tanınan hak ve özgürlüklere herhangi bir ayrımcılığa uğramaksızın herkesin sahip olduğunu kabul ve ilan ettiğini göz önünde bulundurarak,

(c) Tüm insan haklarının ve temel özgürlüklerin evrensel, bölünmez, birbiriyle bağlantılı ve karşılıklı bağımlı olma niteliği ile engelli bireylerin bu haklardan herhangi bir ayrımcılığa uğramaksızın yararlanmalarının güvence altına alınması gerekliliğini tekrar teyit ederek,

(d) Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme' yi, Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme 'yi, Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme' yi, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme' yi, İşkence ve Diğer İnsanlık Dışı veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme' yi, Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni ve Uluslararası Göçmen İşçilerin ve Aile Bireylerinin Korunması Sözleşmesi'ni akılda tutarak,

(e) Engelliliğin gelişen bir kavram olduğunu ve engellilik durumunun, sakatlığı olan kişilerin topluma diğer bireyler ile birlikte eşit koşullarda tam ve etkin katılımını engelleyen tutumlar ve çevre koşullarının etkileşiminden kaynaklandığı gerçeğini kabul ederek,

(f) Engelliler için Dünya Eylem Programı ve Engelliler için Fırsat Eşitliğinin Sağlanmasına Yönelik Standart Kurallar 'da yer alan ilke ve politika önerilerinin engellilere fırsat eşitliği sağlanmasına yönelik ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeyde politikaların, planların, programların ve eylemlerin geliştirilmesi, tasarlanması ve değerlendirilmesine katkısını göz önünde bulundurarak,

(g) Engelliliğe ilişkin konuların sürdürülebilir kalkınmayla ilgili stratejilerin ayrılmaz bir parçası olarak ele alınmasının önemini vurgulayarak,

(h) Bir kişinin engelli olduğu için ayrımcılığa maruz kalmasının her bireyin doğuştan sahip olduğu insanlık onuru ve değerinin de ihlal edilmesi anlamına geldiğini de kabul ederek,

(i) Bunun yanı sıra engelli bireylerin çeşitliliğini kabul ederek,

(j) Daha yoğun desteğe ihtiyacı olan engelliler dahil olmak üzere, tüm engellilerin insan haklarının güçlendirilmesi ve korunmasının gerektiğini kabul ederek,

(k) Çeşitli araç ve yükümlülüklerin varlığına rağmen engelli kişilerin topluma eşit bireyler olarak katılmaları önündeki manilerin halen var olmaya devam ettiği ve dünyanın her yerinde engelli bireylerin insan hakları ihlallerine maruz kaldıkları gerçeğinden endişe duyarak,

(1) Özellikle gelişmekte olan ülkeler başta olmak üzere tüm ülkelerde engellilerin yaşam koşullarının geliştirilmesinde uluslararası iş birliğinin önemini bilincinde olarak,

(m) Engellilerin toplumun refah ve çeşitliliğine yaptıkları ve yapabilecekleri olumlu katkıları ve engellileri insan haklarını ve temel özgürlükleri tam kullanmaya ve topluma tam katılmaya teşvik etmenin onların toplumsal aidiyetlerine, toplumun insani, sosyal ve ekonomik yönden kalkınmasına ve yoksulluğun azalmasına katkıda bulunacağını kabul ederek,

(n) Kendi seçimlerini yapma özgürlüğü de dahil olmak üzere engellilerin bireysel varlıklarının ve bağımsızlığının önemini kabul ederek,

(o) Engellilerin kendilerini doğrudan ilgilendirenler de dâhil olmak üzere politika ve programlarla ilgili karar alma süreçlerine etkin olarak katılabilmeleri gerektiğini dikkate alarak,

(p) İrk, ten rengi, cinsiyet, dil, din, siyasi veya başka fikir, ulusal, etnik veya toplumsal köken, mülkiyet, doğum, yaş veya başka bir statü bakımından birçok nedene dayalı olarak ve bu nedenle daha ağırlaştırılmış bir ayrımcılığa maruz kalan engellilerin karşılaştığı zor koşullardan kaygı duyarak,

(q) Engelli kadınların ve kızların hem ev içinde hem de ev dışında şiddete uğramaya, yaralanmaya veya istismara, ihmale, ihmalkâr muameleye, kötü muameleye veya istismara karşı daha büyük bir risk altında oldukları gerçeğinin farkında olarak,

(r) Engelli çocukların diğer çocuklarla eşit koşullar altında tüm insan haklarından ve temel özgürlüklerden tam olarak yararlanması gereğini kabul ederek ve bu bağlamda Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne Taraf Devletlerin üstlendiği yükümlülükleri yeniden hatırlatarak,

(s) Engellilerin insan temel hak ve özgürlüklerinden tam yararlanmasını teşvike yönelik çabalara cinsiyet eşitliği perspektifinin de eklenmesi gerektiğini vurgulayarak,

(t) Engellilerin çoğunluğunun yoksulluk koşullarında yaşadığının altını çizerek ve bu bakımdan, yoksulluğun engelliler üzerindeki olumsuz etkisine dikkat çekmenin kritik önemini kabul ederek,

(u) Birleşmiş Milletler Şartı'nda yer alan amaç ve ilkelere saygı üzerine kurulu barış ve güvenlik ortamının ve yürürlükteki insan hakları belgelerine riayet edilmesinin özellikle silahlı çatışma ve işgal koşullarında engellilerin korunması için vazgeçilmez olduğunu akılda tutarak,

(v) Fiziksel, sosyal, ekonomik ve kültürel çevreye, sağlık ve eğitim hizmetlerine, bilgiye ve iletişime erişimin engellilerin tüm insan haklarından ve temel özgürlüklerden tam yararlanmasını sağlamadaki önemini kabul ederek,

(w) Diğer bireylere ve ait olduğu topluma karşı görevleri bulunan bireyin Uluslararası İnsan Hakları Sözleşmesi'nde tanımlanan hakların güçlendirilmesi ve bu haklara riayet edilmesi için çaba gösterme yükümlülüğü altında olduğunun farkında olarak,

(x) Ailenin toplumun doğal ve temel birimi olduğu ve toplum ve devlet tarafından korunması gerektiğinin ve engellilerin tüm insan haklarından tam ve eşit ölçüde yararlanabilmesinin sağlanabilmesi için engelliler ile aile bireylerinin gerekli koruma ve desteği alması gerektiğine inanarak,

(y) Engellilerin haklarını ve onurunu güçlendiren ve koruyan kapsamlı bir uluslararası sözleşmenin engellilerin ağır sosyal dezavantajlarının ortadan kaldırılmasına ve onların medeni, siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel ortamlara eşit fırsatlarla katılımının teşvik edilmesine hem gelişen hem de gelişmekte olan ülkelere önemli bir katkı sağlayacağına ikna olarak,

Aşağıdaki hükümler üzerinde anlaşmaya varmışlardır:

İngilizcesi

CONVENTION ON THE RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES

(<http://www.turkhukuksitesi.com/serh.php?did=9135>)

Preamble

The States Parties to the present Convention,

(a) Recalling the principles proclaimed in the Charter of the United Nations which recognize the inherent dignity and worth and the equal and inalienable rights of all members of the human family as the foundation of freedom, justice and peace in the world,

(b) Recognizing that the United Nations, in the Universal Declaration of Human Rights and in the International Covenants on Human Rights, has proclaimed and agreed that everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth therein, without distinction of any kind,

(c) Reaffirming the universality, indivisibility, interdependence and interrelatedness of all human rights and fundamental freedoms and the need for persons with disabilities to be guaranteed their full enjoyment without discrimination,

- (d) Recalling the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, the International Covenant on Civil and Political Rights, the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination, the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, the Convention on the Rights of the Child, and the International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families,
- (e) Recognizing that disability is an evolving concept and that disability results from the interaction between persons with impairments and attitudinal and environmental barriers that hinders their full and effective participation in society on an equal basis with others,
- (f) Recognizing the importance of the principles and Policy guidelines contained in the World Programme of Action concerning Disabled Persons and in the Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities in influencing the promotion, formulation and evaluation of the policies, plans, programs and actions at the national, regional and international levels to further equalize opportunities for persons with disabilities,
- (g) Emphasizing the importance of mainstreaming disability issues as an integral part of relevant strategies of sustainable development,
- (h) Recognizing also that discrimination against any person on the basis of disability is a violation of the inherent dignity and worth of the human person,
- (i) Recognizing further the diversity of persons with disabilities,
- (j) Recognizing the need to promote and protect the human rights of all persons with disabilities, including those who require more intensive support,
- (k) Concerned that, despite these various instruments and undertakings, persons with disabilities continue to face barriers in their participation as equal members of society and violations of their human rights in all parts of the world,
- (l) Recognizing the importance of international cooperation for improving the living conditions of persons with disabilities in every country, particularly in developing countries,
- (m) Recognizing the valued existing and potential contributions made by persons with disabilities to the overall well-being and diversity of their communities, and that the promotion of the full enjoyment by persons with disabilities of their human rights and fundamental freedoms and of full participation by persons with disabilities will result in their enhanced sense of belonging and in significant advances in the human, social and economic development of society and the eradication of poverty,
- (n) Recognizing the importance for persons with disabilities of their individual autonomy and independence, including the freedom to make their own choices,
- (o) Considering that persons with disabilities should have the opportunity to be actively involved in decision-making processes about policies and programs, including those directly concerning them,
- (p) Concerned about the difficult conditions faced by persons with disabilities who are subject to multiple or aggravated forms of discrimination on the basis of race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national, ethnic, indigenous or social origin, property, birth, age or other status,
- (q) Recognizing that women and girls with disabilities are often at greater risk, both within and outside the home, of violence, injury or abuse, neglect or negligent treatment, maltreatment or exploitation,
- (r) Recognizing that children with disabilities should have full enjoyment of all human rights and fundamental freedoms on an equal basis with other children, and recalling obligations to that end undertaken by States Parties to the Convention on the Rights of the Child,
- (s) Emphasizing the need to incorporate a gender perspective in all efforts to promote the full enjoyment of human rights and fundamental freedoms by persons with disabilities,
- (t) Highlighting the fact that the majority of persons with disabilities live in conditions of poverty, and in this regard recognizing the critical need to address the negative impact of poverty on persons with disabilities,
- (u) Bearing in mind that conditions of peace and security based on full respect for the purposes and principles contained in the Charter of the United Nations and observance of applicable human rights instruments are indispensable for the full protection of persons with disabilities, in particular during armed conflicts and foreign occupation,
- (v) Recognizing the importance of accessibility to the physical, social, economic and cultural environment, to health and education and to information and communication, in enabling persons with disabilities to fully enjoy all human rights and fundamental freedoms,
- (w) Realizing that the individual, having duties to other individuals and to the community to which he or she belongs, is under a responsibility to strive for the promotion and observance of the rights recognized in the International Bill of Human Rights,
- (x) Convinced that the family is the natural and fundamental group unit of society and is entitled to protection by society and the State, and that persons with disabilities and their family members should receive the necessary protection and assistance to enable families to contribute towards the full and equal enjoyment of the rights of persons with disabilities,
- (y) Convinced that a comprehensive and integral international convention to promote and protect the rights and dignity of persons with disabilities will make a significant contribution to redressing the profound social disadvantage of persons with disabilities and promote their participation in the civil, political, economic, social and cultural spheres with equal opportunities, in both developing and developed countries, Have agreed as follows:

3-Katkı: Nurettin Başaran

Yorum MAA

Uluslararası Sağlığın ve Engellilerin İşlevlerinin Sınıflaması (İsveç) sosyal politikalar değil, farkındalık temelinde sorular kalitatif kapsamlar olarak bilişim üzeri puanlamaktadır. Önemli olan gerçeklik üzerinde olunmalıdır.

Yorum

Sorunlu, kusurlu veya sekelli/engelli olan kişilerin tüm insanlar ile aynı boyutta olduğunun algılanmasını amaçlayan bir bildirgedir. Özellikle belirtilmesi gereken nokta, onlara ayrıcalık ve farklılık değildir, eşit hakları sağlamaktır. Bildirgede ayrıcalık değil, onlara eşit hakların sağlanması öngörülmektedir. Bunun imkânsız olduğu düşünülebilir, ancak eksiklikleri, engellerinin giderilmesi, sosyal imkanlar ve eğitim ile bunun sağlanabileceği düşünülmelidir. Eli olmayana el protezi takılıp eşitlik sağlanmalı, miyop olana gözlük, kataraktı olana lens takılması ile sağlanacağı öngörülebilir. Otizm veya 21 Trizomi olan olguların erken eğitim boyutu ile akranları ile bir arada olabildiği ancak daha üst akademik boyuta olmadan da toplumda etkin ve verimli olabilecekleri gözlenmektedir.

- İnsanlık ailesinin tüm mensuplarının doğuştan sahip oldukları **onuru, değeri, eşit ve devredilmez hakları dünyada özgürlüğün, adalet ve barışın temeli olarak kabul eden ilkeleri**
- **Herhangi bir ayrımcılığa uğramaksızın yararlanmalarının** güvence altına alınması
- **Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesine İlişkin** Uluslararası Bildirgelere uyum
- Engelliliğin gelişen bir kavram olduğunu ve engellilik durumunun, sakatlığı olan kişilerin topluma **diğer bireyler ile birlikte eşit koşullarda tam ve etkin katılımını engelleyen tutumlar ve çevre koşullarının** etkileşiminden kaynaklandığı gerçeğini kabul edilmesi
- **Engellilerin yaşam koşullarının geliştirilmesi**
- Engellilerin toplumun refah ve çeşitliliğine yaptıkları ve yapabilecekleri olumlu katkıları ve engellileri insan haklarını ve temel **özgürlükleri tam kullanmaya ve topluma tam katılmaya teşvik etmenin** onların toplumsal aidiyetlerine, toplumun insani, sosyal ve ekonomik yönden kalkınmasına ve yoksulluğun azalmasına katkıda bulunacağını kabulü
- **Bireysel varlıklarının ve bağımsızlığının önemi**

Engellilerin haklarını ve onurunu güçlendiren ve koruyan kapsamlı bir uluslararası sözleşmenin **engellilerin ağır sosyal dezavantajlarının ortadan kaldırılmasına ve onların medeni, siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel ortamlara eşit fırsatlarla katılımının teşvik edilmesine** hem gelişen hem de gelişmekte olan ülkelerde önemli bir katkı sağlayacağı, belirtilmektedir.

4-Katkı: Nurettin Başaran

Yorum MAA

İnsanların eğitim olarak kendilerinin gelişim ve değişimi olarak yapılanacağı için özel ve özgün yapılması önemlidir. Bu açıdan özel eğitilmiş kişiler

tarafından eğitim verilmeli, yöntem olarak oyun modelinin seçilmesi önemlidir. Eğitim bireyi: özgür bir toplumda, faal bir yetişkin yaşamı için hazırlayacak, kendi ve başkalarının kültürel kimliklerine ve değerlerine saygıyı geliştirme ile eğitilenin kişiliği, becerilerinin zihinsel ve fiziksel yeteneklerinin mümkün olduğunca geliştirilmesine çalışmak olarak belirtilmektedir.

BM ENGELLİLERİN HAKLARINA İLİŞKİN SÖZLEŞME (Özet Vurgular olarak)

Madde 1 Amaç: Bu Sözleşme'nin amacı, engellilerin tüm insan hak ve temel özgürlüklerinden tam ve eşit şekilde yararlanmasını teşvik ve temin etmek ve insanlık onurlarına saygıyı güçlendirmektir.

Engelli kavramı diğer bireylerle eşit koşullar altında topluma tam ve etkin bir şekilde katılımlarının önünde engel teşkil eden uzun süreli fiziksel, zihinsel, düşünsel ya da algısal bozukluğu bulunan kişileri içermektedir.

YORUM: Etkin ve verimli olarak tam eşit katılım konusunda engel olanlar denilmekte, sosyal engeller de katılması uygun olacaktır; insanlık onuru ele alınması ile de düşünülmektedir.

Madde 2 Tanımlar: İşbu Sözleşme'nin amaçları açısından;

"İletişim" erişilebilir bilgi ve iletişim teknolojisi dahil dilleri, metin gösterimini, ... dokunarak iletişimi, büyük harflerle baskıyı, yazılı, işitsel ve erişilebilir çoklu medyayı, sade dili, işitsel okumayı, beden dilini, diğer tür, biçim ve araçlarla gerçekleşen iletişimi içermektedir;

YORUM: İletişim, iş birliği ve eşgüdüm açısından, birey olarak diğer fertlerle etkileşim olabilmesi için, aynı düzeyde ortak bağımsızlık ve rıza temelinde oluşmalıdır. Birisinin emir vermesi, köle gibi yaklaşması ile oluşanlar iletişim boyutunda ele alınmamalıdır. İnsanlık dışı, etik ilkelere ters gelenler iletişim değil, hukuksal sorun; yüceltme, kutsama veya tersi, aşağılama, mobbing, yıldırma gibi farklı boyutlar ile olay suç olarak bakılmalıdır.

... "Engelliliğe dayalı ayrımcılık" siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlamayı kapsamaktadır. Engelliliğe dayalı ayrımcılık makul düzenlemelerin gerçekleştirilmemesi dahil her türlü ayrımcılığı kapsar.

YORUM: Ayrımcılık, engelli ve engelli olmayan demek bile bu kapsamdadır. Dışlama, kısıtlama sosyal, ekonomik, siyasi, kültürel, medeni veya herhangi bir gerekçe ile (sarışın, esmer gibi) gruplandırma yapılamaz.

Madde 3 Genel İlkeler: İşbu Sözleşme'nin dayandığı ilkeler şunlardır:

(a) Kendi seçimlerini yapma özgürlükleri ve bağımsızlıklarını da kapsayacak şekilde, kişilerin insanlık onuru ve bireysel özerkliklerine saygı gösterilmesi;

(b) Ayrımcılık yapılmaması;

(c) Engellilerin topluma tam ve etkin katılımlarının sağlanması;

(d) Farklılıklara saygı gösterilmesi ve engellilerin insan çeşitliliğinin ve insanlığın bir parçası olarak kabul edilmesi;

(e) Fırsat eşitliği;

(f) Erişilebilirlik;

(g) Kadın-erkek eşitliği;

(h) Engelli çocukların gelişim kapasitesine ve kendi kimliklerini koruyabilme haklarına saygı duyulması.

YORUM: İlkeler: 1) kendi seçimini yapma, 2) eşitlik, ayrımcılık yapmama, 3) tam ve etkin katılımın sağlanması, 4) insanlığın kaçınılmaz bir parçası olarak saygı gösterilmesi, 5) fırsat eşitliğinin oluşturulması, 6) Erişilebilirlik, seçme ve seçilme dahil çok yönlü ve birey hakkı

temelinde olmak, 7) kadın ve erkek ayırımı yapılmadan yaklaşım, 8) kapasitesi ve kimliklerinin geliştirilmesi temelinde bereye özel ve özgün, tuning/kişiye özgü eğitim.

Genel Yorum

Dayanılan ilkelere bakıldığında; ayrımcılık değil, eşitlik, fırsat eşitliği sağlamaktır. Bunun olması için toplumdaki istenen; sorun, kusur veya sekelinin düzeltilmesi veya telafi/eksikliklerin engellerin sosyal veya maddi olarak giderilmesidir.

- 1) Kendi seçimlerini yapma özgürlükleri ve bağımsızlıklarını da kapsayacak şekilde, kişilerin insanlık onuru ve bireysel özerkliklerine saygı gösterilmesi;
- 2) Ayrımcılık yapılmaması
- 3) Engellilerin topluma tam ve etkin katılımlarının sağlanması
- 4) Farklılıklara saygı gösterilmesi ve engellilerin insan çeşitliliğinin ve insanlığın bir parçası olarak kabul edilmesi
- 5) Fırsat eşitliği;
- 6) Erişilebilirlik;
- 7) Kadın-erkek eşitliği
- 8) Engelli çocukların gelişim kapasitesine ve kendi kimliklerini koruyabilme haklarına saygı duyulması

Madde 4 Genel Yükümlülükler

1. Taraf Devletler ... tüm engellilerin insan hak ve temel özgürlüklerinin eksiksiz olarak yaşama geçirilmesini sağlamak ve engellilerin hak ve özgürlüklerini güçlendirmekle yükümlüdür.

Bu amaç doğrultusunda Taraf Devletler;

- (a) ... gerekli tüm yasal, idari ve diğer tedbirleri almayı;
- (b) Yürürlükte mevcut, engelliler aleyhinde ayrımcılık teşkil eden yasalar, düzenlemeler, gelenekler ve uygulamaları değiştirmek veya ortadan kaldırmak için gerekli olan, yasama faaliyetleri dahil uygun tüm tedbirleri almayı;
- (c) ...engellilerin insan haklarının korunmasını ve güçlendirilmesini dikkate almayı;
- (d) Bu Sözleşmeyle bağdaşmayan eylemler veya uygulamalardan kaçınmayı ... uygun davranmalarını sağlamayı;
- (e) Kişiler, örgütler veya özel teşebbüslerin engelliliğe dayalı ayrımcı uygulamalarını engellemek için gerekli tüm uygun tedbirleri almayı;
- (f) Standartlar ve rehber ilkelerin geliştirilmesinde ... evrensel tasarımdan yararlanılması ve engellilerin özel ihtiyaçlarını karşılamak üzere evrensel olarak tasarlanmış ve mümkün olduğunca ... sağlamayı veya desteklemeyi;
- (g) Maliyeti karşılanabilir teknolojilere öncelik vererek bilgi ve iletişim teknolojileri, hareket kolaylaştırıcı araçlar, yardımcı teknolojiler gibi engellilere yönelik yeni teknolojilerin araştırılması, geliştirilmesi, temini ve kullanılabilirliğini sağlamayı veya desteklemeyi;
- (h) Engellilere yeni teknolojiler dahil hareket kolaylaştırıcı araçlara, yardımcı teknolojilere ve bunların beraberindeki diğer yardımcı ve destekleyici hizmetler ile tesislere ilişkin erişim bilgilerinin sağlanmasını,
- (i) Engellilerle çalışan meslek sahipleri ve işyeri personelinin ... eğitiminin geliştirilmesi ve böylece bu haklarla güvence altına alınan destek ve hizmetlerin iyileştirilmesini Taahhüt eder.

YORUM: Hak ve özgürlüklerini temin için gerekenleri yapmalı: 1) Yasal ve yönetsel, 2) yürürlükteki engelleri kaldırmak, 3) hakların korunma ve güçlendirilmesi, 4) uygun olmayandan kaçınmak ve uygun olanı sağlamak, 5) ayrımcılığı önleme tedbirleri, 6) tasarım ve rehberlerin engellilere uygun olması, 7) teknolojinin engellilere iletişim ve aktiviteleri açısından yarar üzerine yapılması, 8) özellikle engelliler ile ilintili olanların eğitimi yapılmalı, uygulanmalıdır.

2. Taraf Devletler ... azami tedbirleri almayı ve gerektiğinde uluslararası iş birliği çerçevesinde engellilerin bu haklardan tam olarak yararlanmasını aşamalı olarak sağlamak için ... taahhüt eder.

3. Taraf Devletler ... yasalar ve politikaların geliştirilmesi ve yaşama geçirilmesi ... örgütler aracılığıyla sürekli danışacak ve etkin bir şekilde bu sürece dahil edeceklerdir.

4. Bu Sözleşme 'deki hiçbir hüküm engelli kişilerin haklarının sağlanması bakımından daha elverişli nitelikte olan ...mevcut bulunan hükümleri etkilemeyecektir. Taraf Devletler ... daha dar kapsamlı olarak öngördüğü gerekçesiyle kısıtlaması veya kısmen değiştirmesi mümkün değildir.

5. Bu Sözleşme'nin hükümleri herhangi bir sınırlama veya istisnaya tabi olmaksızın ... uygulanır.

YORUM: Devletler: 1) tedbir alma ve önlemlerden yararlanmaları, 2) yasa ve politika geliştirilmesi, 3) daha elverişli ve uygun olanları teşvik etmeli, 4) sınırlama ve istisna getirilmemesi, yapmalı, uygulanmalıdır.

Madde 5 Ayrımcılık Yapılmaması ve Eşitlik

1. Taraf Devletler herkesin hukuk önünde ve karşısında eşit olduğunu ve ayrımcılığa uğramaksızın hukuk tarafından eşit korunma ve hukuktan eşit yararlanma hakkına sahip olduğunu kabul eder.

2. Taraf Devletler ... her türlü ayrımcılığı yasaklar ve ... ayrımcılığa karşı eşit ve etkin bir şekilde korunmasını güvence altına alır.

3. Taraf Devletler ... düzenlemelerin yapılması için gerekli tüm adımları atar.

4. Engellilerin fiili eşitliğini hızlandırmak veya sağlamak için gerekli özel tedbirler ...ayrımcılık olarak nitelendirilmez.

YORUM: Eşitlik kavramında; hukuk tarafından, ayrımcılık yapmadan, tedbirleri alarak, engelliye göre engeli kaldırmanın eşitliği sağlamak açısından önemi vurgulanmaktadır.

Madde 6 Engelli Kadınlar

1. Taraf Devletler engelli kadınlar ile kız çocuklarının çok yönlü ayrımcılığa maruz kalmakta olduğunu kabul eder ve bu bakımdan onların tüm insan hak ve temel özgürlüklerinden tam ve eşit koşullarda yararlanmalarını sağlamaya yönelik tedbirleri alır.

2. Taraf Devletler kadınların tam gelişimi, ilerlemesi ve güçlenmesini ve bu Sözleşme 'de belirtilen insan hak ve temel özgürlüklerini kullanmalarını ve bunlardan yararlanmalarını sağlamak için gerekli tüm tedbirleri alır.

YORUM: Engelli kadın ve kız çocuklarının çok yönlü ayrımcılıkta oldukları gerçeği ile özgürlüklerin kullanılması ve insan haklarından yararlanması sağlanmalıdır.

Madde 7 Engelli Çocuklar

1. Taraf Devletler, ... eşit bir şekilde tüm insan temel hak ve özgürlüklerinden tam olarak yararlanmasını sağlamak için gerekli tüm tedbirleri alır.

2. Engelli çocuklarla ... çıkarının gözetilmesine öncelik verir.

3. Taraf Devletler ... görüşlerini serbestçe ifade etme hakkına sahip olmalarını, yaşları ve olgunluk seviyelerine göre görüşlerine önem verilmesini ve onlara bu hakkın tanınması için engeline ve yaşına uygun destek sunulmasını sağlar.

YORUM: Çocukların da tam etkin olarak, insan hakları ve özgürlüklerinin sağlanması ile gözetilmeleri ve onların görüşlerine de önem verilmesi ile destek sunulmalıdır.

Madde 8 Bilinçlendirme

1. Taraf Devletler, ... acil, etkin ve uygun tedbirleri almayı taahhüt eder:

(a) Aile dahil ... hakları ve insanlık onurlarına saygı duyulmasını teşvik etmek;

(b) ... engellilere yönelen klişeler, önyargılar, incitici uygulamalar ile cinsiyet ve yaş temelli ayrımcı davranışlarla mücadele etmek;

(c) Engelli bireylerin kapasiteleri ve katkılarına ilişkin bilinç yaratmak.

YORUM: Bireye uygun tedbirleri acilen almalıdır; a) insanlık onurları gözetilmeli, b) önyargı, klişeler, incitici uygulama ve ayrımcılık olmamalı, c) kapasitelerine ve katkılarına uygun bilinçlenme sağlanmalıdır.

2. Bu amaca yönelik tedbirler aşağıdakileri içermektedir:

(a) Toplumda bilinç yaratmaya yönelik etkin kampanyaların tasarlanması, başlatılması ve sürdürülmesi:

(i) Engelli bireylerin haklarının kabul edilebilirliği konusunda toplumun eğitimi;

(ii) Engellilere yönelik olumlu yaklaşımların ve toplumsal bilincin artırılması;

(iii) Engelli bireylerin becerileri, meziyetleri ve yeteneklerinin işyerlerine ve iş piyasasına katkısının toplumca tanınmasını teşvik etmek;

(b) Erken yaştan itibaren tüm çocukların eğitim sisteminin her aşamasında engelli bireylerin insan haklarına saygıyla yaklaşmasını teşvik etmek;

(c) Tüm kitle iletişim araçlarında engellilerin ... tanımlanmasını cesaretlendirmek;

(d) Engellilere ve haklarına ilişkin bilinci artırıcı eğitim programlarını desteklemek.

YORUM: Tedbir olarak; 1) bilgilendirme kampanyaları, 2) haklarının kabul edilebilirliği yaklaşımı, 3) olumlu yaklaşımların sağlanması, 4) beceri, meziyetleri ve yeteneklerine göre iş imkânı, 5) eğitimin her aşamasının eğitilecek kişiye göre yapılması, 6) iletişim ile ilişkilerin oluşması, 7) hakların bilinçlenmesi, yapılmalıdır.

Madde 9 Erişebilirlik

1. Taraf Devletler ... etkin katılımını sağlamak ve ... fiziki çevreye, ulaşım, bilgi ve iletişim teknolojileri ve sistemleri dahil olacak şekilde bilgi ve iletişim olanaklarına hem kırsal hem de kentel alanlarda halka açık diğer tesislere ve hizmetlere erişimini sağlamak için uygun tedbirleri alacaklardır. ...:

(a) Binalar, yollar, ulaşım araçları ve okullar, evler, sağlık tesisleri ve işyerleri dahil diğer kapalı ve açık tesisler;

(b) Elektronik hizmetler ve acil hizmetler de dahil olmak üzere bilgi ve iletişim araçları ile diğer hizmetler.

YORUM: Engellilerin sosyal medyaya ulaşması ile toplum ile bütünleşmeleri açık ve net oluşacağı belirgindir.

2. Taraf Devletler ... uygun tedbirleri alacaklardır:

(a) Kamuya açık veya kamu hizmetine sunulan tesis ve hizmetlere erişime ilişkin asgari standart ve rehber ilkelerin geliştirilmesi, duyurulması ve bunlara ilişkin uygulamaların izlenmesi;

(b) Kamuya açık tesisleri işleten veya kamuya hizmet sunan özel girişimlerin engellilerin ulaşılabilirliğini her açıdan dikkate almalarının sağlanması;

(c) İlgili kişilerin engellilerin karşılaştığı ulaşılabilirlik sorunlarıyla ilgili olarak eğitilmesi;

(d) Kamuya açık binalar ve diğer tesislerde Braille alfabesi ve anlaşılması kolay nitelik taşıyan işaretlemelerin sağlanması;

(e) Kamuya açık binalara ve tesislere erişimi kolaylaştırmak için rehberler, okuyucular ve profesyonel işaret dili tercümanları dahil çeşitli canlı yardımların ve araçların sağlanması;

(f) Engellilerin bilgiye erişimini sağlamak için onlara uygun yollarla yardım ve destek sunulmasının teşvik edilmesi;

(g) Engellilerin İnternet dahil yeni bilgi ve iletişim teknolojilerine ve sistemlerine erişiminin teşvik edilmesi;

(h) Erişilebilir bilgi ve iletişim teknolojileri ve sistemlerinin tasarım, geliştirme ve dağıtım çalışmalarının ilk aşamadan başlayarak teşvik edilmesi ve ... erişilebilmesinin sağlanması.

YORUM: Etkin iletişim için gereken yaklaşımların yapılacağı belirtilmektedir.

Madde 10 Yaşama Hakkı

Taraf Devletler her insanın yaşama hakkına sahip olduğunu yeniden onaylayarak engellilerin bu haktan etkin ve diğer bireylerle eşit koşullar altında yararlanmalarını sağlayacak gerekli tüm tedbirleri alır.

YORUM: Engelli olanların, yaşam hakkını diğer tüm insanlar gibi eşit ve etkin olarak hakları olduğu gerçeği ile bunun yasal korunduğu da açık, ve net olarak belirgindir.

Madde 11 Risk Durumları ve İnsani Bakımdan Acil Durumlar

Taraf Devletler silahlı çatışma halleri, acil insani durumlar ve doğal afetler de dahil olmak üzere risk durumlarında engellilerin korunması ve güvenliğinin sağlanması için insancıl hukuk ve uluslararası insan hakları hukuku dahil uluslararası hukuk çerçevesindeki yükümlülüklerini yerine getirmek için gerekli tüm tedbirleri alır.

YORUM: Etkin koruma ve gözetmenin risklerde de söz konusu olduğu vurgulanmaktadır.

Madde 12 Yasa Önünde Eşit Tanınma

1. Taraf Devletler, engellilerin buldukları her yerde kişi olarak tanınma hakkına sahip olduklarını yeniden onaylar.

2. Taraf Devletler engellilerin tüm yaşam alanlarında diğer bireylerle eşit koşullar altında hak ehliyetine sahip olduğunu kabul eder.

3. Taraf Devletler engelli bireylerin hak ehliyetlerini kullanırken gereksinim duyabilecekleri desteği alabilmeleri için uygun tedbirleri alır.

4. Taraf Devletler hak ehliyetinin kullanımına ilişkin tüm tedbirlerin uluslararası insan hakları hukukuna uygun olarak istismarı önleyici uygun ve etkin bir şekilde güvenceler sağlanmasını temin eder. ... tedbirlerin kişinin haklarına, iradesine ve tercihlerine saygılı olmasını, çıkar çatışmasından bağımsız olmasını, kişinin iradesine haksız bir müdahalede bulunmamasını, kişinin içinde bulunduğu koşullar ile orantılı olmasını ve bu koşulları gözetmesini, mümkün olan en kısa süre içinde uygulanmasını, yetkili, bağımsız ve tarafsız bir merci veya yargı organı tarafından sürekli olarak gözden geçirilmesini sağlamalıdır. Bu güvenceler söz konusu tedbirlerin kişinin hak ve çıkarlarını etkilediği derecede ölçülü olmalıdır.

5. Taraf Devletler ... engellilerin mülk edinmek veya mirasa hak kazanmak, mali işlerini kontrol etmek ve banka kredileri, ipotekleri ve diğer mali kredilere erişim açısından diğer bireylerle eşit haklara sahip olmasını sağlamak için uygun ve etkin bir şekilde tüm tedbirleri almalı ve engellilerin mülklerinden keyfi olarak mahrum bırakılmamasını sağlar.

YORUM: Etkin tanınma, eşit haklara sahip olma, destek sağlama, İnsan Hakları Hukukuna uygun yaklaşım yapılması, her türlü maddi olanakların sağlanması konusu yasal olarak belirtilmektedir.

Madde 13 Adalete Erişim

1. Taraf Devletler ... diğer bireylerle eşit koşullar altında adalete etkin bir şekilde erişimini sağlamalıdır.

....

2. Taraf Devletler ... adalet sistemi çalışanlarının gerekli eğitimi almalarını sağlamalıdır.

YORUM: Etkin eşit hukuk yaklaşım sağlanmalıdır. Ancak bu eşitlik bireye göre yapılmalıdır.

Madde 14 Kişi Özgürlüğü ve Güvenliği

1. Taraf Devletler engellilerin diğer bireylerle eşit koşullar altında aşağıdaki haklardan yararlanmasını sağlar:

(a) Kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkında yararlanma;

(b) Özgürlüklerinden hukuka aykırı veya keyfi bir şekilde mahrum bırakılmamaları, özgürlüğün kısıtlandığı hallerin hukuka dayalı olması ve engelliğin, hiçbir koşulda özgürlüğün kısıtlanmasının gerekçesi olarak gösterilmemesi.

2. Taraf Devletler ... özgürlüklerinden mahrum edildiyse; bunun diğer bireylerle eşit koşullar altında yapılmasını; engellilerin uluslararası insan hakları hukukuna uygun olarak güvencelere sahip olmasını ve makul düzenlemeye ilişkin hükümler dahil olmak üzere Sözleşme'nin hedefleri ve ilkeleriyle uyumlu muamele görmesini sağlar.

YORUM: Etkin civil liberties/birey haklarının sağlanması: 1) kişi özgürlüğü ve güvenliği, 2) keyfi davranışlardan korunmaları, 3) tutukluluk durumlarında da gereken özenin gösterilmesinin ötesinde ele alınmalıdır.

Madde 15, insanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezaya Maruz Kalmama

1. Hiç kimse işkence veya zalimane, insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleye veya cezaya maruz kalmamalıdır. Özellikle, hiç kimse rızası alınmaksızın tıbbi veya bilimsel deneye tabi tutulmamalıdır.

2. Taraf Devletler engellilerin işkence veya zalimane, insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleye veya cezaya karşı diğer bireylerle eşit koşullar altında korunmasını sağlamak için etkin bir şekilde tüm yasal, idari, yargısal ve diğer tedbirleri alır.

YORUM: Engellilerin herhangi bir şekilde insanlık dışı ve aşağılayıcı yaklaşımlar maruz kalmamaları için yaklaşımlar yapılmalıdır.

Madde 16 Sömürü, Şiddet veya İstismara Maruz Kalmama

1. Taraf Devletler engellilerin ev içinde ve dışında sömürüye uğramasının, şiddete ve istismara maruz kalmasının, bu tutumların cinsiyete dayalı hali dahil her biçiminden korumak için uygun yasal, idari, sosyal, eğitsel ve diğer tüm tedbirleri alır.

2. Taraf Devletler ... uygun yardım ve desteği sağlayarak sömürü, şiddet ve istismar vakalarının nasıl önleneceğine, tespit edileceğine ve bildirileceğine dair bilgi ve eğitim vererek sömürünün, şiddetin ve istismarın her biçimini önleyici uygun tüm tedbirleri alır. Taraf Devletler koruma hizmetlerinin yaş, cinsiyet ve engellilik konularına duyarlı olmalarını sağlar.

3. Taraf Devletler sömürünün, şiddetin ve istismarın her biçimini önlemek için engellilere hizmet etmeye yönelik tüm tesislerin ve programların bağımsız merciler tarafından etkin bir şekilde denetlenmesini sağlar.

4. Taraf Devletler ... sömürünün, şiddetin veya istismarın herhangi bir biçiminin mağduru olan engellilerin fiziksel, zihinsel ve psikolojik olarak tedavisi, rehabilitasyonu ve sosyal açıdan yeniden bütünleşmesini sağlayıcı uygun tüm tedbirleri alır. Söz konusu iyileşme ve yeniden bütünleşme, kişinin sağlığına, öz saygısına, onuruna, özerkliğine kavuşmasını sağlar ve yaş ve cinsiyetiyle bağlantılı özel ihtiyaçlarını dikkate alır.

5. Taraf Devletler engellilere karşı sömürü, şiddet ve istismar vakalarının tespiti, soruşturulması ve gerekli hallerde kovuşturulmasını sağlamak için kadın ve çocuk merkezli yasa ve politikalar dahil etkili yasa ve politikaları yürürlüğe koyar.

YORUM: Etkin şiddete ve sömürüye karşı korunma ve gözetilmelidirler. Bu yaklaşımlar; 1) sömürüye uğramasının, şiddete ve istismara maruz kalmasının engellenmesi, 2) vakalarının nasıl önleneceğine, tespit edileceğine ve bildirileceğini, 3) bağımsız merciler tarafından etkin bir şekilde denetlenmesi, 4) fiziksel, zihinsel ve psikolojik olarak tedavisi, rehabilitasyonu ve sosyal açıdan yeniden bütünleşmesini sağlaması, 5) etkili yasa ve politikaları yürürlüğe koyulmalıdır.

Madde 17 Kişisel Bütünlüğün Korunması

Engelli her kişi, beden ve ruh bütünlüğüne diğer bireylerle eşit bir şekilde saygı duyulması hakkına sahiptir.

YORUM: Engelli olsalar bile beden, ruh ve sosyal boyutlarını saygı duyulması gerekmektedir.

Madde 18 Seyahat Özgürlüğü ve Uyruluk

1. Taraf Devletler engellilerin diğer bireylerle eşit koşullar altında seyahat ve yerleşim yerini seçme özgürlüğüne ve uyruluk hakkına sahip olduğunu kabul eder ve engellilerin aşağıdaki haklarını sağlar:

(a) Uyruluk kazanma ve değiştirme hakkı olması ve keyfi olarak veya engelli olması nedeniyle uyruluktan mahrum bırakılmaması;

(b) Kişinin engelli olması nedeniyle uyruluğuna veya kimliğine ilişkin diğer belgeleri elde etme, bu belgelere sahip olma ve bu belgeleri kullanma veya seyahat özgürlüğünden yararlanmasını sağlamak için gerekli olabilecek göçmenlik işlemleri gibi süreçleri yürütme olanağından mahrum bırakılmaması;

(c) Kendi ülkesi dahil herhangi bir ülkeden ayrılma özgürlüğünün olması;

(d) Kendi ülkesine girme hakkından engelli olmasına dayanılarak veya keyfi olarak mahrum bırakılmaması.

2. Engelli çocuklar doğum sonrasında derhal nüfusa kaydedilmeli ve doğuştan isim edinme, uyrukluk kazanma ve mümkün olduğu ölçüde kendi ebeveynlerini bilme ve onlar tarafından bakılma hakkına sahip olmalıdır.

YORUM: Etkin vatandaşlık, isim, uyrukluk, seyahat, uyruğu değiştirme, gibi haklara sahip olduğudur.

Madde 19 Bağımsız Yaşayabilme ve Topluma Dahil Olma

İşbu Sözleşmeye Taraf Devletler ... toplum içinde yaşama hakkına sahip olduğunu kabul eder ve engellilerin bu haktan eksiksiz yararlanabilmeleri ve topluma tam katılımlarını kolaylaştırmak için gerekli tedbirleri etkin bir şekilde alır. Bu çerçevede aşağıdaki noktalara dikkat edilmelidir:

(a) Engelliler diğer bireylerle eşit koşullar altında ikametgahlarını ve nerede ve kiminle yaşayacaklarını seçme hakkına sahiptirler ve özel bir yaşama düzenine zorlanamazlar;

(b) Engellilerin kişisel destek dahil olmak üzere toplum içinde yaşamak ve topluma dahil olmak için ihtiyaç duydukları konut içi, kurum içi ve diğer toplumsal destek hizmetlerine erişimleri sağlanmalı ve engellilerin toplumdaki tecridi ve ayrı tutulması önlenmelidir;

(c) Kamusal hizmet ve tesisler engellilere diğer bireylerle eşit şekilde açık olmalı ve onların ihtiyaçlarına yanıt verebilmelidir.

YORUM: Etkin yaşama yerlerini seçme, sosyal desteklerin sağlanması, topluma açık hizmet ve tesislerin engellilere uygun hale getirilmelidir.

Madde 20 Kişisel Hareketlilik

Taraf Devletler engellilerin olanaklar çerçevesinde azami ölçüde bağımsız hareket edebilmesini sağlamak için etkin bir şekilde gerekli tüm tedbirleri alır. Bu tedbirler şunlardır:

(a) Engellilerin istedikleri şekil ve zamanda ve karşılanabilir bir maliyetle hareket edebilmelerinin kolaylaştırılması;

(b) Engellilerin hareketi kolaylaştırıcı kaliteli araç ve gerece, yardımcı teknolojilere, yardım sunan insanlara ve araçlara karşılanabilir bir maliyetle erişiminin kolaylaştırılması;

(c) Engellilere ve engelli kişilerle çalışan uzman personele engellilerin hareket becerilerinin geliştirilmesi konusunda eğitim verilmesi;

(d) Harekete yardımcı araç ve gereçlerle yardımcı teknolojileri üretenlerin engellilerin her türlü ihtiyacını dikkate almaları hususunda teşvik edilmesi.

YORUM: Etkin mobileteler sağlanmalıdır.

Madde 21 Düşünce ve İfade Özgürlüğü ile Bilgiye Erişim

Taraf Devletler engellilerin işbu Sözleşme'nin 2. Maddesinde tanımlanmış tüm iletişim araçlarını tercihe bağlı kullanabilmesi, bilgi ve fikir araştırma, alma ve verme özgürlüğü dahil düşünce ve ifade özgürlüğünden diğer bireylerle eşit koşullar altında yararlanabilmesi için uygun tüm tedbirleri alır. Bu tedbirler aşağıdakileri içermelidir:

(a) Kamuya sunulması amaçlanan bilginin engellilerin erişebileceği biçimlerde ve farklı engelli gruplarına uygun teknolojilerle güncel olarak ve ek bir bedel alınmaksızın sunulması;

(b) Engellilerin resmi temaslarda işaret dillerini, Braille alfabesini, beden dilini ve tercih ettikleri diğer tüm erişilebilir iletişim araç ve biçimlerini kullanmalarının kolaylaştırılması;

(c) Kamuya açık hizmet sunan özel kuruluşların internet dahil olmak üzere, engellilerin erişebileceği ve kullanılabilmesi için bilgi ve hizmet sunmalarının teşvik edilmesi;

(d) İnternet aracılığıyla bilgi sunanlar dahil olmak üzere kitle iletişim hizmeti sunan kurumların hizmetlerini engellilerin erişebileceği şekillerde sunmalarının teşvik edilmesi;

(e) İşaret dili kullanımının kabul ve teşvik edilmesi.

YORUM: Engellilerin düşünce boyutlarının ve ifade özgürlükleri sağlanmalıdır.

Madde 22 Özel Hayata Saygı

1. İkametgahı ve yaşama biçimi ne olursa olsun hiçbir engelli bireyin özel hayatı, ailesi, konutu, haberleşmesi ve diğer iletişimlerine keyfi veya hukuka aykırı şekilde müdahale edilemez ve şeref ve haysiyetine yönelik hukuka aykırı uygulamalarda bulunulamaz. Engelliler söz konusu müdahale veya saldırılardan hukukun korunma hakkına sahiptir.

2. Taraf Devletler engellilerin kişisel, sağlık ve rehabilitasyon bilgilerinin gizliliğini diğer bireyler ile eşit koşullar altında korur.

YORUM: Etkin özel hayata saygı, gizlilik ve güven duymalarını sağlamak gereklidir.

Madde 23 Hane ve Aile Hayatına Saygı

1. Taraf Devletler evlilik, aile, ebeveynlik ve özel ilişkilere dair meselelerde engellilere karşı ayrımcılığı ortadan kaldırmak için uygun tedbirleri etkin bir şekilde ve engellilerin diğer bireylerle eşit olduğunu gözetenek alır. Bu çerçevede aşağıda belirtilenler sağlanmalıdır:

(a) Evlilik çağına gelmiş engellilerin evlenme ve aile kurma hakkının tanınması ve bu hakkın evlenmek isteyen eşlerin serbest iradeleri ve rızaları doğrultusunda kullanılması;

(b) Engellilerin çocuklarının sayısına ve yaş aralığına, serbestçe ve sorumluluğunu taşıyarak karar verme hakkının tanınması ve yaşlarına uygun bilgiye, üreme ve aile planlaması eğitimine erişim hakkının tanınması ile bu haklarını kullanmaları için gereken araçların oluşturulması;

(c) Çocuklar dahil olmak üzere engellilerin diğer bireylerle eşit koşullar altında doğurganlıklarından mahrum bırakılmaması.

2. Taraf Devletler, velayet, vesayet, kayımlık, evlat edinme veya ulusal mevzuatta bu kavramların benzerlerinin yer aldığı kurumlar hususunda-her durumda çocukların yararlarının üstün tutulması şartıyla-engelli hakları ve sorumluluklarını güvence altına alır. Engelliler çocuklarının bakım sorumluluklarını yerine getirirken Taraf Devletler uygun desteği sunar.

3. Taraf Devletler, engelli çocukların aile yaşamlarıyla ilgili olarak diğer bireylerle eşit haklara sahip olmasını sağlar. Taraf Devletler bu hakları yaşama geçirmek ve engelli çocukların saklanması, terk edilmesi, ihmal edilmesi ve ayrı tutulmasının önüne geçmek üzere engelli çocuklara ve ailelerine erken ve kapsamlı bilgi, hizmet ve destek sunar.

4. Taraf Devletler, bir çocuğun ailesinin istemi olmadan ailesinden ayrılmasını sağlar. Bunun istisnası yargısal denetime tabi yetkili mercilerin çocuğun üstün yararı gereğince ailesinden ayrılmasının gerekli olduğuna uygulanan yasa ve usuller uyarınca karar vermesidir. Hiçbir koşulda çocuğun veya ebeveynlerinden biri ya da hepsinin engelli olması nedeniyle çocuk anne ve babasından ayrı tutulamaz.

5. Taraf Devletler, engelli çocuğun çekirdek ailesinin çocuğa bakamaması durumunda, çocuğa geniş anlamda aile üyeleri, bunun mümkün olmadığı takdirde aile ortamını sağlayacak bir sosyal çevrede alternatif bakım sağlanması için her türlü çabayı göstermeyi taahhüt eder.

YORUM: Etkin Medeni Haklar sağlanmalıdır.

Madde 24 Eğitim

1. Taraf Devletler engellilerin eğitim hakkını tanır. Taraf Devletler, bu hakkın fırsat eşitliği temelinde ve ayrımcılık yapılmaksızın sağlanması için eğitim sisteminin bütünleştirici bir şekilde her seviyede engellileri içine almasını ve ömür boyu öğrenim imkânı sağlar. Bunun için aşağıdaki hedefler gözetilmelidir:

(a) İnsan potansiyelinin, onur ve değer duygusunun tam gelişimi ve insan haklarına, temel özgürlüklere ve insan çeşitliliğine saygı duyulmasının güçlendirilmesi;

(b) Engellilerin; kişiliklerinin, yeteneklerinin, yaratıcılıklarının, zihinsel ve fiziksel becerilerinin potansiyellerinin en üst derecesinde gelişiminin sağlanması;

(c) Engellilerin özgür bir topluma etkin bir şekilde katılımlarının sağlanması.

2. Taraf Devletler bu hakkın yaşama geçirilmesi için aşağıda belirtilenleri sağlar:

(a) Engelliler engelleri nedeniyle genel eğitim sisteminden dışlanmamalı ve engelli çocuklar engelleri nedeniyle parasız ve zorunlu ilk ve ortaöğretim olanaklarının dışında tutulmamalıdır;

(b) Engelliler yaşadıkları çevrede bütünleştirici, kaliteli ve parasız ilk ve orta öğretime diğer bireylerle eşit olarak erişebilmelidir;

(c) Bireylerin ihtiyaçlarına göre makul düzenlemeler yapılmalıdır;

(d) Engellilerin genel eğitimden etkin bir şekilde yararlanabilmeleri için genel eğitim sistemi içinde ihtiyaç duydukları desteği almalıdır;

(e) Engellilere yönelik bireyselleştirilmiş etkin destekleyici tedbirler, engellilerin tam katılımı hedefine uygun olarak, akademik ve sosyal gelişimi artırıcı ortamlarda sağlanmalıdır.

3. Taraf Devletler engellilerin toplumun eşit üyeleri olarak eğitime tam ve eşit katılımlarını kolaylaştırmak için yaşamı ve sosyal gelişim becerilerini öğrenmelerini sağlar. Taraf Devletler bu amaçla aşağıda belirtilen tedbirleri alır:

(a) Braille ve diğer biçimlerdeki yazıların okunmasının öğrenilmesi, beden dilinin ve alternatif iletişim araçları ve biçimleri ile yeni çevreye alışma ve bu çevrede hareket etme becerilerinin öğrenilmesi, akran desteği ve rehberlik hizmetlerinin kolaylaştırılması;

(b) İşaret dilinin öğrenilmesine, işitme ve konuşma engellilerin dilsel kimliğinin gelişimine yardımcı olunması;

(c) Görme, işitme veya hem görme hem işitme-konuşma engellilerin özellikle çocukların eğitiminin en uygun dille, iletişim araç ve biçimleriyle, onların akademik ve sosyal gelişimini artırıcı ortamlarda sunulmasının sağlanması.

4. Taraf Devletler bu hakkın yaşama geçmesini sağlamak için, engelli olanlar dahil olmak üzere, işaret dilini ve Braille alfabesini bilen öğretmenlerin işe alınması ve eğitimin her düzeyinde çalışan uzmanların ve personelin eğitimi için uygun tedbirleri alır. Söz konusu eğitim engelliliğe ilişkin bilincin artırılmasını, alternatif iletişim araç ve biçimleri ile destekleyici eğitim tekniklerinin ve materyallerinin kullanılmasını içermelidir.

5. Taraf Devletler engellilerin genel yüksek okul eğitimine, mesleki eğitime, erişkin eğitime ve ömür boyu süren eğitime ayrımcılığa uğramaksızın diğer bireylerle eşit koşullar altında erişimini sağlar. Taraf Devletler bu amaçla engellilerin ihtiyaçlarına uygun makul düzenlemelerin yapılmasını temin eder.

YORUM: Engellilerin etkin eğitiminin yapılması önemlidir. 1) eğitim sistemi topluma bütünleştirici olmalıdır, 2) İnsan potansiyelinin, onur ve değer duygusunun tam gelişimi ve insan haklarına, temel özgürlüklere ve insan çeşitliliğine saygı duyulmasının güçlendirilmesi, 3) kişiliklerinin, yeteneklerinin, yaratıcılıklarının, zihinsel ve fiziksel becerilerinin potansiyellerinin en üst derecesinde gelişiminin sağlanması, 4) özgür bir topluma etkin bir şekilde katılımlarının sağlanması, 5) genel eğitim sisteminden dışlanmamalı, 6) ihtiyaçlarına göre makul düzenlemeler yapılmalı, 7) ihtiyaç duydukları desteği almalı, 8) bireyselleştirilmiş etkin destekleyici tedbirler alınmalı, 9) genel yüksek okul eğitimine, mesleki eğitime, erişkin eğitime ve ömür boyu süren eğitime ayrımcılığa uğramaksızın diğer bireylerle eşit koşullar altında erişimi sağlanmalı, ancak bireye göre uyarlanan eğitim yapılmalıdır.

Madde 25 Sağlık

Taraf Devletler engellilerin ... ulaşılabilir en yüksek sağlık standardından yararlanma hakkını tanır. ... Rehabilitasyon da dahil olmak üzere, cinsiyete duyarlı sağlık hizmetlerine erişimini mümkün kılmak için uygun tüm tedbirleri alır.

Taraf Devletler;

(a) Parasız veya karşılanabilir bir maliyetle sağlanan sağlık bakımı ve programlarının, engellilere diğer bireylerle aynı kapsam, kalite ve standartta sağlanmasını ve bu hizmetlerin cinsel ve üreme sağlığı ile halk sağlığı programlarını da içermesini sağlar;

(b) Engellilerin özellikle engellilikleri nedeniyle gereksinim duyduğu sağlık hizmetlerini sağlar. Bu sağlık hizmetleri erken tanı ve mümkünse müdahaleyi, çocuklar ve yaşlılar dahil olmak üzere, engelliliğin azaltılmasını ya da artmasını önlemeyi hedefleyen hizmetleri kapsamalıdır;

(c) Sağlık hizmetlerini kırsal alanlar dahil olmak üzere mümkün olduğu kadar kişilerin yaşadıkları yerlerin yakınına götürülmesini temin eder;

(d) Sağlık profesyonellerinin engellilere sunduğu tıbbi bakımın diğer bireylere sundukları bakımla aynı kalitede olmasını ve bu bakımın hastaların bağımsız ve aydınlatılmış onaylarına dayanmasını sağlamak amacıyla diğer tedbirlerin yanı sıra eğitim vererek, kamu kurumları ile özel kurumlar tarafından sunulan sağlık

bakımının etik standartlarını yayımlayarak engellilerin insan hakları, onuru, özerkliği ve ihtiyaçları hakkında bilinç yaratır;

(e) Ulusal mevzuatın sağlık ve yaşam sigortasını düzenlediği hallerde engellilerin bu sigortalardan yararlanmaları bakımından ayrımcılık yapılmasını yasaklar ve sigortanın adil ve makul olmasını sağlar;

(f) Engelliliğe dayalı olarak sağlık bakımı veya hizmetlerinin sunulmamasını veya yiyecek ve içecek verilmemesini önlemek üzere gerekli tedbirleri alır.

YORUM: Etkin her türlü sağlık imkanlarının sağlanması ile rehabilitasyonları, insan onuru ve özelliklerine göre etik ilkeler çerçevesinde sunulmasını gerekli görülmelidir.

Madde 26 Habilidadasyon ve Rehabilitasyon

1. Taraf Devletler engellilerin azami bağımsızlığını, tam fiziksel, zihinsel, sosyal ve mesleki becerilerini elde etmelerini ve yaşamın her alanına tam katılımlarını sağlamak için akran desteği dahil uygun tedbirleri etkin bir şekilde alır. Bu bakımdan Taraf Devletler özellikle sağlık, istihdam, eğitim ve sosyal hizmetler alanlarında kapsamlı habilitasyon ve rehabilitasyon hizmetlerini sunar; mevcut hizmetleri güçlendirir ve genişletir. Bunun için şöyle bir yol izlemelidirler:

(a) Habilidadasyon ve rehabilitasyon hizmet ve programları mümkün olan en erken evrede başlamalıdır ve bireylerin ihtiyaçlarının ve güçlü olduğu yönlerin çok-disiplinli bir çerçevede değerlendirilmesine dayanmalıdır;

(b) Engellilerin topluma katılımını ve toplumla bütünleşmesini destekleyen habilitasyon ve rehabilitasyon hizmet ve programlarına katılmak zorunlu olmalıdır ve bu hizmet ve programlar kırsal alanlar dahil olmak üzere, engellilerin yaşadıkları yerlerin mümkün olduğu kadar yakınında sunulmalıdır.

2. Taraf Devletler habilitasyon ve rehabilitasyon hizmetlerinde çalışan profesyoneller ve personel için, temel ve sürekli eğitim programları geliştirilmesini destekler.

3. Taraf Devletler engelliler için hazırlanmış, habilitasyon ve rehabilitasyonla ilgili yardımcı cihazlar ve teknolojilerin erişilebilirliğini, bunlara ilişkin bilgiyi ve bunların kullanımını teşvik eder.

YORUM: Engellilerin bağımsızlığı ile rehabilitasyonuna ayrıca ek madde olarak üzerinde durulmaktadır. Uzun süreli yaklaşım öngörülmektedir.

Madde 27 Çalışma ve İstihdam

1. Taraf Devletler engellilerin diğer bireylerle eşit koşullar altında çalışma hakkına sahip olduğunu kabul eder. Bu hak, engellilerin, açık, bütünleştirici ve erişilebilir bir iş piyasası ve çalışma ortamında serbestçe seçtikleri bir işle hayatlarını kazanmaları fırsatını da içerir. Taraf Devletler çalışırken engelli olanlar dahil olmak üzere tüm engellilerin çalışma hakkının yaşama geçmesini yasama çalışmalarını da içeren uygun tüm tedbirleri alarak güvence altına alır. Taraf Devletler bunların yansırı;

(a) İşe alım ve istihdam edilme koşullarında, istihdamın sürekliliği, kariyer gelişimi ve sağlıklı ve güvenli çalışma koşulları dahil olmak üzere, istihdama ilişkin her hususta, engelliliğe dayalı ayrımcılığı yasaklar;

(b) Fırsat eşitliği, eşit değerde işe eşit ücret ilkesi, tacizden korunma ve mağduriyetin giderilmesi, güvenli ve sağlıklı çalışma koşulları dahil olmak üzere diğer bireylerle eşit koşullar altında adil ve uygun çalışma koşullarının sağlanmasına ilişkin olarak engellilerin haklarını korur;

(c) Engellilerin iş ve sendikal haklarını diğer bireylerle eşit koşullar altında kullanabilmelerini sağlar;

(d) Engellilerin genel teknik ve mesleki rehberlik programlarına, yerleştirme hizmetlerine, mesleki ve sürekli eğitime diğer bireylerle eşit koşullar altında etkin bir şekilde erişimini sağlar;

(e) İş piyasasında engellilerin istihdam olanaklarının ve kariyer gelişiminin desteklenmesine ve engellilerin iş aramasına veya işe başlamasına, çalışmaya devam etmesine ve işe geri dönmelerine yardım eder;

(f) Serbest çalışma, girişimcilik, kooperatif kurma ve kendi işini kurma konusundaki fırsatları geliştirir;

(g) Engellileri kamu sektöründe istihdam eder;

(h) Olumlu eylem programları, teşvikler ve diğer tedbirleri de içerebilecek uygun politika ve önlemlerle, engellilerin özel sektörde istihdam edilmelerini destekler;

(i) Engellilerin çalıştığı işyerlerinde makul düzenlemelerin yapılmasını sağlar;

(j) Engellilerin açık iş piyasasında iş deneyimi kazanmasını temin eder;

(k) Engelliler için mesleki rehabilitasyon, işte kalma ve işe dönüş programları yürütür.

2. Taraf Devletler engellilerin kölelik altında tutulmalarını engeller ve engellileri zorla veya mecburi çalışmaya karşı diğer bireylerle eşit koşullar altında korur.

YORUM: Engellilerin çalışma imkânı ve haklarının sağlanması ile toplum ile bütünleşmenin önemi belirtilmektedir.

Madde 28 Yeterli Yaşam Standardı ve Sosyal Korunma

1. Taraf Devletler, engellilerin yiyecek, giysi ve barınma dahil kendileri ve aileleri için yeterli yaşam standardı hakkını ve yaşam koşullarının sürekli olarak iyileştirilmesi hakkını tanıır. Taraf Devletler bu hakkın engelli olmaları nedeniyle ayrımcılığa uğramaksızın tanınmasını temin etmek için gerekli adımları atar.

2. Taraf Devletler engellilerin sosyal korunma ve engelliliğe dayalı ayrımcılığa uğramadan bu haktan yararlanma hakkını tanıır ve aşağıda belirtilen tedbirler dahil olmak üzere bahse konu hakkın tanınmasını temin etmek ve geliştirmek için gerekli adımları atar:

(a) Engellilerin temiz su hizmetlerine, uygun ve bedeli ödenebilir hizmetlere eşit erişimlerini sağlamak ve engellilerin ihtiyaçlarına ilişkin araç-gereç ve diğer yardımlara erişimlerini temin etmek;

(b) Özellikle engelli kadın ve kızlar ve engelli yaşlılar dahil olmak üzere, engellilerin sosyal koruma programlarına ve yoksulluk azaltıcı programlara erişimini sağlamak;

(c) Yoksulluk koşullarında yaşayan engellilerin ve ailelerinin uygun eğitim, danışmanlık, mali yardım ve süreli bakım dahil engelliliğe ilişkin harcamalarında devlet yardımına erişimini sağlamak;

(d) Engellilerin toplu konut programlarına erişimini sağlamak;

(e) Engellilerin emeklilik fırsatları ve programlarına eşit erişimini sağlamak.

YORUM: Etkin ve yeterli yaşam standartları sağlanmalıdır

Madde 29 Siyasal ve Toplumsal Yaşama Katılım

Taraf Devletler, engellilerin siyasi haklarını ve diğer bireylerle eşit koşullar altında bunlardan yararlanma fırsatını güvence altına alır ve aşağıda belirtilenleri yerine getirir:

(a) Diğerlerinin yanısıra aşağıda belirtilenler yoluyla, engellilerin diğer bireylerle eşit koşullar altında seçme ve seçilme hakları dahil olmak üzere siyasi ve kamusal yaşama etkin şekilde ve tam katılımını doğrudan veya serbestçe seçilmiş temsilciler aracılığıyla sağlamak,

(i) Seçim usullerinin, tesislerinin, materyallerinin uygun, erişilebilir ve anlaşılması ve kullanılmasının kolay olmasını sağlamak,

(ii) Engellilerin, seçimlerde ve referandumlarda baskıya uğramadan, gizli oy kullanarak, aday olma ve etkili bir mevkide görev alma ve devletin tüm kademelerinde tüm kamu görevlerini yerine getirme haklarını koruyarak, uygun olan yardımcı ve yeni teknolojilerin kullanılmasını kolaylaştırmak,

(iii) Engellilerin seçmen olarak tercihlerini özgürce ifade edebilmelerini güvence altına alarak ve bu amaçla gerektiğinde, talep etmeleri durumunda oy kullanırken kendi seçtikleri bir kişinin desteğini almalarına izin vermek,

(b) Engellilerin ayrımcılığa uğramadan, diğer bireylerle eşit koşullar altında, kamu işlerinin idaresinde etkin ve tam katılımlarının sağlanacağı bir ortamı yaratmak ve aşağıda belirtilenler de dahil olmak üzere, kamu işlerine katılımlarının cesaretlendirmek;

(i) Ülkenin kamusal ve siyasi yaşamı ile ilgili sivil toplum kuruluşları, dernekler ve siyasi partilerin etkinliklerine ve yönetimine katılım;

(ii) Engellileri uluslararası, ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerde temsil eden engelli örgütlerinin kurulması ve engellilerin içinde yer almalarının sağlanması.

YORUM: Etkin siyasal hayata girişleri ile toplumsal etkinlikleri de gündeme gelmektedir.

Madde 30 Kültürel Yaşama, Dinlenme, Boş Zaman Aktiviteleri ve Spor Faaliyetlerine Katılım

1. Taraf Devletler engellilerin diğer bireylerle eşit koşullar altında kültürel yaşama katılım hakkını tanıır ve engellilerin aşağıda belirtilenlerden yararlanmasını sağlamak için gerekli tüm tedbirleri alır:

(a) Kültürel materyallere ulaşılabilir biçimleri aracılığıyla erişmek;

(b) Televizyon programlarına, filmlere, tiyatroya ve diğer kültürel etkinliklere ulaşılabilir biçimleri aracılığıyla erişmek;

(c) Tiyatro, müze, sinema, kütüphane ve turistik hizmetler gibi kültürel etkinliklerin yapıldığı veya hizmetlerin sunulduğu yerlere ve ayrıca mümkün olduğu ölçüde ulusal kültür açısından önemli anıtlar ve alanlara erişmek.

2. Taraf Devletler, sadece engellilerin yararı için değil, toplumu zenginleştirmek amacıyla da engellilerin yaratıcı, sanatsal ve entelektüel kapasitelerini geliştirme ve kullanma imkanına sahip olmalarını sağlayıcı gerekli tedbirleri alacaklardır.

3. Taraf Devletler, uluslararası hukuka uygun olarak, fikri mülkiyet haklarını koruyan yasaların, engellilerin kültürel materyallere erişimine uygun olmayan veya ayrımcılık yaratan bir engel çıkarmaması için tüm uygun tedbirleri alır.

4. Engelliler, diğer bireylerle eşit koşullar altında, kendilerinin özel kültürel ve dil kimliklerinin, örneğin işaret dilleri ve işitme engelliler kültürü, tanınması ve desteklenmesi hakkına sahiptir.

5. Taraf Devletler, engellilerin eğlence, dinlenme ve spor etkinliklerine diğer bireylerle eşit koşullar altında katılımını sağlamak amacıyla aşağıda yazılı tedbirleri alır:

(a) Engellilerin her seviyedeki genel spor etkinliklerine mümkün olduğunca tam katılımını cesaretlendirmek ve artırmak;

(b) Engellilerin, özel spor ve eğlence etkinliklerini örgütleme, geliştirme ve bu etkinliklere katılma imkanına sahip olmasını temin etmek ve bu nedenle, diğer bireylerle eşit koşullar altında onlara uygun bilgi ve eğitimin verilmesini ve kaynakların sunulmasını sağlamak;

(c) Engellilerin spor, eğlence yerleri ile turistik alanlara erişimini sağlamak;

(d) Engelli çocukların, okullardaki etkinlikler dahil olmak üzere, oyun, eğlence, boş zaman aktiviteleri ve spor etkinliklerine eşit şekilde katılabilmelerini sağlamak;

(e) Eğlence, turistik, boş zaman aktiviteleri ve spor etkinliklerini organize edenlerin sunduğu hizmetlere engellilerin erişebilmesini sağlamak.

YORUM: Engellilerin özellikle spor yaklaşımları ile yarışmalara katılmaları sağlanmalıdır. (NOT: Aldıkları madalyalar basından öğrenilmektedir.)

Madde 31 İstatistikler ve Veri Toplama

1. Taraf Devletler ... Bilgi toplama ve bilginin sürdürülebilirliği için aşağıdaki noktalar dikkate alınır:

(a) Verinin korunması, engelli kişilerin özel yaşamlarına saygı ve gizliliğin sağlanmasına ilişkin yasal olarak oluşturulmuş güvenlik tedbirlerine uygun olmalıdır.

(b) İstatistiklerin toplanması ve kullanımında insan hakları, temel özgürlükler ve etik ilkelerin korunması konularındaki uluslararası düzeyde kabul edilen normlara uygunluk aranmalıdır.

2. Bu Maddeye göre toplanan bilginin, uygun olması halinde, dağıtılması ve mevcut sözleşme kapsamında taraf devletlerin uygulamalarının değerlendirilmesi ve engellilerin haklarını kullanırken karşılaştıkları güçlüklerin ortaya konulmasında kullanılması sağlanmalıdır.

3. Taraf Devletler topladıkları istatistiklerin dağıtılması konusunda sorumluluk almalı ve bu verilerin engelli kişiler ve diğerleri için erişilebilir olmasını sağlamalıdır.

YORUM: Bilgi toplama etik yöntemlerle olmalıdır.

Madde 32 Uluslararası İş Birliği

1. Taraf Devletler bu sözleşmenin amaç ve yükümlülüklerinin yerine getirilmesine yönelik olarak ulusal çabaların desteklenmesi konusunda uluslararası iş birliğinin önemini kabul eder ve teşvik eder. Bu doğrultuda devletlerarası ve devletler düzeyinde, gerektiğinde ilgili uluslararası ve bölgesel örgütler ve sivil toplumla özellikle engellilere yönelik örgütlerle iş birliğini sağlamak üzere gerekli tedbirleri alır. Bu tedbirler diğerlerinin yanı sıra şunları içerir:

(a) Uluslararası kalkınma programları da dahil olmak üzere uluslararası iş birliğinin, engellileri kapsamamasını ve engelliler için erişilebilir olmasını güvence altına almak,

(b) Bilgi, deneyim ve eğitim programları ve iyi uygulamaların değişimi ve paylaşımı aracılığıyla kapasite geliştirmeyi teşvik etmek ve desteklemek,

(c) Araştırma, bilimsel ve teknik bilgiye erişim konularında iş birliğini geliştirmek,

(d) Erişilebilir ve destek sağlayıcı teknolojilere ulaşımın sağlanması aracılığıyla ve teknoloji transferi yoluyla uygun görülen teknik ve ekonomik yardımı sağlamak.

2. Bu Maddenin hükümleri, her taraf devletin mevcut sözleşmenin getirdiği yükümlülükleri yerine getirmesini göz ardı etmez.

YORUM: Etkin uluslararası ilişkiler kurulmalıdır.

Madde 33 Ulusal Uygulama ve Denetim

1. Taraf Devletler kendi örgütlenme biçimlerine uygun olarak mevcut sözleşmenin uygulanmasıyla ilgili konular için hükümet içinde bir veya daha fazla kilit nokta tahsis eder ve hükümet içinde farklı sektörler ve farklı düzeylerdeki konuyla ilgili faaliyetlerin teşvik edilmesi için koordinasyon mekanizması kurar.

2. Taraf Devletler, kendi bünyeleri içerisinde, işbu Sözleşmeyi teşvik ve temin edip düzeltmek amacıyla kendi yasal ve idari sistemlerine uygun olan ve bir veya daha fazla bağımsız mekanizmayı içeren bir yapı bulundurur veya kurar ve bu yapıyı güçlendirir. Taraf Devletler bu yapıyı kurarken, insan haklarının teşviki ve korunması için ulusal kurumların statü ve işleyişine ilişkin ilkeleri de göz önünde bulundururlar.

3. Taraf Devletler, başta engelliler ve onları temsil eden kuruluşlar olmak üzere sivil toplumun denetim sürecine tam katılımını sağlar.

YORUM: Etkin denetim yöntemleri geliştirilmelidir.

Madde 34 Engelli Hakları Komitesi

1. İşbu Sözleşmede verilen görevleri yerine getirmek üzere bir Engelli Hakları Komitesi kurulur (bundan sonra "Komite" olarak adlandırılacaktır).

2. Komite, işbu Sözleşme'nin yürürlüğe girdiği tarihte 12 uzmandan oluşur. 60 onay veya katılımdan sonra, Komite'nin üye sayısı altı kişi artırılarak azami üye sayısı olan 18'e ulaşılır.

3. Komite üyeleri kişisel kapasiteleri ölçüsünde çalışmalı ve ahlaki değerleri yüksek, sözleşmenin içerdiği alanlarla ilgili başarıları ve deneyimleri kabul gören kişiler arasından seçilmelidirler. Taraf Devletler, adaylarını belirlerken bu sözleşmenin 4. Maddesinin 3. paragrafındaki hükümleri göz önünde bulundurmaya davet edilir.

4. Komite üyeleri Taraf Devletlerce seçilir. Taraf Devletler komite üyelerinin seçiminde eşit coğrafi dağılım, farklı medeniyetlerin ve yasal sistemlerin temsil edilmesi, kadın-erkek temsilinin dengeli olması ve engelli uzmanların katılımı hususlarını dikkate alır.

5. Komite üyeleri, Taraf Devletler Konferansı sırasında, Sözleşmeye Taraf Devletlerin vatandaşları arasından belirlediği adaylardan oluşan bir listeden gizli oyla seçilir. Taraf Devlet sayısının 2/3'ünün karar yeter sayısı olduğu bu toplantılarda, en fazla oyu alan ve temsil edilen devletlerin oylarının mutlak çoğunluğuna ulaşan kişiler seçimi kazanırlar.

6. İlk seçim, Sözleşmenin yürürlüğe girişinden itibaren altı ay içinde yapılır. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, her seçimden en az dört ay önce Taraf Devletlere yazı göndererek iki ay içinde adaylarını bildirmelerini ister. Genel Sekreter, taraf devletlerce gösterilen ve sözleşmeye uygun olan adaylarını adlarını alfabetik sıraya göre, kendisini aday gösteren Taraf Devletin adıyla birlikte listeler ve Sözleşmeye taraf devletlere gönderir.

7. Komite üyeleri dört yıllık bir dönem için seçilir. Üyeler, sadece bir dönem daha tekrar seçilebilirler. Ancak, ilk seçimlerde seçilen altı üyenin dönemi iki yıl sonunda biter. Bu altı üye, ilk seçimlerin hemen ardından, bu maddenin 5. paragrafında bahse konu oturum başkanı tarafından kura yöntemiyle belirlenir.

8. Altı yeni üyenin seçimi, bu Maddenin ilgili hükümlerine göre gerçekleştirilen düzenli seçimlerle yapılır.

9. Komite üyelerinden biri ölüm, istifa ya da başka herhangi bir nedenle süresi dolmadan görevinden ayrılırsa, temsil ettiği Taraf Devlet, bu Maddenin ilgili hükümlerinde aranan nitelik ve yeterliliklere sahip bir başka uzmanı atar. Yeni üye kalan süreyi tamamlar.

10. Komite çalışmalarıyla ilgili kurallarını kendisi belirler.

11. Komitenin bu Sözleşmeyle verilen görevlerini etkin olarak yerine getirebilmesini teminen gereksinim duyacağı personel ve diğer ihtiyaçları Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından sağlanır. Ayrıca, Genel Sekreter Komite 'yi ilk toplantı için toplar.

12. Bu Sözleşme hükümlerine göre kurulan Komitenin üyeleri, Genel Kurulun kararıyla, Birleşmiş Milletler kaynaklarından bir ücret alır. Genel Kurul bu kararı verirken Komite'nin sorumluluklarını dikkate alır.

13. Komite üyeleri, Birleşmiş Milletler misyonlarında görevli uzmanlar olarak Ayrıcalık ve Bağımsızlıklar Sözleşmesinin ilgili kısımlarında yer alan imkân, ayrıcalık ve bağımsızlıklardan yararlanırlar.

YORUM: Etkin işlevle Engelli Hakları Komitesi kurulması ve fonksiyon görmesi belirtilmektedir.

Madde 35 Taraf Devletlerce Sunulacak Raporlar

1. Her Taraf Devlet, ... kapsamlı bir rapor sunar.
2. Bundan sonra, Taraf Devletler en az dört yılda bir ... raporları sunar.
3. Komite, raporların içeriği için başvurulabilecek temel noktaları belirler.
4. ... Sözleşmenin 4. Maddesinin 3 paragrafındaki hükümleri göz önünde bulundurulmalıdır.
5. Raporlar, ... yerine getirilme düzeyini etkileyen güçlükleri ve etkenleri de içerebilir.

YORUM: Rapor sunulmalı ve izlenmelidir.

Madde 36 Raporların Değerlendirilmesi

1. Komite, ... Sözleşmenin uygulanmasına ilişkin ek bilgileri Taraf Devletlerden isteyebilir.
2. Bir Taraf Devlet, raporunu sunmada kayda değer ölçüde geç kalmışsa Komite, ilgili devlete, raporun sunulması yönünde çağrıda bulunabilir. Bu çağrıyı takip eden üç ay içerisinde söz konusu rapor Komite 'ye iletilmezse, Komite sözleşme hükümlerinin bahse konu ülkede yerine getirilmesine yönelik çalışmaların gözden geçirilmesi ihtiyacının ortaya çıktığı yönde bildirimde bulunabilir. Taraf Devlet bu bildirimde söz konusu raporu sunarak yanıt verirse, bu maddenin birinci paragrafının hükümleri uygulanır.
3. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri raporların erişilebilir olmasını sağlar.
4. Taraf Devletler raporlarının, kendi ülkelerindeki kamuoyu için geniş ölçüde erişilebilir olmasını sağlar ve söz konusu raporlara tavsiye ve önerilerin getirilmesini teşvik eder.
5. Komite, uygun gördüğü takdirde, içinde teknik yardım talebi ya da belirtisi bulunan raporları, kendi görüş ve önerileriyle Birleşmiş Milletler ihtisas kuruluşları, fon ve programları ile ilgili diğer kuruluşlara iletebilir.

YORUM: Raporlar irdelenmesi ile iyileştirme ve düzenlemelerin yapılması gereklidir.

Madde 37 Taraf Devletler ve Komite Arasındaki İş Birliği

1. Taraf Devletlerin her biri Komiteyle iş birliği yapmalı ve üyelere görevlerini yerine getirmede yardımcı olmalıdır.
2. Komite, Taraf Devletlerle ilişkisi çerçevesinde, bir devlete sözleşmenin uygulanması için ulusal kapasitesini geliştirici yollar ve araçlar konularında uluslararası iş birliği de dahil sorumluluklar verir.

YORUM: Etkin bir iş birliği ve eşgüdüm yapılmalıdır.

Madde 38 Komitenin Diğer Organlarla İlişkisi

Sözleşme hükümlerinin etkin olarak yerine getirilmesinin güçlendirilmesi ve sözleşmenin kapsadığı alanla ilgili uluslararası iş birliğinin teşvik edilmesi açısından:

1. Birleşmiş Milletler' in ihtisas kuruluşları ve diğer organları, sözleşmenin, kendi çalışma alanlarına giren hükümlerinin uygulanmasının incelenmesi sırasında temsil edilmelidir. Komite, uygun görmesi halinde, ihtisas kuruluşları ve diğer organları, bu Sözleşmenin alanlarıyla ilgili hükümlerin nasıl yerine getirileceği hakkında uzman görüşüne başvurmak üzere çağırabilir. Komite, ihtisas kuruluşları ve diğer organlardan, sözleşmenin kendi faaliyet alanlarıyla ilgili uygulamalarına ilişkin rapor sunmalarını isteyebilir.
2. Komite, yetkisini kullanırken, raporlama ilkeleri, önerileri ve genel yorumlarında tutarlılığı sağlayabilmek, yetki ve görev alanlarının çatışmasından kaçınmak açısından, uygun görmesi halinde, uluslararası insan hakları anlaşmalarıyla oluşturulan diğer ilgili organlara danışır.

YORUM: Engelliler için her türlü ilişki kurulmalıdır.

Madde 39 Komitenin Raporu

Komite, her iki yılda bir, faaliyetleri hakkında, Genel Kurul ve Ekonomik ve Sosyal Konsey'e rapor sunar. Komite raporunda ayrıca, Taraf Devletlerden alınan bilgiler ve raporların incelenmesi doğrultusunda ortaya çıkan öneri ve genel yorumları da belirtebilir. Bu öneri ve değerlendirmeler, Taraf Devletlerin olabilecek yorumlarıyla birlikte Komite raporunda yer alır.

YORUM: Komite raporları uluslararası nitelik taşıyan dokümanlar olmaktadır.

Madde 40 Taraf Devletler Konferansı

Madde 41 Depozitör

Madde 42 İmzalanma 30 Mart 2007

Madde 43 Bağlanma İradesi

Madde 44 Bölgesel Bütünleşme Örgütleri

1. "Bölgesel bütünleşme örgütü", belirli bir bölgedeki bağımsız devletlerce kurulan ve bu sözleşme kapsamındaki konulardaki yetkilerini devrettikleri örgütü ifade etmektedir. Bu örgütler, onay veya katılım belgelerinde Sözleşme kapsamına giren konulardaki yetki düzeylerini açıklarlar. Sonrasında, bu yetki düzeylerinde değişiklik olduğu takdirde depozitörü bilgilendirirler.

2. Mevcut Sözleşmede "Taraf Devletlere yapılan atıflar, yetkileri dahilinde bu örgütlere uygulanacaktır.

3. 45. maddenin 1. paragrafı, 47. maddenin 2. ve 3. paragrafları açılarından, bölgesel bütünleşme örgütlerince depozit edilen belgeler sayıma dahil edilmez.

4. Bölgesel bütünleşme örgütleri, Taraf Devletler konferansında yetkileri kapsamındaki konular hakkında oy kullanabilirler. Oyları, bu Sözleşmeye taraf üyelerinin sayısı kadardır. Bünyesindeki Taraf Devletlerden birinin oy kullanması durumunda bu örgütler oy haklarını kullanamazlar. Bu kural, tersi için de geçerlidir.

YORUM: Etkin bölgesel ilişkilerde kurulmalıdır.

Madde 45 Yürürlüğe Girme

Madde 46 Çekinceler (uyumlu olmayan çekinceler kabul edilemez)

Madde 47 Değişiklikler

Madde 48 Çekilme

Madde 49 Erişilebilir Format

Madde 50 Orijinal Metinler

Yorum

Birleşmiş Milletlerin Bildirgesi etkisinde kalmadan, sorunlu, kusurlu veya sekelli olan bireylerin algılanması ve farkındalığı konusuna bu Üniteye girilmektedir.

Temel alınan farkındalık, onların da hepimiz gibi aynı olduğu, aynı kapsamda hakları olduğudur. Bunun için öncelikle kendi farkındalığımızın oluşması, gelişmesi ve algılanması gereklidir.

Farkındalık Algısını Düşünmek

1. Farkındalık üçüncü gözden bakabilmektir. Farkındalık, farklılık değil, bireyi empati yaparak, kendisini onun yerine koyma ile oluşabilir.

1.1. Başkalaştırma ile; kendi gözünü ve kulağını kapatmış olursun. Sorun, kusur ve engelli olan kişiyi özürli olarak gören kişinin, bu şekilde gruptandıran, ayırtıran kişiye, onun da

insan olduğu, haklarının özellikli olduğu, onları empati ile algılamak gereği nasıl anlatılabilir, görebilir ve gönülleri ile akılları ile farkında olabilirler? Olanaksız olacağı kabul ile ona göre yaklaşım yapılmalı, dışlanmamalı ama beklenti de olmamalıdır.

- Karanlık odada her birey aynı ise, yaklaşımlarda da benzer yapı olmalıdır.
- Ben ve sen değil, tüm insanlar biz, kendimiz gibi görmeliyiz.

Farkındalık bireye göredir, değerlendirmeler de bireyin bakış açısına göredir. Bu açıdan objektif olan, bu konuda bilgin ve algılamış kişi ancak değeri yorumlayabilir. Yorum bireyin açısından olmak zorundadır. Farkındalık kendini değil, karşıdakini kendi boyutunda, aynada gibi yapabilmektir. Farkında olmayan, kendisinin şişmanladığını fark değil, ret edicidir.

Bazı kişilerin dışlanmasının ana kaynağı, sorun, kusur ve engelli olan bir bireyin engelini kullanması, onlara acıması ve ayrıcalıklı olarak yaklaşmasıdır. Acımak değil, farkındalık istemektedirler, ancak bunu anlamak, kavramak ve yapmak ayrıcalıklı insanların boyutudur.

Düşünce

- Her insan kendi açısından farkında olduğunu sanır, ağrısı vardır, ancak karın ağrısının düzeyi, önemi ve anlamının farkında değil, sadece ağrıyı algılar. Belirginleşmesi, ağrının lokalize olması, böbrek, safra veya apandisit mi, hatta gaz sancısı ayır edilebilir. Bundan önce, sadece ağrı iken, hekim farkındalık ile ancak tanı koyabilir. Farkındalık için bir eğitim, objektiflik, tetkik ile inceleme gibi birçok faktörünün sentezini gerekli kılar. Bu açıdan eğitim bireye göre yapılır, onun düzeyine göre değişim ve gelişim, eğitimde ilerleme olabilir. Olamayana zorla verilemez.
- İnsanlar peşin yargılama, sınıflama ve derecelendirme içinde olmaları anlaşılmasını kolaylaştırma açısından kullanılan bir yöntemdir. Bu durumda ise insan birey değil grup olarak görülür. Sarı lacivert olarak bakar, birey kaybolur. Sorun, kusur ve engelli olan bir birey açısından, senin ona acıman; sempati duymak değil, empati; kendini onun yerine koymak istenir, bu yaklaşım yerine acıma boyutundaki daha sık ve genel rastlanandır ki birey bunu kabul etmediği de belirgindir.
- Sorun, kusur ve engelli olan bir birey açısından, senin onu yargılaman ve engelini belirtmesi seni incitmemeli, gerçek ise onun insanlık boyutunu zedelemektedir.

Düşün: Sözü değil, eylemi, yaptıklarının davanağı ve gerekçesi ile amacı sorgulanır. Her sorun, kusur ve engelli olan kişiyi insanlık ve etik

anlamda incitme, gönlünü kullanan, sevgi ve empati içinde olan kişinin yapacağı olmayıp, bu konudaki uyarılarını da anlamayacak, görmeyecek, kendi tutum ve davranışını değiştiremeyecek, insanlık açısından izole olacak, özürlü denilerek dışlanacaktır, keşke farkına varabilseler.

1.2. Fikrin ne ise söylediğin de aynı olsun. Söze göre demokrat olan diktatörler çoktur, birey kendinde olmayan sıfatı daha çok kullanabilir ki, sorun, kusur ve engelli olan bir bireyi korumak ve gözetmek ile yardım amaçlı yaklaşımlarla onları incitmekte, fiil ve davranışlar ile tutumu öne çıkarmalı, buna göre değerlendirilmelidir.

Başkasının sorun, kusur ve engelli olan bir bireyi anladığını söyleyen, onların sorunlarını dile getiren, köre kör, sağıra sağır diyerek onları rencide eden ve engellerini özür gibi ele alarak, simge, bir silah gibi kullanarak, onları ötekileştirenler, gerçekte en büyük zararı onlara vermektedirler, bir anlasalar.

Düşünce

- Her insan, sorun, kusur ve engelli olan bir bireyleri anladığını ifade etmesi ile zararlı olmayacağı demek değildir. Bir bebeğe annesi, onu çok koruyucu ve onu besleme ve bakma boyutunu ileri götürerek, kendi yavrusuna zarar verebilmektedir.
- İnsanlar koruma, gözetme ve onları anladıklarını ifade etme yerine, onları bir dinleseler, onlar ile birlikte olup, onları kendileri yerine koyup, kendilerini de onların yerine koyup bir algılama yapsalar, çok farklı olacaktır. Temelde kendilerini aldatırlar, başkaları da onlara Hayretle bakar.

Düşün: Sınav; temelde bireyin bilgisi ile olayın farkındalık boyutu için yapılır. Engeli tanımlamak onu algılamak ve insanlık düzeyinde farkındalık değildir. Her biliyorum, anlıyorum ve yapıyorum diyen kişiyi neden sınava alıyoruz? Dediklerini gerçekten algılamış ve farkında mıdır diye saptamak için, farkındalığını derecelendirmek ve bunu onlara iletmek için yapılır. Birey kendisinin bildiğini, hocaların bunu anlamadığını belirtebilir ki, bu durum farkındalıktan uzak olduklarını net ortaya koymaktadır.

1.3. Aldatan temelde kendini aldatır. Sorun, kusur ve engelli olan bir bireye empati yaptığını söyleyen kişi, gerçek

veya aldatıcı davranış içinde olup olmadığını, karşıdaki anlar ama kendileri anlamazlar, açmaza düşerler.

Başkasının sorunlarını anlamak, kavramak için öncelikle o kavramı bilmek ve tanımak gerekir. Sorun, kusur ve engelli olan bir bireyi anladığını söylemek yerine, bunu davranışların ile gönülden gelen boyut ile kavramasını sağlamalısın. Farkında olup olmadığını tanımlarken, çocuklar bile gerçek veya yapmacık olduğunu anlayabildiklerini düşünerek yaklaşmalısın.

- Güzel mankenler, konuşmaya başınca çevrelerinde kimse kalmayabilir.
- Zenginlik değer üretmektir, parası bol olanın, parası tükenince ne olacaktır?

Düşünce

- Her birey engelli olan birisini görünce, önce kendisinin olmadığı için mutlu olur, daha sonra da kendisine bulaşmaması için, sanki bulaşıcı bir hastalık gibi kaçır ve kaçarken de onların iyiliği için yaptığı gibi bir gerekçeye dayandırmaya çalışır ama ancak kendisini kandırabilir.
- İnsanlar insanlık üzere olduğunu, yardımsever olduklarını veya sorun, kusur ve engelli olan bireylere de destek olduğunu söyler ama sadece lafta kalır, çünkü onlardan bir nevi kaçır.

Düşün: Her yaklaşımın bir dayanağı ve gerekçesi vardır, ancak birey bunun bilincinde veya kendini aldatma boyutundadır, farkındalık yapmadıkça da kavrayamaz. Bir kişinin elinden tutup karşıya geçmesini sağlayan kişinin, sorun, kusur ve engelli olan bir bireye yardım eden bireyin, eylem sırasındaki yüz ifadesi yaptığı eylemin gerekçesini size tanımlayabilir; zorla bir görev icabı yapmakta, arkadaşına yaranmak, güzel görünmek için yardım etmekte, yolu açmak ve kendisinin geçmesi için destek olmakta, acıma güdüsü nedeniyle elinden tutmakta, sevgi ve insanlık olarak yapmaktadır.

1.4. İnsancıl yapısı olmayan kişinin yaptığı yardımlarda sıklıkla bir menfaat boyutu gözlenir. Fedakârlık veya yardım tamamen soyut, insanlık ve sevgi boyutunda olmadığı sürece, belirli bir karşılık beklentisi içinde olanlar, bir bakıma alış-veriş boyutunda olmakta, özellikle sorun, kusur ve engelli olan bir bireye yardım edenler ondan sosyal ve toplumsal olarak onurlandırma şeklinde bir karşılık beklentisi içinde olabilirler ki, bu yaklaşım yapılan işlemi sakatlamaktadır.

Başkasına yardım eden kişiye bu davranışının dayanağı etik ve insanlık boyutu olmalıdır, menfaat somut değil, soyut kavramlar olursa, daha değerli ve anlamlı olacaktır.

Sorun, kusur ve engelli olan bir bireye yapılanlar ise bir insanlık görevi boyutunda olup, onları anlamak ve farkındalık içinde olmak, gerçek destek ve yardım boyutu olmaktadır.

Düşünce

- Her birey yaklaşımını gerekçesi olarak etik boyutu öne sürer, ancak bu etik boyutun dayanakları da önemlidir. Empati yapmak için öncelikle farkındalık boyutunda olmalıdır, teorik yaklaşım ile işin başarısından emin olunamaz.
- Etik yaklaşım, benlik üzere olmak değil, Üniuersal ilkeli olmaktır.
- İnsanlar **sorun, kusur ve engelli olan bir bireye yaptığı yaklaşımları** içinde bir etik boyut geliştirerek, başlıca dayanakları, etik gelişim temelinde yaptıkları zaman, gerekçeleri; 1) ceza, itaat kavramındadırlar, 2) benlik, kendi menfaati için, kazanç için yardım etmesi, 3) ilişkileri sağlam ve oluşması için, bir alış-veriş boyutunda yapması, 4) insanlık ödevi ve görevi olarak ele alarak, yapmayı zorunlu görmesi, 5) haklar boyutu ile özellikle engellilere yardımı yapması, 6) etik ilkeleri öncelikle doğru nedir sorgusu ile daha sonra ne yapmalıyım diyerek akıl ve gönül bütünleştirmesi beklenir.

Düşün: Her sorun, kusur ve engelli olan bir bireye yapılan yaklaşımlar, etik ilkeler ileri sürülebilir ana empati yaparak, bireyi mutlu kılıp kılmadığı sorgulanmalıdır. Bir yaklaşımda ilk sorgulanan amacı ve güdüsü olmakta, daha sonra da yaptıklarının uygulamasındaki eylemin boyutu değerlendirilmektedir. Amaç, bireye karşı, bireye rağmen ona iyilik demek, onunun zararına, onu rencide edici yaklaşım alanımdadır, rıza olmadan kaçınmalıdır.

1.5. Zorla fayda değil, eziyet yapılmış olur, rıza aydınlatmadan sonra gereklidir. Birçok birey yaptığı yaklaşımın gerekçesi olarak, barış, esenlik getirmek için yapıyoruz derler ama bireyi, insan haklarını ve etik ilkeleri yok sayarak, aydınlatma olmadan rıza alınmadan yaklaşım yapmakta, özellikle sorun, kusur ve engelli olan bir bireye bir bakıma eziyet etmektedirler.

Başkasının insanlık haklarını onun sorun, kusur ve engelli olmasını gerekçe göstererek, rıza almadan yaklaşım yapılmasına gerekçe olamaz, yapılan eylem, sosyal ve hukuki boyutu bozmak, bozgunculuk yapmaktır.

Düşünce

- Her yapılan iş barış ve esenlik getirmez, tam tersi bozgunculuk ve kaos yaratabilir. Bunun temelinde insanların katılımı, rızası ve insanlık etik ilkeleri olmalıdır, özellikle **sorun, kusur ve engelli olan bir bireye yapılacak ise öne çıkmalıdır.**
- İnsanlar birçok şeyi, daha iyi yapmak amacı ile başlar ama bozarlar, çünkü kendi bakışları ile gerçek uyumsuz olabilir, farkındalık oluşmadan yaklaşım ter sonuçlara götürebilir.

Düşün: Her yaklaşım iyi niyetle başlasa bile iyi sonuçlar doğurmayabilir, bu açıdan dikkat ve özen gereklidir, bu nedenle çıkış aşamasında rızaya dayalı olmak gereklidir. Sorun, kusur ve engelli olan bir bireyi anladığını söyleyen kişi onu dinlemiş, onun görüşlerini almış ve aydınlatarak rızasına göre yaklaşım yaparak, farkında olan kişi olmalıdır.

1.6. Düzeltmek isteyen, önce kendinin farkında, bilincinde olmalıdır. Bozgunluk yapanların temel gerekçesi bireyleri ve toplumu düzeltmek ve kendi boyutlarına getirmek olup, zulüm yapmaktadırlar, bunun bilincinde bile olmayabilirler.

Dikkat ve özen, ancak bilen ve algılayan, farkında olanın işidir, diğerleri yapmak isterken, bozar ve bozgunculuk yaparlar. Araba kullanmasını bilmeyen, ehliyeti olmayan kişi arabayı sürmek isterken, kaza yapar, bunun gibi sorun, kusur ve engelli olan bir bireye yaklaşım yapanlarda bilinçsiz ise zarar verir ve neden oluştuğunu bile farkına varamayabilirler.

Düşünce

- Her yaklaşımın, özellikle **sorun, kusur ve engelli olan bir bireye yapılacaklar bir bilimsel ve insanlık boyutu olmalıdır.** Bunu sağlamayanların olaya müdahil olması bile kabul edilemez. Çocuklar yardım için masayı toplamaya kalkarsa, tüm tabakları ve bardakları kırabilirler ve dikkatli taşıdıklarını söyleyerek, neden kırıldığını anlayamaz, suçu yer çekimine bağlayabilirler. Gerekçe bilime dayanmalı, yoksa geçersiz kabul edilecektir.

- İnsanlar oluşturdukları zararları, zarar vermek için değil, bilinçli olmadıkları için, zararın farkında bile olmadan yaparlar ve özellikle sorun, kusur ve engelli olan bireylere yaklaşımları bile, bilinçsiz olanlarda engellenmelidir.

Düşün: Her yaklaşımın bir bilinç durumu ve eylemin farkındalığı öne alınmalıdır, bunlar yok ise eylem yapılmaz. Hekimin yazdığı ilacı, eczacı sorgular ve hemşire yapmak için bilimsel gerekçeyi arar ve bilinç ve bilimsel gerekçe, hastaya, bireye uygun ise yapılır. Bu yaklaşım özellikle sorun, kusur ve engelli olan bir bireylerde daha dikkatli ve özenli olmayı gerekli kılar.

1.7. Aklını kullanmayanlar, bilim dışılığı kayarak, kendilerini özellikli ve ayrıcalıklı kafası çalışmayan duruma sokarlar. Bilmeyen kişinin gerekçesi, bilim dışı, insanlık ötesidir ve haya ve öngörülerinin yapılmasını, kafası çalışmayanların yapacağı şeklinde yorumlayabilir ki bu sorun, kusur ve engelli olan bir bireylerde bilim dışılık ve çeşitli büyü, fal ve yaklaşımları gündeme getirerek uygular, uygulamasını ister.

Başkasının dediği değil, kendinin farkında olduğun önemlidir. Yaşamın sadece ve ancak kendin yaşarsın. İnsanların inandığı ve yaptığı değil, kendinin inandığın ve yaptığın elbet önemlidir ama bunun yorumlanması için, etik ilkeler temelinde, öncelikle doğru nedir yaklaşımı ve yaklaşımlarda da ne yapmalıyım planlamasının sorgulanması gerekir. Benlik ve bireysel arzu ve istekler değil, karşıdakinin algılanması ve empati yapılması öne alınmalı, özellikle sorun, kusur ve engelli olan bir bireye yapılacaklar önemsemelidir. Faydadan daha ziyade somut veya sıklıkla soyut zarar oluşturulabilir ve bu boyut kavranmayabilir.

Düşünce

- İnsanlar peşin fikirleri ve kalıpları kırmak yerine, bunu bir kural ve tapınma şekline getirip, onun esiri olabilirler ve bu onları diğerlerini dinlemeden bile uzaklaştırır ve onları küçültme ve kendilerini yüceltmeye yönelirler. Bir takımı tutan kişi, takımı çok kötü oynasa bile ona toz kondurmak istemeyebilir ve objektif olamazlar. Sorun, kusur ve engelli olan bir bireye bu yaklaşımlar insancıl değil ve onları insanlık dışı kılar ancak, bunu kavramaktan uzak olurlar.

- İnsanlar toplum dedi diyerek onların kalıplarını kabul etmek zorunda değildiler. Ancak, doğru ve gerçek gösterildiğinde de bunun farkına varmalı ve algılamalıdır. Her bireyin hakkı ayrıdır, bu hak sorun, kusur ve engelli olan bir bireylerde daha öne çıkmaktadır, çünkü kendilerini savunma ötesinde, gruplandırılarak dışlanabildikleri gözlenmektedir.

Düşün: Her bireyin hakkı vardır, ancak bu hak başkasının hakkına müdahale yetkisi vermez, ayrıca sorun, kusur ve engelli olan bir bireyleri dışlama da insanlık dışı bir davranış içindedir. Ben onlardan farklıyım, ayrıcalıklıyım denilmesi ile insanlık duyguları dışına çıkararak, kafası çalışmayan, farkındalık algısı olmayan akli yeterli çalışmayan, çocuk gibi bir düzeye inmektedirler.

1.8. İnsanlar ortama göre söylevleri ve davranışları ile başkalar tarafından kişiliksizlik ile farkında olmamak durumu nedeniyle alay konusu olabilmektedirler. Veri ve durumu, olayı olduğu gibi anlatmak, bunun yanında da yorumu kendinize göre yapmak varken, her topluma, düşünce ve inanca göre farklı yaklaşım yapmak, onları inandırıcılıklarının yitirilmesi ve alay konusu yapmaktadır.

İnsan inanmadığı şeye inandım der ve sonra da başka ortamda ben gerçekte inanmamıştım der mi? Bunu yaparsa ve gerçekten toplumda konumunun düştüğü durumu bir algılamalıdır. İnanmama gerekçesi eğer benlik, menfaat ve objektiflikten uzak ise, sosyal statüde bir daha eski düzeye gelebilmesi bile zordur.

Düşünce

- Her insanın inancı ve düşüncesi ayrıcalıklı, özgün ve kendine hasır, bu sorgulanamaz. Ancak, bir fikri benimsediğini belirtirken, daha sonra ise tam tersine inandığını belirtmesi, en azından bir kafa karışıklığı yaratır. Sorun, kusur ve engelli olan bir bireyler için empati yapıyorum diyerek, onlara ayrıcalıklı ve itici yaklaşımda bulunması ile, kendisi ancak alay konusu olabilir.
- İnsanlar engelli veya sorun, kusur ve engelli olan bireylere yardım için destek ve katkıda bulunurken, bunun gerekçesi olarak medyaya şirin görünmek ise, gerçek düşüncesi tam tersi boyutunda olduğunda, toplumdan dışlanması doğal karşılanmalıdır. Yaptığının farkına

varması ve özür dilemesi ile ancak kabul görebilir ama bunu da kendi aklı ve gönlü ile yapması ve bunu tanımlaması gereklidir.

Düşün: Eğer inanmıyorsan, sessiz kalıp, susabilir ve cevap bile vermen gerekmez. Eğer yapılanları hukuk, etik, insanlık dışı ise itiraz değil, fikrini söyleyebilirsin, ama sorun, kusur ve engelli olan bireylere yardım için öne çıkıp, sonra bunların bir anlamı olmamaktadır denilirse, en azından alay konusu olursun. İnsanları bilgilendirme dışında yargılama ve müdahale etme yetkisi bizlerde olamaz.

1.9. Bir su içinde çırpınan kişi, yüzme biliyorsa, çok önemli bir sorunu vardır veya azgınlık yapıyordur. Bir hekimin sorun, kusur ve engelli olan bireylere etik dışı yaklaşım yapması, onun mesleki bocalama içinde olduğunun bir kanıtıdır. Seviyorum diyerek sevdiğini döven kişi, onu sevdiği değil, ruhsal sorunu olduğunun bir kanıtıdır.

- Yolu çıkaramadıysan haritaya bakarsın, bilimorsan sorarsın, öğrenirsin.
- Biliyorum diyen kişi ise, anlamsız bilgi kırıntılarına sahip biri olabilir.

Başkasının çeşme önünde susuzluk çekmesi, bocalaması, anlaşılır gibi değildir. Bu konuda sorun, kusur ve engelli olan birey sorgusu sorulur. Farkındalık ve algılama olmayan bir kişi de aynı pozisyonda olduğu söylenebilir. Eğer; sorun, kusur ve engelli olan bireylere de insanlık dışı yaklaşım içinde olursa, eğitimi ne olursa olsun alsın, algısı kapanmıştır, insanlık dışı olan diploma almamalı denilerek uzaklaştırılmalıdır.

Düşünce

- Her yaklaşım, isterse kendine karşı olsun, azgınlık boyutunda olmamalıdır, insanın kendisine de eziyet etmesi kabul edilemez, sorun, kusur ve engelli olması da onun dışlanmasını geçerli kabul edilemez, bozgunculuk, kendisine de olsa engellenmelidir.
- İnsanlar farkında olmadan bozgunculuk yapabilirler, ağılamaları ve farkındalık için bilgilendirme, aydınlatma yapılmalı, değişim boyutu gelişim olarak sürdürülmelidir. Sorun, kusur ve engelli olma durumu, ister kendisinde, iste başkasında olsun, ayırıcılık bir azgınlık içinde bocalamaları olsa da kabul edilemez, onları sürükleyerek, etik ve insanlık dışına itmeleri önlenmeye çalışılmalıdır.

Düşün: Her bir davranışın bir gerekçesi ve dayanağı vardır, birey eğer bunları benlik boyutu ile azgınlık ve bocalamakta ise, farkında olması, durumunu algılaması için aydınlatma yapılmalıdır. Sorun, kusur ve

engelli olan bireylere davranışlarda etik dışı ve insanlık dışı yaklaşım ile başkalaştırma kabul edilemezdir ve gerekirse hukuksal boyuta taşınabilir, savcılığa şikâyet gerekebilir.

1.10. Tüm bireylerin yaklaşımı değer üretmek üzere olmalıdır, sapıklığı satın alan, kazançlı iş yapmış olmaz. Alış, verişlerde hak ve adale üzerine, değerine göre yapılmalıdır ki, doğruluk yerine karanlık işler üzerinde olmak tüm yapılanları en azından lekelemektedir.

Başkasının sorun, kusur ve engelli üzerine kazanç sağlamaya çalışan birey, doğruluk ve aydınlığı verip karanlık ve sapıklığı satın alış olur, ticaretleri hiçbir kazanç sağlamadığı gibi, düzgün bir yaşam ve yolları da olamaz.

Düşünce

- Her kişi, belirli bir dayanak ile yaklaşım yapması, kendi yaşamını sağlaması ile sosyal boyutta da bir düzey oluşturması doğal bir hakkıdır. Ancak, sorun, kusur ve engelli olan bireyleri, doğruluk ve aydınlığa neden olacak yaklaşım yerine, menfaat temini ile kişisel kazanç sağlamaya çalışmaları, onlara bir yarar sağlamadığı gibi, sosyal olarak insanlık yolunda da kabul edilmeyeceklerini algılamalıdır.
- İnsanlar benlik ve menfaat uğruna, etik ve insanlık yolunda değil, doğruluk ve aydınlık yaklaşımı yerine, karanlık ve sapıklık içine girebilirler, bundan kazanç sağlamadıkları, sağlayamayacakları belirgin, tarihsel bir gerçekliktir.

Düşün: Bir insanın aydınlık yolu bırakıp, karanlık yolu tercih etmesi, öncelikle onun farkındalık boyutunun bozuk ve algılamasının yol ve vordama girmediğini gösterir. Zor ve kazançlı diyerek, doğru ve aydınlık yoldan sapıp, karanlık, ters yola girilir ise, özellikle sorun, kusur ve engelli olan bireyleri bahane ederek yaparsa, kazanç sağlamayacağı belirgindir.

1.11. Bilgi ışıktır, eğitim bir aydınlanmadır, karanlık içinde olan ve bunun farkında olmayan kişi, diplomalı ama eğitimsizdir. Sorunlu, kusurlu ve engelli olan bireylere yapılacak yaklaşım, empati temelinde, bilgi ötesi insanlık boyutunda olmayı gerekli kılar, gereken işler yapılabilir ama yarar temeli ancak rıza ve işlevsel olması ile gerçekleşir.

Başkasının elinde tuttuğu, kendisindeki aydınlatıcı sözler, onu değil, sizi daha çok aydınlatabilir. Öğretmenler eğitim verirken kendileri daha çok öğrenirler.

Düşünce

- Farkındalık ve algılama öne çıkmaktadır. Bir uzman, sorun, kusur ve engelli olan bireylere ayrıcalıklı olması ile, o konuda ne kadar yetkin olsa bile, yetersiz anlamındadır ve kendisi karanlıkta, çevresini aydınlatmaktadır. Bu kişiler için “*dediğini yap, yaptığını ise yapma*” denilir.
- Her birey eğitim alır ama öncelikle eğitim, kendisini eğitmesi, belirli bir değişim ve gelişim içinde olması, çağın ötesindeki bir kültürel yapı içine girmesi arzulan, beklenendir. Ancak, ışığı olup, aydınlatmayan, özellikle sorun, kusur ve engelli olan bireylere insanlık içinde olanların, kendileri karanlıktadır.
- İnsanlar söylenen sözden daha çok yapılan eyleme bakarlar. Sözleri ile aydınlatan kişi, hoca bile olsa, geçerliliği ancak dershanede kalır ve insanlık boyutunu, empati yaparak eyleme geçirilmemiş ise, ancak diplomalıdır.

Düşün: Her lamba dibini aydınlatmaz, insanlık ve ilim, bilim ve gerçek üzerine olmayan, rıza ve talep boyutunda olmayan karanlıktadır ve bunun farkında bile olmayabilir. Sorun, kusur ve engelli olan bireylere yaklaşımda, diploma değil, etik ilkeler ile insanlık boyutuna bakılır.

1.12. Bir bireye farkında olması, ağılaması ve tutum ile davranışlarının değişmesi, gelişmesi, ilerlemesi için yapılacaklar sınırlıdır. Eğitim, ancak, talep eden, ancak dinleyen, katıda bulunan, interaktif olan, gören, ağılayan için yapılabilir. Zeki olan diploma alabilir ama insanlık alamaz.

Başkasının belirtmesi ile değil, bireyin talebi ve algılaması, eğitilmesi ve farkındalığı ile ilerleme, gelişim sağlanabilir. Yürüme, ancak bireyin kendisinin yapabilmesi ile eylem oluşabilir. Sorun, kusur ve engelli olan bireylere yapamayacakları şeyin öğretilmesi anlamlı olamaz.

Düşünce

- Her bireyin kapasitesine göre algılaması ayrıcalıklı ve bu eğitilen konuları geliştirmesi ve katkıda bulunması da yine bir akademik yapısıdır. Dolayısıyla her birey için olmayan, toplumda sadece %5 gibi

bir boyutta oluşan, özellikle sorun, kusur ve engelli olan bireylere yaklaşım uzmanlaşmış ve insanlık boyutunda olanlara verilmeli, onların önerilerine göre yaklaşım yapılmalıdır.

- İnsanlar bir konuyu algılayabilmek için, onun düzeyine inmek gerekir, duyması, görmesi ve aktif yapması ve beceri kazanarak öğrenmesi amaçlanmalıdır, iki kere iki dört ederin, iki elma ile iki elmanın dört elma ettiğini algılatmaya çalışmalıdır. Özellikle sorun, kusur ve engelli olan bireyler için özel yaklaşım gerektirir. Farkındalık boyutu olmayana bu yapılamayacağını kabul etmek ve ona göre yaklaşmakta bir farkındalık boyutudur.

Düşün: Her öğüt yapılmaz, insanlık ve etik ilkelerin bireyin hakkı ve rızası çerçevesinde olmalıdır. Bir konunun incelenesi, olaya ilgi duymak, bireyleri dinlemek, görmek, incelemek ve bilimsel kanıtlar ile insanlık yorumları ile yapmak gerekir. Sorun, kusur ve engelli olan bireylere yaklaşımda bu parametreler yaşamsal olduğu kadar, hukuk ve etiksel açıdan da olmaz ise olmaz boyutundadır.

1.13. Eğitiminin amacı, temizlenmek, arındırmak, gelişim temelinde değişim, kişilik ve yetkinlik ile etkin olmayı gerekli kılar. Farkında olmayı sağlamıyorsa, eğitimin amacı sorgulanabilir. Sorun, kusur ve engelli olan bireylere yaklaşımda uzmanlaşmak, engeli temizlemek, ortadan kaldırmak, arındırmak, gelişim ve değişimi insanlık boyutunda sağlamak olmalıdır.

Farkındalık oluşturmayan, eğitim değil, ancak öğretim, bilgilenme olabilir. Eğitim, çağın ötesinde ulaşmak, gelişmek ve değişmek için yapılır, kalıplar içinde kalmak için değil, farkındalık ve algılamayı objektif yapabilmek için yapılır.

Bir kimseye insanlık temelinde saygı geliştirmeyi sağlamayan, özellikle sorun, kusur ve engelli olan bireylere insanlık temelinde etik ilkeler yerine başkalaştırma, dışlama ve uzaklaştırma boyutu ile empati değil, sempati, acıma duygusunda olanlar, eğitimin amacına ulaşmamış kişilerdir.

Düşünce

- Çocuk Haklarında eğitim başlığında; çocuğu özgür bir toplumda, faal bir yetişkin yaşamı için hazırlayacak, kendi ve başkalarının kültürel kimliklerine ve değerlerine saygıyı geliştirme ile eğitilenin kişiliği,

becerilerinin zihinsel ve fiziksel yeteneklerinin mümkün olduğunca geliştirilmesine çalışmak olarak belirtilmektedir. Burada birey eğer sorunlu, kusurlu veya engelli ise aynı şekilde onların geliştirilmesi ve gelişmesini sağlamak olmalıdır.

- İnsanlara belirli kalıp ve eski, çağın gerisinde kalmış, hayal, fantezi ve buna benzer bilim dışılık öğretiliyorsa, eğitimde hikmetli olmaları değil, eski ve geriyi savunma olacak ve etik dışı, bilim dışı boyutlar gözlenecektir. Bu açıdan eğitim olumlu, bilimsel ve insanlık değerleri olarak bir gelişim temelinde değişim olmalıdır.

Düşün: Her eğitimin olumlu olduğu söylenemez, zaten buna da eğitim denilemez. Çünkü temel olarak amaç; kültürel kimlik ile kişiliğinin, yeteneklerinin gelişmesi, saygı oluşturmaktır. Özellikle sorunlu, kusurlu veya sekelli olanların, özel ve bireye özgü eğitilmesi yaşamsal ve sosyal açıdan önemlidir.

1.14. Bilimsel öğrenenler duvara asılacak diplomalar değildir, devamlı geliştirme ve gelişime yol açmalıdır. Bilim devamlı gelişim ve değişimi gerekli gördüğüne göre, zihinsel ve fiziksel yeteneklerin de mümkün olduğunca geliştirilmeye çalışmasını gerekli görmektedir. Sorunlu, kusurlu ve engelli olan bireylerin farkındalığı bu açıdan çok önemlidir.

Başkasının bakış açısı değil, kendinizin farkındalığı ve kendinizi algılamanız önemlidir. Özellikle sorun, kusur ve engelli olan bireyler, farkındalık önemlidir. Farkındalıktan kastedilen, **engellerini** kabul ve geri, yeterince aktif olmaması değil, insan ve insanlık duygularının oluşması açısından tam ve etkin olmalarının sağlanmasıdır. Anmak, farkındalık ancak bu boyutta ise geçerlidir.

Düşünce

- Her sorun, kusur ve engelli olan bireylerin, engelleri olabilir ama insanlık ve birey hakları açısından bu engelleri gerekçe tutulamaz. Tüm insan hakları destekle de olsa sağlanmalıdır.
- Bilim devamlı gelişim ve ilerleme anlamında olduğuna göre, sorun, kusur ve engelli olan bireyler içinde geçerlidir. Engellerine göre bireysel yaklaşım ile tam etkinlik temin edilmeli, kişiler insanlık açısından tüm talepleri karşılanmalı, bir bakımlı engelli olsa bile mutlu olmaları temin edilmelidir.

Düşün: Her insan, insan olmanın gerektirdiği insanlığa sahip olmalı, bu temin edilmeli, sorun, kusur ve engelli olan bireylerde ise bunun temini mutlaka sağlanmalıdır. Bir birey, çocuk ise, bu minör karar verme boyutu, engelli ise engelini göre, yapamadıkları sağlanmalı, kısaca insanlık hakları temin edilmeli, desteklenmeli, kısaca yerine getirmelidir. Bu tüm insanlığın görevi olarak ele alınmalıdır.

1.15. İyilik ve güzellikler tesadüfen değil, amacı ve güdüsü bu amaç ile olursa olur. Fayda ve yarar dilemek, bu yaklaşıma yönelmek ve sabırla, ısrarla yapmak, yapmaya çalışmak gereklidir, özellikle sorun, kusur ve engelli olan bireyler için uzman çaba gerektirir. Sevmekte doğal, içten ve karşılıksız olmalıdır.

Seçeneklerde tercihin istenilen gibi olmaması bile olumlu veya ibret dersi olarak yararlı olarak ele alınabilir. Akıllı olan ve değerleri bilen için geçerlidir. Bir futbol maçında başlarken hakem atışında, size yazı gelmiş ve rüzgâra karşı oynama durumunda kalmış iseniz, ikinci sefer onlar karşı oynayacak, daha yorgun olarak onların enerji sorunu oluşacak. Bu açıdan ilk yarıda sizler enerji korunması yapıp, şut ve pas ile geçirip, oyunda dinç olmaya bakılması ile şans lehinize çevrilebilir. Akıllı olan ve eğitilmiş kişi olumsuzlu olumlu görebilir ve yapabilir.

Çalışarak değer üretmek, özellikle sorun, kusur ve engelli olan bireyler için, sabırla, bilimi ve insanlığı uygulamaktır. Onları ayırttırmak, izole etmek değil, onları aktif yaşama ve değer üretmeye katmak gerekir. İştmeleyen kişi için mutlaka bir müzik eserini yorumlaması değil, kapasitesine göre, bir alanda değer üretmesi sağlanmalıdır, ressam gibi başka dallar temin edilebilir.

Düşünce

- Niyet, ancak ve yalnız iyilik ve güzellikler üzere olmalı, sorun, kusur ve engelli olan bireyler açısından da engel boyutu temelinde, insanlıkta olmak, insanlık temelinde kendilerine yaklaşım yapılması olmalıdır.
- İnsanlar dileklerini ve beklentilerini, amacının sorun, kusur ve engelli olan bireylere destek ve insancıl yaklaşım yapmak ise, öncelikli onların insanlığının farkında olmaları, ötekileştirmemeleri ve bilimsel yolda yürüyerek, hayal ve fantezi peşinde olmamaları gerekir.

Düşün: Her çalışarak yapmak istediğin, arzuladığın şeyler, insanlık ve etik üzere midir ki, özellikle sorun, kusur ve engelli olan bireylere yaklaşımlar ile onları çok zedelemek olasıdır. İyilikler ve güzellikler ancak bireyin farkındalığı ile oluşabilir. Piyangodan para çıkan kişi zengin olmaz, sorunlu,

kusurlu veya sekelli olanda fakir veya özürlü değildir, zenginliğin farkındalığı, algısında olan kişi ancak zengin olabilir.

1.16. Başlama, sonuç için yapılmaz, sevgi ve iyilik sürekliliği sağlamaktır önemli olan. Mücadele insanlık ve etik amaçla yapılmalı, sonuç almadan veya herhangi bir nedenle yapılmaması, oluşmaması veya yaşamınız, gücünüzün yetersiz kalması önemli değil, bayrağı taşımanız önemlidir. Arkanızdan gelenler var olanı taşımaları daha kolay ve daha güçlü olarak yaparlar.

- Başlarken sonuç bilinmez, ancak tahmin edilebilir.
- Elde edilmek istenen, sevginin yaygınlaşması olmalıdır.
- Yaşamın amacı, mücadelenin dayanağı, insanlık üzere olmalıdır.
- Başkasını pasif kılacak yardım, yardım olamaz.
- Öğrenciye verilen ödevi babanın yapması yardım değildir.
- Kopya vermek, yardım değil, bireyi çöktürmektir.
- Fizik tedavinin temeli kendisinin yapmasıdır, başkasının yapması değildir.
- Başkasının sevmesi ile sevgi olamaz, sevgi; devredilemez, geçirilemez.
- Kazanılacak olan bireydir, zorlama kaybedilmesine neden olur.
- Yaşam hakkı söz konusu olduğunda rızaya bakılmaz ki

Bir insanlığa yararlı çalışmaya giren kişi, yaşamını bu yolda harcarsa, diğerleri bunu devam ettirmelidirler, değer üretmenin farkında olmalıdırlar. **Engelli** olanlara yaklaşımda da devamlılık esas olmalıdır.

Düşünce

- Her canlı yaşamı süresince var olduğu söylenebilir. İyilik ve güzellik yapanlar, değer üretenler, sevgi halkası bırakırlar ki varlıkları ötesinde de anılır ve etkileri sürer. Sorunlu, kusurlu ve engelli olan bireylere yaklaşım ile onları insanlığa kazandıranlar, varlıkları etkileri süresince aktif devam edecektir.
- İnsanlar varlık, bağımsızlık ve oluşumların devamlılığı, özellikle sorun, kusur ve engelli olan bireylere gerekenleri yapmak için dik durmaları, eğilmemeleri ve sabırla devam etmeleri gerekir. Onlar var olurken, onları engellemek isteyenlerin sonları ise kesik olacaktır.

Düşün: **Değer üretenlerin varlıkları ömür ötesinde de sürecektir.** Her canlının bir yaşam süreci vardır, varlığını devam ettirenler; eserleri, evlatları, fikirleri ve oluşturduğu değerlerdir ki sorun, kusur ve engelli olan

bireylere insanlığın farkındalığını sağlamak en önemli varlığın devamı olmaktadır.

1.17. Yaşamda devamlı bir sınav vardır. Sınavda sorulan soru değil, süreçte karşılaşılan sorunlar, problemler olur ve bunları insancıl ve etik olarak yaklaşmak önemlidir, çözüme imkân meselesidir. Korku, endişe, sağlıkta engelli olma, maddesel eksilme, geçimsizlik başlıcalarıdır.

Başkasının sınavda aldığı not değil, sizin aldığınız önemli olup, burada hak ederek kazanmak önemlidir. Sosyal olarak sorun, kusur ve engelli olan bireylere yaklaşım bir sınav niteliğindedir.

Düşünce

- Her birey, yaşamı boyunca geçinme derdinden, malından ve canından, yönetimi ile eğitiminden elde ettiği bilgi ve beceriden gelecek olarak korkabilir, endişe duyabilir. Bunlara sahip olmayan ve ayrıca sorun, kusur ve engelli olan bireylerin korkuları ise tek varlıkları olan insanlığı kaybetmek, bunun dikkate alınmayan, özen gösterilmeyen yaklaşımlar olmaktadır.
- İnsanlar korkuları ile yüzleşmelidirler ama sorun, kusur ve engelli olan bireylerin korkuları kendileri dışındakilerin farkında olmamalarından kaynaklandığı için, insanlık boyutu önemslenmelidir.

Düşün: İnsanın bilmediği ve anlamayıp kavramadığı değil, isteverek, beceri ve yetkin, yeterli olduğu konuda tam destek ve ilerleme yapılmalıdır. Her yardım, destek ve iyilik adı altında, zorlama ve insan haklarından eksiltme kabul edilemez niteliktedir. İnsan ne kadar engelli olsa bile, insan olarak sevgi ve saygıya doğal olarak layıktır.

1.18. Sorun ve ıstırap ile karşılaşan birey, kendi akli ve ruhsal boyutunun daha net oraya çıkmasına vesile olur. Yaşamın farkında olan ile isyan ve korku, endişe içinde olan ayrışır. Sorun, kusur ve engelli olan bireylerin endişesiz olması beklenmez, ancak farkındalık boyutu onları rahatlatılabilir, tersi boyutta olursa ise arttırabilir.

Başkasının değil, kendisinde sorun, kusur ve engelli olan kişilerde en azından ıstırap duymaları beklenir, ancak bunun yaşam boyunca sürdürülmesi değil, insanlığın farkındalığı ile insan olduklarının algısı ile ancak rahatlayabilirler.

Düşünce

- Her birey ıstırap duyunca bir şekilde reaksiyon gösterebilir. Sorun, kusur ve engelli olan bireylerin ise reaksiyon vermeleri, tepkileri ve duygu, düşüncelerini iletebilmeleri imkânsız boyutta olabilir. Bu açıdan başkasını düzeltme olası olmasa da birey kendisinin farkındalığı boyutunda olmalıdır.
- İnsanlar genel anlamda ateş kendini yakmadığı sürece algılama ve farkındalık içinde olmayabilirler. Sorun, kusur ve engelli olan bireylerin algısı ile sağlıklı olanların algısı bu açıdan çok ayrılmaktadır. Empati yapmadan, kısaca farkında olmadan da algılamak zordur.

Düşün: ıstırap gelip çıktığında bunu algılamak kolay iken, daha önceden farkında olmak önemlidir. Bir ıstırap olunca, özellikle sorun, kusur ve engelli olan bireylerde, engel düzeltilmemesi durumunda, farkındalık insanlık boyutunda olmalı, bunun olabilirliliği de oldukça zordur.

1.19. Değer elde etmiş olanlar, bunları çalışmadan sağlamazlar. Bazı kişiler başkalarının sahip olduğu değerleri hak etmedikleri kanısındadırlar. Öncelikle; sorun, kusur ve engelli olmadığımız için, sağlıklı olma boyutuna ne kadar farkındayız. Çalışıp, değer üretmez isek, zorla sevgi sağlamak olanaksızdır.

- Çalışmadan elde edilen, kopya bize bir şey öğretmez, sınıfı geçsek bile.

Bir yaklaşım iyi ve güzel olarak algılanması için, bireyin sevgisini ve kabulü ile faydasını sağlaması, sağlamasa bile amaçlamalıdır. Sorun, kusur ve engelli olan bireylere kendi rızası öne çıkmaktadır.

Düşünce

- Her tıbbi yaklaşımın bireyin rızasını aldığı söylenemez. Yaşam hakkı olduğunda ve yasa ile tanımlanan durumlar dışındakilerde aydınlatma ile rıza alınmalıdır. İkna ise bir nevi zorlama olduğundan kabul edilebilir değildir. Sorun, kusur ve engelli olan bireylerin engel durumları bu açıdan rızaya yönelik olmaktadır.

- İnsanların selamını, saygısını kazanmak, akıl yanında gönülden de geçmesi, onun bilim dışı değil, tam tersi bilim içinde olmasını şart koşar. Hayal ve fantezi ise geçici bir beğeni oluştursa bile, reklam ile yücelen olmaz, kullanan ve gerçek ile saptanan taktir edilir. Sorun, kusur ve engelli olan bireylerde de örneğin gözlük derecesi alet ile saptanırken, bireyin tolere ettiği ve benimsediği gözlük numarası verilir ve izlenir.

Düşün: Her veriye göre değil, veri temelinde bireyin kabul ettiğini bilimsel esaslar içinde uygulamak gereklidir. Sorun, kusur ve engelli olan bireylerde de benzerdir. Teorik kitabı olan değil, bireyin kabul ettiği, benimsediği temel alınmalıdır.

2. İnsanlar, kendileri ile diğer bireyler arasında hakları, hak edişe göre yapılandırılmalıdır. İlişki, iletişim ve herhangi bir bağın olmaması durumunda da insancıl boyutlar gündeme gelmelidir. Sorun, kusur ve engelli olan bireylere yaklaşım, tanıma ile değil, insanlık boyutu ile etik ilkeler çerçevesinde düşünsel ve işlevsel yaklaşım yapılmalıdır.

2.1. Her bireyin hakkı vardır, kendi benliğiniz, eşiniz, arkadaşlarınız, en yakındakiler ile tüm insanlığın hakkını bir sözleşme gibi dikkate alarak uygulayalım. Yasal, sosyal, kültürel hakları vermeli, güzel düşünüp, güzel davranarak borç olarak görmelidir. Sorun, kusur ve engelli olan bireylerin insanlık hakkının üst düzeyde tutulması önemlidir.

- Kendinizin de hakkı olduğunu unutmayın, onu yok sanmayın.
- En iyi sözleşme, aklınız ile gönlünüz arasında yapılandır.

İnsanlık boyutunda sorun, kusur ve engelli olan bireylere bakmak, desteklemek ve onları etik boyutta ele almak, bir bakıma toplumun insanlık görevleri olarak görülmelidir. İnsan olduklarının farkındalığı ve bunun algılanması ilk planda gelmelidir.

Düşünce

- Haklar, hak etmeye göre yapılandırılmakta, bazı bireylerin doğal olarak desteklenmesi, teşviki ve sağlık desteği önemlidir, ki bunların

başında, sorunlu, kusurlu ve engelli olan kişiler gelmektedir, onlara yaklaşım bir insanlık görevidir.

- İnsanlar arasında engelli bireylerin olması doğal olduğu kadar, bunların izole edilmesi, sanki insanlık ötesi gibi görülmesi de bu kadar doğal olmayan bir boyuttur.

Düşün: Hak edişe göre hak verilmeli, ancak insan olmanın gereği olarak hak ediş unutulmamalıdır. Doğal haklar, doğal olarak verilmelidir, sorun, kusur ve engelli olan bireyler, bu kapsam içindedir.

2.2. Baştan sözleşmeyi fesih etmek bile, gereken yaklaşımı bir kısmının yapılmasını gerekli kılar. Farkındalık, merhaba dediğiniz birisine bile insan ve kişi olarak selam ötesi, çikolata ve diğer ikramlar yapılmalıdır.

Başkasına verdiğiniz hak, onun doğal hakkı ise, bu varlığı nedeniyle, bu gerekçe ile verilmelidir. Sorun, kusur ve engelli olan bireylerin insanlık hakları doğaldır, doğrudan karşılanmalıdır.

Düşünce

- Bazı durumlarda sözleşme ile karşılıklı bir hak ediş saptanarak ona göre dağılım yapılabilir. Ancak helalleşme denilen boyutun, birisinin hakkını bozacak şekilde olması hukuk tarafından kabul edilebilir değildir. Engelli olanlar ise ayrı bir hakları olduğu da bilinmelidir.
- İnsanlar varlıkları nedeniyle, canlı doğması ile hem miras hem tüm vatandaşlık haklarına sahip olurlar. Sorun, kusur ve engelli olan bireyler ise ek hakları olduğu bilinmeli ve bunlar doğal olarak, talep etmeden sağlanmalıdır.

Düşün: Her isteyene hak vermek değil, istemeden hak edişe göre doğrudan, doğal yol ile hakları verilmelidir. Bireyin hakkı öncelikli ve tüm kamu, kurum ve kuruluşlardan korunmalı ötesinde özellikle sorun, kusur ve engelli olan bireylere ek gereken hakları da sağlanmalıdır.

2.3. Menfaat açısından etik ilkelere sapmak, eğilmek bile olası değildir. Çalışarak değer üretme, tüm yaşamsal süreç içinde devam edilmelidir, özellikle yaşamın ortasında, etkin iken gereklidir ve tüm bunlarda bilim, ilim ve iyilik ve güzellikler boyutunda, etik ilkelere, insanlık taviz verilmeden tam dik olarak durmalıdır. Yararı olacak diyerek, zarara geçit verilemez.

Başkasının veya sizin haklarınızın savunulması değil, bunu kamu olarak doğal, talep etmeden verilmesi gerekir. Bunun sağlanmaması bir suç nitelikte olup, savcılar kamu davası açmaktadırlar. Sorun, kusur ve engelli olan bireylere verilmeyen hakları, mahkeme konusu olmaktadır.

Düşünce

- Her işe başlarken amacı ve güdüyü tanımlama ötesinde, aralarda da izlenmesi ve yolun sorgulanması gereklidir. Sonuca vardıldıktan sonra geriye dönme veya telefi etmek olanaklı olmayabilir. Niyet korunmalıdır.
- İnsanlar sonuca bakması değil, sonuca ulaşılacak boyut öne çıkmaktadır. Bir yolculukta da yolda devamlı sorgulama, ne zaman, nerede ve ne şekilde gidildiğine bakılmaktadır. Sorun, kusur ve engelli olan bireylerde de yaklaşımlar sadece sonuca göre değil, metodun işleyişi de öne alınmaktadır.

Düşün: Her yaklaşımda amacı ve güdünün sorgulanması aralıklı olarak gereklidir. Sonuçtan daha önemlisi, amacın sürekli irdelenmesi gereklidir. Sorun, kusur ve engelli olan bireylerde engelin ortadan kaldırılmasından önemlisi, devamlı izlem ile insancıl ve etik boyut değerlendirilmelidir.

2.4. *Korku ve endişe bile, bazı tedbirlerin alınmasını gerekli kılar, oluşma olasılığı olmasa bile. Hekimler kanıt duruma kesin olmasa bile, olasılık nedeniyle, sağlık riskini dikkate alarak yaklaşım yapmalıdırlar.*

- Nadir görülür olması, tedbir almama gerekçesi olamaz.
- Olmaz, olmaz, olmayacak sanma, biyolojide temel ilkelerdendir.
- Korku, mücadeleye güç verecek ise iyi, pasif kılacak ise kötüdür.
- Zarar somut ve kesindir, şüphe üzerine kanıt olmaz.
- Sorun oluşunca değil, sorun olmadan önce tedbir alınmalıdır.

Korunmanın temeli, tedbir almak olup, korkulan veya endişe duyulan konular önceliklidir. Bu yaklaşımlar, dikkat edilecek ve özen gösterilecek olanlar ister başlamadan önce ister eylemde veya nerede, ne zaman olursa olsun gerekenler yerine getirilmelidir.

Düşünce

- Her yaklaşımın sonucu bilinmediği için, tedbirler alınmalıdır. Sorun, kusur ve engelli olan bireylere içinde öncelikle korkulan ve endişe duyulan özellikler devamlı izlem içine alınmalıdır.
- İnsanlar güvende olmadığını hissettiği durumlar için özellikle bilime başvurarak olası beklentileri öğrenip ona göre yaklaşım yapmalıdırlar.

Düşün: Sorun, kusur ve engelli olan bireylere öncelikle dikkat edilecek ve özen gösterilecekler, korkulan ve endişe duyulanlar olmalıdır. Her korkulan ve endişe duyulan şeyler ve durumlar için gereken yaklaşımlar yapılmaz ise, sonuçta oluşanlar bu kapsamda olacaktır.

3. [Kibir, benliği üstün göstererek, farkındalıktan sapmamıza neden olabilmektedir.](#) Peşin hükümde olanlar, farkındalığı algılama yerine, suçlama ve verileri saptırma, bozma ve sevgisizliği sevgi gibi gösterme peşinde olacaktırlar.

3.1. İyilerin karıştları, zalim olanlar, zarar vermek isteyenlerdir ki yapamayacakları için karşı çıkarlar. Sevgide en yakın olanlar, içlerinde sevgi olanlardır. Sorun, kusur ve engelli olan bireylerde de yaklaşımlar insanca ve sevgi dolu olmalıdır.

- Her kim zarar verirse, gerçekte kendisine zarar verir, insanlıktan çıkar.
- İyiler kötülerin düşmanı iken, kötüler iyilerin düşmanı olamazlar.
- Fiile kızılır, faile, bireye kızılmaz, eğitim, terbiye, ıslah etmek gerekir.
- Kötüler, kötülüklerle kıyaslanmaz, atılır gider, unutulmalıdır.
- Zulüm silinmeli, nefret oluşmasından korunmalı, korkulmalıdır.
- İyilik yapılır ve unutulur, faydalanan onu başkasına yapmalıdır.
- Borç olmadan para verme değil, faydalı olmanın boyutları farklıdır.
- Almak da fayda olabilir, kaliteli ürünü almak, üreticiyi destekler.
- Sevgisiz, insanlık boyutu olmayan alışverişlerin anlamı olmamaktadır.
- Bir malın fiyatı alıcıya göre de oluşmaktadır, bedava bile verilebilir.

Başkasının peşin hükme ve kararına göre davrananların sorumluluk yüklenmesi ve kendi kararını vermesi beklenmez ama oluşan boyut onun başına dert açan olmaktadır.

Sorun, kusur ve engelli olan bireylere yapılacak yaklaşımlar ile sonuç nasıl olacaktır bilinemez. Kalıba göre davranmak ile aynı sonuç alınması garanti edilemez.

Düşünce

- Her birey kalıba uyar veya başkasının dediğini yapması ile, doğru yolu bulabilmesi oldukça zor olacaktır. İyilik ve güzellikten sapıp sapılmadığına bakılarak peşin hükümlü olmamak gerekir.
- İnsanlar bilimi kalıp değil, öğüt gibi alarak, buna göre bireyselleştirmeleri gerekir. Akıl kullanmadan, verileri derinleştirmeden yaklaşım yapılmamalıdır.

Düşün: Her yaklaşımda bilimi kalıp olarak değil, bireye göre yorumlanacak veri olarak ele almak gerekir. Veriler kesin doğru nitelikte değil, yorumlanarak, akıl kullanarak ele alınmalıdır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli olanların kendilerine özgü yaklaşım ile toplumla bütünleşmeleri yaşantılarında önemli bir boyuttur.

3.2. Doğaya ve yaratılış kanunlarına kabul ve buna göre davrananlar, yer çekimi bana bir şey yapmaz diyerek uçurumdan atlamazlar. Çevre kirliliği, doğayı hiçe sayanların yaptıklarının sonucudur. Şeker hastalık sorunu olan kişi, buna göre yaşamayı öğrenmelidir.

Başkasının dediği değil, bilim veriler ve doğanın yasalarının oluşumudur. Sorun, kusur ve engelli olan bireylerde **engellerin** tanımlanması ile bunu olmamış gibi değil, bununla birlikte yaşamayı, insanlığına devamı öğrenmelidirler.

Düşünce

- Her insan, kendisindeki sağlık durumunu algılaması ve bunun farkında olması ile buna göre bilimsel yaklaşımı kabul etmesi kolaylaşmaktadır. Şişman, obez olan kişi, bunun bir sorun olduğunu algılaması ve bunun hastalık kapsamında olduğunu farkında olması ile perhiz yapar ve gerçekten de zayıflayabilir, sağlıklı kiloya inebilir.

- İnsanlar, özellikle sorun, kusur ve engelli olan bireyler, bu engellerinin farkında olmaları, bunu peşin kabul edip, ayrıcalıklı olmalarını kavramaları değil, bir insan olarak yaşamları ve çalışarak değer üretmeleri anlamında ele alınmalıdır.

Düşün: Her bilime inanan kişi, bilimin dediğine uysa idi, bu kargaşalık olmazdı. Sorun, kusur ve engelli olan bireyler bir araya gelerek, bu özelliklerini bir ayrıcalık olarak tanımlar ve ek hak ve sosyal kazanç sağlamaları ile farkındalığı ters kullananlarla birliktelik anlamında olur ve insanlık değerlerinden çıkmış olurlar.

3.3. Doğayı farkına varanlar, onun korunması ötesi, geliştirilmesi ve gelişmesi amacını güderler. Sorun, kusur ve engelli olan bireyler, gerçekliğin farkına varmaları ile, bilimsel açıdan ve ruhsal olarak insanlığın farkındalığına daha yakın olmaktadır.

Başkasının değil insanların kendilerinin akıllarını kullanarak, gönülleri ile oluşumları ve gerçeği, Evren'i algılamaları ile farkına varmaları ile insanlık olarak duygulanır ve mutlu olurlar.

Düşünce

- Her birey gerçeklik üzere olursa, yaratıldığının ve insan olduğunun algısı ile felsefesini yaparak, sevgi dolu ve etik ilkeler ile insanlığa hizmette bir nefer olurlar.
- İnsanlar doğanın çölleşmemesi için farkında olunca, uygulamalar yaparlar, ağaçlandırma bu yaklaşımlardan biridir ki bu algılamının bir boyutudur. Bundan mutlu ve kavradıkları için de geleceğe tanıklık edenlerden olurlar.

Düşün: Eğitim aldıktan sonra her bireyin farkındalığı algıladığı söylenemez, öğrendiklerinin kendilerine bile faydası olmayabilir. Farkında olanlar ise eğitilmenin mutluluğu ile gelişimleri ve değişimleri nedeniyle insanlığa daha çok bağlanır ve inanırlar. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylerde bu açıdan eğitim en önemli boyuttur.

3.4. Doğada oluşan doğal olayları barış ve yarar yönünde oluşturmalı, sorun, kusur ve engelli olan bir bireyin engelini ret etmek değil, onun insan olarak topluma kazandırılması gereklidir. Olayları, kişileri ve durumları kabul etmemek değil, onları en azından zararlı olmalarını engellemelidir.

Barışsever ve iyilikler ve güzellikler üstünde olmak varken, zarar verme, benlik üzerine olmanın anlamı olmamalıdır.

Düşünce

- Sorun, kusur ve engelli olan bireylerin engelleri ile uğraşmak, onlara yararlı olmak ve onları topluma kazandırmak varken, onları ayırtırmak ve onları izole etmenin, fayda adına zararlı olmanın anlamı olmamalıdır.
- Sorun, kusur ve engelli olmak bireylerin arzu ettikleri olmadığına göre, insanlık onları topluma kazandırma, insanlık haklarını sağlama olmalıdır. Onların bağımsızlığını tüm kamu, kurum ve kuruluşlardan koruma, gözetme ile barışı sağlama olmalıdır.

Düşün: Her barış sever eylemin arkasında insanlık ve etik ilkeler olması için, haklara riayet ve sağlama olmalıdır. Barış diyerek bireylerin başkalaştırılması ve özellikle Sorun, kusur ve engelli olan bireylerin ayrıcalıklı, bir bakıma öcü gibi ele alınması kabul edilebilir olamaz.

3.5. İyilik ve güzellikler içinde olan, sadece bir sefer değil, yaşamı ve yaşamından sonra da ömür ötesinde de nimetlere layık olurlar. Anılma, örnek olma, sadece bir ömür değil, ömür ötesinde de oluşması için, sevgi ile süreç boyunca yaşamaktadırlar. Engellerin haklarını korumak, gözetmekte bu kapsamdadır.

Barış içinde olan, hakları hak edişe göre dağıtan ve özellikle sorun, kusur ve engelli olan bireylerin insanlık haklarını koruyan kişi, güzel davrananların, bir süreç olarak mutluluk içindedir ve bundan dolayı yaşamlarında sürekli olarak bulunurlar.

Düşünce

- Her hakkı sağlayan ve koruyan, gözetken ve dikkat ile özen içinde olan kişi, özellikle Sorun, kusur ve engelli olan bireyler açısından, bu yaklaşımları sürekli bir sosyal, toplumsal sevgi ve mutluluk içinde olurlar.
- İnsanların insanlara yardım edeni, bilhassa, sorun, kusur ve engelli olan bireylere destek olanların taktire şayan olması doğaldır.

Düşün: Her insan, sosyal anlamda sürekli olarak sevilip ve sayılması, insanlara yardım ve destek olması, bunu aklı ve gönülü ile yürütmesi ile olur. Bu bir oluşuma göre değil, toplumsa sürekli bir sevgi ve saygı

kazanması ile devamlı olmaktadır. Bu yaklaşımın sorunlu, kusurlu veya sekelli olan bireylerde önemi belirgindir.

3.6. Doğayı inkâr eden, onu hor kullanan ve bozan kişi, oluşan çölleşme ile cehennem gibi bir ortamın sebebi, onun dostu olmaktadırlar. Sorun, kusur ve engelli olan bireylere insanlık dışı yaklaşım ile onları bir bakıma insanlık ötesi kabul etmek, insan olmanın işi olamaz.

Bir kimse eğer sorun, kusur ve engelli olan bireyleri dışlıyor, aşağılıyorsa, o bireyin insanlık duyguları ve algılarından şüphe duyulmalıdır.

Düşünce

- Her birey, sorun, kusur ve engelli olan bireyler ile birlikte olmak istemeyebilir. Ancak uzman veya insanlık adı altında onları gerek yardım ve gerek onlarla ilgilenir gibi yaparak, dışlaması, onlardan yararlanması ve ters yaklaşımları yapması kabul edilebilir olamaz.
- İnsanlar görünüşe kısa bir süre aldanabilir ama, gerçek ortaya çıkınca tersine tutum içine girerler, gerçeği saptıran, ters kullanan kişilere karşı çıkmak bir insanlık görevi olsa gerek.

Düşün: Her zararı görüp, farkına varınca, ona ortak olmamak için, ondan uzak ve karşı çıkmak gerekir. Gerçeği saptıran ve yalanlayan ile bir arada da olunamaz. Sorun, kusur ve engelli olan bireylere insanlık dışı yaklaşımı, onların hak ettiği şekline çevirmek ise tam karşı çıkılacak bir durumdur.

3.7. Yaşam varlıkları dengeleyerek, faydalı olarak kullanmayı, yararlanmayı akıl olarak gerekli görür. Zarar dışındaki her boyut faydalı olması için dengesine dikkat edilmelidir. Azı veya çoğu zarar boyutunda her madde, uygulama, yaklaşım, bu zarar kavramında değil, dengeleyerek, yarar kavramında ele alınmalıdır. Engelliler için zarar kavramı daha geniş olabilir.

- Her birey farklı, özgün ve özel olduğuna göre eşitlik ancak insanlıktadır.
- Söylenen bir sözel kelime bile, insanı kıracağı dikkate alınmalıdır.
- Başkasına değil, kendine bile yapılan haksızlık, önemli bir haksızlıktır.
- Zararın azı veya çoğu karşılaştırılmamalı, oluşmaması irdelenmelidir.
- Hakları dengelemezsen, bir tarafı zedelemiş olursun.

Bir insanın zararın olmayan şeyin yasaklanması anlamı olamaz, ancak faydalı, yeterli ve etkin olanları tüketmek ve dengeli olarak ele almak gerekir. İnsanların dengeyi aşması, sınırı bozması ile birçok şey, insancıl boyuta çekilebilmektedir. Sorun, kusur ve engelli olan bireye fayda ötesi, yararlanabileceği boyut olmalıdır.

Düşünce

- Her yaklaşım tam fayda oluşmayabilir, bir kişiye piyango çıktığında fazla para onu insanlıktan çıkarabilir. Sorun, kusur ve engelli olan bireylerde de bireyin talebi ötesinde, ona insancıl boyutta olması ve hakların dengelenmesinin anlamı algılaması sağlanmalıdır.
- İnsanlar her iyi ve güzel bir boyutu kendilerine göre yeterli ve gerekli şekilde dengeli hale getiremez ise, zararlı olabileceğini algılamalıdır. Açlık ne kadar iyi ise, şişmanlıkta o kadar zararlı olabilmektedir.

Düşün: Ekonomi, her şeyin bol olarak bulunması değil, etkinlik, verimlilik ve elde edilebilir olmasıdır ve engellilerde de yararlanabileceği sağlanmalıdır. Sorun, kusur ve engelli olan bireylerin her istediğinin ve arzu ettiğinin yapılması, onun lehine olmayabilir ve bu konuda bir yeterlilik ve etkinlik boyutuna dikkat edilmelidir.

3.8. Hakkın olanı yemek uygun iken, başkasının hakkı olanı yemek ise uygunsuz, hatta hukuksuz davranışa girmektedir. Korunma ve sakınma, kendinizden başlayarak, başkasına zarar verici olmamaktan oluşur. Engelli olanlarda ise bireyin hakkını teslim etmek insanlık görevidir.

Bir şeyi hak etmek ile ondan faydalanması doğaldır. İnsan olmak, insanlık hakkını doğal kazanmakta ve gerekenler verilmelidir. Bazı kimselerde ise doğal hak edişleri daha fazladır. Anneler bu kapsamda olduğu gibi, sorun, kusur ve engelli olan bireylerin de hak edişleri ayrıcalıklı, kişiye özeldir.

Düşünce

- Her birey temiz, hak ettiği, kazandığı ve emeklerini almaları ve kullanmaları gerekli iken, hak edişleri kabul edip, gerçeklik üzerinde farkında olup, algılayanlar, bunları inanarak, bilerek ve isteyerek yapanlardan mutlu kimse olamaz sanırım.

- İnsanlar sorunlu, kusurlu ve engelli olan bireylere gerekli hakları vermelidir, kendileri bireysel olarak sağlamaları olanaksız olabilir. İnsanlık gereği yapılmalıdır.

Düşün: Her birey, emek vererek kazandığı, hak ettiği ve temiz olan rızıklardan yemeleri, kullanmaları gerekir. Doğal hakların inanarak ve isteyerek verilmesi, bu açıdan sorunlu, kusurlu veya sekelli olanların bu konuda hakları savunmak insanlığın gereğidir.

4. Gerçeğin, değerlerin farkındalığı önemlidir, öz benliğin bakışı değil, objektif olmak için bu gereklidir. Bir yaklaşımda ilişki olması ile sübjektiflik gündeme gelmekte, menfaat bağı olmadan, objektif ve bilimsel olunması gereklidir.

4.1. Gerçeği inkâr etme, değiştirme ile doğal boyut yalanınızı elbet ortaya çıkaracaktır. *Yalan bir süreç sonra doğrunun ortaya çıkması ile bireyi zor durumda bırakır, çünkü, yalan öz benlik nedeniyle gerçeği bilmesine karşın tam tersini söylemektir. Engeli görmeme farkındalık değil, gerçeği insanlık olarak irdelemek algulamaktır.*

Başkasının değil, bir insan kendisine bakmalı, öz benliğine esir olup, verileri farklı, gerçeğin tam tersi yorumlamamalıdır. Sorun, kusur ve engelli olan bir bireye bu **engellerini** söylemek gerçeklik değil, onları anlama, empati yapma ve onlara farkındalığı algılama gerçekliktir.

Düşünce

- Her insan elbet kendi penceresinden bu evrene bakacak ve yorumlayacaktır, ancak, farkındalık onun durumunu, sosyal dengesini algılamasını sağlamaktadır. Bir insan diplomalı olabilir ama hekimlik yapabilmek için etik ve insanlık değerleri olmalı, bunları uygulamalıdır. Özellikle, sorun, kusur ve engelli olan bir bireye bakarken, onları itmek, kendinden uzaklaştırmak ile ruhsal bir rahatlama sağlar gibi gelebilir ama bunu tüm benliğinde huzursuzluk olarak hissedecektir.
- İnsanlar en yakınlarının ölmesi durumunda kendi algılarına göre tutum ve davranışları olacaktır. Kazada kendisi ölmediği için mutlu bile olabilir, mirastan pay alacağı içinde memnuniyet duyabilir. Bu insanlık değil, bir benlik, menfaat bakışıdır. Birey, sorun, kusur ve engelli olan bir bireye takındığı tavır ile ilk planda kazançlı gibi görünebilir,

ama bunlar geçici olup, yaptıkları bir vicdan yarası olarak kendilerinde kalacaktır.

- Gerçek sandığımız şeyler, gerçek olarak görmek istediklerimiz olabilir.
- Yığınla mal, mülk ve paranız olsa bile, eğer siz kazanca kazanç katmadığınız sürece tümü yok olup gidecektir. Milli Piyangodan en ileri ödülü alanların 2 yıl sonra fakir durumda oldukları, işten de ayrıldıkları için işsiz oldukları gözlenmektedir ki, para bir yalan söylenti olmakta, öz benliklerine karşı onu ileri abartması ve tüm değerleri iftira için kullanarak bu noktasına getirerek, onları bırakıp kaybolduğunda boşluğa düşmüş olurlar. Beden de de bir kayıp olduğunda, engelli durumuna düşünce, yokluk yaşarlar.

Düşün: Varlık, değer etik ve insanlıkta olmalı, bir bedensel sorun, kusur ve engelli olunca, sizi sağlıklı olma terk ettiğinde, size kalan farkındalığınızı sağlamasın, önceden oluşturun. Değer objektif tanımlanmalı, öz benliklere göre saptırılmış olursa, kaybında yokluk ötesi bir duruma dönersiniz.

4.2. Bir insanın yaşamı, eski hikayelerdeki gibidir, ancak, bu tiyatrodaki oyunu oynayan bireyin kendisidir. Yaşamı, bireyler farklı algularlar, değişik yorumları olabilir, eğer gerçekten koparlarsa, kopuş ve uzaklaşmalarının gerekçesi de bilim dışı olursa, artık başkalaştırma ve itme yaklaşımları ile, özellikle, sorun, kusur ve engelli olan bir bireylerin durumlarını bir masal, gerçek dışı ve kendilerinin olmayacağı varsayım ile dışlarlar. Engelli olmak, sübjektif bireysel bakış açısı olduğu için, gerçeği algılamaktan, farkındalıktan uzak olunabilir.

Başkasının değil, kendi bakış açınız önemlidir. Bazı durumlarda, bireyin ağrısı olduğunda, söylenen hiçbir uyarıyı duymayabilir, görmeyebilir. Güneşi görseler bile, bazen bunların bir tiyatro gibi, bir senaryo olduğu düşünülebilir. Algılama, farkındalık gerçeği göstermek ile oluşmamaktadır.

Düşünce

- Her oluşan veya gerçek insanların yorumlarına göre çok farklı şekilde yorumlanabilir. Algılamak isteyenler empati yaparak, kendilerini onların yerine koyarak, akıllarını ve gönüllerini açık tutmaları ile, dinleme ve göreme ile duyularını farkındalık için açık tutarlar.

- İnsanlar sorun, kusur ve engelli olan bireylerin sadece engellerine bakarak, onları algıladıklarını sanırlar, insanlık, sosyal ve duyuşal boyutta uzak olunca onları algılamaktan çok uzaktırlar.

Düşün: Her somut gördüklerin gerçek olmayabilir. Bir kişiye serum takmak, kan almanın sağlık açısından gerekliliğı vardır, görünüşte ise bireyden damara girip kan alınmaktadır, bunu algılamayan için gereksiz olarak görülebilir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli sadece fiziksel değil, ruhsal ve sosyal etkileri de önemsenmelidir.

4.3. Faydalı olabilen bir şeyi, zararından kaçınmak varken, ondan uzaklaşmak, onun ile ilişkiyi koparmak, öz benliğinize zulüm yapmak olmaktadır. Fayda ile zarar arasındaki denge iyi sağlamak varken, faydalıdan düzeyine bakmadan kaçmanın anlamı olamaz. Engelli olanlar için kendi iç benlikleri kendilerine zarar boyutunda olmamalıdır.

Bir eylemi engellemeniz, ondan uzaklaşmanız, onu pasifize etme değil, sizin kendi benliğinize yaptığınız zarar oluşur. İletişim ve ilişki sizler açısından kopmuş ama onun devam eder. Akıl ve felsefenin, bireyin yalnız düşünce boyutunda olması ile geliştiğı bilinmektedir. Sorun, kusur ve engelli olan bireyleri sosyal yaşamdan koparmanız, izole etmeniz ile bir kazancınız değil, büyük kayıplarınız olacaktır.

Düşünce

- Bazı anneler sorun, kusur ve engelli olan çocuklarını engelleyip, toplumdan izole etmek isterler, bu davranışları ile hukuk onların elinden çocukları alabileceğı dikkate alınmalıdır.
- İnsanlar sorunlardan kaçmak ile değil, onların üstüne yürümek ile farkındalığı yakalayabilir.

Düşün: Yakınlarınızda olmak üzere, engelli olanlara insanlık yaklaşımı onları izole etmek değildir, onları sosyal yaşama kazandırmaktır. Her bir sorununda, her başkasının sorununda özellikle sorun, kusur ve engelli olan yakınlarını algılamak ve insanlık farkındalığı onların gereken sağlık yaklaşımları ile kendilerinin bilinçlenmesini sağlamak olmalıdır.

4.4. Eli ateşe uzattığı için yanan kişi, keşke uzatmasaydım da yanmasaydı der. Ancak, birisi eğer sen tutmasını

bilememişsin der ise, çoğu kişi elini ateşe uzatmaktan çekinmez, ben tutmasını bilemedim diyerek ve tabii eli yeniden yanar. Engeli olana yapılan davranışlarının insancıl olmadığı farkında olanlar, zamanı geri çevirmek isterler ama olanaksızdır, geleceğe bakarak yeni yaklaşımda yapmaya dikkat etmelidirler.

İnsanın pişman olması, hatasını ve yanlışlarını algılayarak, farkındalık olarak yeni bir boyuta gelmeleri, çok önemli insanlık boyutu olarak bir adımdır, küçük veya büyük değil, oldukça anlamlıdır, takdir edilmelidir. Engel oluşması ile ancak tazminat ve ceza gündeme gelir, af dilemek yeterli olamaz.

Düşünce

- Olay olduktan ve sonuç oluştuğundan sonra pişman olmak, ancak gelecek olanlar için geçerli olabilir, örnek kadar ibret alınanlarda bizleri yönlendirenler arasındadır.
- İnsanlar özellikle sorun, kusur ve engelli olan bireyleri dikkatli ve özenli şekilde irdelenmesi ile oluşumlarının önlenmesi mümkün olabilmekte, ancak oluşana faydası imkânsız gibidir.

Düşün: Olan olmuş değil, olan bir ibret veya örnek olarak gelecek için bir eğitici veridir, algılayan ve farkında olanlar için. Her istenmeyen sonuç elde edilince, geriye dönüp, yapmasaydım yerine, bir daha oluşmaması için yapılacaklar, önlemler, dikkat edilecek ve özen gösterilecek yaklaşımlar önemlidir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli olanlara teorik değil, işlevsel olmalıdır.

4.5. Sarhoşluktan rezil olan kişi, daha sonra yeniden aynı duruma düşmesi beklenir, pişman olduğunu söylese bile yeniden yapaya eğilimlidir. Engel gelişen durumdan insanlar kaçması değil, yeniden aynı yaklaşım içinde olması beklenebilir.

Bir bireyin başkasına bile söylemediği gizli şeyleri, sırları olmakta, bunların ortaya çıkması ile algısında değişiklik olmayacağı, aynı şeyleri tekrarlamaları beklenir. Başkalarından gizlemekte ancak kendileri açısından yapılmamasını istemedikleri değildir, benlikleri arzulamaktadır.

Düşünce

- Her birey yasaklanan şeyleri, daha önceden tadını almış ise, gizli olsa bile zarar olasılığı bile olsa yaparlar veya yapmaya meyillidirler. Engelli kişilerde de benzerdir.
- İkna, akli kullanmayı engellediği için kabul edilemezdir.
- İnsanlar bazı konularda ortada sorun, kusur ve engelli olan bireylere uygulamalarda, benlik nedeniyle yapılmaması gerekli görülse bile, yinelerler, gerçeğin tersi bile olsa, yapma eğilimindedirler.

Düşün: Her gizlenen bir süre sonra karşınıza çıkabilir, gerçek ile yüzleşme, algılama ve farkındalık önemlidir. Yasak olanları bile bireyler vazgeçmekte zorlanırlar ama yapmaktan da geri durmayabilirler. Bu açıdan benlik, bir durumda yaptığı hataları yinelemektedir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli olanların engellerini gizlemek değil, erken tanımlayıp yaklaşmak, izole etmek değil, sosyal boyuta getirmek önemlidir.

5. [Sosyal konum ve eğitim bireyin farkındalığına olumlu olduğu kadar olumsuz da etkileyebilir, gerçekten uzaklaşabilirler.](#) Farkındalık, bilime dayanmalı, bireyin sübjektif kanıları gerçekçe olmamalıdır. Öz benlik, bizlere gerçeklik konusunda oyun oynayarak farkındalığı kaçırabiliriz.

5.1. Yönetimde olan, yöneticiler olanlar, toplumu düzeltme ve hizmet etme bahanesi ile insanları düşünmeden, onlara zarar verebilirler ve kendi benliklerini zalim olarak anılmasına neden olurlar. Emir verince, düzenin sağlandığı, görünüşte bile bir düzenleme, temizlik olduğunu gören, gerçekte de böyle olduğunu sananlar bu zorlamaları ile öz benliklerine bile zarar verirler.

Benlik etkin olması için yönetici ve bir toplumda etkin olmak önemlidir, ki gelişim ve değişim adı altına, insanlık dışı yaklaşımları, öz benlikler dışında olanları geçerli kabul edebilirler. Gerçek değişmez, algıları farklı olduğu için, farkındalık içinde de olmadığından anlamsız çaba içinde olurlar.

Düşünce

- Her yaşam bir tiyatro gibi, kendi oyunumuzu oynarız. İnsanların kontrol değil seçenekleri seçme sorumluluğu varken, bunu yönetici diyerek, onların birey hakları yerine, rızasının dışında sizlerin vermeniz, algılama ve kabul olmayacağı için, boşa giden bir oyun gibi olmaktadır. Engelliler içinde kararı kendileri versin, siz vermeyin
- Sorun, kusur ve engelli olan bireyler, bilemez, algılayamaz gibi yaklaşımlarla, yönetici ve idareci olarak onlar yerine karar vermeyin, çabalarınız boşa çıkabilir, aydınlatarak, kendi kararlarını, kendi rızalarını kendileri oluştursunlar, sorumluluk alsınlar.

Düşün: Birey sübjektif ve öz benliğine göre davranır, objektif olmak için diğerlerinin verisi bilinmelidir. Bir hekim yararlı olan ilacı bilebilir ama hasta sorunlarını iletmez ise, bunu nasıl yapacaktır? Yöneticilerin de toplum ile iletişime ve ilişkileri yok ise, faydalı olmak için çabaları boşuna gidebilir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli olanlara benliklerine göre, terzilik yaparak yaklaşım yapılmalıdır.

5.2. Hiçbir madde, hiçbir yaklaşım, zarar verecek boyuta gelmesi ile yapılmaz, yenilemez. Bilim bunların düzeyi, dozunu ayarlamamızda yol göstericidir, bunlara dikkat etmemek, geçeği yalanlamak anlamındadır. Doğru ve insanlık üzere olmayan, etik dışı hiçbir şey yapılmaz, yapılması gerçeklikten, bilimden sapmadır. Etik dışı engel düzeltilmesi kabul edilemez.

Bir kimseye yardım ediyor, ama onu köle haline getiriyorsanız bu kabul edilebilir değildir. Hak edilmeyen hiçbir şeyin kullanılması, etik dışı olanların, insanlık dışı olanların kabul edilebilir olması olası değildir.

Düşünce

- Her insan sonuca ulaşmak isteyebilir ama amaç ve eylem bilim ve insanlık içinde olmalıdır. Sorun, kusur ve engelli olan bireyleri tedavi edeceğim diyerek, büyü ve fal gibi eylemler veya inançların kullanılması, insanlık dışına çıkmak demektir.

- İnsanlar bilim ve gerçeklik yerine, arzulara göre ve etik dışı, birçok gerekçeler ve dayanaklar ile sorunlu şeyleri olumlu göstermek isteyebilirler. Önemli olan sizlerin bunları algılayarak farkındalık içinde olmanızdır.

Düşün: Her gerekçe ve dayanaklar geçerli olmaz, bilim, insanlık ve etik üzerine değilse anlamı bile olamaz. Sorun, kusur ve engelli olan bireyler için sunulan birçok önerileri dikkate almak bile sorun yaratabilir, tamamen dışlanmalıdır.

5.3. Bir insan bir konu hakkında bilgi sahibi, tecrübeli olunca, artık aydınlanmış ve karanlıkta olan duruma yeniden dönmemelidir. İnsanlar bazı arzuları nedeniyle kendilerine göre daha kolay ve zararlı yollara sapabilirler. Engelliye mucizevi öneriler sık olmaktadır, farkındalık ile bunlar ancak önlenebilir.

Bir kimse yaşamsal olarak kendisinin var olmasına neden olan durumlardan, kısaca algılaması ve farkındalık ile kendisi açısından yasal hak olmaktadır. Sorun, kusur ve engelli olan bireylerin ilk planda farkındalık kendileri açısından öne çıkmalı, bilgilendirme bu açıdan kendilerine olmaktadır.

Düşünce

- Bir insan konu hakkında bilgisi ve tecrübesi yok ise, bir bakıma o konuda ölü gibidir, daha sonra ise eğitim ve aydınlanma ile sorumluluk yüklenebilir olmaktadır. Sorun, kusur ve engelli olan bireyler açısından da temel olan bireyin kendisinin farkındalığı algılamasıdır.
- İnsanlar karanlık odada kör gibidir, görmez ve ne yapacağını bilemezler, ancak, aydınlanma ile net durumu görebilir ve algılayabilirler. Burada aydınlandıktan sonra yine karanlık yaklaşımlar, bilim dışı, insanlık dışı olanlar kabul edilebilir olamaz.

Düşün: Her insan bilgilenmedikçe ve tecrübesi olmadıkça yapacağı olamaz, bir bakıma ölü gibidir. Araba kullanmasını bilmeyen, ehliyeti olmayan kişi gibi, başkasına bağımlıdır. Sorun, kusur ve engelli olan bireylerin rızası da ancak yeterli aydınlatma ve algılamaları ile farkındalık oluşması ile olasıdır.

5.4. Duyuları kavramak için mutlaka o olguyu yaşamak gerekmez. Farkındalık için her bireyin mutlaka bir sorunu, kusuru ve engeli olması gerekmez, engeli algılama, etik

***ilkelerde olma, insanlık boyutunda olma, akıl ve esas gönlü
çalıştırmak, işin içine katmak ile oluşabilir.***

Becerinin bireyin kendisinin kazanması önemlidir, ancak işine yaramayan için öğrenmesi gereksizdir. Bir birey kamyon ehliyetine sahip olabilir ama kullanması gerekmez. Her bireyin eğitici olmayacağı gibi, danışman, koçluk, mentorluk yaklaşımı da her bireyin yapabileceği değildir. Öğretmenler eğitici olmayı kazanmaları ile ancak olabilirler.

Düşünce

- Her insanın düşünce boyutu, yorumlaması farklı olduğu için, bir veriyi, kanıtı farklı irdeleyebilirler. Hekimlerde de konusunda uzman olan ile genel bilgi sahibi hekimin örneğin kardiyolojik değerleri irdelemesi farklı olacaktır ve bu doğaldır. Sorun, kusur ve engelli olan bireylerin değerlerinin yorumu ve yaklaşımlarda uzmanlardan oluşan bir konsey grubu ile yapılması önerilmektedir.
- İnsanlar genel bilgi sahibi olmak ile özel, özgün konusunda uzman olarak konuya vakıf yaklaşım farklıdır. Bilgi aynı olsa da yorumdaki değişiklik doğaldır. Sorun, kusur ve engelli olan bireylerde de yaklaşımlar uzman danışmanlar ile tanımlanmalı, rızaya dayalı olmalıdır.

Düşün: Ehliyetine, bilgi ve beceri ötesinde, insanlık ve etik yapısı da bir işin yaptırmak için gerekli olanlardır. Her bilgi ile yaklaşım boyutu farklı olmakta, bir hırsıza bekçilik görevi verilmesi gibi olmamalıdır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli olanlara yaklaşım, ancak uzmanlarca yapılmalıdır.

5.5. Bazı kimseler, ne kadar bilgi verilse bile konuyu ve olayı algılamayabilirler. Bir insanın algılaması için, farkındalığı yakalaması için, aklını kullanması ve vicdanını etkin kılması yanında, içinde sevgi ve insanlık ile etik ilkelere duyarlı olmadı gerekir. Sorun, kusur ve engelli olan bireyleri algılamak için mutlaka engelinizin olması gerekmez ama empati yapmak gereklidir.

İnsan daha sonra değil, baştan amacı ve güdüsü iyilik üzere olursa ancak sonuca doğru güzelliği yakalayabilir. Diğer benlik ve menfaat üzere olanlar ise, başardıklarını sanırlar, aldanmak ötesi, yücelttikleri şeyler onları batırabilir.

Düşünce

- Her yaklaşım sonucunda insanlar başarı elde ettik demiş olsalar bile, elde edilen insanlık ve güzellikler üzere olmalıdır. Sorun, kusur ve engelli olan bireylere yaklaşımda da onlara protez veya engel giderici cihaz verilmesi ile sorunları çözülmemektedir. Öncelikle insanlık boyutu öne alınmalıdır.
- İnsanların öncelikle akli ve gönüllerinde isteyerek ve inanarak iyilik yapmaları, en azından zarar oluşturmamaları olmalı ki, davranışlarına bunlar yansiyabilsin.

Düşün: Her yaklaşım sonucuna göre değil, baştan inançla, gücü insanlık ve etik ilkelerden alarak yaklaşım öne çıkmalıdır. Sonuç olarak gösterilenlerde temelde insanlık öde olmalı, çok üstün olarak sunulanlar tam tersi olabilir. Neron modernleşme için Roma'yı yakmıştır, yaptıkları eserler değil oluşturduğu yangın daha öne çıkmaktadır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli olanlara yaklaşımların temeli insancıl ve tolere edilmesine göre yapılır.

5.6. Doğru yol, doğru yaklaşım, bireye uygun yapıda olandır denebilir. Bir tutuş, dengesinde olmalı, tam sarmalı ama acıtmamalı, kıvamında olmalı, tüm yaşamda da aynı boyut geçerli olmalıdır. Bilgi, öğrenilenler, öğütlerde, akla ve uygulamaya göre dengeli, ayrıntılı ve işe yarar şeklinde olmalıdır. Engelliye yaklaşım ve uygulamaların doğru ve dengesinde olması, genel kabul edilebilir düzeyde olmalıdır.

Başkasına yapılan yaklaşımların, doğru, gerçek ve uygun ile yeterli olması yanında, dengesi de tam olmalıdır. Birey, üstüne uyan kıyafeti giymek istediği gibi, sorun, kusur ve engelli olan bireylere yaklaşımlarda terzilik yapar gibi bireye uygun olmalıdır.

Düşünce

- Her insan kendisine yakışan, uyan ve sorun, kusur ve engeline uygun olanı kabul etmeyebilir. Bilim dışı ve zarar unsuru olmadıkça, bireyin tercihi geçerli kılınmalıdır.

- İnsanlara aydınlatma için ayrıntılı açıklanmalı, olumlu ve olumsuz yönleri, alternatif seçenekler kadar, uygulama yapılmaz ise, neler oluşabileceği de anlatılmalıdır.

Düşün: Dosdoğru kavramı uyumu gösteren ve bilimin ayrıntılı yorumunu sağlayan bir durumdur. Her öğüt, detaylı ve bireye özgü uyarılama ile oluşması, biliminde bir bakıma kişi ve duruma göre terzilik gibi yaklaşımı gereklidir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli olanlara bilim dışı yaklaşım yapılamaz.

5.7. Huzur ve esenlik içinde olanlar, çalışarak değer üreten ve yaptıkları işlemler nedeniyle etik ilkeler içinde olanlardır. Sorunu, kusuru ve engelli olan bireyleri ayırım yapan kişi, nasıl huzur ve esenlik içinde olabilir?

- Huzur insanın içindedir, dışardan gelmez, oluşturulamaz.
- Aklını kullanmayan, gönlü ile akli bütünleştirmeyenin sözü şüphelidir.
- İnanmak, bilinçlendirme ile uygulamaya geçirme ile oluşur.
- İnsanlığa inanmayanın, zalim olanın huzurlu olduğu görülmemiştir.

Başkasına değil, kendi benlik yapısında olan ve menfaat sarmalı içindekiler, huzur ve esenlik değil, sosyal bir yapı ile zorlama, zorbalık boyutuna sarak, toplumdaki dışlanırlar. Bu kişilerin, kendileri dışındakileri dışlamak, özellikle sorun, kusur ve engelli olan bireyleri farklı konumda tutarak, aynı düzde değil, daha alt düzeye koymaları ile elbet huzur yerine bir sıkıntı içinde olacaklardır.

Düşünce

- Her davranışlarda, bireyin vicdanı olayı ve yapılanları belirli bir değerlendirme kapsamı içine almaktadır. Aklın yatıştırılması ile sonuç, kısaca huzur ve esenlik sağlanmamaktadır. Evlenme kararları da aynı şekilde gönlün kararı ile olmaktadır. Engelli, kısaca sorun, kusur ve engelli olan bireylere yapılan yaklaşımlarda iç huzuru sağlayıcı olmalıdır ki huzur oluşturabilsin.
- İnsanlar bazı kalıplar içinde kalarak, peşin hüküm içinde olabilirler, ancak, bireylerin insanlık ile etik ilkeler içinde olmak üzere, vicdanları rahatlatan yaklaşımlar, huzur ve esenliği sağlayabilmektedir.
- Sorun, kusur ve engelli olan bireylere kalıpcı yaklaşım yerine, onları desteklemek çok farklı sonuçlar doğurabilmektedir. Sen körsün, görmezsin yerine, ona destek olmak, birçok boyutu algılatmaya çalışmak bir insanlık farklılığının gereğidir.

Düşün: Yaptıkları ve davranışları ile örnek olanlar, toplumda etkileri yaşam ile sınırlı değil, daha uzun olabilir. Sorun, kusur ve engelli olan bireylere insanlık yaklaşımları, sadece o toplum değil, tüm Evren için bir emsal olabilir.

6. İlim ve irfan, aydınlanma talebinde olanlara katkısı olur. Zorluklar, darlıklar ibret olarak, bizlere doğru ve uygun olanı gösterebilirler, yanlış bize gerçeği işaret edebilir.

6.1. Bilinen ve yapılmakta olan kişi için, haritaya, öneriye ihtiyaç şüphelidir. Bir kişi görünen değil, görünmeyeni, algılanmayı, farkında olmadıkları için eğitim ve danışmanlık alır. Engeli olup, sorunu olanlar temelde farkındalık kavramını içinde oldukları için daha net algılayanlar olmaktadır.

Başkasının değil, kendinizin sorunu olduğunda, konuyu daha iyi algılayabilirsiniz. Miyop olup uzağı göremeyince, gözlük alıp sorununuz çözülmemektedir. Gözlüğü yatağın başında tutup, ilk işiniz gözünüze gözlük takmak olmaktadır ki el yordamı ile bulamazsanız, başkasından gözlüğünüzü aramasını istersiniz.

Düşünce

- Her birey sorunu olunca derman aramaya başlar. Başkalarının söylediklerini masal gibi algılayabilir. Başa gelince ayrı olmaktadır. Farkındalık içinde olan ise, sorunu olmasa bile empati yaparak, etik ilkeler ile, insanlık boyutu açısından ele almaktadır.
- İnsanlar kendilerinde bir engel olunca içe kapanır veya tersine nefret duyarak sosyal izolasyon yaşayabilirler. Farkındalığı algılayan kişiler ise insan olarak etkin ve verimli çalışmalarını sürdürmektedirler.

Düşün: Her ateş, düştüğü yeri vakar denildiği gibi her engel, kusur onun algısına göredir. Aynı ameliyat tipi olsa bile, her bireyin algısı farklı olmaktadır. Kimi rahat geçti derken, diğeri ise hiç memnun değildir, sonuç bilimsel aynı olsa bile. Sorunlu, kusurlu veya sekelli olan kişinin kendini algılaması, farkındalığı yakalaması sağlanmalı, bizlere de empati yapmak düşmektedir.

6.2. Tedbir ve güvenlik, sorun oluşmadan varsayımlara göre alınan yaklaşımlardır. Kışın paltoyu üşüyen giyer diyerek, evden palto giymeden çıkan kişi, evde üşümemektedir ama dışarda donacaktır, bunun farkında olmalı, önceden giyinmelidir. Engelli probleminden gurur duyar, farklı olmaktan övünürse, bilgiyi almaları ve hekimin faydasının olması zordur.

Sorun, kusur ve engelli olan bireylerin **engellerinin** algısı, daha öncekilerde olduğu gibi kendilerinin de aynı şekilde sorun yaşayacakları düşüncesi; bizler köleyiz, zenci doğduk ve köle olarak öleceğiz gibi izolasyon ve insanlığı kabul etmeme boyutunda olmaktır. Bunun insanlık olmadığını algılamak, ancak hürriyeti tadan zenciler sayesinde olabilmektedir.

Düşünce

- Sahipleri tarafından iyi bakılan kölelerin, hürriyeti düşünmemeleri ve algılarında da bağımsızlığın, sorumluluğun oluşmadığı görülmektedir. Farkındalık boyutu ancak durumunu kabul etmede yatmaktadır, insanlık kavramında olmamaktadır.
- İnsanlar böyle gelmiş, böyle gitmeli, huzurumuz bozulmasın diyerek, birçok zalime geçit vermektedirler. Bağımsızlık kavramı farklılaşmayı sağlar ve insanlar insanlığı ancak o zaman kavrayabilirler.

Düşün: Her sorundan sonra huzur gelir diye bir algı olmamalı, yokluk oluşunca yeniden varlık olamaz. Sıkıntıdan sonra gelen refahlı olmayı kalıcı sanılarak, eskiler de yaşamış ve rahata ermişler, bizde aynı şekilde düzeleriz demek ile olmayacağı, mutlaka çalışma ve uğraşı gerektiği kavranmalıdır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli olmadan önce korunma, tedbir ve yaklaşım yapılmasının önemi belirgin olsa da olay olduktan sonra da insanlık boyutu yine etik ilkeler ile devam etmelidir.

6.3. Medeniyetler, yapılan binaya, her bireyin bir tuğla koyması ile oluşur ve gerçekleşir. Doğanın korunmasına inanıp, korunmayanlar, buraya atacağım birkaç çöp ile ne sorun olabilir derler, ama arkadan gelenler ile çöp yığını, dağı oluşabilir. Engelliler olmasa, sosyal yaşantıda refah durumunu algılamak daha kolay olabileceği düşünülebilir.

Medeniyet, gelişim bireylerin, halkın kalkınması üzerine olmalıdır, belirli bir zümrenin olması, benlik ile bazılarının sosyal olarak yanlış kazanç içinde olması, insanlık açısından kabul edilebilir olamaz.

Düşünce

- Her bir hak, hak edişe göre olmalıdır, gelişim sadece belirli zümre için olamaz, halkların, bireylerin, insanların tek, tek olarak ele alındığında da korunup gözetilmesi gereklidir. Sorun, kusur ve engelli olan bireyler için bu öncelikli olmaktadır, onlar toplumun insanlık armağanlarıdır.
- İnsanlar medeniyet kavramı olarak, halkını, milletini birey olarak gelişimini desteklemek ve ilerletmek peşinde olurlarsa, devamlılığı sağlanabilir, yoksa yıkılmak kaçınılmaz sonları olmaktadır.

Düşün: Her bir medeniyetin amacı, bireylerinin çeşitli şekilde bereketli olmaları için çaba göstermeleri olmalıdır. Bunu yapmayan ve başarısız olanların sonları da yıkıma doğru olacaktır, tarih örneklerle doludur. Sorunlu, kusurlu veya sekelli olanlara insan olarak saygı kazandırılması en önemli yaklaşım olmaktadır.

6.4. Tedbir ve önlemler alınmaz ise, oluşmalar ani oldu denilir ama gerçekte beklenenler olmuştur. Derenin içine evini yapan kişi, sel gelip evi götürdüğü zaman, aniden oldu diyebilir ama olacaklar olmuştur. Sağlıklı olanların bir kaza sonucu engelli olmayacakları garantisi olamaz.

Bir kimse, refah içinde ve sorunu olmadığı bir anda, oluşma değişim nedeniyle tüm yaşamı alt üst olabilir. Sigorta kavramı bu açıdan oluşmuştur.

Düşünce

- Her birey geleceği bilmediği için, başına gelecekler konusunda bir güvence arayabilir. Bunun maddi olmanın ötesinde manevi boyutu daha öne çıkmaktadır. Engelli olan kişinin insan olarak bakılıp bakılmayacağı boyutu önemsenmelidir.
- İnsanlar gelecek açısından sigorta kavramını oluşturmuş ancak sigortanın da büyük kısmı hasara göre iken, sosyal ve manevi tarafı tam karşılanamamaktadır.

Düşün: Her gelecekte sorun olma olasılığına karşın, korunma, güvence ve tedbir yaklaşımları baştan almak gerekir. Sorun olduğunda yeterli olmasının ötesinde, güvencenin olması bir destek olabilmektedir. Sorunlu, kusurlu veya

sekelli olanların desteğinin sorunu olmayanlar açısından da örnek ve ibret açısından önemi büyüktür.

6.5. Buzlu yolda giderken, kaymayacağı garantisini kimse veremez ve bu süreç sonuna kadar da dikkatli ve özenli olmayı gerekli kılar. Gelecekte sorun, kaza olmayacağı ve engel gelişmeyeceği konusunda hiçbir kimsenin garantisi olamaz.

Başkasının başına gelenler uzaktan ilgili olsa da insanın kendi başına gelmesini istemez ama bundan ne kadar kaçınabilir. Alınan tedbirler, korunmalar ne kadar önleyici olabilecektir. Çoğu maddi unsurlardır ama manevi yıkılmanın önlemi olmaktadır.

Düşünce

- Her insan gelecekte sorun oluşabileceğini tahmin edebilir buna göre eğitim almak en büyük güvence kabul edebilir. Ancak sosyal açıdan oluşacak problemler için, toplumda sevgi ve insanlık boyutunu yaratması önemlidir. Ancak, bu durumdan benlikleri nedeniyle onlara sorun yaratanlar olabilir, bir süre sonra yaptıkları ayaklarına dolanır ama süreç gereklidir.
- İnsanlar gelecek garantisi içinde olup, sigortalama yaklaşımı yanında, sosyal açıdan da korunmak ister, ancak korunma etik ilkelere bağımlılık üzere olursa etkin olacaktır.

Düşün: Her sorun ile gelecek karartmaya gerek olmadığı, korunmanın önemi kavranması ile öne çıkmaktadır. Birey gelecekteki sorunlara karşın en iyi korunmasının, sorunlu, kusurlu veya sekelli insanlık üzerine olmak olduğunun farkında olmalıdır.

6.6. Nisan ayında sağanak olmayacağın garantisi olmaz. Tedbir hiç olmayacağını düşünülen de bile alınıyorsa, bunu yapan kişi uzmandır denilebilir.

Sahil kıyısında yağmur çiseliyordu, ellerdeki telefonda hava durumu sitelerinde ise yağmur yağmadığını belirtiyordu. Ben o zaman bu yağın yağmur değil, yağmura benzer başka bir şey dedim ve bireyler güldürler ama bu bir gerçektir, gereceğe mi bilgiye mi güvenmelidir sorgusudur sorulan.

Düşünce

- Her bir kişi, gelecekte olacak sorunlardan emin olamaz, güvenli olduğunu iddia ettiği yerler daha fazla başına bela olabilir. Göçmenler bu nedenle bir yere yerleşmek isterken, sorunlar nedeniyle yeniden göçmüşlerdir.
- İnsanlar sorunlarda, gelecek için bir yaklaşım planlamakta, ancak bunun etik ve insanlık üzere olması var olmasının sürekliliğini sağlayacaktır.

Düşün: Her insan yaptığı hak vemeler ve oluşturduğu sorunlar nedeniyle, sosyal oluşacak sorunlardan güvenlilik oluşturması olanaksız gibidir. Sigortalama, güvenlik, korunma maddi açıdan olsa bile, sosyal ve manevi açıdan ancak etik ve insanlık üzere olmak ile korunmaktadır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli olanlar doğal sigortalı olmalıdırlar.

7. Zarar oluşması bir olasılık olarak varsa da eğer yaşamınızda insan hakları konusunda özensiz veya dikkatsiz olmanız, daha sonra gelişecek özellikle sosyal boyutlarda güvenlilik duyamazsınız. Yaklaşımlarda insan hakları ve etik ilkeler üzere olmayanlar, istedikleri kadar kendilerini sigortalama içinde olsunlar, oluşacak sosyal durumlardan kurtulmaları, kaçabilmeleri oldukça zordur.

Sorun, kusur ve engelli olan bireyler açısından, gelecek durumları, engellerinin giderilmesinden daha çok, sosyal açıdan insanlık ve birey haklarına uyum ve sosyal kabulleri olmaktadır.

7.1. Kötülükler birey yaptı diye devam etmemeli, mirası olmaz, ancak iyilik ve güzelliklerin mirası ve devamlılığı söz konusu edilebilir. Engelli olanların bize mirasları, insanlık ve daha duyarlı olmak olmalıdır.

Bir medeniyet ve eğitimde bizden öncekilerin bize bıraktıkları miras söz konusudur. Bu bilgileri bizim ele alıp, geliştirmemiz, ancak insanlık ve etik yollar ile uygulanması, bilimsel boyutta olması da önemli bir kazanım olmaktadır. Onların bıraktıkları ibret olacak şeylerden kaçınmak, örnek olacakları da yapmaya çalışmak gereklidir, akli çalıştırmayan ve gönlünü ortaya koymadıkça eğitimde devamlılık oluşamaz.

Düşünce

- Her insan, anne, aile ve toplumdan belirli bir eğitim ile yetişmekte, ancak bunları akli ve gönlü ile hamur yapmaktadır. Hakları yiyen, benlik üzere ve zarar üzerine olanlar için bu kişilik kabul görmez ve dışlanması da doğaldır. İnsanlık açısından farkındalık bu açıdan önemlidir.
- İnsanlar geçmişin mirasını geleceğe doğru iyi ve güzellikler ile taşımaları, zarar üzerine olanlar çarpık ve belalara neden olacağı için, etik yolda ve bu ilkeler üzerinde olmak temel alınması gereken olmalıdır.

Düşün: Her yaklaşımda devamlılığı sağlayan sevgi ve iyilik üzere olmak olmaktadır. Zarar ve benlik üzere olanlarda ise yokluk ve insanlık dışı boyutlar sık gözlenmektedir. Farkındalık bunu gerekli kılmaktadır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli olanlara sevgi devamlı olmalıdır.

7.2. Zarar ve ziyan peşinde olup, toplum tarafından sevilen bir birey tarihte sunulmamaktadır. Neron Roma'yı, yeni bir şehir yapabilmek için, eski ve yıkıntı olanları yıkmak istedi. Ancak metodu, insanlar içinde iken yakarak yapmaya kalktı. Engeli düzelteceğiz diyerek, bireyin insanlık boyutu dışlanmamalıdır.

Başkası, tarihteki olan ve oluşanlar, kişiler, bize hem örnek olmakta hem de ibret olarak kaçınacaklar listesinde bulunmaktadır.

Akli kullanan, gönlü açık olan ve farkındalık içinde olan bunları algılamaya çalışır. Diğerleri için iyi ve kötü geçmiş bir masal ve hikâye gibi söylenir ve dinlenir.

Düşünce

- Her toplum kendi arasında bir geçmişten geleceğe yapılandırması açısından gelecek nesli yetiştirmekte ve onlara eğiterek

hazırlamaktadır. Bu eğitimin çağın ötesinde gelecek için olması gerekirken, eski ve kalıplar içinde kalmaları ile geriye dönüş veya gelişmemenin nedeni olabilirler. Özellikle bilimden kopma, gelenek halkası içinde destanlar içinde kalarak, zulüm yapar olmuşlardır.

- İnsanlar geçmişten gelenleri, bilim, etik ve insanlık üzere ise kabul etmeli ve geliştirmeli, kalıbın içinde kalması, farkındalık oluşmaması ile geleceği köreltmüş olacaklardır.

Düşün: Her geçmiş eğer ibret ve örnek alınacak ise önemlidir, dinlenmiyorsa geçmiş tekrar yaşanması olasıdır. Özellikle oluşan sorunlar ve problemlerin ibretlik olanları, korunma ve tedbir açısından ele alınarak tekrar yaşanmaması arzu edilir. Önlem bu açıdan gereklidir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli oluşmaması açısından önlem, korumak tedaviden daha önemlidir.

7.3. *Güzellikler ve iyilikler, devam etmek, geçmişten geleceğe taşımak gerekirken, antlaşma yapılmış olan, eski diye yıkılması ve yok edilmesi bir bakıma geçmişi yok etmektir. Engellerde ilk planda eski yapılan ve başarılı olanlar örnek olarak ele alınmalıdır.*

Başkasının yaptığından daha önemlisi, kendi yaptıklarınızı dikkate alarak, korunma ve gözetmeyi yapmak gereklidir.

Eski yaşanmış önemsenmemesi ve eski dostları dikkate almamak ile hatalı yola bilerek ters girmek anlamda olmaktadır.

Düşünce

- Her birey ve uygulama bize geçmişte alınan tecrübenin bir üst boyutu olmalıdır ve geçmişten süzülen ve elek üstünde kalanları dikkate almak, onları irdelemek büyük kazanç dağılayabilir. Antlaşmalara ve hukuksal olarak uygun olanlara ters yapılanlar ise gerçeği, doğru yolu ve tecrübeyi inkara yönelmedir ve bir sapıklık denilebilir.
- İnsanlar özellikle kendi tecrübelerinden faydalanmaz ise, aklını kullanmamakta, farkındalık boyutuna girememiş demektir. Bu sözleşme ve anlaşmaya uymama davranışı çocuklarda sık olurken, erişkinlerde de olması ile onların geçmişten ders almadıkları anlamındadır.

Düşün: Her insan tecrübe kazanması ile hatalarından korunmakta, yaptıklarından da daha emin olabilmektedir. Geçmiş tekrar ve tekrar

yaşayan ise farkındalık boyutunu yakalamamış bireydir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli olanların irdelenmesi tüm açıdan önemlidir.

7.4. Anlaması ve kavraması olan, farkındalık içinde ve talep edene eğitim ancak yapılabilir. Kara cahil olan bir kişinin okuma ve yazması olmayacağı için, verilen bilgileri anlaması da olanaksızdır. Algılaması olmayan bir çocuğa, türevleri anlatmanın bir anlamı olmayacaktır. Engelli olanlara en büyük yardım farkındalığın oluşturmaktır.

Başkasının belirttikleri ile sizin algılamanız çok farklı olabilir, aynı lisanı konuşmuyor ve algılamıyorsanız, birlikteliğe bile ne gerek vardır ki.

Düşünmeyen kişinin de eğitim alması, bilgilenmesinin anlamı yoktur.

Körlerin fili dokunarak kavraması gibi, farkında olmayan, kavramayan, sadece yalın bilgi ile karar vermeye kalkan kişi ile alim yorumu hiçbir olur mu? Farkında olmayan kişi ancak hayal ve sanrılarını anlatmaktadırlar. **EngellilereEngellilere** acıma, farkındalık dışıdır ve düşünmeyen birisinin eylemidir.

Düşünce

- Her söylenilenin anlaşıldığı veya anlaşılacağı sanılmamalıdır. Algılama ile farkında olmak için iletişimin etkin olması gereklidir. Engelli olanlardaki iletişim bu nedenle sevgi dili ile olmalıdır.
- İnsanlar devamlı konuşurlar ama anlaşılmaları seyrekler. Aynı boyuta gelmedikçe zaten iletişim olamaz. Bir çocuk ile iletişim için onun düzeyine inmek gereklidir. Büyük insan yaklaşımında çocuklar uzak dururlar. Aynı şekilde, engelli olanlarda başkalaştırma yapınca iletişim koparılmış olur.

Düşün: Her iletişim başarılı olmayabilir, başarı için sevgi dili ile empati yaparak, aynı düzeyde olmak gereklidir. Konuşmadan önce dinlemeli, dinlemek içinde onun dilinden, onun boyutundan konuyu ele almalıdır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli olanların en önemli gereksinimi saygıdır, sevgiden oluşan saygıdır.

7.5. Bilgi vermek, bilgilendirme ile eğitici olunmaz, bireysel farkındalık kavramını sağlamak ile ancak oluşabilir. Her

insanın içinde farkındalığı kavrayacak bir akıl ve vicdan varken, eğitimcilerde çağın ötesinde bir hedefe yönlendirecek bir aydınlatıcı rolü oynamalıdır. Engellilerde bilmeyen kişinin faydası değil, zararı olacaktır.

Bir bireyin söyledikleri, eğer bilim ve gerçek üzerine değilse, çeşitli varsayımlara dayanmakta ise, onu geçerli kabul etmek olası olamaz.

Engellilere de ümit vermek, bilim dışı olarak kolay iken, gerçekte ise eylem gerektirir ki fantezilerde ise bundan yoksun olacaktır.

Düşünce

- Her bilgi bize bir uyarıcı, her eğitim ile kazanılan bizim için bir gelişim ve değişim olmalıdır. Sorun, kusur ve engelli olan bireylere yaklaşımlarda da kopya yaklaşımlar değil, izole, özel ve özgün yaklaşımlar gereklidir.
- İnsanlar sorun, kusur ve engelli olan bireylere farkındalık düzeyinde olmadan yaklaşım yapmaları, zararlı olabilecekleri anlamını taşıyabilir.

Düşün: Her yaklaşımın uygun olabilmesi için, standart değil, kalıba bağlı olmadan, bilimsel temellere dayanarak, özel, özgün ve yeterli ile dengeli olmalıdır. Bunun için öncelikle sorun, kusur ve engelli olan bireylerin incelenmesi ve buna uygun olması gereklidir.

7.6. *Yaratılan olarak kendi benlikleri, sorumluluklarını başkaları emrine bırakmak ile değerlendirilmekten kurtulamazlar. Bireylerin çalışarak değer üretecekleri boyut, ancak ve sadece kendileridir ve bunun farkındalığı içinde olmalıdırlar. Doğa tektir, engelli kavramın da doğanın bir gerçeğidir.*

- Bir kişi aç iken, senin ziyafet çekmen, en azından seni rahatsız etmeli.
- Hak olarak iddia etmen, etik ve insanlık boyutunda ise geçerlidir.
- Korunma ve sakınma daima sorun oluşup tedaviden önce gelir.

Bir kimse benlik ve çeşitli nedenle kendi menfaatine yaklaşım yaptığında, kendi benliğine bağlanma olur, bir bakıma onun esiri olabilirsiniz, bağımsızlık bu açıdan önemlidir, hür fikir, hür düşünce ve kendi sorumluluğunda olabilmek gereklidir.

Düşünce

- Her birey farkındalığı algılaması durumunda, başka birisinin emrine veya ona bağımlı olmaz, her fikri ve düşünceyi irdeler ve kendi aklına ve vicdanına göre yaklaşım yapar. Sorun oluşması durumunda da ona göre yaklaşım yapmaya çalışabilir, emri alan yerden okey almasına gerek kalmaz.
- İnsanlar bağımlı olarak başkalarının sözüne göre yerine getirme durumunda, kendi benliklerini başkalarına esir etmiş olacaklardır ki bundan kaçınılmalıdır.

Düşün: Farkındalık bireyin kendi sorumluluğunu yüklenmesidir. Her birey, akli hür, vicdanı hür olabilmesi için, başkasının emri ve komutası değil, kendi sorumluluğu ile karar vermesi gerekir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli olanlarda kendi yaşam hakkını sağlanması önemlidir.

7.7. Görünüş ile karar vermek, yanılmaların temel kaynağı olabilir. Akıl ve vicdan görüntü ile tanımlanamaz, farkındalık ancak davranışların amacı, dayanakları ve gerekçeleri ile anlaşılabilir, eğer kavrama yeteneği var ise, şüphesiz o durumda oluşabilir. Engelin doğası bu açıdan önemlidir.

Bir fikri çocuklar bile verebilir, gerçeği saptırmadıktan, bilimsel olarak akli çalıştırma ile oluşabilir. Ancak, fikirler bireyin şekli, oluşumu ve diplomasına göre değil, aklına göre oluşabilir. Akıl bu açıdan bireyin görünüşe ve durumuna bağlı olamaz.

Düşünce

- Her durum ve olayda uzmanlar bir öneri ve öğüt verebilirler, bireylerde bu önerilere göre irdeler ve gerekirse sorular ile algı boyutunu genişletebilirler. Ancak ortak sorumluluk boyutunda olarak, uzman daha iyi bilir değil, daha iyi ve bilimsel öneri sunar denilmelidir.

- İnsanlar eğitim ile bilgi, beceri ile alternatif birçok boyutu öne getirebilirler. Akıl yaşta değil baştadır denildiği gibi, fikirlerin birçoğu düşünerek elde edildiği gibi, bunun sağlanması için bir neden ve bir uyarı gelmesi önemlidir.

Düşün: Her öneri, yaklaşım ve uygulamalar, bireye veya duruma göre değil, akla ve gerçeklere göre yapılandırılmalıdır. Yapılacaklar hocanın dediği için değil, bireye uygun, yeterli ve dengeli ise yapılabilir ve öneri ancak uygun ise geçerli olabilir. Bu açıdan sağlık yaklaşımında hekimin önerisi uygun ise hemşire tarafından yapılır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli olanlara yaklaşım bilimsel kurullar tarafından oluşturulup, bireyin rızası ile uygulanır.

8. [Farkında olmamızı sağlayan eğitim olmaktadır.](#) Eğitim diploma alan değil, ilerleme temelinde değişim ve gelişim gösteren, kültürlenmiş bireyin kazandığıdır.

8.1. **Bazı farkındalık boyutu, eğitim alanında değil, onu örnek veya duruma göre ibret alan kişide olduğu gözlenmektedir.** Sorun, kusur ve engelli olan bir birey, bir isyan ve inkâr içinde olabilir, engelini gizleme veya tersi bundan menfaat temini peşinde olabilir, ancak bunu gözleyenler daha farkındalık içinde olabilirler, ki bu acıma veya yardım etme duygusu değil, empati boyutu içinde, ben olsam ne yapardım ne yapmalıyım sorgusu içinde olurlar.

Başkasının başkasına yaptığı şeyler, yaklaşımlar, temelde kendisi için yapmakta, kendisini sosyal ve toplumsal olarak olumlu ve olumsuz etkileşimlere sebep olmaktadır.

Bazı farkındalık boyutu, eğitim alanında değil, onu örnek veya duruma göre ibret alan kişide olduğu gözlenmektedir. Sorun, kusur ve engelli olan bir birey, bir isyan ve inkâr içinde olabilir, engelini gizleme veya tersi bundan menfaat temini peşinde olabilir, ancak bunu gözleyenler daha farkındalık içinde olabilirler, ki bu acıma veya yardım etme duygusu değil, empati boyutu içinde, ben olsam ne yapardım ne yapmalıyım sorgusu içinde olurlar.

Düşünce

- Her yaklaşımın bir bedeli olacaktır. Değerlendirme bir bakıma yargılamak için ilk planda yapılıştaki amacı ve güdüsüne bakılmalıdır. Farkındalığın en önemli boyutu da burada olmaktadır.
- İnsanlar yaptıkları bir şeyin gizli kalacağını düşünmemelidirler. Sorun, kusur ve engelli olan bireylere insanlık ve etik dışı davranışların bir neticesi ve sonucu olacaktır, bu hemen olmasa bile daha sonra ortaya çıkmaktadır.
- Temelde farkındalığı yakaladığın kendin olmaktadır. Bağımsız, hür, özel ve özgün olduğunu algılamak ve en iyi tarafı da diğerleri gibi eşit olduğunu, insan olduğunun farkına varmaktır.

Düşün: Bir eğitim almanın doğal sonucu size bilgi ve beceri olarak geri dönecektir. Bir konuda yaklaşım yaparken, yaptığının bir karşılığı, aksi ve etkisi olacağı da düşünölmelidir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli olanlarda her öngörölen yaklaşım tam, etkin ve yararlı olacağı düşünölemez, izlem ile değişimi, tamamen kaldırılması bile gündeme gelebilir.

9. Gerçeği inkâr, kabul etmeme değil, onu algılama, farkında olmak demek, ona teslim olma da değildir. Mücadele etmedir, kısaca etik ve insanlık içinde kalarak, yaklaşım yapmadır.

9.1. *İnanç soyut iken, somutlaştırmak ile, tersi bir algı yaratılabilir. Anne sevgisi derken, anneye olan sevgi değil, bunu algılama boyutudur, farkındalık yaşanması gereken. Birçok tanrılar temelde insanların algısı ile oluşan boyutlardır. Yıldırım korkusu yıldırıma tapınmayı oluşturmuş, gök tanrısı denilmiştir. Engelliden korkulmaz.*

İnsanlar derde düşmeden derman peşinde olmayabilirler. Hasta olunca sağlıklı olmanın anlamını kavrayabilirler. Bu açıdan hiçbir zaman geç kalınmış olduğu ifade edilmemelidir.

Düşünce

- Her boyut baştan anlaşılamayabilir. Zarar oluşunca farkında olunması olasıdır. Korunma ve gözetme boyutunu algılamamış olanlar için, oluşan olaylardan ders almaları beklenir.

- İnsanlar eğitilmelerinin amacı, zarar ve sorun oluşmadan önce, olayı algılayarak ona göre tedbir korunma ve yaklaşım yapmalarıdır. Ancak, her ibretten de ders alınarak yaklaşım boyutu da gündeme gelmelidir.

Düşün: Her sorunu olan kişi problemi algılayamaz, kızar, nefret eder ama farkındalık içinde değildir. Bireyin benlik üzere olup, gerçeği saptıranların doğru yolu bulabilmesi çok zor olur. Arzuya göre değil plana, haritaya göre yol almak gereklidir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli olanlara en çok sevgi, insanlık sevgisi gösterilmelidir.

9.2. Komplikasyonlar azalabilir ama tam önlenemez. Yaşamda insanlar ne kadar sağlıklı olma açısından yaklaşım yapsalar bile, kanser dahil birçok sağlık olasılıkları oluşabilecektir. Tedbirler, olasılığı erken öğrenmek, gelişmeden engelleme ve yaklaşımları basit düzeyde yapmak içindir. Engelli olanda sorun oluşmaması açısından bireyin uyumu da önemlidir.

Bir kişi bir sorunu olduğu zaman, çözümünü insanlık üzerine çözmeye çalışmalıdır. Zalim olup, güç kullanarak, haklara uymadan benlik üzerine olarak yapılan çözüm üzerinize gelecek belalardan koruyucu olmayacaktır.

Düşünce

- Her çözüm, çözüm değildir. Eğer başkasının hakkını yemek ile oluşuyorsa, o zaman arkasından gelecek bir bakıma kıyamete neden olacaktır.
- İnsanlar zulüm işleme yolu ile elde ettikleri kazanç, onların tepelerine inecek boyutun gerekçesi olmaktadır.

Düşün: Hiçbir tarihte örnek, hak yenilerek oluşan kazancın azaba dönmesini engelleyemez. Bazı işlemlerde oluşan reaksiyon, haksız yere elde edilenlere dayanmaktadır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere uygulananların irdelenmesi kendileri dikkate alınarak yapılmalıdır.

9.3. İnsanlar, ancak barış, iyilik ve güzellikleri öngörerek, basiret üzere yaklaşım yapar, projelendirirler. Zarar ve benlik ile menfaat boyutu ise kısmen ve belirli bir fayda sağlasa bile kabul edilebilir değildir. Engellilere yaklaşımın hedefi en azından zarar vermemek olmalıdır.

Bir yaklaşımın öngörüsü, iyilik ve güzellik olmalıdır. Hedeflenen benlik olmayıp, doğru ve gerçeği inkâr eden de olmamalıdır.

Düşünce

- Her yaklaşım, belirli bir amaç için yapılır ve bunun öngörüsü insanlık olmalıdır.
- İnsanlar insanlık dışında bir öngörü de olamazlar.

Düşün: Her boyutun algısı ancak ve yalnız iyilik öngörüsü olmalıdır. Hedeflenen amaç iyilik ve güzellik olmalı, yöntem de etik ilkeler üzerine yapılmalıdır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere uygulamalarda yapılan izlemler, faydanın izlenmesi ve gerektiğinde değiştirilmesi için yapılmaktadır.

9.4. Tedbirler, yaklaşımlar, eğitimler ancak aklını kullanma, gelişim ve değişim boyutu amacı ile barış ve güzel gelecek için planlanır ve yapılır. Tarih bunun örnekleri ve ibret alınacak boyutlar ile doludur. Engellilerde dışlanma değil, insanlık benliği ile yaklaşılmalıdır.

Bir insan, tarihten ders almalı dediğimizde, geçmişte örnek olan ile, perişanlıkları nedeniyle ibret olanların nedenleri irdelenmelidir. Haklarını gözetip, korunan ve sakınanların hayırlı bir yaşam sürerken, azgınlık yapan ve zulüm yapanların perişanlıkları akli olanlar için önemli bir kaynak olmaktadır.

Düşünce

- Her geçmiş, hatta kendi geçmişimiz bile bize ders olmalıdır ki tekrarlamayalım. Sakınan ve zarar yapmamak için dikkat ve özen gösterenlerin farklı olduğu açık gözlenmektedir.
- İnsanlar akıllarını kullanmaları ile, geçmişten ders alabilmektedirler.

Düşün: Her geçmiş, gelecek için bir ders olmalıdır. Ders ancak aklını kullanan bireyler için bir anlam ifade eder. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımlarda ders, uygulanan o bireydeki alınan sonuçlara göre yapılmaktadır.

9.5. Gerçek yerine, hayal ve fantezi ile yaklaşım yapanlar, sonuçları diğerleri yaşamamak için göçer veya yaklaşım yaparak, kurtuluşa erebilirler. Nehir içine yapılan yerleşimde, ancak dereden uzaklaşan, selden uzak evlere

yerleşen kurtulabilir, yağmur yapmaması duası ile kurtulan olduğu görülmemiştir. Engelli olanların çözümü ancak bilim üzere olanlardır.

- Öğrenmenin temelinde, eğitilmeyi talep etmek yatar, zorla olmaz.
- Yaşamında okuma ve yazmayı kullanmayanın eğitimi sorgulanır.
- Eğitim diploma almak değil, diplomanın hakkını vermektir.
- Eğitim özgür bir ortamda, toplumda yapılabilir.

Yaklaşımlarda ümitsizlik olmamalıdır, hekimler hastası yaşadığı sürece en önemli beklentisi, ümidi onun yaşamış olmasıdır.

Düşünce

- Her yaklaşımda insan, geçmiş tecrübesi ötesinde, mevcut bitmediği, sonuç olmadığı sürece işlev devam etmekte, ümit halen korunmaktadır, korunmalıdır.
- İnsanlar doğru ve gerçeklikten sapmış olurlarsa, o zaman yanlış üzerine olabilecekleri algısına düşebilirler. Ancak veriler ile doğru yolda ise yaklaşımlara devam etmelidirler.

Düşün: Her birey, yaklaşımlarında doğru ve gerçek üzerine olduğunu algıladıkça, yalanlanmadığı boyutlarda, gelecekte endişe duymamalıdır. Zalim olmadıkça yaklaşıma devam etmeli ve ümitsiz olmamak gerekir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşım yapılırken, somut, fiziksel değil, sosyal ve ruhsal tatmin de düşünülmalıdır.

9.6. Eğitim bir farkındalık algılanması için yapılır, çağın ilerisine hedeflenen bir gelişim amaçlanır. İlim ve bilim aklı kullanan, gönlünü çalıştıranlar için anlam ifade eder. Doğa ve yaşam insanlık için bir kılavuz ve gelişimi sağlayan olmalıdır. Engelli olmak insanlık boyutunda olmayı daha elzem hale getirmektedir.

Başkasının, örnek alınan kişilerin geçmişleri, gelecek nesillere de örnek olmaktadır. Örnek veya olumsuzlardan ibret almak için, aklını çalıştırmak gereklidir. Doğa yasaları uydurulan bir boyut olarak ele alınamaz, onlara uygun, bilime uyan yaklaşımlar yapılmalıdır.

Düşünce

- Her bilimsel boyut, detaylar daha net ortaya çıktıkça, doğal yasaların öncekileri tasdik ettiği, ancak daha geniş yorumlandığı izlenilmektedir.
- İnsanlar mutlaka akıllarını çalıştırmaları ve gönülleri ile kılavuzları algılamaları ile farkındalık içinde olacaklardır.

Düşün: Her bilimsel gelişme eski tanımlamaları daha geniş anlaşılmasını sağlar. Doğal yasaların hiçbiri birbirinden aykırı değildir, birbirlerini tamamlayıcıdır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere ileri teknolojik ve ileri bilimsel yaklaşım öngörülmelidir.

10. Peşin hüküm sizi zarara ve zulme götürebilir. Kalıba, kurala uymak, ancak akıl, mantık ve gönül onayı ile olmalıdır.

10.1. Sıkıntıda iken, sınavda verilen cevap ile, sınav sonunda yapılan ve söylenen farklı olmamalıdır. Yaratılan, kanıt ve doğaya aykırı yorumlar yapmanın bilim üzere olmadığı belirgindir. Engelli iken birden farklı davranan olabilir, lens takarak kusur giderilince gözlüklü olanlara farklı davranan gözlenmiştir.

Bazı kişiler zorluk, sıkıntı içinde iken, algılaması farklı olup, sorunu kalkınca tam tersi olabilmektedirler. Para sıkıntısı çekme ile, zengin olunca eski günlerdekini unutma ötesinde, para isteyenlere de insanlık dışı muamele etmenin de gerekçesi olamaz.

Düşünce

- Her sorun, kusur ve engelli olan bireylerde gözlenmese de bazılarında engelleri düzelince gerçek ve insanlık dışında, yargılama ve dışlamaları ile, farkındalığını ayrıştırma olarak algıladıkları gözlenmektedir. Amaç ise insanlıkta bütünleşme olması beklenir.
- İnsanlar dertleri bitince veya çözümlenince, tam ters yaklaşım içinde olmaları kabul edilebilir olmamaktadır.

Düşün: Her birey çektiği sıkıntılar ile farkındalığı algılama yerine, sorunu kalkınca aynı sorunu olanları dışlaması anlaşılır değildir. Ben sıkıntı çektim, onlarda çekmeli boyutu farkındalık oluşumunun yaygınlaşması değil, ayrışması anlamındadır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere farkındalık insan olduklarının algılanmasıdır.

10.2. Eğitim ile kazanılan bilgi ve becerinin tam tersi, akıl ve kanıta dayanmayan yaklaşım, aldığı diplomaya nankörlük ettiği anlamındadır. İnsanlar zenginlikte darlığı, sağlıklı iken engelli olmayı dikkate almalı ve buna göre insanlık boyutunda olmalıdırlar.

- Bilgi, bilgiyi kullanabilecek olana verilmesi ile yararlı olur.
- Bilgi ile ümidin yitirilmesi ve olumsuzluk oluşmasına neden olmamalıdır.
- Hedef çağdaş değil, çağın ilerisi olan medeniyet olmalıdır.
- Bir bebeğin mesleği değil, insanlığa faydalı olacağı dal önemszenmelidir.

Bazıları zenginliklerin kendilerine bir doğal olarak verildiği, özellikle kral gibi doğuştan sahip oldukları düşünülebilir ama, gerçekte çalışarak değer üretme anlamlı olup, her an oluşacak kazalar ile **engelli** olma olasılığı da akılda tutulmalıdır.

Düşünce

- Her olayı bireyler farklı algılayabilirler. Sahip olduklarının doğal ve hakları olduğunu iddia etmekte, ancak nimetlerin kazanç ve değerlerinin algılarında olması gerektiğini farkında olmayabilirler. İnsanlar çölde, musluktan akan suyun değerini daha rahat algılayabilir ama nehir kıyısında algılamayabilirler.
- İnsan doğuştan bazı şeylerin hakkı olduğunu belirtirken, geçirdiği bir kaza ile engelli olması ile sağlıklı olmanın algısını fark etmelidir, bunu sağlıklı iken yapması, sağlıklı olmayı daha önceden nankörlük etmemesi gerektiği vurgulanmalıdır.

Düşün: Bugün sahip olunana yarın olamayabiliriz, bugün bunun algısının farkında olmalıyız. Her verilen nimetlerin, ne kadar kendi çaban ile olduğu ve bunların sürekliliği konusunda farkındalık oluşmalıdır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımlarda durumun daha kötüleşmesi beklenen bir boyuttur. Bu açıdan şifa değil, sağlık kavramı insanlık olarak görülmelidir.

10.3. Çalışarak değer yaratma boyutunda katkıda bulunanlar sayısız olabilir. Burada tüm insanlığa, tüm katkıda bulunanlara pay çıkarılmalıdır, ben yaptım, ben oluşturdum boyutu ile hesabı verirken sıkıntı yaşanabilir. Engelli olanlar, sorunları ile ilgilenmeyen, farkında olmayanlar ile olanları ayırt etmelidirler.

Hak edenlere pay çıkarılmalı, hak etmeyenlere, özellikle onlara yaranma amacı ile işin içine katılması, tüm diğer çalışarak katkıda bulunanların hakkını yemek, saygısızlık ötesi bir zulüm boyutu olabilir.

Düşünce

- Her alım ve satımda olduğu gibi, bedel çalışana, hak edişe göre olmalı iken, haksız yere pay çıkarmak, onları da kazançtan pay vermek anlaşılır değildir. Toplumda, fakir ve ihtiyacı olan, gereksinimi olana verme farklı iken, hak etmeyene, gereksinimi olmayana vermek ise anlamsızdır.
- Helalleşme, hakların dengelenmesi ise, alış verişin temel ilkesidir.
- İnsanlar sorun, kusur ve engelli olan bireylere yapılan yardımlardan hiçbir katkısı ve etkisi olmasa da pay almaları, diğerlerine karşı yapılan bir haksızlıktır.
- Çalışmak bireyin Evrene bir sanat yaratmasıdır. Çabası ile oluşan şey bir beğeni kazanıyorsa sanatı olduğu içindir. Pişirilen yemeğin iştahla ve beğeni ile yenilmesi onun bir sanat şaheseri olduğu ve tek seferli olsa bile bir beğeni halkası oluşturmaktadır. Bunu yapan kişi de bundan pay çıkarmalıdır; benim yemeğim kapış kapış yenildi, gerçi kimse teşekkür etmedi ama etmesi de gerekli değil ki.

Düşün: Her aldığın pay, hak ettiğin olmalıdır. Genel dağıtımda, herhangi bir çaban ve etkin olmadan yapılan kazançtan pay alırken, kayıptan ise dışlanman kabul edilebilir olmamalıdır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere her yapılan engellerine göredir, fazla ve eksik olmamalıdır.

11. Temiz, iyi ve etik ilkeler, insanlık üzere olmak, çalışarak değer üretmek bir insanın insanlık görevi olmalıdır. Geleceğe kalacak olan sevgi ve insanlık temelinde yapılan, barışa katkı ve etik boyutta olanlar olabilir. Diğerleri ise unutulmak istenen, kaçınılan boyutlardadırlar.

11.1. İyi işler yapan, barış, hayır ve iyilikler, fayda üzerine olanlar, elde edilen sonucu görmeyebilir, daha sonra oluşabilir ama sürecin gerektiğini farkında olmalıdırlar. Bugün yapılanlar, bugün dikilen ağaç yıllar sonra meyve verebilir ama, diken iyiliği yapandır. Engelli olan kişi, hayır ve barışa yönelik işler yapabilir, ayrıcalık oluşturabilirler.

Bu evrende yaratılan bir varlık olarak insanlar, kendilerinin farkında olarak, iyi, güzel ve temiz kazanç sağlamaları ile hayra ve barışa yönelik eylemler yapmaları ile toplumda ayrışmakta ve belirli bir üst düzeyde gözlenmektedir.

Düşünce

- Bir bireyin insanlığın temsilcisi olduğu, eylemlerinin hayırseverlik ve güzellikler üzere olduğu, yaptıklarının da iyilik ve barış üzere olması ile belirlenir. Sözel veya kimlik değil, yapılan fiile göre irdelenebilir.
- Zarar oluşturanların insanlıktan uzaklaşığına şahit oluruz.
- İnsanlar toplumda farklılık oluşturmaları, eylemlerinde iyilik ve barışın, amacında da temiz, güzel ve etik ilkeler ile sağlanmaktadır. Engelli olan veya engeli olana yaklaşımlarda benzer boyuttadır.

Düşün: Her insan, insan olmanın farkındalığı ile iyilik ve barış üzere olması, güzellikler ve etik ilkeler ile yaklaşması ile anlaşılabilir. Yapılan eylemlerin boyutları toplumun taktir etmesi ile net gözlenebilmektedir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere insancıl yaklaşım temel gereken, yapılması zorunlu olandır.

11.2. Barış, iyilik ve güzellikler belirli kesimin faydası ve yararı için yapılmaz, insanlık için yapılır. İnsanlar Homo sapiens, sapiens olarak tek türdür, başka bir tür tanımlanmamıştır, kısaca aynı genetik birliktelik vardır.

Engelleri olanlarda insan ve insanlık üzere oldukları algılanmalıdır.

Bir birey, kendisi ile başkasını ayırmamalıdır. Birey ile toplum bir kümenin elemanlarıdır. Ancak bireyin hakkı öncelikli e temel dayanak olarak alınandır. Sorun, kusur ve engelli olan bireylerin başkalaştırılması kabul edilemezdir.

Düşünce

- Her birey ayrı olsa da aynı Homo sapiens, sapiens türündendir. İnsanlık boyutu önce kendinde başlayıp, sonra genişletilmeli ve olgu veya olay bazında ele alınmalıdır.
- İnsanlar standart değil, kendi yapıları ve kabullerine göre yaklaşımı hak ederler.

Düşün: Her birey hem kişisel olarak ayrı hem de toplumda bir birey olarak birliktedir. Burada bireyin hakkı öncelikli ve bağımsızlığı korunmalıdır. Burada engelliler içinde aynı durum geçerlidir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireyler de birey olarak hakları vardır ve sağlanmalıdır.

11.3. Her bir grup, kabile, takım veya birlik, kendisi ve kendi varlığı için diğerlerini dışlamak zorundadır. Kendilerine sevinenler, övünenler, başkaları için üzülenler, insanlık boyutunda oldukları söylenemez. Engellerinin insanlık boyutunda ayrıştırılması, izole edilmesi bile kabul edilemezdir.

- Ben ve sen boyutu kabileleşmenin, başkalaştırmanın ilk aşamasıdır.
- *Herkese benden bir çay verin,* ikramı ile birey isteği yok sayılmaktadır.

Bir boyu kutsallaştırılıp, başkasından uzaklaştırman veya tam tersi aşığılaman kabul edilemez. Her bireyin bir hakkı e bir bağımsızlığı vardır. Aydınlatmadan sonra kendi rızası gereklidir.

Düşünce

- Her zaman değil daima bireyin hürriyeti korunmalı ve gözetilmelidir. Bireyin farkındalığı ancak sorumluluk verilerek sağlanabileceği algılanmalıdır.
- İnsanlar belirli toplumun örf, adet ve gelenekleri içinde yaklaşımların tanımlanması olabilir, ancak bunların bireyin hakkını ortadan kaldırmaması gereklidir.

Düşün: Değişim esastır ve bunun gelişim üzere olmasına çalışılmalıdır. Her söylenenin gelenekten gelse bile doğru değil, bir kalıp olduğu ve bunların da zaman ile değişiminin esas olduğu dikkate alınmalıdır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylerde değişim gelişim, ilerleme şeklinde olmalıdır.

11.4. Bazı kimseler, söylenenleri algılamaz, farkına varmazlar, ancak olay oluşunca, sorunlar gelişince dertlerinin çözümüne koşarlar. Bu açıdan gaflet içinde olanlar için de sorun oluşunca gereken yaklaşım için tedbir alınmalıdır. Engeli olanların bazıları engellerinin olmasını bir ayrıcalık olarak görerek, bunun düzeltilmesinin istemeyebilirler.

Bir kimseyi zorla kendine göre düzeltme yerine, kendi halime bırakmak, onun toplumda ibret olarak ders alınması yanında, olayı kendisi algılaması sağlanmalıdır. Farkındalık olmadan yapılanların bireye bir anlamı da olmayacaktır.

Düşünce

- Her kişi kendi sorumluluğu altında olduğuna göre, ona aydınlatma yapılmalı ama zorlama yapılmamalıdır.
- İnsanlar kendileri farkındalığı yakalamalıdır, öğrendiklerini bilinçlendirme ve uygulamaya dökmedikçe anlamı olmayacaktır.

Düşün: Her kişinin söyledikleri onun o konuyu algıladığı anlamında değildir. Algılama, farkındalık boyutu ile olmakta, akli ile bilinçlenme ve davranışlarda yerleşmesi gerekir. Pişmeyen bir yemek çiğdir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylerin algılaması, farkındalık açısından önemlidir.

11.5. Maddi varlık ve eğitilmiş olmak, ancak insanlık üzerine kullanılır ve sosyal, kültürel gelişimi ve değişimi sağlarsa, güç olarak kabul edilebilir. Engelli olanlar engelleri nedeniyle güçsüz oldukları sanılmasın.

Birisinin gücü, maddi, manevi ötesinde benliği ile olmaktadır. Bir insanın en büyük gücü insan olmaktadır. İnsanlıktan uzaklaşması ile güçsüz boyutta olur, zengin ve amir olması örneğin zalim olması ile önemini yitirmektedir.

Düşünce

- Her birey düşünmeli, farkına varmalıdır ki, gücü nereden gelmektedir. Eğer insanlık boyutunda ise güçlü, insanlık dışı boyuttan geliyorsa güçsüzdür ve birden yıkılabilir.
- İnsanlar farkına varmalıdırlar ki en güçlü motor, kamyon ve tüm taşıtlar, eğer benzin, mazotları bitirse güçleri kalmaz. İnsanlarda da gücün kaynağı, dayandığı şeyler önemlidir.

Düşün: Gücün dayanakları önemlidir ki yıkılmaz güç sevgiden gelendir. Her gücün zayıf bir tarafı vardır, insanlığın zayıf tarafı sevgi denirse de güçlü olmasını da buna dayandırılır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylerin engelleri bir insanlık gücünden kayıp anlamında ele alınamaz.

11.6. İlaç acıdır ama kullanılınca ancak faydası olabilir. Bazı insanların iyiliği için yapılanlar, onlar tarafından farkında olmadıkları için zarar gibi algılanabilir.

Başkasının sizin ile ilgili yorumları sizin canınızı sıkabilir, ancak doğru olması, gerçek boyutları ile size farkındalık yaratabilir.

Düşünce

- Her birey yakın zamanda eziyet bile yapabilen ama sonuçta yararlı olan durumlar söz konusu olunca, amaç uzun süreli olabilir.
- İnsanlar sonuca daha yönelirler, ancak bunun için sabır ile mücadele gücü olması gerekir.

Düşün: Her yaklaşımın başlangıcı ile varılan sonuç farklı olabilir. Amaç daha önemlidir, çünkü sonucu hedefler. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımın amacı insanlık olmalıdır. Her gün aynı şekilde geçmesi, yaşamınızda farklılık, farklılaşma yok demektir, bu boyut düşünme ile değiştirilmelidir.

11.7. Doğa ve yaratılan varlıklara saygı duymayan bir kişinin insanlık algısı tartışmaya açılabilir. Sanatçı, güzel bir eserin karşısında değeri algılamak durumunda titrer ve hayran olur.

Bir kişi değeri algılıyorsa, ona hayranlığı titretir, saygıdan bir hayranlık boyutunda olur.

Düşünce

- Her değeri bilen onun karşısında hayranlığının ifadesi olarak bir hoş olur.
- İnsanlar sevdiği ve hayran olduğunun karşısında dili tutulur ve titrer.

Düşün: Her değer, değeri anlayan tarafından hayranlık duyulur. Bir taş olan elmas, pırlanta olunca hayran olunur, ancak bilen elmas iken de hayranlıktadır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylerin yaşam ve yaşamın anlamı çok önemli olmaktadır.

11.8. Yaratılanları, varlıkları, canlı veya cansızları algılamak, onları dikkate almak, değerlendirme ancak insanlık duygusu ötesinde, bunu inanarak, algılayarak ve farkında olarak yapmalıdırlar. Görev ve vazife gibi irdeleme ile olamaz.

Bilim, doğanın kanunlarını tanımlamak, onları algılamak ve onları irdelemektir.

Düşünce

- Her insan aldığı eğitimde temel olarak tabii boyutları öğrenmeye çalışır. Fizik, kimya, biyoloji, biyokimya, fizyoloji tümü bilimi, doğayı algılamak üzeredir.
- İnsanlar yaşantıda tabiatı algılamak ile tüm evreni tanımlamaya çalışırlar.

Düşün: Her bireyin doğaya bakış açısı ile yasal oluşan doğa kanunlarını algılaması gerekir. Hayal ve fantezi olmadıkça doğaya bakan doğruyu yakalar. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşım onların fizyolojilerini sağlamak ve düzeltmek anlamındadır.

Yer çekimini algılamak için bir yerden düşmek mi gerekir? Düşseniz bile suçu başka şeye atabilir, yer çekimini aklınıza bile getirmeyebilirsiniz.

11.9. İnsanlar ancak tercih edici, yorumlayıcı ve katkıda bulunan bireyler olabilirler. İnsanlar buluş, yaratıcılık ve yeni eserler üretebilirler, ama bu kendilerinin yaratıcı, kontrol sahibi oldukları anlamını taşımaz.

Bilimde deneysel çalışmalarda rüya ve hayal ile açıklanamaz, yanlışa götürür.

Düşünce

- Her bir insan, başkasına uymak değil, başkasından danışmanlık alabilir ama sorumluluk kendisindedir, ona kararını bıkamaz.
- İnsanlar terli gömlek ile karanlıkta tutmaları ile oluşan fareyi, bu iki faktöre bağlamışlardır. Ancak bir kafes konulması ile fare oluşmadığı gözlenmiştir. Bugün için, farenin yaşamı ortamı ile farenin oluşumunun karışması anlamsız olmaktadır.

Düşün: Her birey sorumluluk taşımakta olduğuna göre, düşünerek, aydınlanarak, belirli bilimsel temel ile karar verirler. Önyargı sadece bir hissiyat olup, kararda kanıtlar daha önemlidir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylerin kendi problemlerini insanlık temelinde düşünmeleri sağlanmalıdır.

11.10. Hayır ve faydada yarışan kimseler, devamlı yaptıkları ile yetinmez, daima daha ileri, ileriye gitmeye çaba gösterirler. Çalışarak değer üretenler, sanat ve eser yaratanlar, kendilerini aşmak, daha önde olmak için yarışır, sorun, kusur ve engelli olan bireylere destek ve farkındalık açısından da toplumda önde giderler.

Bir insan kendisinin başarısını arttırmak, daha ileri gitmek ister. Başkaları ile birlikte olursa onları geçmek ister, tek ise o zaman kendisini geçmek, daha iyi başarı için çabalar.

Düşünce

- Her birey bir ileri gitmek isterse, öncelikle toplumda örnek olmak, kısaca iyiliklerde, hayırda başarılı olmak ister.
- İnsanlar hayırlarda ileride olmak bir arzuları ve çabaları içindedir. Benlik içinde olan ise kendi menfaati amacıyla ise yarışmak hayırda olamaz.

Düşün: Her bir çaba eğer iyilik üzerinde ise insanlar daha çok yapmak isterler. Benlik bir noktada yeter artık diyebilir ama başkasına yardımda ise insan doymaz, devamlı ömür boyu faydalı olmak ister. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylerin devamlı gelişmesi ve ilerlemesi planlanmalıdır ve buna göre özellikle eğitim öncelikli olmalıdır.

11.11. Her birey elbet kapasitesi boyutuna göre yapabilir, ancak iyiliklerde kendini zorlama bir boyuttur. Yeteneğinin farkında olanlar, sorun, kusur ve engelli olan bireylerinde tam kapasiteli insanlık üzere olabilmesi için çabalarını katlamak isterler.

Bir insanın kapasitesi üzerine işlev yapar. Maraton koşan kişinin bedeni ona göre uyarlandığı için, 100 metre koşar ama rekor kıramaz.

Düşünce

- Haksızlık kapasite üzerinde işlev talebi ile olmaktadır.
- İnsanlar düzeyine göre sınav yapılır. Düzeyinden yüksek sorular sormak, onun kalmasını istemektir.

Düşün: Her bireyin kapasitesini geliştirmek eğitimidir. Düzey üstü sorular ile bırakmak, eğitimi engellemek demektir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere eğitim yaşamsal açıdan sosyal boyut açısından da önemlidir.

11.12. Gerçeğin farkında olmayan, hayal ve benlik içinde olanlar, bir gaflet çıkmazı içinde olurlar. Farkında olmayan, gerçeği bozarak, bir bakıma gaflet içinde olanlar, özellikle sorun, kusur ve engelli olan bireyler için yaptıkları bir reklam ve menfaat temelli olacağı için, başkalaştırma boyutunda olmaları ile arzularına ulaşamazlar.

Bir insan haritada kuzey ve güneyi karıştırırsa, tam tersi bir hedefe varacaktır. Aynı şekilde de amaç ve güdü hatalı ise doğru yol, neticeye ulaşamaz.

Düşünce

- Her birey gerçeği bir aldatma ile kabul ederse, çalışmalarından bir olumlu netice alamaz.
- İnsanlar uzun uçak seyahati ile zamanı karıştırabilirler, gündüz uyur, gece uyuyamazlar. Bu açıdan gerekçeler ayrı zaman ve ortamda ise oluşamaz.

Düşün: Her bitki kendi ortamında büyür ve gelişebilir. Ters olarak kutupta kaktüs yetiştirmek, Aleo vera dikmek zarar etmektir. Her sorunlu, kusurlu veya sekelli olanların ortamı ve gereksinimi kendine göredir, terzilik bireye göre yapılır.

11.13. Maddi servetin bir süreç içinde anlamsız olacağı, soyut ve sevgi ile kazanılanların yerini almayacağına farkında olanlar, insanlık üzerine olurlar. Sorun, kusur ve engelli olmayanlar bir kaza ile engelli olunca daha önce başkalaştırdıkları insanlar gibi olacaklarından çok bağırıp, dövünmeleri onlara bir fayda, kazanç sağlamayacaktır.

Bir kişi servet ve refahı, toplumsa faydalı olmak yerine, büyüklük ve benlik için kullanıyorsa, toplumda bir bakıma itici olup, uzaklaştırılacaktır.

Düşünce

- Her birey çalışarak ürettiği değeri, başkalarının yararına sunmaz, bir gurur ve kibir kaynağı olursa, tüm kazançlarını kaybetmektedir.
- İnsanlar insanlık yolunda olması ile paylaşmayı, iletişim ve ilişkilerde de yardımlaşmayı bilmelidirler.

Düşün: Her kazandığının toplumda diğer kişilerin de katkısı olduğu dikkate alınmalıdır. En azından ortak bir baklava veya kutlamalar ile bahaneleri yaratarak, yaş günlerinde bir araya gelerek bir sevgi halkası oluşturulabilir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere birey hakları temelinde sosyal, kültürel ve toplum açısından da sağlık yaklaşımı önemlidir, bir örnek olabilecektir

---

11.14. İnsanlık dışında olanlar, bağırmaları, yardım istemeleri ile destek alacaklarını sanmaları, aldanmalarıdır, farkında olmalıdırlar. Sorun, kusur ve engelli olan bireylere yardım, insan oldukları için yapılır, fazla reaksiyon vermeleri ile yapılmamalıdır.

Bir çocuk istediğini elde etmek için, yere yatar ve bağırır, ağlar, ancak ailenin acımasını sağlar ise oyuncuğu alabilir. Burada ailenin algısını değiştiren çocuğun davranışından öte o oyuncuğun zarar kavramı içinde irdelenmesidir.

Düşünce

- Her yaklaşım, köle değilse bir insan, kabul etmesi ve yapması ile sorumluluktan kurtulamaz. Caniye yardım ve yataklık yapmak suçtur ve bir insanın ölmesine seyirci kalmak bile suç kavramındadır.

- İnsanlar destek ve katkı alabilmek için çeşitli yola başvurabilirler. Şantaj yapabilmek için bireyi ilgilendiren bir önemli konu olmalıdır. Bazıları için ise ancak; hukuk, insanlık, kişi hakkı gibi kavramlar vardır, ki başka şekilde yaptırılmazsınız.

Düşün: Her istediğini yaptırabiliyorsan, istediklerin insancıl, bilim üzere ve yararlı şeylerdir. Eğer aksi durum varsa, zorba bir diktatör, kişiyi ezen veya insanlık dışı, etik ilkeleri olmayan kişiden talep ediyorsundur. Zarar unsuru kapsayan bir şeyi yapmak ötesi, istemek bile suç kavramındadır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere sağlık yaklaşımı yapmamak bile suç kapsamına alınabilir.

11.15. Gerçeğin farkında olan, bunu kabul etmemesi ile, dışlaması, kendisine bir yararı dokunmayacaktır. Engel ve engelli olan, engeli sonradan gelişenlerde de farkındalık durumlarıdır, bu durumlarının insanlıktan dışlanması anlamında ele alınmamalıdır.

Bazı kişiler kendilerinden bir yardım isteneceğini fark ederlerse, yollarını değiştirmektedirler. Bazıları da katkı sağlamak için o tarafa saptmaktadır.

Burada iki farklı kişinin davranışı vardır. İkisi de talep olmadığı için yardım yapmasa da niyetleri önemlidir.

Düşünce

- Her yardım isteyene yardım edilmeyebilir, ancak yardımdan kaçmak farklı kavramdır.
- İnsanlar temelde yardım etmek istemesi beklenir, insanlık davranışı bunu bekler. Ancak yardımı menfaat olmadan yapanlarda vardır. Kısaca insanların içi bilinmeyeceği için, genel anlamda yardım edilmesi teşvik edilir. Kaçan bile teşvik ücretsiz olduğu için yapabilir.

Düşün: Her yardımı yapan kişi, isteyerek mi, zorla mı yapmaktadır. Kaçarken yakalanan veya yardım yapıyorum adı altında reklamını ucuza getiren kişi, ile isteyerek ama imkânsızlık nedeniyle yapamayan bireyin konumu elbet farklıdır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere sağlık yaklaşımlarını devlet karşılamalıdır.

11.19. Yaşam hakkı doğal bir hak olup, insanın insan olarak hakları için herhangi bir ücret ödemesi kabul edilemezdir. Değerlerin maddi olandan daha çok

manevi olanlar daha hayırlıdır, farkında olan ancak algılayabilir.

Tabiat bireylerin isteğine göre değil, kendi yasalarına göre oluşur ve gelişir. Bunun farkında olup, ilim ile yararlananlar fayda temin ederken, aksine işler içinde olanlar fesada uğrarlar. Hiçbir zaman ve hiçbir ortamda bilimden ve insanlık temelinden vazgeçmek söz konusu olmamalıdır.

Düşünce

- Her birey karanlığı lambalar ile aydınlatabilir, ancak aydınlanmanın gündüz olduğu söylenemez. Tabii olaylar isteğe göre değil, kendi düzenine göre oluşurlar. Bu açıdan onlara göre yaklaşım yapılması gerekir. Aksi ise başarısızlık, kendini aldatma anlamındadır.
- İnsanlar bazı başarılarını akıl ve gönlüne borçlu olabilirler ama bilim içinde olmasının zorunlu olduğunun da farkındadırlar.

Düşün: Her yaklaşım doğa, tabiata ve bivolojiye göre yaklaşım yapılırsa, başarı o oranda yüksek olacaktır. Tıpta büyüme ve gelişmenin temeli, bozulana düzeltmek olmalıdır, hızlı olmasından kaçınmak daha doğru boyut olmaktadır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere kendi yaşamını sağlamak en önemli başarıdır.

11.20. Her eylemin bir sonucu olacaktır, karşılık olmadan yapılanlarda da etkileşimlerin sonucu gözlenir. Alış ve verişlerde ortada tek taraflı olması bile, bir sonucunu oluşturacaktır. Buna göre yaklaşım planlanmalıdır.

Çağırma, amaç ve hedef doğru, dosdoğru olana yapılmalıdır. Benlik ve menfaat boyutu, gerçek dışı olan algılara olamaz, sonucunda yanılma kaçınılmaz olmaktadır.

Düşünce

- Her söylenen dinlenebilir ama yapılmaz. Bir konunun yapılabilir olması için, insanlık boyutunda ve etik ilkeler içinde olmalı, hukuka, haklara uygun olmalıdır. Bu genel yapı olmasına karşın, bundan yan çizenler ve tersine gidenlerin olduğu da açıktır.
- İnsanlar daima iyilik ve güzellik yolunda olmazlar, bunları bilseler bile yan çizebilirler. Sigara içenler zararı bilir ama yine içmeye devam

ederler. Bazıları da zararı bilmesine karşın faydalı olduğunu da belirtirler.

Düşün: Her eylemin gerekçesine bakıldığında, doğruluğa çağıranı gören, duyan aklı ile onayanlar olmasına karşın, yan duran, tam tersini yapanlar olduğu da gözlenmektedir. Önemli olan gerçek ile bağlantının kesilmemesi ve tam bilim dışı yorumlanmamasıdır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımda, bacağı kesilmesi gerekiyorsa, buna karşı çıkmak tümünden yaşamı kaybetmek olabilir.

11.21. Farkındalık içinde olmayıp, benlik üzere yaşayanların, bir süre sonra kendilerinden baskalarını algulamaları ile azap duymaları kaçınılmazdır. Bu açıdan, gerçeğe ve insanlığa boyun eğmeleri ve etik ilkelere sığınmazlar ise en azından rahatlayamazlar.

İnsan aklını kullanarak farkındalık algısı içine girince, üstündeki sıkıntının kalktığını ve daha önce sersem gibi bocaladığının sonlandığını gözleyecektir. Elinizde bir harita olmadan, yolunuzu bulabilmeniz olanaksız veya çok zor olup, bocalamanız doğaldır.

Düşünce

- Her olayın bir çıkışı olmaktadır. Yaşamın çıkışı da ölümdür, ancak burada yaşamın boyutu öne alınmalıdır. Sıkıntıyı kaldırmanın yollarından biri sıkıntıyı ret etmek, onu yok etmek ile oluşabilmektedir.
- İnsanlar farkındalık içinde olması ile, sıkıntıyı çözmek değil, onun etrafından dolaşmak, onu hiç dikkate almamak yaklaşımında da bulunabilirler.

Düşün: Her aklını kullanan kişinin aklını kullandığının saptanması, farkındalık boyutundadır. Sıkıntıyı çözmek farkındalık demek değil, onu atlamakta bir farkındalıktır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireyler içinde aynıdır.

11.22. Farkındalık için, insanın duyuları, iletişim ile algularını açık tutmalıdır, dinlemeli ve öğüt almalıdır. Eğitim, düşünme ve ders alma aşaması olarak, etkileşim boyutuna girmektir, ben biliyorum yaklaşımı olamaz.

- Anomalili olan, her birey gibi farklı, özgün, ama insanlıkta eşittir.
- Zarara sessiz kalmak bile zalime onay vermek gibidir.

- Başkasına yapacağın iyilik veya kötülük, kendine yapılan olmaktadır.

Eğer bir projeniz ve bir amacınız var ise, yolda yürürken ümitsizliğe düşmezsiniz. Benlik doymayacağı için bir sorunu aşmak değil, sıkıntıda bile, hemen ümitsizlik kapınızı çalacaktır. Farkındalık bu açıdan önemli bir algılama olmalıdır.

Düşünce

- Her zorluğun bir kolaylığının olması, sabırla, inanarak mücadele etmekte yatmaktadır. Teslim olma, ona boyun eğme ile sorun çözülmeyecektir. İçinden de olsa, kabul etmeme en önemli boyutlardandır.
- İnsanlar farkındalık adı altında güce boyun eğerse, o zaman kendi kişiliklerini yok etmektedirler.

Düşün: Her sorun, sıkıntı ve dertler, insan olmanın bir doğal beklentisidir ve yapılacak öncelikle ümitsiz olmamaktır. Amerika'da köleliğin kalkmasını istemeyen zenciler baştadır, çünkü hürriyet, kendilerinin karar vermesinden korkmaktadırlar ve sorumluluk taşımak istememektedirler. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylerin aydınlatılması, haklarının algılanması bu açıdan çok önemlidir.

11.23. Her varlık gibi insan da yaratılmıştır, canlılardaki yaşam süresi gibi bir süre sonra sonlanacaktır. Önemli olan yaşamda bıraktığı etkileşim, sevgi ve eserler, değerler olacaktır.

Sorun, kusur ve engelli olan bireylerin yaratılış itibariyle **engelleri** olabilir ama bu kişilerin insanlık boyutu ile etik ve hukuk hakları önemszenmelidir. Başkalaştırma hakların gaspı anlamında alınabilir.

Düşünce

- Her insan kendi varlığı ve benliğinin gelişip, serpileceği yerde olmak ister. Bu açıdan zorbalık ve engellerin olduğu yerden kaçmak, göç etmek doğal beklentidir, yaşamın devamlılığı ilk tercih olmaktadır.
- İnsanlar göçebilirler ama kendilerinden kaçamazlar. Bu nedenle her gittikleri yeri kendi yuvalarını yapmak için çaba sarf ederler.

Düşün: Her davranışın sonucu olacağı, bu nedenle insanlık üzere olmanın ve etik davranışlarda bulunmanın önemi büyüktür. Zorbalık ve insanlık ötesi istekler ve yaklaşımlar, bireyi toplumda yok derecesine indirecek

boyutlar olabilmektedir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylerde de zorla güzellik olmaz. Yaşayan kişi yaşamı için yemesi gerekir, ama lezzetli olanı arzu eder.

11.30. İnsanlar önceden kalan bilgi ile değil, kendileri özel ve özgün olarak farklı bir yaşam içindedirler. Bunun farkında olup, yaşadıkları kendi yaşamları olup, ayrıcalıklı olduklarını algulamalıdır.

Her güne bakınca, bunun devam etmeyeceği, yaşamın bir süreç olduğu, yaşamda bir değer üretmenin ancak geleceğe kalacak algısı ile farkındalık yaşanmalıdır. Sabah yaşama başlayıp, akşam ise uyumakta, kısaca yaşama ara vermekteyiz, bu arda arka arkaya yaşanan günleri akıllı bir şekilde geçirmek gerekir, insan olmanın bir gereği olarak.

Düşünce

- Her kişi özel ve özgün ise, her durum kendi içinde de ayrıcalıklı ise, tüm yaklaşımlar kendi boyutu içinde ele alınmasını gerekli kılar.
- İnsanlar yaşamın bir geçici boyut olduğunu ve zamanında akıp gittiği, geri gelmediğini algulamalıdır ve yaklaşımlarını da buna göre yapılandırmalıdır.

Düşün: Her eylem ve kişi ayrıcalıklı ve özgündür. Geçmiş sadece örnek veya ibret olarak ders niteliğindedir, ki dersi ancak algılayan farkında olan alabilir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireyler temelde bilimin bir olgusu, sağlık açısından da diğer sosyal boyutları ile de bir derstir.

11.31. İnsanlık ve birey hakları, özgürlükleri dikkate alınarak, zarar verenlerin dışındakilere engel olmamaktadır. Zarar, insanlık ve etik dışı yazılı ve net olandır, yoruma ve kıyasa kapalıdır. İnsanlara göre suç ve ceza olamaz. Kalıp ve kurala uymama, ceza kapsamında değildir.

Varlığımızın oluşmasında geçmişin katkısı belirgindir, bunun bir dirilme, varlığın devamlılığı olarak görmelidir. Değer katmanının algılanması ile oluşan farkındalık bir insanlığı devamlılığını sağlamaktadır.

Düşünce

- Her varlık toplumda var olabilmesi için, bir katkı, bir eser bırakmalıdır. Bu eser çocukları, bilimi veya maddi bir boyut olabilir. Temelde ise felsefe daha etkin boyut olmaktadır.
- Bir insanın en önemli yarattığı değer, kendisi, kendi varlığıdır.
- İnsanlar yaptıkları eylemler nedeniyle nefret duyulur veya birlikte olmak istemiyorlarsa, o kişinin varlığı istenmediğine göre ölmek ile eş tutulmakta veya ölmekten beter olmaktadır. Bu açıdan kişinin yeniden kabulü için o sorundan kurtulması ve insanlığa yeniden dönmesi gerekir.

Düşün: Her varlığın devamı veya yokluğu, bireyin yaptıkları ile oluşmaktadır. Zorbalık ile varlık olmaz, hatta yokluk oluşur, sevgi ve felsefe boyutu yapılandırır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylerin kusurları bir bakıma yokluk olduğu için, önemini kavramaları daha yüksek boyuttadır ve saygı ile insanlık yaklaşımı irdelenmelidir.

11.32. Varlık, var olmanın ötesindedir. Düşünüp ibret almayan, örnekleri de emsal oluşturmayanlar için, hayat, sadece yemek, içmek boyutunda kalmaktadır.

Bir kişi yeryüzünü kendi varlığı boyutunda ele alırsa, ölmesi ile yok olması da kaçınılmazdır.

Düşünce

- Her yaşam boyutunda insanlar iletişim ve ilişki içinde olmaları ile bir paylaşım içine girmelidirler. Bu paylaşımın temelinde haklara uyum ve etik ilkeler içinde, insanlık boyutudur.
- İnsanlar düşünmeleri, akıllarını kullanmaları ve buna göre yaşamlarını yapılandırmaları, vicdanından güç almaları ile insan oldukları belirginleşir.

Düşün: Her bir sorunun temelinde, kimin için yaşandığı sorgusu vardır. İnsanlar insanlık üzere olmadığı zaman, yaşam, sadece benlik için olmakta, insanlık yapısından uzaklaşmaktadır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireyler öncelikle kendileri için yaşam haklarına sahip olmalıdırlar.

11.33. İnsanlar, doğaya, tabiata karşı çıkmaları ile nereye varabilirler? Gerçeklik ve farkındalık içinde olanlar, korunma ve gözetmeye dikkat ve özen gösterirler. İnsanlık ve etik ilkeler bu açıdan önemli yer tutar, tutmalıdır.

- Komplikasyon olasılık azaltılabilir, oluşamayacak boyuta getirilebilir.
- Deprem değil, devreme dayanıksız inşaatlar ölüme neden olur.
- Eğitim, faal bir etkin ve yetkin olmak için bir hazırlıktır.
- Eğitim, kendi ve başkasının kimliklerine ve değerlerine saygıyı geliştirir.
- Eğitim, kişiliğin gelişmesi, ilerlemesi amacını güder.
- Eğitim, bireyin becerilerini mümkün olduğunca geliştirilmesidir.

Bir konuda kanıt, olmadığı, yokluğu şeklinde de olabilir. Bizler var isek, bizi yaratanlarda olmalıdır.

Düşünce

- Her bir eylem, uyanma, uyuma bile bir varlık kanıtıdır. Ancak hatırlarda kalan varlık, yaşam olarak tanımlananlar bir değer üretimidir. İnsanlık dışında olan ve oluşanlar ise en azından istenmeyenler grubuna girmektedirler. Bu açıdan yapılan eylemi yapanın bilinmesi istenir, ancak zorbalıkların anılması da ibret ve insanlık dışılığı tanımlamak için olmaktadır.
- İnsanlar değer üretmesi ile kendi varlıklarına değer katmaktadırlar. Değer katmanın ilk aşaması, korunmak, gözetmek ve zarar oluşturmamak olmalıdır.

Düşün: Her kendini bilen kişi, zarar vermekten korunur, kaçır ve buna göre yaklaşım yapar. Farkındalık içinde olmayan kişi ise sonuca varmak için, önüne gelene çarpabilir. Sorunlu, kusurlu veya sekilli bireyleri topluma kazandırmak için farkındalık kazandırılmalıdır.

11.37. Farkındalık temelde kendini bilmektir. Farkındalık içinde olmayan kişiye verilen altının değerini algılayamaz, abartı veya küçültme ile gerçeklikten koparlar.

Doğanın yaratıcılığı ve güzelliklerini abartmak veya aşağılamak değil, farkındalık gerçekçilik üzerine kurulmalıdır.

Düşünce

- Her güzellik karşından insan büyülenebilir ama akıl, onu doğal boyutuna, gerçek durumuna çekecektir.
- İnsanlar göz boyamalar ile etkilenebilir, çünkü sanki fizik kuralları dışında bir yaklaşım olmaktadır. Ancak akıllarını kullanınca boş olan bir şapkadan tavşan çıkmayacağını bilirler. O nedenle akıl kullanma, insanın hayal görmesini engellemeli, bilime çekmelidir.

Düşün: Her görülen değil, akıl ile algılanan gerçek doğrudur. Gözlerin aldattığı olduğu, bir sirke, sihirbazı izleyen çocuk bile fark edecektir. Yaşamda insanların aldanmasının da anlaşılır bulmak zordur. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireyler öncelikle sorunlarını algulamalı, gerçeklik boyutuna çekmelidirler. Sihirbazlar, göz boyama yaparlar ve yaptıkları alkışlanır ama inanılmaz, mutlaka bir hile var diye bakılır.

11.38. Gelecek bilinmez, gözle görülmeyen soyut kavramlarda görülmeyebilir ama kavranabilir, algılanabilir. Uçaktan atlayan yere çakılır ama bunu açık ve net olduğu bilinir.

Her doğa kanunu birbirleri ile ilintilidir, aykırılıklar taşımaz, ancak, bilim bunlar sayesinde, buluşlar ve gelişimlere de olanak sağlar.

Düşünce

- Her yeni nesil, eskilerin aynen devamı değil, çağın ötesinde ilerlemiş ve gelişmiş olması beklenir. Gelecek bilinmediği için varlık, değişimi ve eğitimin sürekliliği üzerine yapılanmalıdır.
- İnsanlar varlıklarının devamı olarak çocuklarını dikkate almamalıdır. Çünkü kendi felsefelerini tam yürütmeleri istenmez, daha ileri, daha gelişmiş ve daha gelecekte olması beklenir.

Düşün: Varlığın temeli felsefe olup, bununda insanlık üzerine ve etik ilkeler temelinde olması beklenir. Her varlığın devamını çocuğu ile olacağını istemek, krallar gibi varlığın bu şekilde olacağını sanmaktır ki bir darbe ile yok olup gidecektir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere sorunların temelde bir yokluk felsefesi olmadığı algılanmalıdır.

11.39. İnsanlar, kendilerine yapılmaya bile, başkalarına karşı yapılan, zorlama, ikna dahil bireyin serbest kararını ortadan kaldıracak boyutun olduğu yerde olmak istemez. Zorbalık olan yerde kalmamak en hayırlı olandır denebilir. Eğer düzeltilemiyorsa, mücadele açısından onların sorumluluğunu paylaşmamak, onları kendileri içinde bırakmak, zarar olunca hukuksal başvuru daha etkin olabilir.

Korunma; oluşacak sorunlar ve karşılaşılabilecekler gibi olasılıklara, dikkat ve özen göstermenin gerekliliği ortaya koyar.

Düşünce

- Her risk unsur, tehditler bilinmelidir ki buna göre tedbirler alınabilsin.
- İnsanlar gereken korunmayı alabilmeleri için, öncelikle tehditleri bilmeleri gerekir. Kışın karlı ve buzlu yolda hızlı giden bir arabada, uyarmanıza karşın şoför sizi dinlemiyorsa, o arabadan inmek istersiniz. Başka çaresi olamaz. Bu açıdan da zalimlerin olduğu yerde bulunmak istenmemesi de doğaldır.

Düşün: Her kötülük olasılığı olduğu verden, düzeltme ve önlem alınamıyorsa, oradan en kısa sürede kaçmak gerekir. Bir benzin bulaşmış olan yerde bir kişi sigarası için çıkmak yakıyorsa, onu uyarmanın dışında kendinizi dışarı atmanız gerekir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireyler bazen kendi kusurlar üzerine benzin dökmek isterler, onun için insanlık ve varlık algısı yaratılması önemlidir.

11.40. Kötülük, kötülük ile giderilmez, sevgi ile güzellik ve iyilik yaparak ancak giderilebilir, savılabilir. Bireyin niyeti önemlidir ve gerçek farkındalık, ancak amacın ve güdünün netleşmesi ile anlaşılabilir, ilaç acıdır ama fayda amacını taşır.

Hızlı giden ve buzlu yolda kayanın başına gelecek bellidir ve kaza yapar. İnsanlarda da benlik ve zorbalık üzerinde eylemleri olan kişinin, tarihte uzun süreli toplumda kalabilmesi olası değildir.

Düşünce

- Her kötülük sevgi ve iyi sözler ile defedilebilir. Zorlama ile sadece o anda engellenebilir ama birey kavramadığı için tekrar edecektir.
- İnsanlar arasında arabasına benzin alırken sigara içen kişiye içme demek kolay ama içmemesinin sağlamak, yaptırım yapmak zordur. Tercihim pompacıya yangın çıktığında nasıl tedbir alındığını sorduğunda, yapacaklarının sınırlı olduğu kavrayınca, derhal sigarayı söndürmez ise benzin vermiyorum diyerek bir davranış geliştirmektedir. Daha önce sessiz olan kişi, birden işin ciddiyetini anlamaktadır.

Düşün: Her tedbir, tehdittin gerçeklik durumuna göre farklı algılanmaktadır. Farkındalık bireyin kendisinin sevgi ile önlem yaklaşımı düşünmesi ile oluşabilmektedir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylerin de kusurlarının ilerlememesi ve gerekenlerin tolere edilebilmesi için tehdittin algılanması, sürecin kavranması önemlidir.

11.41. Benlik insanın aklına birçok fikir ve düşünce katabilir, kuşku, vesvese ve tereddütler bunun kaynağı olabilir. Bilimsel açıdan kanıta dayalı olmanın gerekliliği, ancak korunmak için tedbirlerin alınması bu açıdan öncelikli ve önemlidir. Hayal ve fantezi ile olmamışa göre değil, oluşan gerçeğe göre yaklaşım yapılmalıdır.

Bir yardım yapmak isterken, bir başka tarafınızda neden yardım yapacağınızı sorgular. İnsanlık yanı kadar, hatta daha fazla boyutta, düşünceler nedeni, gerekçesi ve anlamını sorgulayacaktır. Benlik daima bu yaklaşımda bir menfaat, bir beklenti olmasını ister. Hiç olmazsa yardım alan ona minnet ve hayranlık duyarak teşekkür etmelidir.

Düşünce

- Her yaklaşımı bir karşılığı olsun diye yapılır, hiç olmazsa bir teşekkür beklentisi içine girerseniz, o zaman o yardımı karşılık için yapmaktasınız. Bir yardımın karşılığı, onunda başkalarına yardım etmesi ile alınabilir. Yardımın karşılığı size ise bir alışveriş vardır ortada ki insanlık yaklaşımını zayıflatmaktadır.

- İnsanlar birisinin rızasını, onayını ve taktirini kazanmak için bir şey yaparsa, o karşılıklı yapılan bir iştir. Bir öğrenci iyi karnesine hediye almak için çok çalışırsa, o çocuk menfaat üzerine olmayı benimseyebilir. İnsanlar kendileri öğrenmeleri için çalışmalıdırlar, ailesinin taktirini kazanmak için olana çalışmak denilemez.

Düşün: Her başarının arkasında bir benlik ve menfaat olması, onun anlamını yitirmektedir. İnsanlar bir yardım, bir değer üretmek için çalıştıklarında karşılığı maddi olmamalıdır. Bir ressam para için değil, eser üretmek ve boyut kazanmak için yapmalıdır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşım maddi ve manevi kazanç için değil, insanlık açısından olmalıdır.

11.42. Varacağın yere vardıktan sonra, unuttuğun şeyi ancak başkaları getirebilir. Yaşamın sonlanması ile yeniden yaşama başlamak olası değildir, ancak projelerin eğer iyilik ve güzellikte ise sahip çıkan olabilir ve oluşmasına devam edebilir.

- Eğitim, faal bir etkin ve yetkin olmak için bir hazırlıktır.
- Eğitim, kendi ve başkasının kimliklerine ve değerlerine saygıyı geliştirir.
- Eğitim, kişiliğin gelişmesi, ilerlemesi amacını güder.
- Eğitim, bireyin becerilerini mümkün olduğunca geliştirilmesidir.
- Eğitim, zihinsel ve fiziksel yeteneklerin olumlu geliştirilmesidir.
- Eğitim, bireyin mümkün olduğunca olumlu geliştirilmesidir.
- Eğitim bilgi vermek değil, bilgiyi geliştirmektir.

Başarıda ortaklar çok olurken, başarısızlıkta ise düşmanlar çoğalır, kimse amacı ve güdüyü, insanlık boyutunu sorgulamaz, farkındalık içinde olanlar hariç.

Düşünce

- Her bir olayda insanlar onu izlemek için koşabilirler, onu izlerler. Ancak, kazdan ders almak yerine, kazayı bir haber olarak izlemeyi tercih ederler.
- İnsanlar bir boğulma olayını gördüklerinde, çekim yapmak için yarışmışlar ama kurtarma teşebbüsü olmadığı gibi telefon ile yardım eden bile çıkmamış. Ancak oradan geçen, elinde fotoğraf makinesi olmayan birisi suya atlayarak kurtarmış. Güzel haber, hiçbir medya kuruluşu bu görüntüleri almamış, Fransa'da.

Düşün: Her bela geldiğinde, sana yardım edenden çok, seni batırmak isteyen daha çok olacaktır, bu toplum algısıdır ve tarih boyunca benzerdir. Bir toplum ancak başarısızlıkta destek oluyorsa, onların inanışları ötesi, etik ilkeleri yüce boyuttadır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere insan olarak yaklaşan toplumların etik ilkeleri yüksektir.

11.43. Vakit geldi mi, tren kalkar, sabah oldu mu, Güne doğar, bilimde zaman ve süreç kendi içindedir, herhangi bir gecikme gözlenmez. İyilik yapacaktım demek yerine, yaptım demek daima daha anlamlıdır.

Geçmişte zararın dokunmuş ise, yarını beklemeden iyilik ve güzellikler üzerine olmalısın, süreci beklemeysin.

Düşünce

- Her zarar veren kişi, eskiye dönmek ister, ancak o zararın olmaması isterken, tutum ve davranışlarında bir değişime gitmek istemez.
- İnsanlar sigaradan dolayı akciğer kanseri olanı ibretle üzülebilir ama sigara içmesini ortadan kaldırmayı düşünmeyebilir.

Düşün: Her kişi kaza olduktan sonra pişman olabilir ama buna neden olan davranışını değiştirmeyi istemeyebilir. Trafik kazasından pişman olan kişi, hızlı gitme adetinden zor vazgeçmektedir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylerin pişmanlığı değil, insan olarak yaşam gücü önemlidir.

11.44. İnsanların zararları olmadığı sürece, kişiliklerinin farkındalığının bir algısı olmayacaktır. İnsanlar; salt iyi ve salt kötü olmadıkları, benlikleri üzerinde olmadan, insanlık ve etik ilkelerde olunca amaçlarının fayda ve katkı üzerinde olacakları belirgindir.

Bazı durumlarda bir zarar, yapılan tüm yararlı işleri ortadan kaldırabilir ki, insanlık üzerine olan ve birey hakkını tanımayan kişiler de bu ortaya çıkabilir.

Düşünce

- Her birey çalışırken, öğrenmek istedikleri ona çok ağır gelir. Ancak konuyu anladıkça daha rahatlar ve daha ileri, daha zor şeyleri öğrenmek ister. Burada önemli olan öğrenmek istediğidir.
- İnsanlarda devamlı bir süreklilik varsa, devamlı yürümek ister, ilerlemek ister. Yorulunca dinlenir ve tekrar devam edebilir, ancak

niyeti ve arzusu tükenince de yataktan kalmak istemeyebilir. Yürümenin amacı ve güdüsünü algılaması istenir.

Düşün: Her eylemin bir gerekçesi ve dayanağı vardır ve temelde güç buradan gelmektedir. İstenilmeyen bir yaklaşımı zorla bile olsa, istenilen düzey yakalanamaz. Sözün ağırlığı kadar, amacın kabulünün ağırlığı öne çıkmaktadır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımda dayanak insanlık olmalıdır.

11.45. Bir konuda aydınlatıldıktan sonra, gerçek ve doğrunun tam tersini yapan, yalanlayan kişinin farkındalığı algılaması olanaksız olmaz mı? Bilim üzere olan kişi, bilimsel gerçekleri terk etmesi ve hayal, fantezi dünyasında gezmesi kabul edilebilir değildir.

Güç, fayda ve iyilikte olursa anlamı ve geleceği olur, yoksa yakıp, yıkar, yok eder. Ateş bir açığa çıkmış enerji iken, onu güç olarak kullanmak bilimden yararlanma iken, zarara kullanmanın anlamı olamaz.

Düşünce

- Her ateş, eğer kontrollü ise, ocak karşısında, şömine karşısında isen mutlu da olabilirsin, yakıp, zarar vermesi ise kabul edilebilir olamaz. Neron Roma'yı yenilemek için bazı bölgeleri yakmış. Burada onu zalim yapan, içinde insanlar varken yakması, onlardan kurtulmak istemesi ve yanarken lir ile şarkı söylemesi, mutlu olmasıdır.
- İnsanlar bazı durumlarda olayı farklı algılayabilirler. Ateş bizi yakar, ateş bizi ısıtır, ateş bize güç, enerji sağlayabilir, ama tümündeki amaç ve güdü, metot farklıdır. İyilik ve kötülük üzere olanlar karıştırılmamalıdır.

Düşün: Her söylenen ile yapılan uyumlu olmayabilir. Size enerji getireceğiz diyerek, ortalığı yakıp, kavuran kişi olmak yerine, enerji ile yararlanmanın amacı farklıdır. Zenginlik getirmek sadece bir kesime ise, diğerleri daha fakir olacak ise, köle olarak çalışmakla karın doyuracaklar ise, zenginliğin anlamı olmamaktadır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımda mutlaka insanlık boyutu, bağımsız, bağlantısız, kamu yaklaşımı ile olmalıdır.

11.46. Bir defa yanlış yola giren kişi, aynı yola yeniden giriyor ise, ya aklını çalıştırmıyor veya bilerek hata yapmaktadır. Birisinin bilmeden hakkı konusunda sorun yaşamasına neden olan, farkındalık boyutunda

olunca, hatasını algılaması ile eylemi yenilememeli, yapıyorsa bilerek kasıt ile yaptığı, kısaca zalim olduğu belirtilebilir.

Çalışarak değer üretmekten kaçan kişi, insanlık üzere olmayınca da başına gelenler kendisinden olacağına farkında olmalıdır. Çalışmayan, değer üretmek için çaba göstermeyen, iyilik ve güzellikler üzerinde olmayan kişi, kendini bahtsız değil, insanlık değerleri üzerinde olmayan kişi olduğunun farkına varmalıdır.

Düşünce

- Her yaklaşımı kabul edilmeyebilir, ancak ortada bir zarar yok ise sessiz kalınabiliriz. Zarar oluşması durumunda sessiz kalmak ise insanlık dışı boyutu onaylamak olmaktadır.
- İnsanlar eğlence niyeti ile gittikleri kulüpte çok yüksek ses varsa, orada uyarısını yapmalı ve yönetmelikte de sınırı aşılmasının ceza olduğunu vurgulayarak, gerekeni yapmalıdır. Hiç yapacağı olmaz ise, oradan çıkar bizi diye yakaracaktır.

Düşün: Her yaklaşımda, istemediğin bir şeyi belirtirsin, ama ortada zarar varsa, gerekirse suç duyurusunda bulunur ve karşı çıkmalısın. Orada kalman ile kabul edici olduğun için, orayı terk etmen gerekmektedir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımda zarar oluşmaması temel boyuttur.

11.47. İnsan bir süreç içinde iken, algısı ve farkındalığı unutulabilir, hedefi şaşırabilir. Bir araba içinde giden kişi, nereye ve ne zaman ne şekilde gittiği gibi konularda bir anlık, dışarı bakmadığında sorgular içinde olabilir. Farkındalık ancak bilimsel ve eylemin irdelenmesi ile oluşabilir.

İletişim ve ilişki içinde olmak istemediğiniz, etik dışı olan kişiler ile ayrı olmayı istemek doğal olmalı, sadece selam dışında yaklaşımda yapılmamalıdır. İnsan anlaşamayacağı, iletişim içinde olamayacağı, insanlık üzerinde olmayan ve benlik bakışı ve menfaat yapısında olan kişi ile birlikte olmak istememesi doğaldır.

Düşünce

- Her insanlık dışı yaklaşıma, görüntüye bile karşı çıkmak gerekir. Gözlenmesi bile bir beğeni anlamındadır. Hangi şartlarda olunursa olunsun, etik ilkeler temelinde olmalı, insanlıktan ayrılmamalıdır. Kötüyü alkışlamak bile kabul edilebilir olamaz.
- İnsanlar belirli bir tanınma ve toplum içinde olma boyutu ile bazı etik dışı programları, sunumlara sessiz kalmaktadırlar. Birçok program sanatı ve sanatçıyı horlamakta, onları yok kabul edebilmektedir. Kısaca uyanık olmak gerekir.

Düşün: Zarar yapan, zulüm içinde olan kişi, benden uzak olsun demek gerekir. Birlikte olmak bile onu desteklemek olarak algılanabilir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşım zorla değil, sevgi ile olmalıdır.

11.48. Yolculuğa çıktınız zaman, belirli bir süre sonra hedefe varabilirsiniz, acelecilik ise kaza ve hedefe varamamaya neden olabilir. Yaşam boyutunda olan aciller dışında, sorun, kusur ve engelli olan bireylere aydınlatma yapılarak, rızaları ile yaklaşım yapılmalı, acele edilmemelidir.

- Bir insanın eğitilmesi ile görüşleri ve düşünceleri değişebilir.
- Düşünen bir insan, düşündükçe muazzam ilerleme kaydedilebilir.
- Engelli olanların, bu Evrene kattıkları boyut çok önemlidir.
- Bilim gerçek ve gerçeklik üzerinedir, hayal ve varsayımlara ait olamaz.
- İlim her bireye gerekindir, ancak fayda boyutu farklı olmalıdır.
- Bilim gerçek ve gerçeklik üzerinedir, hayal ve varsayımlara ait olamaz.
- İlim her bireye gerekindir, ancak fayda boyutu farklı olmalıdır.

İyilik ve güzellik kolay ve hemen oluşmadığı, belirli bir çaba ve süreç gerektiği, değer üretilmesinde bireyin katkı ve sorumluluğu olduğu belirgindir. Bu açıdan sabırla, yolu değiştirmeden, ısrarla doğrulukta kalan kişiler, sonuca ulaşmasalar da başarılı oldukları belirtilebilir.

Düşünce

- Her başarının arkasında bir öğrenme, çalışma ve becerinin akıl ve gönül ile bütünleşmesi vardır.
- İnsanlar zorla değil, koşa koşa giderek yaptıklarında daha başarılı olurlar. Diğeri ise sadece yüzeysel olarak olmuş görünür ama o pastanın tadı olamaz.

Düşün: Her yapılan işin yapıldığı hamuru önemlidir. Hamur sadece madde değil, manevi değer, istek ile arzu bütünlüğü, akıl ve bilimin birleşmesi ve gönülden yapılma ile olabilir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylerin duyguları en önemli boyut olmaktadır.

11.49.Süre, insanlarda olumlu durumlarda hızlı, sorunlu ortamlarda da yavaş gittiği sanılır, yaşam ise geriye bakıldığında göz açıp kapanana kadar geçmiştir. Zaman bireylere sübjektif olarak değerlendirdiği bir durumdur, sorun, kusur ve engelli olan bireyler için geçen zaman, kaza ise neden çok kısa sürede oluşan durum, daha sonraki boyutta çok uzun süre olarak algılanabilir.

Her gün, uyanır ve uyur, aradaki süre de yaşadığımız bir boyuttur. Geçmiş bitmiş, gelecek ise gelmez gibi algılanabilir. Sorun, kusur ve engelli olan bireyler için sorunları her gün olacaktır, buna göre farkındalık boyutu, insan olduklarına yönlenmelidir.

Düşünce

- Her bir geçen zaman, süreç olarak farklı algılanmakta ve yorumu da farklı olmaktadır. Tümü objektif verinin sübjektif boyuta girmesidir.
- İnsanlar bir çiçeğe anlamlar yükleyerek, bunun verilmesi ve alınmasına da yorumlar yapmaktadırlar. Bir keçi için ise yiyecektir.

Düşün: Homo sapiens, sapiens 'in 170 bin yıldır tanımlandığına bakılırsa, bu Evren'e daha dün gelmiştir. Evren ancak sevgi temelinde, güzellikler ve iyilikler ile oluşan medeniyet ile ayakta durur, savaş ise yıkım ve ölümdür.

Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylerin yıkılması da onları izole etmekte, onlar sanki insan değil şekilde yaklaşımdır.

11.50. Hiçbir varlığın anlamsız olduğu gösterilmemiş, ancak farkındalık boyutunun algılanmasında boyutlar ayrıcalıklı olmaktadır. Bir bireyin sorun, kusur ve engelli olması, varlık ve canlılığın bir sonucudur, bu her bireyin başına gelebilecek bir olgudur.

Bu Evrende hiçbir atom yeniden yaratılmıyor ve yol olmuyor. Sadece değişim yaşanmaktadır.

Düşünce

- Her atomun bir yapısı ve özelliği vardır. Buna göre sentetik plastik yine belirli bilim içinde, doğanın benzerini farklı şekilde yapılmasıdır. Bu akıl kullandıkça devam edeceği belirgindir.
- İnsanların yaratıcılığı, bir ressamın eline boya ve tuval alması gibi bir değer üretmesidir. Tümü bir sevginin yansıması olarak değerlendirilmelidir.

Düşün: Her insanların çabaları ile oluşan medeniyetler, ne zaman zorbalık içine girince yıkılıp yok olmaktadır. Bunun gibi varlık ancak adalet ile ayakta durabilecektir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylerin ayakta durabilmeleri insan olarak saygı duyulması ile olasıdır.

11.51. Atlarken temel doğa kanunu yer çekimidir, rüzgâr ve hava buna göre uyarlanmalıdır. Yaratılışa karşı gelmek, bir isyan gibi olsa da bunun bir anlamı olmamaktadır, sorun, kusur ve engelli olan bireyler engellerini kabul etmek değil, bunları insancıl yol ve etik ilkeler ile farkındalık boyutuna getirmek gereklidir.

Bir araba içinde giderken, sizi götüren taşıtın gücü, motordan almaktadır. Başka bir arabanın motorunun size etkisi ve faydası olamaz. Ancak, sizin motor duruyor ve arkadan itiyorsa anlamı olabilir. Bu açıdan güç bir kaynaktan olması gerekir, yoksa güçlerin çatışması olacaktır.

Düşünce

- Her kararda sorumlu olan kişinin imzası gerekir. Evlilikte iki ortak sorumluluk olduğundan iki imza rızaya dayalı olarak verilmektedir ama karar metni tektir, evlenmeyi kabul etmektedir. İki farklı karara imza atılması geçersiz olacaktır. Mahkemeler birlikte ve boşanma taleplerini teke indirerek karar verirler hem evli hem boşanmış oldukları söylenemez.
- İnsanlar yolda giderken sağa mı sola mı sapacaklarını karar verip, tek yöne gitmeli, eğer beğenmiyorsa yolu değiştirip ötekine gitmelidirler. Aynı anda iki farklı boyut oluşamaz.

Düşün: Her insanın tek bir kişi olarak tek kararı olmalıdır, kararsızlık, seçmeme de bir karardır. İki farklı kararı aynı anda seçmek olanaksızdır. Bu nedenle tereddüt değil, seçimde farklılık belirlenemez. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşım planlanmalı, yapılması veya yapılmaması kararı da kişiye bırakılmalı, sürüncemede kalmamalıdır.

11.52. Her inanışın bir dayanağı ve gerekçesi vardır, bunlar kanıt ve bilime dayanmalıdır. Bir birey çölde yaşar ve susuzluktan korkabilir, bu açıdan suya hayranlık üstü bir boyut oluşturabilir. Onu yaratıcı değil, varlıklarını oluşmasına bir neden, destek ve yaşamın kaynağı olarak görebilir. Bu bir algılama, farkındalık boyutu olup, bu düşüncesine yanlış, yalan ve doğru olmadığı söylenemez. İnanışlara karışılmadığı için, fiiline ve tutumuna bakılır, zarar oluşturup, oluşturmamasına göre yaklaşılır.

İnançlar bağımsız ve bağlantısız iken, davranışlarda ise gerçek ve kanıta dayanmak gerekir. Hayal ve fantezilerin yeri olamaz, göz boyamalarında geçerli olması kabul bile edilemez. Yanlış yapan, karşılığı olmalı ve hak ettiğini de almalıdır.

Düşünce

- Her yolda giderken, gözü kapalı olarak gidilemez. Yolu görmeden ve yolun özelliğine göre seyir yapılır. Kırmızı ışık varken de durulur, durulmaz ise kaza olabilir. Bunun gibi kanıt olmadan gitmek anlamsız, gözünü açıp bakarak gitmek varken, gözünü bantlayarak gitmek, en azından akılsızlıktır.
- İnsanlar arzu ve istekleri ile değil, pazardaki fiyata göre alışveriş yaparlar. Pahalı bir malı ucuza zorla almaya kalkmak hırsızlık kavramında olacaktır.
- Soğuk suya giren üşür, bunun için özel giysi giyer ki bu doğaldır.

Düşün: Her bir yaklaşımın bir dayanağı olmalıdır. Dayanaksız olan, ortada kanıt olmadan eylemi düşünmek bile anlamsız olmaktadır. Bir adaya uçakla gitmek istiyorsunuz ama o adada havaalanı yok, burada niyet tamamen hayali olacaktır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımın dayanağı bilim ve fen üzerinde olan sağlık yaklaşımlarıdır.

11.53. Bir yola çıkarken, hata yapılması yanında, farklı güzergahlardan da gidilebileceği öngörülür. Ayrıca yol kapalı ise, diğer alternatifler seçilebilir. Zarar oluşturmayacak olan seçilmeye çalışılır, ancak iki veya üç katı bir süreç ve yol alması da bir merhametsizlik, yapılan bir eziyet olarak nitelendirilebilir. Akıllı olan bunlara göre yolunu seçer.

Bir konuda yaklaşımlarda genel olarak elde edilen sonuç tatmin edici bile olmasa, amacı ve hedeflenen bakılarak değerlendirme yapılmalıdır. Acımak için karşıdakinin bir konuda hak etmesi ama hakkını alamaması gerekir. Tembele acınmaz, ancak ekmek parası bile bulamayana acınır.

Düşünce

- Her bireyin şefkatli ve merhametli olması istenir. Birliktelik, iş birliği, eşgüdüm için merhamet sıfatını taşımayanlar için olanaksızdır. Affetme temelde yapılanı ortadan kaldırmaz, sadece farkındalık

boyutunda olup, tazminat ve ne gerekirse olanı yaptıktan sonra helalleşme anlamındadır.

- İnsanlar merhamet tanımını acılaştırması, ekşimesi ve canı yanması olarak tanımamakta ve kişiye bunun karşılığında da acımaktadırlar.

Düşün: Toplumlarda merhamet olmadığında, birliktelik değil, düşmanlık hakimdir, bölünme vardır. Her merhamet boyutu, kardeşlik simgesi ile birlikte, birbirine en azından tahammül etmek değil, dertleri paylaşma altında bütünleşme olmalıdır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere sağlık yaklaşımı yapmayan bir toplumun mutlu olması beklenemez.

12. Akli kullanan sonucu önceden tahmin edebilir. Bazıları ancak, doğruyu görerek, algılayarak somut olduktan sonra kabul eder. Öngörü ve gelecek varsayımlar, geçerli olmaz, dolayısıyla farkındalık boyutu kısa, gündüktür.

12.1. Yolda bazen uyarılar vardır, tamirat gibi olanlar dikkatlerden kaçabilir ama yol kapalı ise, o zaman algı hatası net anlaşılacaktır. Bazı işlerde zarar oluncaya kadar kavranmayabilir. Farkındalık özellikle eğitilmiş kişilerde, olmadan önce, baştan saptanması istenir ve beklenir. Engelli olmadan önce, birilerinin o sorunu algılamayabileceği düşünülmelidir.

Başkasının sorunu bizi tam etkilemez ve bu açıdan empati yapmayınca, tam irdelenmeyebiliriz. Kişiler dertli olsalar bile onun sorununa hak ettiği ve bu şekilde yaşamasının tercihi ve bizim durumu bozabileceğimiz düşünerek, yardım edilmediği gözlenmektedir. Bu yaklaşımın insanlık ve etik boyutu irdelenmelidir.

Düşünce

- Her birey elini ateşe uzatıp, ateş elini yakında yanmanın anlamını algılayabilir. Ancak, aklını kullanan kişi elini yakmadan da bunu kavramalıdır.
- İnsanlar deprem sigortasını depremden sonra hatırladılar ve yaptırdılar. Farkındalık deprem idi, sigortalama değildi.

Düşün: Her birey kötü durumları bilgi olarak bilebilir ama algılamadığı için, yaşayınca birden tedbir ve endişe derdine düşerler. Aklını kullanan kişi ise gerekenleri daha önceden yapmıştır. Bunun en belirgin sosyal boyutu,

sevgi oluşturmak ve saygı kazanmaktır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere öncelikle insanlık boyutu algılanması sağlanmalıdır.

12.2. Kaza ansızın geldi denilir, ama gereken tedbirlerin, önlemlerin ve korunmanın yapılıp yapılmadığı sorgulandığında hiçbiri dikkate alınmamış ve özen gösterilmediği anlaşılır. Birçok hastane yangınında, oksijen tüplerinin olduğu yerde elektrik kaçakları bomba gibi patlar ve bunun için elektrikleri boşaltacak geçirgen, bakır döşemeler gereklidir. Kazadan korunmadığı için farkında olmadan gelir zaten.

- Engelli olanların, bu Evrene kattıkları boyut çok önemlidir.
- Kendisinin farkına varan kişi, anne ve babasından bile ayrışabilir.
- Doğruluk ve güzellik üzere olan, bir toplumda yalnız bile kalabilir.
- Tek bile olsa, doğru yolda yürüyen kişi, ancak yolda aynı boyutu görür.
- Düşünceleri iyi olan, toplumda iyiyi bulur, kötü de kötüyü bulur.

Başkasının başına geleni görüp ondan sonra farkındalığın gelişmesi gereksizdir. Bir yerden atlayınca ayağınızın kırılacağını algılamamız gereksizdir, belirgin bir boyuttur.

Düşünce

- Her yaklaşımın bir yansıması olacaktır. Bir insanın ektiğini biçeceği, farkındalık boyutudur. Bunu yapmayıp, sonra dertten kurtulamayanlar oldukça çoktur.
- İnsanlar her gün aynı yaşamı olacağını sanırken, bir anda ayağı kayar düşer, bir yerini kırınca, tüm dünyası yıkılacak gibi olur, işi ve yaşamı değişmiştir. Farkındalık sağlıklı iken olmalıdır.

Düşün: Her yaşamın bir boyutu olacak ve bir anda bu boyutta değişim yaşanabilecektir. Kaza beklenerek gelen olmadığına göre, genel anlamda kazadan sonrası için hazırlık yapılması da gereklidir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylerin insan olarak yaşaması kolay olan bir boyut değildir.

12.3. Yapının yapılması ile kaza oluşumu arasında uzun bir süreç olabilir. Bu bir süreçtir, dolayısıyla kontrollerin anlamı da kaza olmadan bu gibi kusur ve olası aksaklıkların önlenmesi için yapılmasıdır. Engelli

olanlarda temel sorgu, acaba tam iyilik halim olacak mıdır?

Başkasının daha önceden bir süreç geçirdiği gözlemlendiği için, aynı sürenin bireylerde de olup olmayacağı sorgulanmalıdır. Gerçi kendi farkındalık içinde olsalar, daha önceden belirtiler olduğu algılanmalıdır. Bunun kendilerinde de olduğu kaçırılmamalıdır.

Düşünce

- Her birey, oluşan zarar ve ziyandan sonra başa dönmek ister. Bu durumda tersine, olandan başkasını sorumlu tutarak, kendi benliğini rahatlatmaya çalışan da olabilir. Oluşan sorun onun değil, başkasının boyutudur.
- İnsanlar oluşan boyutun tedbir veya korunmasından daha ziyade, oluştuktan sonra telafisini gündeme getirebilirler. Bu açıdan yaşamda da geçmiş olanın geriye döndürülmesi olanaksız olduğu algılanmalıdır.

Düşün: Her bir yapının geriye döndürülmesi olanaksız olmaktadır. Ancak daha önceden tedbir ve korunmanın olması, yapılmış olması önemlidir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere de korunma, önlem ve tedbirin gerekli olduğu da algılanmalıdır

---

12.4. İnsanlar insanlık dışı olması, zalim olmaları ile hemen reaksiyon almazlar. Belirli hak etmedikleri nimetleri elde edebilirler ama bu onların yaklaşımlarının sonucunu değiştirmez, geciktirebilir ancak. Engelli olanlar, sonucu hemen isteseler de iyileşme bir süreç gerektirmektedir ve yaşamış olmaları da bir nimet olarak irdelenmelidir.

Bir süreç olarak rahat, ferah ve imkanları olanlar, zenginlik içinde olanlar, doğru, etik ve insancıl oldukları anlamını taşımaz. Değerlendirme fillerine göre yapılır. Zulüm yapan zalimdir.

Bir insan hemen netice almak isteyebilir. Tarımda tohum ekmek ile sonuç alınamayacağı belirgindir. Zarar veya süreç açısından nimetlenme ve oluşan olumsuzlukları algılama ve farkındalık boyutu en önemli eğitim olmaktadır. Ders almayana ise bir anlamı olamaz.

Düşünce

- Her birey süreci beklemek istemeyebilir. Elmayı yerken onun sürecini dikkate almayabilir, bu açıdan oluşan zarar ve istenmeyenler dikkate alınmadan nimetlenmek, benliğin sık rastlanan durumudur.
- İnsanlar sabırsızlık ötesinde ne şekilde olursa olsun, bir an önce olsun isteyebilirler. Ancak gelişim değişimi getirebilmesi için algılama ve farkındalık açısından bir sürece gereksinimi vardır.

Düşün: Her farkındalık sürecinin bir zamana gereksinimi vardır. Çocukluk döneminde hemen anlaması ve algılaması istenirse bile yapamaz. Bu açıdan farkındalık sadece yaşa değil, belirli bir boyuta ihtiyaca vardır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylerin farkındalığı kazanması için bir sürece gereksinim vardır.

12.5. Zalimler, zulüm yaparlar ve yine zorla yönetimden uzaklaştırılırlar. Başkalarına yapılan kötülükler, genellikle bireylere de aynen uygulandığı, başına geldiği gözlenmektedir. Engelli olanların dikkat edecekleri husus, tedbir aldıkları konularda uyanık olmalarının gerektiğidir.

- Benlik isteği, diğerlerinki ile elbet çatışacaktır, yemekler ayrı ısmarlanmalıdır.

Bir birey, ben tedbirimi aldım ve sıkıntı çekmem diye düşündüğü sorunların başına geldiğinde yapacağı yaklaşımlar öne çıkmaktadır. Nasılsa gerekenler yapıldı diyerek rahatlaması ile sorunların büyüyeceğini algılamalıdır.

Düşünce

- Her insan, bir süre sonra korkunun başına geleceğini algılamalı ve korkunun ecele faydası olmayacağını da farkına varmalıdır.

- İnsanlar en çok korktukları husustan, bir başka deyişle, en yakınlarından gelecek sorunlara karşı uyanık olmalıdırlar.

Düşün: İnsanlar tedbirlerini alırlar, ancak en yakınları açısından önlemler daima zavıftır. Her sorun gelmesi ile birey gerekeni yapabilir ama, yakınlarından gelmesi durumunda zararı bile algılamakta gecikeceği için daha büyük sorunlara yol açmaktadır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımlar için ilk planda en yakınlarının onlara eşit ve sıkı korumacılıktan çıkmaları gerektiği bilinçlendirilmelidir.

12.6. İnsanlar, mahkemelerde yaptıkları iyilikler suçu ortadan kaldırmaz, sadece hafifletici neden olabilir. Yararlandığı nimetler, kendileri yapmadığı ve fedakârlık, iyilik oluşturmadığı, kendi lehine olanların ise faydasını göremezler. Engellilerde iyileştirmeler temeli etkilemesi üzerine yapılanmalıdır.

Güneşin batması, karanlığın geleceğinin haberidir, bu bir uyarıcıdır, tedbir almak için, yoksa ortada kalırsın.

Yolun buzlanması, size yolun kaygan olduğunun bir uyarıcısı değil midir ki, kabak lastik ve hızla gidip, kaza yapıyor, haberim yoktu diyebiliyorsun.

Birisinin trafiğe çıkabilmesi için, trafik sigortasını yaptırması gereklidir. Bu bir ceza koşulu olmasına karşın, bunu yaptırmayan kişinin ceza yemesinin doğal bir boyut olduğu algılanmalıdır.

Düşünce

- Her bir uyarı, birey bilmediği algısı ile aydınlattıktan sonra ceza verilebilir. Ancak suç kapsamında olanları bireyin bildiği kabul edilir.
- İnsanlar eğer aldığı taşıtı kullanmıyor ise, onu almasının anlamını anlatamazsınız. Eğer kişi bu araba ile güzellikler değil, kirli işler için taşıtı kullanıyorsa, o zamanda bilerek lades yapıyordur ve bir gün kaybedecektir.

Düşün: Her uygulamanın eğer bir zarar unsuru var ve bu yazılı olarak belirgin ise bunu yapmak kasıtlı suç işlemektir. Dikkat ve özen eksikliği ise taksirli suç kapsamındadır ve cezası daha hafiftir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşmamakta bir evrensel suç niteliğindedir.

12.7. Uyarıları görmeyen, algılamayan, farkında olmayanın elbet başına sorunlar gelecektir. Yağmur yapma uyarısını

dikkate almadan çıkan ve ıslanan kişi, doğanın azabına mı geldi denilebilir mi? Engelli olan bir kişiye hayal ve fantezi olarak değil, yapılacak yaklaşımlarda başarı ötesinde, alternatif ve uygulama sonucunda olacaklar belirtilmelidir.

Başkasına zararı olabilecek bir durum açısından birey bunun farkına vardıkdan sonra eylemi yaparsa işte bu zaman suç işlemiş olmaktadır.

Düşünce

- Her bireyin yaklaşımında oluşacakları net bilemeyebilir ki bu doğaldır. Çocuklarda bu daha sık olmakta, çünkü akıllarını kullanmada geri kalmaktadırlar. Ancak insanların bilmediklerini sorgulamaları ile aydınlanarak karar verdikleri, vermeleri beklenir. Bu açıdan bilerek yapılanlar suç kavramında öne çıkmaktadır.
- İnsanlar her eylemlerinde sorumluluk yüklenirler. Ben bilmiyordum kabul edilemez, neden sormadın sorusuna cevap bulmaları gerekir.

Düşün: Her insan yaptıklarından sorumludur. Yaptıklarının amacı ve güdün ile ihmallerin, korunma ve gözetmen gerekenler sorulur. Bilmeden neden yola çıktığın sorusuna cevap bulunmalıdır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşım uzmanlardan oluşan bir komisyon, kurul ile sorumluluk paylaşırılarak oluşturulmalıdır.

12.8. Çalışmadın, kaldın, bunu şeytanlaştırdığın hocana bağlama. Sorunlar, hastalıkların gelmesini doğa üstü unsurlara, şeytan gibi bize karışamayan fikirlere bağlama, doğanın gereği ve senin çalışma, mücadelemene bağlı olan için başkasını da suçlama. Engellerini şeytan oluşturmadı, kaza ile oluştu.

- Benlik üzere olan ilk planda en yakını, yakındakine zararı dokunur.
- Bir bardak su var ve arkadaşın ile çölde kalmışsan, ne yaparsın?
- Suyu kendin ve onun içmesi değil, paylaşmak esastır.

Bir kere şeytan denilen kavramın suç işlemesi yoktur ve bunu insanlar, oluşumlar, kazalar yapar. İnsanların yaptıklarını şeytanın üstüne atmayın. Şeytan bir algı olarak, zarar ve benlik üzere başkasının hakkını yemek gibi bir boyuttur. Fikir iken eylemi yapan bireydir, kesinlikle, tereddütsüz.

Düşünce

- Her insan suçu şeytan atmak ister ama hiçbir mahkeme şeytani suçlamamış, sadece insanları suçlamış ve onlara ceza vermiştir.
- İnsanlar şeytanlaşması ile ceza yerler, şeytanlaşmayan, tersine melekleşen, iyilik ve güzellik olanlara da ödülleri vermek isterler.

Düşün: Her eylemi yorumlarken, zarar ve kötü olana şeytan yaptırdı değil, şeytanın sevdiği işi yaptığımız denilmelidir. Şeytan bir fikir olarak vardır, onu aktive edip uygulayan ise insan olmaktadır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylerin aklına gelen şüpheler ve korkuların mutlaka bilimsel olarak açıklanması gerekirse giderilmesi gereklidir.

12.9. İnsanlar tercih edici olup, şeytani fikirleri kabul etme veya etmeme, ona uyma yine benlik kavramı içindedir. Hiçbir şekilde şeytanlaştırılan fikirler bireyi etki altında bırakmaz, yapan ve sorumlu olan kişidir. Engelli olanlarda eylemi yapan hiçbir zaman şeytan değil, şeytanlaşan kişiler yapar.

Gerekçesi bireye rağmen, bireyi kurtarmak olsa bile, bunun dayanağı doğru olmayıp, hiçbir kişinin başkasını değiştirmesine gücü yetmez.

Düşünce

- Her yaptırım eğer bireyin kabulü içinde ise güçlü, bireyin retti çerçevesinde ise zayıftır.
- İnsanlar güçlü olarak bir şeyi yaptırabilmesi için kişiyi ikna değil, kendi akli ve inanarak, isteyerek, bilinçli olarak, farkındalık boyutunda olması ve bunun yerleşmesi gereklidir.

Düşün: Her boyut, akli kullanarak yaklaşım yapılmasını gerekli kılar. İnsanlar kararlarında tercihlerini insancıl esaslarda, etik ilkelerde, öncelikle zararlı olmama üzerine yapılandırmalıdır. Benlik ve menfaat yaklaşımı zararın temel kaynağı olabilir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımlarda etik dışı ilkeler dikkate bile alınmaz. Her aklına geleni yapmak istersen, çocuk olmalısın veya erişkin olduğunu kavramamaktasın.

12.10. Dinlemeyen, algılamayan, düşünmeyen, amacı ve güdüsü insanlıktan azledilmiş olan kişiden iyilik yapması beklenilmez ki, onlar zaten bu kapsam dışındadırlar. Engelli bireylere çözüm getirmek istiyorsan önce onu dinlemelisin, sadece engeline bakman yeterli olmadığı gibi zararlı da olabilirsin.

Başkasını dinlemeyen, onun fiziksel yapısı yanında ruhsal ve sosyal boyutlarını algılamadan yapılacak yaklaşımlar, doğrudan kişinin ret edilmesini doğurabilir. Domuz yeme önerisini bir Müslüman bireye yapamazsınız.

Düşünce

- Her insanın söyleneni algılaması beklenilmez. Bir çocuğun bazı kavramları algılaması, dün, bugün ve yarın kavramlarını dört yaşındaki bir çocuk kullansa bile algılaması beklenilmez. Bunun gibi dinlemeli, bireyin farkındalık boyutu kavranması ile iletişim doğru yolda oluşabilir.
- İnsanlar dinler gibi bakarlar ama çoğunlukla dinlemez, kafasındaki peşin hükümleri yerine oturtmaya çalışırlar.

Düşün: Her sorunu dinleyen kişi onu algıladığı sanılmasın. Bir kimse hiç kusmamış ise, kuma sorunu olanın derdinden anlaması beklenilemez. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylerin bilgilenmeleri ile algılaması sağlandığı düşünülmemelidir.

12.11. Bilim ve kanıtlar ortada iken, hayal ve fantezi ve varsayımları da dikkate almak, zararı çağırarak olmaktadır. Sorun, kusur ve engelli olan bireylerin engelini düzeltmeyi, dualar veya benzer fal ile yapılması zarar oluşturmaktadır.

- Başkasına değil, gerçekte kendine yardım ettiğini algıla lütfen.
- Güzelliklerin çok çeşitli olması, onu algılayan göz için anlamlıdır.
- Varlık var olma ile, diğer varlıklara saygı göstermektir.
- Tüm varlıkların ortak yapısı atom ve atomik sistemdir.
- Düşünmeyen kişi, kendini tek varlık diye tanır, tüm insanlar da tektir.
- Başkasına hürmet göstermeyen, kendine de saygı duymamaktadır.
- Eğitim, zihinsel ve fiziksel yeteneklerin olumlu geliştirilmesidir.

Başkasında yararlı oldu diyerek, aynısı diğesinde uygulanamaz, uygun ve yeterli ise ancak irdeleme ile yapılabilir. Öngörü bilime dayalı olmalıdır ama bireye uygun olması gereklidir.

Düşünce

- Her uygulama ödül alabilecek düzeyde olabilir ama uygulanması olanaklı olmayabilir.
- İnsanlar etkin, verimli, kullanılabilir olana sahip olmak isterler. Bir Mercedes arabasını kullanmak için, maddi durumu yeterli olmanın ötesinde, şehre alışveriş için kullanmak, dar sokaklara sokmanın anlamı olamaz.

Düşün: Görünen köy kılavuz istemez, karşıda duran bina yerine, farklı yöntemlere bakılmaz. Her yaklaşımda belirli bir boyutta doğru varken, alternatif peşinde koşulamaz, koşulmamalıdır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere alternatif yaklaşımlar, gerekirse gündeme gelebilir.

12.15. Mahkemeler, olgu ve olay ile ilintisi olanların şahitliğini kabul etmezler, sorun, kusur ve engelli olan bireylerde de bilimin öngörüsüne göre uygulamalarda bulunulmalıdır. Olgu ile ilgisi, ilintisi menfaat ilişkisi olanlar, sübjektif olacakları için, sempati ile empatiyi kaldıracaklarından dolayı, onlara göre değil, kanıt ve verilere göre, sorumluluk yüklenerek karar oluşturulmalıdır. Engelli olanları uzak ve bağlantısız gibi değil, yakın empati yapar gibi yaklaşmak gerekmektedir.

Başkası denilince ilk akla gelenler, akraba ve hısımlar olmalıdır. Onlarla iletişim ve ilişki yoğunluğu nedeniyle daha etkin ve anlamlı bir ilişki kurulabilir, karşılıklı eğitim olanaklı yapılabilir.

Düşünce

- Her birey öncelikle en yakınlarına öğüt vermelidir ama sübjektif olacağı içinde en az onlara sözünü dinletebilecektir. Burada eğer yakınlarına ilk söylemez, onları uyarırmaz ise o durumda rahat uyuması bile düşünülemez.
- İnsanlar sübjektiftir, bu açıdan sübjektif olsa bile gereken uyarıları yapmalıdırlar.

Düşün: Her birey en yakınlarını, hısımlarını uarmalıdır. Bu uyarının rol model olması yanında onlarla iletişim ve ilişkinin dost boyutu ile oluşması

sayesinde geliştirilmelidir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşım sadece bireye değil, aile, çevre ve topluma da gerekli ödevler yüklemektedir.

12.16. Etik ve insanlık üzere olanların fikir ve düşüncelerine saygı duyulurken, zarar üzerine olanlar ise dışlanmalıdır. Sorun, kusur ve engelli olan bireylere yaklaşımda etik dışı olanlar irdelenemez. Engellilere yardım etme yaklaşımında etik olanları özellikle dikkate almalıdır.

Bilerek, inanarak, bilinçli olarak bilimsel olan ve uygulamaları da bu temeller üzerinde olanlar dikkatlice incelenmeli ve irdelenmelidir.

Düşünce

- Her öneri dikkate bile alınmayabilir, çünkü zarar unsuru taşıyabilir. Ancak etik ilkeler üzerine olanlar detaylı olarak ele alınmalıdır.
- İnsanlar benlik üzerine değilse, yaklaşımları da insancıl ise, yapacakları öğütler de yine aynı boyutta olacağı için önemsenmelidir.

Düşün: Her öğüt dikkate alınmaz, alınmamalıdır. Öğüt kadar öğüdü oluşturan, sunan da önemlidir. İyi insanların kötü öğüt vermeyeceği düşünülmelidir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımda her düşüncenin irdelenmesi önemlidir. El elden üstündür yaklaşımı önemsenmelidir.

12.17. İnsanlar insanlık dışı olan yaklaşımlara karşın mücadelede en önemli boyut, onların planladığı veya yapmakta olduklarından uzak olduğunu belirtmeleridir. Sorunu, kusuru ve engelli olan bireylere yaklaşım, teorik ideal olan değil, bireye uygun olmalıdır, eyleme katılmama, uzak olma temel mücadele olmalıdır. Engellilere yaklaşımlarda öncelikle zarar vermeden uzak olmak gerekir.

- Pislik, pislik ile temizlenmez, temizleme olmaz, kirletme oluşur.
- Sabun yine yağdan oluşturulur, ama yağı eritir ve parçalayıp, temizler.
- İnsanın temizliği de yine içten yapılabilir.
- Temiz mikropsuz değil, biyolojik yararlı olanlarla dostluktur.
- Nefret, nefret doğurur, sevgi ise tümünü yok eder.
- Bir mikroplu kabı su ile doldurup kaynatın, tüm mikroplar ölür.

Bir birey, toplum içinde zorlanması ve zarar unsuru taşıdığını düşündüğü bir durumda, karşı olmasında temel felsefe onların yapmakta olduklarından uzak olduğunu belirtmelidir. Bireyin menfaatini düşünmesi değil, hakların dengelenmesini ele alması ve öncelikli olması önemlidir.

Düşünce

- Her bireyi sizin gibi düşünmeniz ve onlara müdahale etmeniz söz konusu olamaz. Onların farklı yollarda ve yöntemlerde olması durumunda, onların yoluna girmeye çağırılması durumunda bu kabul edilmemelidir.
- İnsanlar başkalarının da kendilerine uymasını isteyebilir. Toplumun dediği değil, doğru ve bilimsel olan esas alınarak diğerleri dışlanabilir.

Düşün: Mücadelenin bir boyutu da onların yaptıklarından uzak olmadır. Her alınan karara, özellikle mücadele gerektiren durumlarda, en basit olarak onlara uymamak ve onlardan uzak olmak gerekir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımlarda insanlık ve bilim dışındaki söylemlerden de uzak durmalıdır.

12.18. Sonucu kimse bilemez, ama sonuca göre değil, gerekene göre, bilimsel ve insanlık yaklaşımı yapılmalıdır. Ümitsizlik veya hiçbir yaklaşım yapmamak ile değer üretilmez, bu açıdan insanlar eğitim ve becerileri temelinde, etik ilkeler temelinde yaratılışa güvenmeli ve insanlığa dayanarak, yaklaşım yapmalıdırlar. Özellikle sorun, kusur ve engelli olan bireylere yapılacak yaklaşımlarda arada elde edilen verilere göre yaklaşımın devamı ve boyutu oluşturulmalıdır.

Bir insan bilimsel olduğu sürece, doğanın, insanların fizyolojisinin desteklenmesi ile gelişim ve değişim boyutu üzerinde oldukça, olumlu boyutun yakalanması olasıdır.

İnsanların sözü değil, davranışları ile insancıl ve etik olup olmadıkları daha net ortaya konulabilir. Özellikle sorun, kusur ve engelli olan bireylere yaklaşımda farkındalık eylem ve tutumlar ile belirlenir

- Yaşamda yanlış yola sapmayan yoktur, ama geri dönülür.
- Yanlış yola sapmak değil, farkına varmamak sorun edilmelidir.
- Direksiyon sende ise, yanlış yola sapanda sensin, kızma, eğit kendini.
- Polis garda uyuşturucu kullanana, uyuşturucu müptelası bulur.

Düşünce

- Her bireyin dayanacağı bilim ve irfan üzerine olmalıdır. Çünkü doğa yasalarının, fiziolojinin değişimi değil, daha iyi anlaşılması ile daha etkin ve yeterli fayda olacağı anlaşılmaktadır.
- İnsanlar sadece bilime ve bilim üzerine irfana dayanması gerekmektedir.

Düşün: Her dalda olduğu gibi inanmanın temel olduğu noktalar bilim ve bilim üzerine olmaktır. Bilimin, doğa yasalarının insanları aldattığı gözlenmemiştir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere ancak ve yalnız bilim ile yaklaşılmalıdır.

12.21. Doğal olarak geleceği bilemediğimiz için, gereken tedbir ve korunmayı sağlamamız gerekir. Bilhassa, sorun, kusur ve engelli olan bireylere uygulamalarda beklenin tersi sonuçlar alınabilmektedir.

İnsanların doğayı karşılığın alması ile değil, doğal kanunlara uygun iş yapmaları ile beceri oluşturabilirler. Paraşüt, yer çekimine karşı çıkmaz, ondan yararlanılarak oluşturulur. Sorun, kusur ve engelli olan bireylere yaklaşımda **engellerine** karşı veya inkâr değil, onları insanlık temelinde olmak üzere yaklaşım yapmayı gerekli kılar.

Düşünce

- Her yaklaşımın baştan itibaren amacına bakılması ile etik ilkeler içinde olup olmadığı ile varacağı sonuç az veya çok algılanabilir.
- İnsanlar iyi bilen ve iyice duyan ve algılayan olabilmesi olası değildir. Bu açıdan devamlı izlem ve değerlendirme ile bu açığı kapatabilmelidir.

Düşün: Her yaklaşımdan sonuca emin olmak olası değildir ve bu nedenle devamlı izlem gereklidir. Yöntem olarak insanlık ve etik boyutta kalmak ile ancak hedeflerde istenilene ulaşabilmek olasıdır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımda devamlı izlem önemlidir.

12.23. Güzel düşünen ve güzel eylem içinde olandan zarar beklenmez, zarara yönelme durumunda bile hemen düzenlemeye gider. Güzel düşünen ve güzel davranmayı amaçlayan kişi değil, benlik ve menfaat ile kendi yararı, başkasının zararına olabilecek yaklaşımda olanlar sosyal

ve kültürel açıdan gerçeği bozan ve insanlık açısından istenmeyen kişi sıfatındadırlar. Sorun, kusur ve engelli olan bireylere fayda diyerek zarar verenler olduğunun farkında olmak gereklidir.

Zarar oluşmasının önlenmesi için gereken farkındalık; verileri gerçeklik üzerinden yorumlayan ve algılayan, benliğin sübjektif verileri ile yanılmayan, zorba olmayıp sorumluluk yüklenmektir. Benlik ve menfaat temelinde kazanç peşinde koşan, gerçeği ve kanıtları da bu açıdan yorumlayanlar, sorumluluktan kaçan kişiler, özellikle sorun, kusur ve engelli olan bireylere yaklaşım yapmasından kaçınmalıdır.

Düşünce

- Her yaklaşımda insanlar benlik ve menfaati öne almaları ile akıllara gelen boyut, insanlık ötesi olabilir ki bu değişime etik değil etik dışı denilebilir. Bu açıdan bu yaklaşımlara ve düşüncelerden korunmalıdır.
- İnsanlar doğru ve gerçek yerine bunu saptıran ve farklı insanlık dışı olarak yorumlayanlar ele alındığında, kötü düşünce ve uygulamalar bu temel üzerine yapılır.

Düşün: İnsanlık üzere olmayanlar insanlık oluşturamazlar. Her yaklaşımda eğer bireyler insanlık üzere değilseler, amaçları benlik üzerine olursa, iyilik olarak oluşması beklenti ötesindedir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımda insanlık üzere olmak şarttır.

12.24.İlgi duymak, yaklaşım yapmak ile farkındalık oluşmamakta, bireyler kendilerini aldatabilmektedirler. Sorunlu, kusurlu ve engelli olan bireylere yaklaşım yapmak isteyenlerde, insanlık ve etik dışı, başkalaştırma ile yanlış ve zarar oluşturabilmektedirler. Bir kişinin insanlık değerinin yıkılması ile kişi değerler olarak kaybedilebilir.

Bir kişinin dinlenmesi ile onun dediklerini kabul etmek olmaz, akıl ve gönül ile bunun uyumu gereklidir. Ayrıca doğru ve gerçek olmayan izinden gidilemez, yanlış yol ile yanlış hedefe ulaşabilir.

Düşünce

- Her dinleyen kişinin sizi kabul ettiği ve dediğinizi yapacağı anlama gelmez. Tam tersi kanıt olsa bile bildiğini yapabilir.
- Dinlemek algılama, kavramanın ilk aşaması olsa bile aynı düzeyde olmalıdır. Fransızca konuşan ile İngilizin anlaşması gibi olmasın.
- İnsanlar başkalarını dinleyerek sanki onu gerçekten dinler gibi yapar, kendi yaklaşımında gerekçe tutarlar, yalanı gerçek yapabilmek için karşıdakini kullanırlar.

Düşün: Her sizi dinleyenizi kabul ettiği anlamını çıkarmayın. Bazı kişiler kendi bildiklerini yapabilmek için sizi dinler ama yine zarar verecek bile olsa istediklerini yaparlar. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımlarda engelli olanın istediği ancak bilim ve etik ise kabul edilebilir.

12.25. Eylem bir çalışma ile değer üretmek iken, sözel ve propaganda ile sonuç alınmaz, hayali boyutlarda kalmaya mahkûm olurlar. Sorun, kusur ve engelli olan bireylere sözel güzel sözler söylemek değil, onları motive etmek, elde edilen sonuçlar kadar, amacı ve yaklaşım boyutu olmalıdır. Güzel sözler söylemek ile engelli olanların engeline çözüm bulunamaz, rahatlatılabilir.

Bir kişinin sanat üzerine olması ve edebiyat yapması, iyi hatip olması ile anlamlı olmak, farkındalık yakalanacağı anlamında olamaz.

Düşünce

- Her bireyin sevgi boyutunda insanlıktan uzak ve başka yaklaşım içinde iseler, sapkıncıdır.
- İnsanlar yaptığı yaklaşımların doğrudan işlevsel olması ve insancıl olması istenir. Edebiyat ve sanatsal olmasının anlamı insanlık dışına çıkması olamaz.

Düşün: Her yaklaşımda insanlık üzere olunmalıdır. Edebiyat yapılacak düşüncesi ile insanlık üzerinde taviz verilemez. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireyler edebiyat, tıp biliminde bir gönüllü olarak, hele denek olarak alınmaz.

12.26. İnsanlar amacını bir güdü ve yöntem ile saptamadıkları zaman, şaşkın ve tutkun dolaşırlar, hedeflere varması beklenmez. Bir hedefe varabilmek için belirli bir plan ve yöntem ile eylem gerekir, sorun, kusur ve engelli olan bireylere yaklaşım içinde aynı yaklaşım zorunludur. Hayali ve arzulardan öteye gitmeyen yaklaşımdan netice alınamaz. Engellerin çözümlenmesi için hayal değil, gerçek üzerinde olunmalıdır.

- Sizce amaçsız koşan kişi, spor yapmakta ve biryere yetişecek sanılmamalıdır.

Toplum üzerine karar; onlara sorularak, birey hakkında olanda yine kendi rızası ile, insanlık ve etik olmak üzere, hukuk yapısı içinde olmak üzere alınabilir. Bazı durumlarda kararsızlık daha insancıl ve doğru boyutta olabilir, zorlama yaşam hakkı dışında yapılamaz.

Düşünce

- Her veri ancak yorumlandıktan sonra karar verilebilecek düzeye gelir.
- İnsanlar kararlarında bilgiye dayanmalı, bilim üzerine olmalı ve uzmanlardan danışmanlık almalıdır. Karar bireye ait olsa bile, aydınlandıktan sonra rıza ve karar oluşmalıdır.

Düşün: Her verinin irdelenmesi, yorumlanması gerekir. Doğrudan düz bakış bize yanlış algılara neden olabilir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımda sözsüz iletişime çok dikkat etmek gerekebilir. Söylenenin tam tersi anlaşılabilir.

12.27. İyilik ve barış mücadelesinde olan kişi, ölebilir, galip gelmeyebilir ama daima başarılıdır. Zalim olan ve zulüm yapan ile, inanarak, bilerek barış içinde, mücadelesini sürdüren, iyilik yapan kişiler, zulme uğrasalar bile sosyal açıdan başarılı kabul edilirler. Özellikle engelli insanlara iyilik eden ile zulmedenlerin toplumda yerleri elbet farklı olacaktır.

İnsanların yapacakları ile yapamayacaklarının farkında olmaları beklenir, ancak bunu algılamaları zordur. Yapacaklarını söyledikleri ile arzu ettikleri karışmamalıdır, özellikle sorun, kusur ve engelli olan bireylere söylenenler yapılmadığı zaman büyük sorunlar yaşanabilmektedir.

Düşünce

- Her insanın bir kapasitesi vardır. Bu kapasite üstünde yapacağını ifade etmek onun güvenenleri sarsacaktır. Zulme uğradıktan sonra iyilik ve güzellik üzerine olanlar, nefretten uzak olanların kapasiteleri üstün düzeydedir.
- İnsanlar daima zalim olanları zulümleri ile bırakarak yok olmalarına neden olmaktadır.

Düşün: Her yaklaşımlarda zorbalık, zulüm yapanların, tarihte perişan oldukları gözlenmiştir. Zalimlerin refah içinde olmadıkları anlaşılmaktadır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere zorla yaklaşımın hiçbir gerekçesi olamaz.

13. Doğanın oluşturduğu boyut, bilim dışı açıklama ile gerekçelendirilemez. Hayal ve fanteziler ile büyü ve çeşitli rüyalar gibi durumlar geçerli ve gerçek yerine konulamaz.

13.1. Farkında olmadan yaklaşımlarda ufak incinmeler olabilir ancak, insanlık üzerine olanlar bunlara da dikkat ederek, detayda da haklara uyarlar. Engelli olanı dışlamak yerine, onları yaşama, sosyal hayata almak gerekmektedir.

Çalışma, sadece bireysel ve bedensel olmaz, akıl, gönül ve tüm inanarak enerji sarf etmek, onları bir arada ve birlikte kullanma ile tam güç sağlanabilir. Engellilerde gerçek ne ise olduğu gibi ele alınıp, onun farkındalığını algılamaya çalışmalıdır.

Düşünce

Her yaklaşımda bilim temelinde olunca, tüm tabiatın sizinle birlikte olduğunu algıyorsunuz.

İnsanlar bilim üzere olunca, tüm doğa yasalarını da kullanmakta, onların temelinde yorum yapmaktadırlar. Birisi ile diğeri hiçbir zaman zıt olmadığı için, birlikte oluşurlar.

Düşün: Her doğa yasalarına uymak, bilim üzerinde olmak, tüm yaklaşımların birlikte, bir arada dengede ve uygun oluşmasını sağlar. Doğa kanunlarında aykırılıklar yoktur. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylerde doğaya uymaları beklenir.

13.2. Detayların ana yapıyı etkilemesi ve değiştirmesi olanaklı olduğu kavratılmalıdır. Bazı durumlarda neden, niçin gibi sorgular sorulabilir ki, olmuş ve oluşmuş olana faydası dokunmadığı sürece anlamsız olmaktadır. Engelli olanlarda birçok uygulamanın fayedalanılmaması, detaydaki sorunlar olabilmektedir.

- Olgunlaşma süreci her bireye, boyuta göre farklıdır, beklenilmelidir.
- Beklemek, ancak süreç ve gelişim açısından yapılır, yoksa ölümcüldür.
- İnsan doğar doğmaz yetkin ve yetkili olamaz, en uzun gereksinimi olur.

Amacı iyilik ve güzellik olsa da imkân meselesi gündeme gelmektedir. Yapabilmek imkân meselesi iken, düşünmek ve niyet etmek için yapabilmek gücüne gereksinim yoktur. Engelliler de bu şekilde düşünölmelidir.

Düşünce

Her tabiata uygun, doğayı bozmayan yaklaşımın sonuçlarında zarar oluşmayacağı belirgindir. İnsanlar fizyoloji, biyoloji bilimlerine dayanırlarsa, güçleri ve olayları algılamaları daha geniş olacaktır.

Düşün: Her bir yaklaşımın bir detayı, bilimde bir yorumu vardır. Hayal ve fantezi peşinde olmadıktan sonra birçok boyutu algılamak daha kolay olacaktır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylerde gerçekçilik çok önemlidir.

13.3. Farkındalık, insanlar bazen çeşitli algılama ile sağlanabilir, ancak aklı ve gönüü açık olmasını gerekli kılar. Bir veri bizim tüm önceki kararlarımızı etkileyebilir. Engelliler de bir tanımlama ile tüm yaklaşımlar değiştirilebilir ve yeniden yapılandırılır.

İnsanlar görünüşe bakarak yanımları mümkündür, bu açıdan farkındalığı algılama ancak bilgilenme yanında aklı kullanma ve vicdanı öne almak ile olasıdır. Bazı durumlarda, özellikle **engelli** olanların sorunlarında algılama ile bize katkıları ve yararlanma boyutu olabilmektedir.

Düşünce

Her durum görüldüğü gibi olmayabilir, algılamalı ve farklılığın farkında olunmalıdır.

İnsanlar bazen istediğinin olması için zor kullanmak isteyebilir. Ancak zor kullanma güçsüzlük demektir.

Düşün: Eğer bir işi yapmak için gücünüzü kaybetmek istiyorsanız zor kullanın. Kayıp etmenin en basit yolu zorlamaktır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere zorlama tüm olumlu yaklaşımınızı kaybetmektir.

13.4. Soyut kavramların farkında olamayanlar, somut oluşumlara tapınarak sorumluluğu onlara atmak isterler, elbette hüsrana kaçınılmazdır. İnsanlar gerçekten gücü olmayanlara, korku ve endişeleri nedeniyle tapınırlar ama onların bir etkisi olmadığı gibi, insanları zarara yönlendirmektedir, farkında olunca ancak ayrılırlar, doğruyu ararlar. Engelden kurtulmada süslü olanların gerçek ile bağlantısı olmayabilir.

Yönetim, yönetebilme algısı olan kişiye özgüdür, bu başta insanın kendisi, kendi benliğidir. İdare ve yönetim, yetki almak ile değil, gönüllü kazanmak ile olabilmektedir. **Engellilerde** de başarının büyük boyutu, bireyin sağlık elemanları ile iş birliği ve uyumunda yatmaktadır.

Düşünce

Her oluşan varlık bir yaratılan olup, onlara yaratıcı sıfatı vermek, insanı tanrılaştırma boyutunda olmaktır.

İnsanlar eğer bilim dışı hayal ve fantezileri ve doğal güçleri yaratıcı olarak görürlerse, bilim üzerine olamazlar.

Düşün: Her olay ve olgunun bir tanrısal güç olduğu sanılarak, onlara yaratıcılık vermek, olayı baştan kaçırmak demektir. Bir tarlaya su vermek ile suyun bitkileri yarattığı değil, bitkileri beslediği boyut kaçırılmamalıdır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireyleri sağlıklı yapmak bir tanrısal yaklaşım değildir.

13.10. Bizler yaratılanlar olarak, doğanın içinde var oluşun farkında olarak, tüm çalışmalarımızın, insanlık ve etik ilkeler üzerine değer üretmek olmalıdır. Hiçbir doğa yasası birbiri ile çekişmez. Engellilerde de hangi bilim yolundan ilerlerseniz, aynı durum ile karşılaşacaksınız.

Gelecek ve doğanın oluşumları konusunda insanların temel farkındalığı, gördüklerini algılamak, varlığın farkında olmak gerekir. Gelecek bilinemez, engelliler için yaklaşımlarda da öne sürülen ancak, öngörüler olabilir, mucizeler beklenilmemelidir.

Düşünce

Her oluşumun doğal yasalar içinde olduğu farkına varılmalıdır.

İnsanlar ancak ve yalnız bilimsel olursa, doğru üzerine olabilirler.

Düşün: Her durumda oluşan boyutu sır ve gizem olarak değil, doğal yasaların detayları olarak ele alınmalıdır. Burada gerçekçilik bilimsel açıdan oluşabilir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere gizemli olmak ve hayal değil, umut ile ümit kavramları karıştırılmamalıdır. Sırlardan bilim, doğa yasaları çıkararak kişiler, eğitilmiş, bilgin olmaları ötesinde, akılları ve fikirleri açık, hür olanlardır.

13.11. Bir bilgi, bir olay ve doğal gözlenen bir boyut, insanlara birçok farkındalık imajı olabilir. Her gün uyumak ve uyanmak, yaşamın bir algısını, varlık sürecini bize farkındalığını sağlayabilir. Engellilerde de bir defa belirtmek, algısı olana farkındalık için yeterli olabilmektedir.

Sonuç alınmadan başlanan işin varacağı nokta bilinmeyebilir, bu açıdan, amaç ve güdü barış, insanlık ve etik üzere olmalıdır ve devamlı izlem gerekir. Doğru veya yanlış boyutu, sonuçta tam daha net ortaya çıkacaktır. Engellilerde de fayda ancak elde edildikten sonra belirtilebilir.

Düşünce

Her boyut, izlem ile gerçekçilik üzerine olup olmadığı anlaşılabilir.

İnsanlar olayın doğru veya gerçek olup olmadığını, bilim ile ve doğal yapı ile bu anlaşılabilir.

Düşün: Her oluşumun sonucunu olası görmek ancak bilim ile mümkündür. Gerçek ve doğru zaman içinde ortaya çıkar ama algılama ve farkındalıkta bilim üzere olanın işidir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere sonuç değil, insanca yaklaşım garantisi, kısaca güven verilmelidir.

13.12. İnsanlık üzere, etik ve birey haklarına uyumun olduğu yerde, amirlerin büyüklük taslaması kabul edilebilir olamaz. İnsanlar karşı çıktığı, benimsemediği, sevmediği kişi ve durumlara uymak istemez, onlarla birlikte olmaktan da kaçar.

En iyi karar, düşünülerek, incelenerek ve danışılarak verilen kararlar olmakta, dayanağı ve kaynağı da insanlık üzere, birey hakları temelinde yapılmalıdır.

Düşünce

- Her yaklaşımın doğanın kanunları altında olduğu, bizim ancak tercih yapabildiğimiz algılanmalıdır.
- İnsanlar hâkim olmak isterler ama hakimiyet sevgi ile onların gönlünü kazanmak ve onlara sadece öğüt vermek ile oluşabilir.

Düşün: Her öğüt, eğer gerçek ve hakikat temelinde, insanlığa dayanak sağlıyorsa önemlidir. Büyüklük taslamak ile değil, algılamak ve farkındalık içinde olunmalıdır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımın dayanağı insanlık olmalıdır.

13.13. Bireyin rızasını aydınlatarak almak, onu sorumluluğa katmak, gerçek güçtür. Fiziksel güç bozgunluk ve zarar ile sefilliğe neden olabilir, bu açıdan aydınlatarak, belirterek, öneri sunarak, akıl ve gönül ile isteyerek, ikna yoluna başvurmadan, inanarak etkileşime girmesi gerçek güç olup, güç sevgi dayanaklıdır, bunun farkında olunmalıdır. Engellilerde de bireye özgü yaklaşım gereklidir.

Güçlü ve savaşmayı bilen değil, sevgi üzere ve gönülleri fetih eden kişi yaman ve gerçek mücadelecidir.

Düşünce

- Her birey güçlü olmak ister, ancak bunun kararı kendisinde değil, yaptığı işlerdedir.

- İnsanlar yönetici olunca, birey değil toplumda zorbalıklara neden olabilir. Bu açıdan kral şeklinde yöneticiler toplumda düzeni bozabilirler.

Düşün: Her yaklaşımda önemli olan bireyin haklarının korunması, fert olarak geliştirmek ve ilerletmek olmalıdır. Yönetim ve güç kullanmak ile iyilikler değil, bireyi kalkındırarak gelişim sağlanmalıdır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireyleri birey, bir fert olarak geliştirmek, kalkındırmak olmalı, onlardan yararlanma değil, kendilerinin farkında olmalıdırlar.

13.14. Destek ve dayanak, maddi ötesinde, manevi, inanarak ve bilerek yapılan, akıl ve gönül ile oluşan güçtür. Engellilerde en iyi destek bilimsel olandır.

Hediye bir menfaat karşılığı değil, bir simge olmalı, manevi anlamı, sıfatı olmalıdır ki, insanlık ve sevgi boyutuna farkındalık katmalıdır.

Düşünce

- Her maddi desteğin manevi açıdan geliştirilmesi ve inanarak, bilinçli olması gerekir. Güç insanlıktadır.
- İnsanlara hediye olarak sevgi verin, elçileriniz de insanlık olsun.

Düşün: Her desteğin etkin ve verimli olabilmesi için, bireyin haklarını korumak ve gözetmek olmalıdır. Birey belirli bir düzeyde gelişim ve değişim yapılırsa, kendisine güç katarak insanlık yolunda ilerleyebilirler. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireyler farkındalık ile güç kazanmalıdırlar.

13.15. İnsanlar tam teslim olmalarının anlamı, güçten dolayı karşı çıkamamak değil, akıl ve gönül ile bir ve beraber olmaktır, bunu farkında olmak gerekir. Zorbalık ile insanları kaçırsınız, size zorla evet diyenler, başka ortamda tam karşınıza çıkabilirler. Bu engelliler içinde benzerdir.

Mücadelenin tek bir geçerli boyutu vardır, insanlık üzere, etik ilkeler içinde ve birey hakkı temelinde ve hakların dengelenmesini sağlamaktır.

Düşünce

- Hâkim olma, sahip olma ancak insanlık üzere olursa olur.
- İnsanlar gönülden ve bilinçli olarak inanarak sahip çıkarlar ve bağlanırlarsa anlamı olabilir.

Düşün: Her sahip olma, ancak gönül kazanmak ile olabilir. Toplumlar ordu ile değil, bilinçlenme ve farkındalık ile değişimi yakalayabilirler. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere hizmet etmek isteyen kişi, öncelikle onu sevmeli, gönlünü aklı ile birlikte kazanmalıdır.

13.16. İletişim yan yana değil, akıl ve gönül bütünleşmesi ile oluşur, zaman ve mekân önemi zayıftır. İnsanların birbirleri ile doğrudan görüşmeden iletişim kurma olanağının farkında olmak gerekir, eski tarihsel bir eseri yorumlamak, onu algılamak, onunla iletişimdir, ancak bunu yapacak eğitimde ve güçte olmak gerekir. Engelli bireylerde bu daha öne çıkmaktadır.

Birisi bir kişiyi zorla getirebilir ama onu kaybetmeniz söz konusudur. Gönül kazanma sevgi ile yaklaşım ile ancak oluşabilir.

Düşünce

- Her evliliğin ancak sevgi ile oluştuğu gibi, bunun da akıl ve gönül bütünleşmesini gerektirdiği bilinmektedir.
- İnsanlar birliktelikte oldukları kişilerin aynı fikirde değil, aynı bilinçte olması ile oluşabileceği gözlenmelidir.
- İletişimde amaç anlaşma değil, anlaşmanın kavranması için olabilir.

Düşün: İnsanlardan bir yere gitmeleri zorla değil, gönül ile olmalıdır. Akıl ile, bilinçlenme ile olmalı, gönülde bunu istemelidir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere egzersiz yapmaları söylenir, ama birey parmağını bile oynatmak istemeyebilir. Gücü adaleden içinden gelen duygulardan alması sağlanmalıdır.

13.17. Farkındalık içinde olan birey, konu, kişiler, çevre değişse bile, algıda ve yaklaşımda, barış ve iyilikten şaşmaz, kalıba ve gruba göre değil, tüm uğraşları bunun üzerinedir. Engelli olanlara insancıl yaklaşmayan kişi başkalaşmış bireydir, kabul görmesi beklenilmez.

Kim bir iyilik yapmayı içten ve isteyerek yaparsa kendine, zorbalık ve kötülük yaparsa da kendine yapmış olur, sevgi veya nefret kazanır. Eğitim ile elde edilen diploma, sizi sevgiye veya nankörlük yolu ile sosyal itilmişliğe neden olur, insanlar bunun farkında olup, yönlerini ona göre yapılandırmalıdır.

Düşünce

- İnsanlar devamlı aynı yoldan işe giderken, farklı yol ile gittiklerinde, sanki değişik yere gidiyor gibi olabilirler. Bu açıdan her günün ayrıcalığı için farkındalık önemlidir.
- İnsanlar kötülükleri tanımlayamayabilir, iyi gibi başlarken, tersine dönebilir. Bu açıdan her ilacın etkisini izlemek gereklidir.

Düşün: Her yaklaşımın sonucundan önemli olan amacı ve güdüsüdür. Bunlar iyilik ve güzellik üzere ise, zarar yönelen boyut düzeltilebilir, hatta oluşmadan önlenir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireyler yaklaşımların amacı iyi anlatılmalıdır. İyileştirme ve kusurların giderilmesi şeklinde açıklama zayıf gelmektedir. Kataraktı olan ve okuma yazma bilmeyen kişiye lens takılma gerekçesi nasıl anlatılabilecektir?

13.25. İnanarak değer üretmek, insanlık üzere olmanın farkındalığı, isteyerek, severek ve heves ile, maddi menfaat dışı yapmaktır. Zulüm yapan veya zorbalık içinde olan kişi, özellikle sorunlu, kusurlu ve engelli olan bireylere insanlık dışı zorla yaklaşım yapması ile faydalı olmaz, görünüşte ancak, sübjektif algıda olabilir.

- Tesadüf ile buluş veya değer üretilmez. Bilim arada sınırlarında aralık bırakır, doğru kişi, doğru yerde ve doğru zamanda olması ile sınırlar açıklık kazanır.

Başkasına göre değil, gerekene göre, oluşan duruma göre yaklaşım yapılmalıdır.

Düşünce

- Her çiçek sulanmamalı, bazılarında toprağın kuruması sağlanmalıdır, kaktüslerde çürüme olmaması açısından önemlidir.
- İnsanlar gerekeni, gerektiği yerde, gereken kadar yapmalıdır. Bu genel anlamda doğru olsa da neden, niçin ve nasıl gibi detaylanmasını gerekli kılar.

Düşün: Her yiyecek bile yenilebilir boyuta getirilmeden, pişirilmeden yenilemez. Tüm yaklaşımlarda bireyin kullanabileceği temelinde yaklaşım

gereklidir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşım yapabilmek için, sağlık boyutu, bedensel ve ruhsal olarak sağlanmalı ve sosyal boyut olarak ta yapılanma oluşturulmalıdır.

13.26. Engeller sosyal, kültürel ve insanlık dışı etkileşimler ile de olabilir, ki bunu aşmanın yolu farkındalıktır. İnsanların önünde, sadece sorun, kusur ve engelli olan bireyler değil, sağlıklı olanlarda da örf, adet ve gelenek ile bazı kuralların sıkı yapısı ve otorite kışkacı içinde engeller vardır. Bunu aşmaları ile farkındalık ve benliklerinin algısında olabilirler.

Bir kimse, anlamsız, faydalanmayacağı, işine yaramayan bilgiye sahip olmasının anlamını irdelemelidir. Uçak pilot eğitimi almış kişi araba kullanıyorsa bu aldığı eğitimin bir anlamı olmayacaktır.

Düşünce

- Her farklı kişiden elde edilen veri ile başkasına yaklaşım yapılması doğru değildir onun yaşları ve cinsleri aynı olsa bile sorunları ve tedavilere verdikleri yanıt farklıdır, farklı olacaktır.
- İnsanlar standart yaklaşım diye uygulama yaptıklarında, bireye, duruma ve oluruna göre uyarılama yapmazlarsa, zarar görmeleri kaçınılmaz olacaktır.

Düşün: Her birey, durum ve olava göre yaklaşım farklıdır. Hastalık durumunda tedavi gündeme gelmelidir anlamı; aynı yaklaşım değil, bireye göre, sorununa özgü yaklaşım yapmak olmalıdır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere farklı yaklaşım önerileri, aynı sorunu olsa bile bireyin tercihine göre olmalıdır. Gözlük çerçevesi bireyin kullanımına göre ve bireyin beğenisine göre olmalıdır.

13.27. Sorun, kusur ve engelli olan bireyler, engelleri giderilince birden şaşırabilirler, yeni yaşamlarını düzenlemede sorunları olabilir ki bu doğal ve normal görülmelidir. İnsanlar bilmediği ve ilk defa gördüğü şeyi algılamayabilir ve farkında olmayabilir, dolayısıyla temel boyut, onu tanımladıktan sonra başlamalıdır.

Bir kimse uzağı görmez iken, miyop iken, gözlük ile görmeye başlayınca, katarakt iken lens takılması ile, yaşamının değiştiğini algılar. Yaşamını artık bu yapı üzerinde yapılandırılmalıdır, geçmiş, geçmişte kalmıştır, geleceğe yaklaşım yapılmalıdır.

Düşünce

- İnsanlar farkındalık içinde olunca, bazı konulardaki yaklaşımlarının zarar olduğunu sonradan algılayabilirler. Bu açıdan sigara içenlerin yıllar sonra zararı daha net algılanabilecektir.
- İnsanlar bazı boyutları yapmaları veya yapmamaları ile zaman içinde bilgi sahibi olunca, yaklaşımlarının yanlış olduğunu fark edebilirler. Bu açıdan bilimsel olmanın anlamı büyüktür.

Düşün: Her yaklaşımınızın doğru veya yanlış olduğunun farkındalığı için bilim üzere olunmalıdır. Bazı yaklaşımlarda azı gerekli çoğu zararlı, azı zararlı, çoğu gerekli olabilir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere uygulama yapıldıktan sonra işlevsel olması ile doğru veya olmaması ile yanlış denebilir. En iyi veri bireyde elde edilen olacaktır.

14. Yanlış yolda giden, doğru hedefe ulaşamaz. İster farkında olun ister olmayın, eğer yolda giderken sorunlar oluşuyorsa, mutlaka amaç ve güdü irdelenmelidir. Bazı elde edilen veriler bize uyarıcı olmalıdır ki farkında isek ancak olabilir.

14.1. Sorunu, kusuru ve engelli olan bireylere yaklaşım onlara acımak ve dışlamak değildir. Amaç ve güdü etik ve insanlık üzere olmalı, menfaatin anlamı ve farkındalık bunun üzerine olmalıdır. Engellilerde yaptığın yaklaşım değil, bireye yaptığın insanlık katkısı önemlidir.

Bir kişi iyilik amacı ile yaklaşım yaptığında, tam tersi bir boyuttan kendisine yarar oluşabilir. Burda amaç tek boyutlu olsa bile iyiliklerde çoklu sonuç elde edilebilir.

Düşünce

- Her bir durum kayıp ve kaçmış olarak görülebilir. Zarar üzerine olabilir ve kaybedilmesi de kazanç olabilir.

- İnsanlar elde edebilecekleri sonuca göre yaklaşım yaparlar ama iyilik ve güzellik üzer olup, gerçeklik üzerinde olanlarda farklı olumlu boyutlar yakalanabilir.

Düşün: Bazı sonuçlar bize olumsuz gelse bile, olmaması olumlu olabilir. Bizler sanki başlangıç ile sonuç aynı şekilde istenildiği gibi gelişeceğini sanırız. Farklı olması bizim aleyhimize değil, lehimize olabilir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylerde elde edilen neticeye göre tam karar oluşturulmalıdır. Daha öncekiler öngörü gibi irdelenmelidir.

14.2. Sorun, kusur ve engelli olan bireylerin ümitleri yıkılmamalıdır demenin anlamı, engellerinden kurtulacakları değil, insan olarak yaşamalarının gerektiğinin farkında olmalarıdır. Ümitsizliğe düşen bireyin, gelecek boyutunu da kapattığınız zaman ondan artık insan olarak bir etkinlik beklemeniz boşuna olabilir.

Ölüm ile varlık sonlanmakta, dolayısıyla çözüm olmamaktadır ki, sorun, kusur ve engelli olan bireylerin yaşaması ile insanlık daha da güçleneceği farkında olunmalıdır. Engelli ama insanlık açısından göz aydınlığı olan birçok birey vardır ve bizler onlara çok yönlü şükran duymaktayız.

Düşünce

- Canlılarda yaşam sürdüğü sürece, sonuçlar insanlık boyutuna dönebilir.
- İnsanlar yokluk olmadığı ve yaşam olduğu sürece ümitsiz olmamaları gerekir.

Düşün: Her güzel yaklaşımın, beklenilmedik sonucu olabilir. İnsanın kalbinde bir bağ ve insanlık olmadığı sürece, eylemlerinde insanlık boyutu gözlenmeyebilir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşım tam ters sonuçlar doğurabilir. Bu açıdan değişime açık olunmalıdır. Ben doğru yaparım algısı bile baştan yanlıştır.

14.3. İzlem, mutlaka sorun durumunda değil, sağlıklı iken de gereken bir boyuttur, sadece yaşı ve bireye göre checkup parametreleri farklı, ayrıcalıklıdır. Engellilerde yapılan yaklaşımların sonuçları dikkate alınmalıdır.

Bir konuda oluşan boyut fark edilmemiş olabilir. Bu açıdan yakın takip ve izlem gereklidir.

Düşünce

- Her yaklaşımın bir etkileşimi olmaktadır. Bunun anlaşılması için objektif irdeleme gereklidir.
- İnsanlar konuştukları zaman söylediklerinin algılanması açısından onlardan algılamalarını öğrenmek gereklidir. Bunun da iletişim ile olabileceği fark edilmelidir.

Düşün: Her yaklaşımın amacına ulaşip ulaşmadığı ancak onu yorumlamak ile olasıdır. Birçok boyutun söylenildiğinin aksi şekilde algılanabilir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere öneri yaparken, belirtmek istediklerinin tam tersi algılanabilir. Belirttiğin değil algılanan önemli olduğuna göre, bireyden sorular ve sorgular alınmadan yaklaşıma başlanılmamalıdır.

14.4. Sorun, kusur ve engelli olan bireylere acımak, sempati duyan kişilerin yaklaşımı yerine, insancıl, gereken tıbbi, sosyal ve kültürel, bireye uygun davranışta bulunma önemlidir. Bu türde yaklaşım yapılması için eğitim, yakındakilere yapılmalıdır. İnsanlara yardım ve desteği ideal olarak en yakındakiler yapabilmektedir.

- Sempatide acıma vardır, içgüdüsel doğal eğilim, duygudaş değildir.
- Bir kimseye içten sevgi ile yakınlık duyarsan ona hekim olamazsın.
- Empatide kendini başkası yerine koymak vardır, onu kendin yapmaktır.
- Engelli ve anomalili bir bireyin yerine kendinizi koymak zordur, istenmez.
- Engelli ve anomalili bir birey ile duygudaş olmak daha kolaydır.
- Üzülme, ağlamak, filmdeki gibi geçici olması arzu edilebilir.
- Üzülme, ağlamanın, geçici değil, yaşanması elbet farklıdır.

Size öğüt vererek, doğruyu ve yorumları yapabilecek kişinin dostunuz olması beklenir. Dost acı ancak doğru söyler denilmektedir. Sorun, kusur ve engelli olan bireylere yaklaşımın temel merkezi, gerekçesi ve dayanağı birey, engelli kişi olmalıdır.

Düşünce

- Her bir sorun, kusur ve engelli olan bireylere yaklaşımı yüklenecek ve izleyecek bir sağlık temelinde olan kurum, kuruluş ve aile olmalıdır.

Bireylere aydınlatma ve rıza temelinde, kısaca birey merkezli çözümler üretilmeli, bir bakıma innovasyon, buluşlar olmalıdır.

- İnsanlar açısından sorun, kusur ve engelli olan bireylere yaklaşım için kitaba, kalıba bakılır ve ona göre yaklaşılır denilirse de bunun yerine bireyselleştirilmiş ve bireyin rızası ve talebine göre uyarlanmış, modifiye edilmiş olanlar olması beklenir, arzu edilir.

Düşün: Acıma duygusu temelinde sağlık yaklaşımı geçerli kabul edilemez. Her öneri ve yaklaşım, birey için ise, onun iyiliği ve güzelliği için ise, özellikle sorun, kusur ve engelli olan bireyler açısından aydınlatma önemli yer tutmaktadır.

14.5. Zaman içinde bizim aleyhimize görünün bizim lehimize olduğu anlaşılabilir. Bizler görüntüye göre karar verirken, onun dayanağı ve gerekçesi ötesinde, gerçek boyutunu da kavramaya bilir, farkında olmayabiliriz. Akıl gözü ile gönül gözü bu nedenle önemlidir.

Sorunu, kusuru ve engelli olan bireyler, sağlıklı olan kişilerden daha fazla farkında ve gerçeği daha iyi algılayabilirler. Çocuklar minör olarak sorumlu olmamasına karşın, kendilerini kimin sevip sevmediğini çok rahat algılayabilirler. Bunun gibi görmeyen kişi, gerçekleri daha net algılayabilir.

Düşünce

- Aynı yolda giderken karşılaştığımız kişi, temelde aynı yolda, aynı doğrultuda giden kişidir ve sizinle benzer fikirleri olması ve anlaşılabilir olmanız da mümkündür. Tek beklenen tanışmanızdır. Sorun, kusur ve engelli olan bireyler, sanıldığı gibi özürlü değil, onlara bu gözle bakanlar özürdür ama fiziksel sağlık sekelleri yok gibi gözükmektedir, algılarında farkındalıkta sorunları vardır.
- İnsanlar farkındalık boyutunda olmayan, olamayan ve algılama sorunları olanı, sekelli olarak tanımlamıyorlar, ancak gerçek ile bağı kopmuş olan, kendini farklı konumda sananlar gerçek temel sosyal sorunlu olanlardır. Çocuğa geri zekalı denilmeyeceği algılanmalıdır.

Düşün: Her sorun, kusur ve engelli olan bireylerin fiziksel olmayacağı, sosyal, ruhsal temelde algılama ve farkındalığı tanımlamadıkları gözlenmektedir. Bazı kimseler sorunları, kusurları ve engelleri olabilir ama farkındalık sorunu yaşamazken, algılama sorunu sağlıklı gibi görünenlerde olabilir ve bu uyumsuzluk sosyal önemli boyutlara neden olabilir.

14.6. Güzel düşünüp, güzel davranmayan ve eğitimini ilim ve öngörü sahibi olmayan kişi eğitimi olmaz. Eğitim, ancak bireyin algılama ve farkında olması ile gerçekleştiği söylenebilir, kalıpları ve bilgiyi öğrenmek eğitim kabul edilemez.

Sorun, kusur ve engelli olan bireyleri algılayan ve farkında olan bir kişinin eğitimi ve ilim üzere olduğu söylenebilir ki güzel düşünme ve güzel davranmaları ile bunu kanıtlamış olurlar. Eğitim değişimi gelişim ve farkındalık boyutuna taşınması ile oluştuğu tanımlanabilir.

Düşünce

- Etkin ve verimli olmak, anlamak, farkında olmak ve algılamak için belirli bir düzeyde olmak beklenir, sorun, kusur ve engelli olan bireylere etik ve insancıl davranmak ile hak edişlerine göre yaklaşmak, bunu tanımlar.
- İnsanlar sorun, kusur ve engelli olan bireyleri farkındalık adı altında ayırması, onları kendi benliklerinden uzakta tutmaları, olayı kavramadıklarının bir kanıtıdır. Diplomalı olmak, uzman olmak ile bu boyut kazanılmamaktadır.

Düşün: Her sorun, kusur ve engelli olan bireylere yaklaşım konusunda uzman olan kişilerin, gerçekten de farkındalık ve bireyleri algıladığı söylenemez. Sevgi ve saygı ötesinde onlara insanlık boyutu ile yaklaşmak, acımak ve sempati duymak olmadığı kavranmalıdır.

14.7. İki kişi arasında veya sizinle ilgili olan sorunlarda, müdahale olmak, ancak hukuk sistemi ile olabilir, taraf olunmaz, güç kullanılmaz. Mücadele doğrudan birey öğüt verme ve değeri bilme ve yapma ile oluşmalıdır. Engellilik ile mücadelenin anlamı, engeli olanlarla değil, engelin, sorunun oluşmasının önlenmesi ile olur

---

Bir şeyle mücadele ederken şiddet kullanmak, sonra telafisi olmayan bir duruma düşmek, pişman olursa bile geri dönülmeyen bir durumu yaratmak olasıdır.

Düşünce

- Her yaklaşımda belirli bir şeyi düzeltme ve iyileştirme amacı ile mücadele de ister arabulucu ister şiddeti yatıştırmak olsun, yapılacak olan bunu yetkili olanlara bırakmaktır. Kişinin kendisinin adaletin tesisi için mücadelesi doğru değildir, bunu yapan kurumlar vardır.
- İnsanlar doğrudan kendileri müdahalede bulunduğu anda, orta bir subjektif yaklaşım vardır, bu açıdan objektif olmak için bağımsız kişiler olmalıdır.

Düşün: Her mücadeleyi kendin yapman ile çözüme ulaştıramazsın. Yetkili ve yetkin olanlara devir ile daha doğrusal ve objektif boyuta çıkarmış olursun. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere uygulamalarda kitaplara bakıp çözüm önerileri yapılamaz. Her birey, her soruna özgün yaklaşım şarttır.

14.8. Eğer ortada bir zarar var ise, adalet ve haklar ancak hakimler tarafından karşılanmalı, tanımlanmalı ve dengelenmelidir. Mahkemeler hakların dengelendiği yerlerdir. Engelli olan bireylere yaklaşımda da öz benliklerine göre uygulama yapılmalıdır, yararlı olabilir gerekçesi ile zulmetmelidir.

- Mahkemeler iki iletişimsiz tarafı haklar üzerine anlaştırmaktır.
- Zarar somut ve şüpheye yer vermeyecek şekildedir.
- Hakaret, aşağılama ve mobbing de yine somut verilere dayanmalıdır.
- Hekimin amacı bireyin sağlığı olacağı için kasti zarardan söz edilemez.
- Acil durumlarda yaklaşımın farklı olacağını elbet hekim farkındadır.
- Dikkat ve özen eksikliğinin özellikle olmaması çabası önemlidir.
- Arzu edilmeyen, istenmeyen oluşumlar olabilir, korunmak önemlidir.
- Bir insan, insan tüm varlıkların korunması, gözetilmesi çabasıdır.
- Saygı, sevgi üzerine kazanılandır, amir olmak ile elde edilemez.
- Hiçbir kimsenin, kendisi dahil, zarar verme olasılığında bile olmamalıdır.
- Bireyin kendine ve topluma göstereceği en güzel şey, sevgidir.

İnsan kendi benliğine de eziyet edebilir, oruçlu iken çok susması, bedenine zararlı olması, heyecan ve kızgınlık ile aşırı hareket, adaleti hukukçular yerine, kendin yapmaya karışman, hekimlikte hemşire ve eczacının görevlerini de kendin yapman gibi boyutlar ile bir benliklere, uzmanlara karşı zulüm yapmak olur, onun algısı ve farkındalığına en azından saygı duyulmalıdır. Bunu fark edip, tam tersine dönme ile ancak affedici olunabilir. Hakimler suçu fark eden, algılayan, yaptığı kötülüğün anlamını kavrayanın bir derece cezası düşürülür, eğer tazmin ederse daha hafifler veya ceza ertelenebilir, bir daha yapması ile iki kat cezaya dönüşebilir. Amacı ve güdüsünde zarar olmayan boyutta ortada suç olamaz, sadece hatalı davranış/taksir olabilir. Dikkat ve özen gösteren kişi de taksirden uzaktır.

Düşünce

- Her birey kendi benliğini dengelemez ise, arzu ve niyetlerini öne çıkarır ise zarar oluşturma boyutu yüksektir. Yemek ve beslenmede arzularına uyanların şişman ve obez olmaları doğal bir beklentidir.
- İnsanlar aşırıya gittiklerini fark ettiklerinde bunu algılamalı ve buna göre bir yaklaşım yapılmalı, bir bakıma af dilenmelidir. Yapmamaya çalışmak bile bir başarıdır.

Düşün: Her birey yanlış yaptığını görür, kavrar ve bunu telefi etmek ister, pişman olursa, ona başka bir yol açılmış olur. Birey eğer yanlış yolda olduğunu fark ediyorsa, ona neden halen aynı yolda gittiği sorgulanır. Yönünü değiştirmemesi, yanlış yolda gittiğini algılamadığı, sözlerine karşın farkında olmadığının bir belirtisidir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımda izlemde en ufak bir şikâyet ele alınmalı ve ortada zarar olasılığı bile olsa derhal gereken yapılmalı, gerekirse yapılan iptal edilmelidir. Benlik yaklaşımı sağlıkta olamaz, kabul göremez.

15. İnsan özel, özgün ve tektir, yaklaşımlarda bu özellikler olmalıdır.
Kural ancak etik ve bilimsel ve birey hakkına uygun ise geçerlidir.
Düzenlemeler ancak aydınlatma, bilgilendirme ile rıza/sorumluluk boyutu ile korunma, gözetme, uyarı içindir.

15.1. Çalışarak değer üreten kişi, zarardan kaçan, korunan kişi bilim ve irfan ile yapıyorsa, sergilediği davranışlar ile toplumda belirli konuma oturacaktır.

Suç, kanuni, kısaca yazılı ve yoruma, kıyasa ve örf ile adet gibi sosyal, inanç ve tüm kültürel yaklaşımlara kapalı, uluslararası, insancıl ve etik boyutlar kapsamındadır. Suç kanıta dayalı olup, şüphe ile ceza verilemez, düzenlemeler de suç kapsamına alınamazlar.

Birey belirtilen kalıpları değil, bilimi devamlı yaşadığı boyut ile uyarlayarak, bir bakıma terzilik yaparak irdelemelidir. Yaşam insanlık üzerine oldukça, zarar üzerine olmaması beklenir, çünkü insanın yapacağı işler vardır.

Düşünce

- Her birey belirli eğitim alıyorsa, bu eğitim bilimsel üzere ise, bunun zarar üzerine olması beklenmez, çünkü bilim barış üzerine yapılandırılmasını gerekli kılar.
- İnsanlar benlik ve menfaat üzerine olsalar bile, bir süre içinde, varlığın devamı açısından kötülüklerden korunması açısından yaşamlarını insanlık üzerine yapılandırdıkları görülmektedir.

Düşün: Bir işe başlarken, amacınızın başta, uygularken ve sonuçta da etik ilkelerde olması için çaba gösterilmelidir. Her yapılanın fayda açısında zararlı olabileceği dikkate alınarak, devamlı çalışarak değer yaratılması, amacın iyilik ve güzellik üzerine olması arzu edilir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere etik ilkeler ile yaklaşım hukuksal açıdan da zorunluluktur.

15.2. Mücadele, ancak en güzel yöntemle olabilir, onunda sevgi ile olması gerektiği belirgindir. Zorbalık ve şiddet ile mücadele eden kişi, olayı ve kişileri kaybetmesinden başka bir sonuç elde edemez. Engellilere yaklaşımda da zorbalık değil, insanca ve etik ilkeler ile yaklaşım esastır.

Mücadelenin, hatta savaşın tek bir yöntemi vardır, en güzel yöntem, insancıl ve etik yöntemdir. Zorlamalara da karşı çıkılmalı ki mücadelenin temelinde zulme karşı olmalıdır. Bunu yaparken bilimden öte, insanlığa inanç temelinde olmalıdır.

Düşünce

- Her eylemin temelinde en güzellik algısı olmalıdır. Mücadele şiddet ile değil, yumuşak, anlayarak, kavrayarak, farkında olarak, empati

yaparak olmalıdır. İkna bile bireyin katkısı olmayacağı için kaçınılmalıdır.

- İnsanlar netice olmak istiyorlarsa kolay yol ile, severek, sevdirek yapmaları beklenir. Şiddete başvurmak, hatta onu yok etmek, başarı değil, başarısızlıktır. Çünkü amaç yıkıp yok etmek değil, yapıp, değiştirmek ve geliştirmek olmalıdır.

Düşün: Kültürleşme de bir mücadele eylemi olup, onları kazanmak anlamındadır. Her mücadelenin amacında, istenilen hedefe ulaşmak olsa da bu hedefin yok edilmesi değil, hedefe varınca elde edilenlerle mutlu olmaktır. Bir mücadele, hatta savaş ile o bölgeyi işgal ederseniz toplumu ele geçirmiş ama fetih yaparsanız o toplum ile bütünleşmiş olursunuz. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere uygulamalardaki amaç mutluluk sağlamaktır.

15.3. Bilim ancak ilim ve fen ile ilgilenenlerin değil, doğruyu algılayanların farkına vardığı bir gerçekçiliktir. Sorunu, kusuru ve engelli olan bireyleri bilimsel boyut ötesinde, duygusal ve gönül ile sevgi temelinde olarak algılanabilir ve farkındalık yaşanabilir. Engellilerde de komplikasyon olasılığı için gereken tedbirler alınmalıdır. Buna karşın savaş pilotlarının paraşüt ile uçmaları risk faktörünün yüksekliği açısından bir tedbirdir.

Sorunu, kusuru ve engelli olan bireyleri algılamak ve farkındalık açısından bu konuda eğitim ile ulaşılabilir. Ancak bunların zıttı ile insanlık boyutuna karşı çıkanlar bilimsel yaklaşıma kafa tutmaya çalışırlar.

Düşünce

- Her kanıtı tersine yorumlayarak, onları özellikle sorun, kusur ve engelli olan bireylere karşı kullanmaya çalışanlar, verileri gerçek değil, kendi açılarından, ayırıştırma için kullanmaya çalışırlar.
- İnsanların ayırıştırma yönlenmesi daha sık rastlanabilir, bu açıdan sorun, kusur ve engelli olan bireylere karşı farkındalık boyutuna ulaşmak daha zor olabilmektedir.

Düşün: Veriler, gerçeklik temelinde, etik, barış ve yarar üzerine yorumlanmalıdır. Her veri gerçeklik üzerine değil, benliği teyit için kullanılması, örtülmesi, başkalaştırılması ile sorun, kusur ve engelli olan bireylere fayda yerine zararlı olunabilmektedir.

15.4. Bir konuda eğitim almış isen, ona göre davran, davranmıyorsan, eğitimin anlamı olamaz. Eğitim öncesinde, bilmeden yapılan ile konu hakkında uzman olduktan sonraki yaklaşım aynı olamaz, olmamalı, olursa eğitimin sağladığı bir durum olmamış olur, boşa giden bir eğitimidir. Engelli olanlar fantezi talep edebilirler ama bilim ve gerçekler üzerine olunmalıdır.

Birey her uygulamasında, her yaklaşımında eğitim almalı, bilgisini o olgu temelinde irdelemeli, genişletmeli ve ilerletmelidir. Okuma eğitim alma ve bu aldığı eğitimi uygulama ve devamlılığını da eğiterek sağlamalıdır. Aldığı eğitimin, güzellik ve iyilik üzere olmalı, kısaca metodu etik ilkeler üzerine olmalıdır.

Düşünce

- Her birey öncelikle konuyu teorik öğrenmeli, beceri kazanmalı ve sonra yeterli ve yetkin olduktan sonra en azından zarar vermeyecek şekilde yaklaşması gereklidir.
- İnsanlar aldıkları ve becerilerini aynı şekilde yaparlarsa, her birey farklı olduğuna göre, faydalı olmaları zordur. Standart elbise ile bazılarına bol gelirken, bazılarına da dar gelecek ve bireyler en azından memnun olmayacaklardır. Bu açıdan hazır giyimlerde belirli bedenler ile pazarlama yapılmaktadır.

Düşün: Her bir standart, özellikle sağlık konusunda ise, mutlaka bireye uygun olmalı, bir bakıma terzilik yapılmalıdır. Terzi, belirli şekilde ölçü alır ama bireyin istediği modele ve yapıya göre dikiş diker. Bunun gibi hekimlerde bireye özgü ve özel yaklaşım yaparlar. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımda genel tıbbi standart ama detayda bireysel boyut gereklidir.

15.5. Susayan birisine su yerine, dua etmeye, dayanmasını söylersen, ona zulüm yapmış olursun. Gerçeği, kanıtı ve olanı tam ters olarak yorumlayanlar, aklını kullanmadan, ilim ve bilime bakmadan, kendi hayal ve fantezileri üzerine yorum yapanlar, yaptıkları yaklaşımlar ile hakları zedelemiş olurlar. Engelliler kendi farkındalığını

yaşadığı sanılır, ancak farkındalık boyutunu algılamaları önemsenmelidir.

- Gereksinim varsa karşılanmalıdır, eldeki imkanları kullanmalıdır.
- Birisine yardım etmek için, onun talebi gelmeden yapmak evladır.
- Başkasına yardım etmenin prensibi, kaynağı belli olmayan yardımdır.

Bir şeyin açıklanmasını, insanlar kendi benliğine uygun olanı kabul etmektedirler. Akli ve gönlüne uyanı kabul etmek kolay iken, gerçeklikten sapmamalı, verileri hatalı yorumlamamalı, daha doğrusu saptırmamalıdır. Kanıtları inkâr etmek demek, öncelikle kanıtın boyutunu inkâr etmek, onu yanlış demek ile olmaktadır.

Düşünce

- Her birey sübjektif olduğunu kabul ederek, objektif olması açısından kanıtları doğru ve gerçekçilik üzerinden algılamalıdır.
- İnsanlar bazı verileri daha öne alabilirler. Yağmur yağarken, telefondaki hava raporunda yağmur olmadığını yazması gibi, gerçek ile verilen değer yorumunda yanılmamalıdır.

Düşün: Her verinin algılanması ve gerçeklik boyutuna bakılmalıdır. Bacağı kesilmiş olan kişi, bacağının ağrıdığından söz edebilir, bu yalancı ağrıdır ve rastlanabilir. Buna yanlış veya yalan beyan diyen kişi, bu bulgudan haberi olmadığı anlaşılır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylerin yanıltıcı semptomlarının olması, farklı algılara girmesi, yaşamak bile istememeleri dikkate alınmalıdır.

15.6. Yaşamın kendisi bir mucizedir, doğa üstü boyutlar bilim dışı ve ilim dışı olamaz, bu açıdan mucize beklemek gerçeklik dışıdır. Olmayacak duaya âmin denmez, mucize de beklenmez. Engellilere mucize değil, bilimsel yaklaşım gereklidir.

Bir insanın eğitimde anlatılanları kavraması ve bunu daha ileri götürebilmesi oldukça zordur. Kapasitesini zorlamaktadır. Bu dikkate alındığında algılaması kavraması ve bunu farkındalığını daha ileri götürebilmesi bir ayrıcalık olmaktadır. Bunu toplumda yapabilen kişi oranı %5'i genellikle geçmez. Bu bir mucizedir.

Düşünce

- Her konuyu anlayan, kavrayan ve yorumlayan, felsefe yapan kişi olamaz, ancak belirli boyutlarda öncü olunabilir. Bu açıdan bu kavramları yorumlayan kişi nadirdir ki buna mucize de denilebilir.
- İnsanlar mucizelerin içlerinde olduğu, doğa üstü olayların bir mucize değil, bir doğanın boyutu olduğunu kavramalıdır. Bir deprem felaketi nadir zaman diliminde olsa da sizin zamanınızda olması mucize midir ki!

Düşün: Her yaklaşım mucize olarak yorumlanabilir, ancak sabırla, bilim üzerinde ve insanlık ile etik ilkelerde kalınması ile oluşabilir. Birçok imkânsız denilen boyutun, bir sanat eseri dahil, tüm yaklaşımların bir mucize olarak irdelenmesi olasıdır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşım yapmak bir mucize olarak görülmemelidir.

15.7. İlim ve bilim üzerine olan insanlık dışı olamaz ki. Bilim ilim sahibi olan ve farkındalık ile bilinçli olanın bir uygulamasıdır ki, buna dayanarak yapılan yaklaşımlar, iyilik ve güzelliklere yol açar. Engelli olanlar için çözüm farklı yerlerden aramaya gerek yoktur, bilimden faydalanılmalıdır.

Bir konuda fikir almak isterseniz, örneğin ilaçlar konusunda bilgi; farmakoloji, eczacılık ve ilgili klinik kaynaklardan alınabilir. Genel tıp kitaplarında da kısa bir bilgi bulunabilir. Ancak bu bilgilerin arkadaş sohbetlerinden elde edilmesi kabul edilemez.

Düşünce

- Her bilginin kaynağı ve dayandığı temeller ve bilimsel olup olmaması önemlidir. Ortada pusula varken, kuzey ve güneyi tanımlamak için yoldan geçene sormanın anlamı olamaz.
- İnsanlar doğru harita ile yola çıkarlarsa elbet yolu bulabilirler. Eğer eski harita var ise ve gittikleri yolu dağların üstünde gösteriyor ve yol

işareti bile yok ise, bu haritanın yol gösterici olamayacağı açıktır, bunu algılamaları gereklidir.

Düşün: Her veri, kanıt önemini dayandığı bilimsellikten almaktadır. Bir şey tanımlanamayana sorulması ile, tam açıklama alınamayacağı açıktır. Bir çocuğa sorduğunuz yoldan ne kadar emin olabilirsiniz ki! Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımlar temelini bilimden ve teknolojiiden almalıdır.

15.8. Dışarda yağmur yağarken, haberlerde yağışın olmadığı belirtilen durumlar da hangisinin doğru olduğu kabul edilebilir? Bölgesel ve nemin orada yoğunlaşması ile yağmur yağabilir, ancak genel alansal olarak sadece bulutlanma olabilir. Bu açıdan reel, kanıt ve gerçek var iken, olasılıklar kabul edilemez. Engellilerin tedavisi bilimsel esaslar içinde olmalıdır, dışındakilerin ise zaten anlamı olamaz, sadece göz boyacı olabilir.

Başkasının fikrini ve yorumunu almanın anlamı, elde edilen verileri ve kanıtların sonuçlarını başkasının sözü ile değiştirmek olmamalıdır. İnsanlar kendi istediği amaca hizmet için yaptığı çalışmalar ve neticeleri yorumlamasının anlamı bilimsel verilerini yanlış veya doğru olarak değil, olduğu gibi alarak yorumlamasıdır.

Düşünce

- Her elde edilen sonuç sizin istediğiniz neticeyi gösteriyorsa doğru değilse yanlış olamaz. Aklını kullanan, farkında olan kişi bunu yorumlamalıdır.
- İnsanların alim denilen kişiler, farkındalığı olanlar olup, verileri yorumlamakta ve ben bilirim, doğru budur demeyen kişilerdir.

Düşün: Her bilimsel irdelemede bireyin kendisi, kendi aklı ve yorumu yeterlidir. Eğer bazı konularda bilmediği konular varsa öğrenebilir ama yorum sorumluluğu yine kendisine aittir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere sormadan, sadece sorunlara fiziksel bakarak olamaz.

15.9. Sağlıklı olan birisi için hastalığı çağırarak kolaydır, ama sorun kendisine gelince farklı konuşacaktır. Engelli olanların insancıl boyutta olmayan

iyileştirmelerin daha sonra sorun çıkarması beklenilmelidir.

Bir zarar oluşturunca bunun hemen sonucu olacağı düşünülmemelidir, bir süreç gereklidir. Tarlaya diken ekerseniz, dikenin çıkması için yine bir süreç gerekecektir. Diken tarlayı kaplayınca tohum fark edilebilir. Daha önce farkındalık boyu bu açıdan önemlidir.

Düşünce

- Her yaklaşımın sonucunda zarar olmasa da eğer amacı ve güdüsü insanlık ve iyilik üzere olmayan, fayda değil, benlik ve menfaat üzere ise zarara doğru gidiş beklenebilir. Boşuna mal sarf edilmesi de bir nevi zarar oluşmaktadır.
- İnsanlar yaşamlarında bile yemeleri ve içmeleri bile zamanla sorun yaratabilir, çünkü geçinmek için kendileri değil, başkalarına bağımlı hale gelebilirler. Bu açıdan çalışarak değer üretmek her birey için gereklidir ama yapacakları boyut farklıdır.

Düşün: Her bireyin yaşamda çalışarak bir değer üretmesi beklenir, ki bu engelli olanlar içinde aynı şekildedir. Ancak engellilerin sorununa göre değişmektedir.

15.10. Bana iğne yapın, acıya dayanıklıyım diyen kişi, en fazla bağıran ve ağlayan olmaktadır. Diğer kişi ağrıyı beklemesi ile gönlünü ve aklını rahatlatması, endojen hormonlar ile daha az ağrı duyacak, ağrı eşliğini yükseltecektir. Engellilerde geçici değil kalıcı iyilik önemsenmelidir.

Bir gölün balık yaşamasının çeşitli nedenle engellenmesi, ilk planda bir sorun gibi görünmeyebilir ama oluşan sivrisineklerden dolayı insanlar büyük oranda etkilenir ve sıtmanın yayılımı engellemez.

Düşünce

- Her yaklaşım, sonucunda zarar oluşsa bile, hemen olmayabilir ve yavaş gelişebilir. Yavaş gelişmesi insanları yanıltmamalıdır. Çevre kirlenmenin bedeli sonra çıkabilir, kanserleşme bir süreç sonra gelişebilir.

- İnsanlar ilk planda zararını net algılamayabilirler. Sigaranın zararı daha sonra daha net ortaya çıkmaktadır.

Düşün: Her yaklaşımın zarar etkisi bir süre sonra net ortaya çıkabilir. Bu açıdan baştan zarar ihtimali olandan uzaklaşmak ve korunmak gereklidir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımlarda zarar ihtimali bile işlemin yapılmamasıdır.

15.11. Birisinin ağrısı yüksek ve geçerli nedeni var ise, ibret alın veya dayanın yerine, ağrı kesici morfin türü ilaçlar verilmelidir. *Kanser ağrısı içinde kıvranan kişi, bunun tattıkları içinde çok farklı olduğu, kemik tutulumundaki boyutu algulamaktadır. Engelli olanlarda kendi sorunlarının ayrıcalıklı olduğunu ifade edeceklerdir. Engelli olan, ancak engelinin kendisini engellediğini düşünmesi ve algılaması ile engelli olur. Engelin insanlık için anlamsız olması ile eşit insanlık durumuna ulaşabilmektedir.*

Bir insan yaptıklarını karşılığını görür, çalışmasının karşılığında diploma, sevginin ve yararlı olmanın karşılığında insanlık ve fayda, zorbalığın karşılığında da dışlanma ve sosyal tükenme ile karşılaşır.

Düşünce

- Her boyutun bir süreci ve sonucu vardır. Azap çektiren kişi, bir gün yaptığının karşılığını görecektir. Mahkeme kanalı ile olmasa bile, sosyal açıdan dışlandığı anlaşılacaktır.
- İnsanlar bazen farkındalık içinde olmadıklarından, zorba bile olsalar, durumlarını güçlendirmek için daha fazla, daha fazla olarak gücü arttıracak ve biteceklerdir.

Düşün: Her tatlı ve bireyin arzularına uyan doğru ve gerçek olmayabilir, insanlık ve etik ilkelere uymayanı doğru kabul etmemeliviz. Her yapılan görünüşte güzel olabilir ama insancıl olmayabilir. Roma şehrini yeniden yapılandıran ve eski yerine yenisini yapan Neron, bunu eskileri yakarak, insanların birliktte yakarak yapması onu en şiddetli zalim boyutuna getirmektedir. Fatih bir medrese için bir bireyin duvarını bedel karşılığı yıktırması, onun suçlu bulunarak bedel ödemesi istenmiştir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımda ilk yapılan plan ideal gibi görünebilir, aldatıcı olabileceği dikkate alınmalıdır.

15.12. İnsanlar rahat ve mutlu oldukları ortamda yaşamalıdır. İnsanlık dışı ortamlarda yaşanmaz. Engelli olanların ilk arzusu insan olarak, insanca yaşamak olmalı ve bu sağlanmalıdır.

İnsanların bir lider veya bir başkana gereksinimleri olmadığı, itaatin sadece doğa ve bilime olacağı algılanmalıdır. Bireyler de her insan gibi belirli süre vardır ve değişimleri kaçınılmazdır. Bilimde ise temel daima aynı kalır, sadece açıklamalar ve anlaşmalar genişletir.

Düşünce

- Her bireyin bağımsızlığı temel olduğuna göre, başka bir kural ve zorlamadan korunması ve gözetilmesi esas olmalıdır.
- İnsanlar birbirleri ile eğer kişiliklerine dokunulmadığı sürece bir arada olabilirler. Zorlama veya baskı söz konusu olunca, bağımsızlık birliktelik adına bozulamaz.

Düşün: Her insanın bağımsızlığı ve kişilik özellikleri, özel ve özgün durumu temel ilkedir. Bu ilkenin her türlü zorlama, kalıp ve yapılardan korunması gereklidir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımın temelinde birey hakları ve özgürlüğü olmalı, insancıl haklarının korunup, gözetilmesi olmalıdır.

15.13. Yaşam elbet sınırlıdır, ancak yaşanan sürenin az ve kısa olsa bile mutlu ve güzellikler içinde olması sağlanmalıdır. Engellilerde tüm canlılar gibi belirli bir yaşam süresince engelli kalabilirler, ölüm ötesinde ise bu kavram yoktur, olamaz.

Bir canlı, yaşamı birince, ömrü de bitecek ve geride bıraktıkları kalacaktır, ki temel olan bıraktıklarıdır. Geride miras, evlatlar ve eser bırakıldığı göz önüne alınırsa, miras paylaşılır, evlatlar unutulabilir ve eserlerin de süreci sevgi kapsadıklarına göredir.

Düşünce

- Her canlı yaşamı sonlanacak ve varlığı sonlanacak ama var oluşu sonlanacağı bilinemez. Eğer bir birey yetiştirmiş ve onlarda diğerlerini yetiştiriyorlarsa, bu sürecek gidecektir.

- İnsanlar bir ömür süresince var iken yok olmuş olsalardı, medeniyetler olamazdı.

Düşün: Her yaşamın bir kalıntısı vardır; mezarı veya eserleri. Mezarına uğrayan az olsa da eserini irdeleyen oldukça yaşadığı söylenebilir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yapılanlar bir bilimsel örnek yanında insanlık boyutu da öne çıkmaktadır.

15.14. İnanarak, sevgi ve iyilik güderek çalışanlar, sadece bir süreç değil, bu değerler devam eder ve değerler değer üretirler. Engelli olanların oluşturdukları değerler ile üstün bir düzeyde oldukları da dikkate alınmalıdır.

- Değer ancak çalışarak, çabalayarak oluşturulabilir.
- Tesadüfen değer oluşmaz, oluşsa bile anlamı, algısı olmaz.
- Bilim ve irfan olmadan, rastgele bir düşünce oluşan değer değildir.
- Sanatı insanlık içinde kullanmak ile değer oluşabilir.
- İnsanlık boyutunda olmayan değer değil, sadece maddesi anlamlıdır.
- Tanrıya yakarış bile, eğer bir cennet gibi talep varsa, anlamsızlaşır.
- Sevginin bir değer olması için, karşılıksız, akıl ve gönülden gelmelidir.
- Değer üretmek, insanın kendisine olur, başkası ancak paylaşabilir.

Tesadüf olarak değil, bilerek, isteyerek, öğrenerek ve yaşamını bu amaç için harcayarak meslek edinenlerin, maddi kazanç ve itibar için değil, iyilik, barış ve insanlık için çabalarını sürekli bir güzellik ile anılması beklenir ve bu onların ödülü boyutundadır.

Düşünce

- Her yapılan işte, bunu yapanın boyutuna bakılır; bilerek, isteyerek ve çalışıp didinip, bir değer üretmeye mi çalışmış, yoksa tesadüf ve piyango gibi bir boyut ile sağlamış olduğu sorgulanır. Elbette çaba harcayanların sosyal boyutunda takdir edilmeleri olağandır. Diğerleri ise balon gibi sönerler.
- İnsanların ürettikleri değerlerin ne kadarında kendilerinin olduğu sorgulanır ve bireysel olarak değerlendirilerek çabaları sürekli bir övülmeyi hak ederler, örnek olurlar.

Düşün: Barış içinde iyilikler yapanlar, isteyerek ve çalışarak yapanların toplumda konumu farklıdır. Her yaklaşımın bir bedeli olduğu gibi, barış ve iyilik üzerinde olarak bunları üretenlerin devamlı bir güzellik boyutuna da layık olurlar. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşım yapanlar da isteyerek, gönülden ve akıllarını kullanarak destek olmalıdırlar.

15.15. Bir değer üretmek, sabırla, inançla ve belirli bir amacı gerçekleştirmek için çalışma ile oluşabilir, bu dayanma ve güvenme olmadan oluşamaz. Engelli olanların uygulamalarda sonuç alınması için bir sürece gereksinim vardır ve ısrar önemlidir.

Başkasının desteği ve yardımı bir bakıma sürebilir ve insanı devamlılığını sağlar. Çalışarak değer üretebilmek için ise sabırla, azimle didinmek gereklidir. Bir ufak prematürenin iyileşmesi için, sabırla bilimsel yolda gidilmesinin önemi belirgindir.

Düşünce

- Her birey, yaşamında bir süreci geçirecektir. Bu süreçte mutlu olduğu kadar, daha fazla mutsuz ve endişeli anları da olacaktır. Bu açıdan geleceğe ümit ile bakmak, sabırla didinmek önemlidir.
- İnsanlar güzel bir iş için sabırla beklemesini bilmelidirler. Çaba ve emek sarf etmek bir süreç gerektirir.
- İnsan olarak değer olan birey, değer üretebilir.

Düşün: Her bir yemeğin hazırlanma süreci vardır ve bunun için beklenilmesi gerekir. Bunun gibi yaşamda da bir sonuç alabilmek için beklemek gerekir, ancak bu bekleme çalışma, bilgi ve mücadele ile oluşmalıdır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımların büyük bir süreci gerekli kıldığı belirgindir.

16. [Etik kavramlar doğru ve en azından zarar vermeme üzerindir, bunu algılayan kişi farkındalık olarak doğru ve gerçek peşinde olmaktadır. İnsan olmanın farkındalığı içinde olan, sevgi ve saygı boyutunda olan birey, zalim olup, zulüm yapması değil değer üretme peşindedir.](#)

16.1. İçinde sevgi olan kişide nefret barınmaz. Sorun, kusur ve engelli olan bir birey, içinde insanlara ve insanlığa karşı kızgınlığı, kırgınlığı olabilir, ancak sevgi içinde olan kişi, olaylara kızar ama kişiye ve

duruma kızmaz, onu geliştirmek, güzelleştirmek peşindedir.

Bir ışık varsa ve birey bu ışığı algılamak çabasında iken, gözünü kapatan ve ışığa karşı gözünü ve kalbini kapatınca, karanlıkta kalacaktır. Gerçek ve doğruya kapanan kişi de aydınlığa kapan birey gibidir.

Düşünce

- İnsan aklını ve gönlünü güzelliklere ve sevgiye açması ile artık farklı bakacaktır. Benlik ve arzular ile bunları temin için zorlamalardan vazgeçecek, çabalarını daha insanlık olarak yoğunlaştıracaktır. Kalbi katı olan ise benlik kavgasında olacaktır.
- İnsanlar farklı algılar içinde olunca, yardım, destek ve fedakârlık boyutlarını menfaat, kazanç olarak görmekteirler. Yaratana ibadet onlar için cennet talebi içindir.

Düşün: Her yaklaşımın amacı sorgulanmalı, iyilik, güzellik ve en azından zarardan ve zorbalıktan kaçınmak için ise, kolaylıkla evet denebilir. Kazanç ve benlik üzerine ise hayır demek daha kolay olmaktadır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımlarda herhangi bir zarar olasılığı var ise, o yaklaşımdan kaçmak gerekir. Sessiz karşı çıkmak olamaz.

---

*16.2. Sözler, davranış ve tutumlar ile yerine oturabilir.
Çocuğumu çok seviyorum diyen ama döven bir anne/baba bu sözün tam tersini yapmaktadır ve farkında olmadığı gibi, onu sevdiği ve adam olduğu için yaptığı gibi ters bir iddiada da bulunmaktadır. Sorun, kusur ve engelli olan bireylere sevgi ile yaklaşmayan, onun rızasını aydınlatma yolu ile almayan kişinin yapacakları ne kadar doğru olabilir ki!*

Bu yaşamda her gün birbirinin devamı gibi olsa da oluşan değişim ve boyutlar, bize aynı konunun defalarca izlenmesini ve algılamamızı sağlamaktadır. Her gün pencereden baktığımız manzaranın güzelliğine hayran olmak, bir farkındalıktır ve bunu yapmayan da olabilir.

Düşünce

- Karşılaştığımız her boyutta, güzelliği gören ile ondan nefret boyutunda olan yan yana o manzaraya bakmaktadır. Farkındalık bakılan ve algılanan duruma göredir. Mutluluk birazda mutluluğu yaratmak ile ilgilidir.
- İnsanlar farkındalık içinde olunca, yaşamı iyi yönü ve ibret almayı da bir olumlu açıdan bakarken, farklı kişi de olumsuz olarak nitelendirerek bir kızgınlık ve nefreti doğurabilmektedirler. Olay, durum aynı, algılayan bireyler farklıdır.

Düşün: Her bir olay ve durum için bireylerin yorumları farklı olabilmektedir, kısaca olumlu ve olumsuz olarak değerlendirilebilir. Olumlu bakanlar sorunlu olanların bize ders olduğu ve kaçınmak gerektiği, güzel olanları da örnek almanın anlamı vurgularken, olumsuz bakanlar için ise kötülük bir nefret gerekçesi, güzel olanlarda da hak edişlerin daha çok ve mükemmel olması gerekirken, eksiklikleri var derler. Bakış açısı etkili olmaktadır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yapılan uygulamaların farklı bilim dallarının yorumu ayrıcalıklı olabilir. Tümü dikkate alınmalıdır. Teknoloji detayda gizlidir.

16.3. Zalimler zulüm yaptıkları için, mutlu ve sevk alırlar. Diğer kast olmadan zarar veren ise istemeden yaptığı, oluştuğundan dolayı, tazmin, özür ve af derdinde olur, mutlu değil, tam tersi mutsuzdur. Engelli olanın insanlığa kızgın olabileceği beklenir, tam tersine insanlığı daha net algılayabilirler, çünkü insanlığa ve insana karşı hatalı değil, doğanın gereği sorunludur.

Bireyin bakışına göre, oluşan sorunları veya kazançları, iyilik üzere yapılandırılan ile zorbalık ve menfaat üzerine değerlendiren farklı olacaktır. Birinde mutluluk okunurken, diğerinde ize ne yapılırsa yapılsın ne elde ederse etkin, azap içinde olmak vardır.

Düşünce

- Her bireyin farkındalığı kendine özgü olup, başkalarının etkisi ile bu daha arttırabildikleri gözlenmektedir, bunun insanlık yönünde olması arzu edilen ve farkındalık algısı olarak belirtilendir. Zarara ve benliği doğru olan için ise olumlu görüşler bulunamaz.
- İnsanlar yaşamda bir şeyler elde etmek isterler. Bu elde edişleri maddi, akademik ve liderlik açısından olduğu gibi, sevgi kazanmak içinde olabilir. Bunları akıllarını kullanarak, yürekten yapmadıkları sürece de başarı oranı tartışmalı olmaktadır.

Düşün: Hak edilmeyeni almak, insanın midesine oturur ve sindiremez demeleri gerçek olmaktadır. Her yaklaşım olumlu olarak başlamayabilir, özellikle benlik telaşı içinde bireysel menfaat boyutunda olan kişiler, diğerlerinin hakkını zedeleyebilmektedirler. Kazanç sağladığını sananlar, çeşitli sıkıntı ve dert içinde olmaları ile rahat etmez, azap duymaktadırlar. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere altından yapmak değil, işlevsel ve kullanılabilir yaklaşım yapmak gerekir.

16.4. Önemsiz dediğiniz size zarar verince, anlamını kavra, bir daha yapma ne olursun! Bazıları bana dokunmaz, bana zarar vermez derken, farkında olmadıkları, tedbir almadıklarından sorunlar gelir, çünkü önlem aldıkları sorun yaratamaz. Engellerini dinlediğiniz zaman kaza hiç beklenmedik yerden geldiğini söylerler.

Bir insan için en riskli olan nokta, emin olduğunu sandığıdır. Yeni alınan bozulmaz derken, ilk bozulan olabilmektedir. Bu açıdan kontrol boyutu tüm elemanlardan olmalıdır.

Düşünce

- Yeni bir lastik alıp, şişirmiş ve ayar yapmışsınız, eve geldiğinizde ise çok farklı havasının olduğu gözlenebilir. Lastik havası yolda giderken şişmiş ve sıcaklık nedeniyle farklı basınç altına olmuştur. Azot kullanılmadığı sürece de benzer bulgular olabilmektedir. Bu durum

sıklıkla başınıza gelmiş veya otomatik uyararı olan durumlarda ekranda sizi devamlı uyardığına şahit olmuşsunuzdur.

- İnsanlar kazalarda da eve yaklaştıklarında hiç kimsenin olmadığı bir alanda, birisinin çıkması ile kaza yaptıklarını itiraf etmektedirler. Güvenilen yerde tedbir daha fazla olmalıdır.

Düşün: **Her bir yaklaşımda casusların en güvenilenler arasından çıktığı bilinmektedir.** Bir suç analizinde de en olası olmayan kişi, gerçek katil olabilir. Diğer zaten itiraf edecektir ki bu sayede daha az ceza alabilsin. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yapılan yaklaşımda en büyük zarar, beklenilmeyen yerden gelecektir, çünkü o noktada korunma daha zayıftır.

16.5. Bilim dışı olan bir bireyin, sosyal ve toplumda düştüğü boyut, ancak bir azap durumu olarak tanımlanabilir. Evet deprem de ben şu duayı okudum için gerçekleşti diyenler, tam bir rezillik içinde olmaz mı? Engelli olanlar için Yaratanın bir rezilliği ona tattırması şeklinde yorumlayanlar, insanlık dışında olanlardır.

Bir kişinin yaptıkları, başkalarını da etkilemektedir. İyilikler kendisine bile olsa yine etkiler, zarar ise yine etkiler. Bu açıdan yaşam sadece bizim değil, toplumda ortak bir olgunun oluşmasıdır.

Düşünce

- Her bireyin çevresindeki etkileşimleri ile, karşılaştıkları sonucunda toplumda olumlu ve olumsuz bir farkındalık yaratırlar. Bunun elbet olumlu olması istenir.
- İnsanlar benlik içinde iken, elde ettikleri ile çevredeki oluşturdukları dalga, boyutu ve etkisi irdelenmektedir. Farkındalık açısından mutluluk yanında rezillik ve sonucunda azapta bir olasılıktır ki buna göre davranılsın.

Düşün: **Her eylemin bir tepkisi vardır, her iletişimde bir yankısı olacaktır.** Bunun olumlu olması istenir, olumsuz olanlarda ise bir rezillik ve sonuçta bir çatışma olasılığı beklenilmektedir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımlarda da en ideal olursa bile bir tepki olabilir, basit anlamda birey istemeyebilir, sekelli olmayı tercih edebilir.

16.6. Bilim ve fen, bizim temelde farkındalığımız için, bundan öğüt almak, ders almak, ibreti kavramak açısından objektif bir dayanaktır. Bunu kavramayan

kişi için, öğretün bile anlamı olamaz. Engelli bireyin sorununu gidermek istenebilir ama kavramayan kişiye etkiniz olamaz.

Yaşamda karşılaştığımız farklı kişiler ve olaylar bize sevginin, yaşamın çeşitliliğini sağlamaktadır. Temel değişen etik ilkeler aynı olmaktadır; zarar dokunmaması, yararlı olması ve duruma ve kişiye göre uyumlu olması, aydınlatarak rıza ile yöntemde kişinin özelliğine saygı, sır saklama ile sadakat öne çıkmaktadır.

Düşünce

- Her birey çalışarak geçimini sağlamakta, ancak çalışma ile ürettiği değerler farklı olmaktadır. Tümünün insanlık ve etik olması da beklenilmelidir.
- İnsanlar kendi kararları içinde olmak koşulu ile, eğitim alarak bilerek, becerileri içinde yapmaları, çeşitliliğin ise etik dışı olmadan korunmasının gerekliliği anlaşılmalıdır.

Düşün: Her yaklaşımda farklı boyutlar olsa bile, yaklaşımların temelinde insanlık metodu olmalıdır. Bir birey denetleme yerine bilgilendirme, öğüt verme olarak yaklaşır ise, daha çok katkısı olmaktadır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere farklı yaklaşımları elemenin temel dayanağı, insanlık boyutu olmalıdır.

16.7. Hayaller ve masal, fantezi değil, gerçek üzerinde olmalıdır, ki bilim anlaşılmaz değil, ancak farkındalık gerekir, bunun da aklını kullanmak ve gönül ile kabulüne gerekli kılar. Büyü, fal ve geleceğin bilinmesi önemli değildir, amacınız, güdünüz ve izleminiz önemlidir ve bunun kabulü bir farkındalıktır. Engellerde umut bilim, gerçek üzere olursa anlamlıdır.

Bir kimse verileri farklı yorumlayarak, ondan elde edilenleri değiştirebilirler. Ancak değerlendirme bireye, olguya ve duruma bilimsel uygunluğu gerekli kılar. Hayali ve fantezi ile ilintili olan yorumlar kabul edilmez, edilemez.

Düşünce

- Her bireyin kanıtı bozmadan yorumlama yetkisi olabilir. Ancak yorumun bilimsel olmayanını değerlendirmeye almak doğru kabul edilemez.
- İnsanlar korunmak ve sakınmak için verileri bilimsel açıdan irdelenmelidirler.

Düşün: Her yorumda farklı yaklaşım yapılabilir ama doğru boyuttan sapmamak için korunmak ve sakınmak gerekir ki bu açıdan veri net irdelenmelidir. Kanıt bilim dışı yorumlanıyorsa baştan kabul edilemezdir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşım yapmadan önce korunmak ve gözetmek gerekir.

16.8. Yaratılan olduğumuza göre bir Yaratan vardır, bunu inkâr etmek olanaklı değildir. Yaratanın sıfatını tanımlamak ötesi, yaratan olması yeterli değil midir? Bizler bu nedenle bağımsız ve bağlantısız olmayı, hiçbir benliğin bizi yaratmadığı, kendimizin sorumluluk taşıdığımız bilinci ile özgün, özerk bir varlık oluşturabiliriz. Engel durumunda yapılan gereksinimlere uygun olmalıdır, olmadığında bir sorun gözlenebilir.

Başkasına yapılan bir yaklaşımda, yapılanın onu rahatsız edip etmediği incelenmeli ve dikkat ile özen ile değerlendirilmelidir. Çok tıbbi açıdan uygun olsa bile, sosyal açıdan uygun olamamış olabilir. Çok kişinin değil sadece işlemin yapıldığı kişiye sorulmalıdır, yemeğin tadı, yemeği yiyene sorulur.

Düşünce

- Her yaklaşımınız sizin için uygun olabilir ama yaptığınız kişiye ne kadar uygundur? Amaç siz mi, yapılan mı diyerek irdelenmelidir.
- İnsanlar anlaşmak için en azından birbirlerini dinlemeleri, dinlemeleri içinde saygı duymaları gerekir. İnsanlık ve etik dışı iken, anlaşma ortamı olamaz.

Düşün: Her yaklaşım karşındaki bireye göre irdelenmelidir. Bir yemeğin beğenisi sizin değil, onun fikirleri ile öne çıkmaktadır. Salyangozu yemeyen bir kişiye onun tadını sormak abes olmaz mı? Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere kabul edemeyeceği, kültürüne uygun olmayan yaklaşımı önermenin bir anlamı olamaz.

16.9. Yaşam ancak sevgi ile süreklilik kazanabilir, nefret yaşarken bile ölü konumuna getirir. Her canlı bir süreç içinde yaşar ve ölür, ancak ölmesi ile arkasında bıraktıkları öne çıkar. Canlı yapılarda süreklilik ancak geçmiştekilerin mirasını, şimdikilerin geleceğe ne kadar taşıdıkları ile gerçek ölüm oluşacaktır. Engelli olanlarda bir süre sonra yaşamı bitecektir, sizin gibi, ancak yaşamında ne kadar insancıl hürmet gösterildiği sorgulanmalıdır.

Yaşam bir süreç içinde olur ve biter. Bunun devamlılığı ancak bırakılacak eser, değerler ile olasıdır. Eğer nefret ve kötülük bırakılmış ise, ölmeden, varlık gitmeden, toplumsal olarak, sosyal yokluk ile zaten gönderilmiş olmaktadır.

Düşünce

- Her bireyin bir yaşam süresi vardır. Burada kendi benliği ve kendi varlığı için yaptığı çabalar bir süreç sonra ortadan kalkmaktadır. Bu açıdan etkilerin yaşam sonunda da sürmesi ve bunun farkındalığı isteniyorsa sevgi bırakmalıdır.
- İnsanlar sanki hiç ölmeyecekmiş gibidirler, ama kapıları hastalıklar ile çalınca da paniğe kapılmaktadırlar. Farkındalık sağlıklı iken olmalıdır.

Düşün: Her insan bir yaşam süresince vardır, bunu algılamalıdır. Farkındalık açısından bugün ölecek gibi yaşamalı, hiç ölmeyecek gibi de çalışmalı, ancak bırakacaklarının sadece sevgi olduğunun algısında olmalıdırlar. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireyler tıbbi yaklaşım ile ölümsüz olmayacak ama örnek olmaları ile tıp biliminde ve sosyal açıdan ölümsüz olabilecektir.

16.10. Farkındalık olmadan yapılan yaklaşımlar, doğanın gelişmesi, iyileşmesi amacını taşımalı iken, koruma da yetersiz kalabilir. Felaketi ve örneğin doğal felaketi iyi irdelemeli, hiç olmazsa tekrarının oluşmaması için yapılanlar ve sonuçları bir davalasma ile muhakeme

edilmeli ve farkındalık oluşturulmalıdır. Engel düzeltildikten sonra ne olacaktır, bunun cevabı olmadan yaklaşım yapılması sorunu da birlikte getirebilir.

- Doğanın tek başına korunması değil, geliştirilmesi önemlidir.
- Tabiat desteklenmez ise çöle veya bataklığa dönebilir.
- Ekinlere bakılmaz ise, böcek ve kuşlara yem olur, savrulur gider.
- Her felaket bir ders olmaz ise, tekrar ve tekrar felaketler yaşanır.
- Aydınlanmanın anlamı, bilgi edinmek değil, farkındalığı algılamaktır.
- Prematür doğum yapan, bebeğim bakıma gereksinim var demelidir.

Bir yapılan etkileşimin sonucu hemen değil, sonuçlandıktan sonra bakılmalıdır. Daha önce gebelikte verilen ilacın, Thaladomit anomalileri yaptığı görülerek ortadan kaldırılması gibi, bazı etkileşimlerin sonuçları, çevre kirliliğinde olduğu gibi sonra görülmektedir. Bu açıdan sonuçtan önce amaç ve güdü önemlidir.

Düşünce

- Her yaklaşım, amacı iyi gibi olsa da uygulanan yöntem ve metotların kabul edilemez olması ile amaç ne kadar iyi olsa da yapılması sakıncalar doğurabilir. Bireye karşı, bireyin kurtarılması yaklaşımında elde edilecek boyut dikkate alınmalıdır.
- İnsanlar bir şeyler yapıp, hizmet etmek istediklerini ifade ederler, ancak bu yaklaşımın kendi benlik ve yönetimlerini güçlendirmesi şeklinde olmamalıdır.

Düşün: Her yaklaşımın etkilendiği bir boyut ve durum vardır, bu uzun bir süreç olarak bakılmalıdır. Çevre kirliliği uzun süreli etkiler dikkate alınmadığından gelişmektedir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşım kısa süreli değil uzun süreli yaşam boyunca olmalıdır, buna göre planlama yapılmalıdır.

16.11. Doğa benlik ve menfaat uğruna feda edilecek bir boyut değildir, yapılanlar doğrudan bize dönecektir. Gerekçeler yalan ve gerçeğin de saptırılması ile büyük doğal felaketlere neden olunacağı da bilinmelidir. Engellilerde tam gerçeklik uygulamalar için şarttır.

Bir kişi ehliyetim var diyerek kamyon kullanmaya çalışırsa, bilmediği için kaza yapmaya yakındır ve kaza sonucunda birçok kişinin zararına neden olacaktır. Ayrıca yaptığı kazayı algılamayarak başkasına suçlaması da tuz biber ekmektedir üstüne.

Düşünce

- Her yaklaşımda temel olarak dayanaklarının bilimsel olup olmamasına bakılır. Bilim dışı ise elde edileceklerden doğru beklenilmediği gibi, yola çıkmasına bile izin verilmemelidir.
- İnsanlar biletsiz olarak trene binerlerse, ceza bileti alırlar ve yola devam edebilirler. Ancak biletinin olduğu iddiası ile bilet almadıkları zaman, soruşturma konusu olacak ve bilet ücretini ödeseler bile kurtulmaları zordur.

Düşün: Her bir yalan, daha fazla yalanı doğuracaktır. En acıklısı da yalanın yalan olduğunu kavramamak ve zararın devamlılığına neden olmaktır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere ümit vermek amacı ile yalan söylemek, yalanı, yalan ile getirecek, doğru söylemek bile yalan olarak algılanacaktır.

16.12. Veri, kanıtı bilimsel ve gerçek olarak algılayan, irdeleyen kişi zarardan korunmuş olacaktır. İnsanların bir veriyi kendi çerçevesinde ele alarak, onun yorumunda gerçekçilik ve bireye göre olmayan bir delil gibi algılar ve tasdik eden, farkında olmaları ile hatadan, zarardan korunan kişiler olmaktadır. Engelli olanlara yapılanların doğru ve doğruluk üzere olması beklenir.

Bir olay ve durumda veriler arasında doğruyu, konu ile ilintili olanı getiren ve olayı tanımlanmasına yardım eden kişi, adaleti sağlaması ve bireyin hakkının korunması açısından çok önemli sosyal işlev yapmaktadırlar.

Düşünce

- Her birey doğru üzerinde olursa, güvenli ve oluşacak boyuttan korunan olacaktır. Daha sonraki yorumlar farklı olsa bile, kanıtı doğru sunan kişi suçlamadan kurtulabilmektedir.
- İnsanlar doğru veriler üzerinde olunca, sorunların oluşması durumunda da yine çözümleri başarılı olacaktır.

Düşün: Her söylenen değil, irdelenecek olanlar doğru ve gerçek üzere olup, konu ile ilintili olanlar olmalıdır. Elde edilen sonuçlar verileri tasdik edici olmakta ve sonuçlar irdelenmelidir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yanaşmak, bilimsel düzeyde ve tecrübe açısından yetkin ve yeterli olanlar yaklaşmalı, öğüt vermek için bile uzmanlık şart olmalıdır.

16.13. Amacı ve güdüsü güzel olanın ulaşacağı yer de güzel olacaktır. Güzel düşünen ve güzel davrananların, elde edecekleri sonuçlar güzellikten sapar gibi olunca, hemen yolu değiştirirler. Engelli olanların devamlı izlemi gereklidir.

- Her gün yataktan kalkan kişinin ilk amacı kahvaltı yapmak ise, iş üretecektir.
- Yemek, ister yaşamak için, ister ziyafet için olsun, zararlı olması amaç olamaz.

Güzel düşünüp, güzel işler yapanların, elde ettikleri sonuçlarda iyilik üzere olacaktır ki bu boyut bir bakıma insanlık düzeyidir.

Düşünce

- Her güzel düşünen ve sonuç olarak elde edilen, her güzel görünenin algılanması için iyilik üzerine olmak bir farkındalık boyutudur. Bu açıdan üretilenler de insanlık üzeri beğenilen olmaktadır.
- İnsanlar her uygulamada esere bakmaktan daha ziyade, bu eserin üretilişi üzerinde de irdelene yapmaktadırlar. Bir köprünün güzelliği ötesinde yapılış amacı da öne alınmaktadır, faydalı ve güzel olan ise farkındalık olarak güzellik kapsamında olmaktadır.

Düşün: Eser bir bakıma insanların güzel düşünüp, güzel davranmalarının bir kanıtı olmaktadır. Her eserin amacı, dayanakları ve güdülmek istenenler bakılarak, ondaki kültürel boyutlarda gözlenebilmektedir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımda düşüncenin temeli, barış, iyilik ve güzellik olmalıdır. Bir alçı bile güzel olarak yapılmalıdır.

16.14. Yolda giderken, amacınız ve güdünüz yarar ve iyilik olsa da karşılaşılabilecek sorunlarda da yine zarardan kaçınmak gerekir ki oluşan boyutlarda sonuç güzellikler olsun. Komplasyonlar, istenmeyen ve gereken tedbir ve yaklaşımlara karşı oluşan durumlardır ve hukuk ve tıbbi açıdan suçlama bile yapılamaz, sadece gerekenlerin yapılıp, yapılmadığına

bakılır, oluşması doğal bir süreçtir ve sorun olarak görülmez. Engelli olanın birçok davranışı hoş karşılanabilir, yeter ki insanlık üzere olsunlar.

- Yolda giderken karşılaşılabilecek sorunlar bilinmez, ancak tahmin edilebilir.
- Alınan tedbirler, öncelikle risklere özgü olmalıdır.
- Hiçbir sorun beklenmediği oramda bile genel korunma yapılır.
- Prematür bebeğe bakmak istemiyorsanız, gebelik takipli olmalıdır.
- Gebelik takipleri ile sorunsuz değil, sorunu bilinen bebek doğacaktır.
- Engelli bebeklerinde doğmaya hakkı olduğu kavranmalıdır.
- Trizomi 21 bebekler, yaşamın değişiminin devamlılığının ispatıdır.
- Yaşayabilir boyuta gelen Fetusun, ölmesi kasıtlı öldürme olmamalıdır.
- Başkasını değil, önce kendine bak, aynada baktığın ters hayalindir.
- Kendini yetiştirmeden, başkasını nasıl eğitebilirsin?
- Yardımın tek bir boyutu vardır, insanlık üzere etik ilkelerle olmasıdır.

Bir hekim komplikasyon ile karşılaştığında, muhakeme sırasında başlıca cevaplaması gereken sorular; amacı, güdüsü (saiki), gereken tedbirleri olması yanında uygulamadaki dikkat ve özen durumudur. Hata bilerek yapılır ise kasit iken, taksir de istenmeden oluşandır ama dikkat ve özen eksikliği olmalıdır. Şüphe değil, kanıtlı olmalıdır. Kısaca her türlü tedbiri alıp yapılan yaklaşımlarda oluşanlar, bir komplikasyon olup, birey sorumlu tutulamaz.

Düşünce

- Her yaklaşımda oluşan sorunların bireyin sorumluluğu irdelenir ve hukuk açısından kesin kanıtlı bir zarar unsurunun varlığı ile soruşturma ve inceleme başlamaktadır.
- İnsanların birçok yaptıklarında bazı sorunlar olabilir ama zarar oluşmadığı sürece, suçlanması olanaksızdır.

Düşün: Her mahkemede sorgulanan boyut, zararın varlığıdır. Zarar ortada yok ise suçlanma ve dava oluşmaz. Kasit olmasa bile dikkat ve özen eksikliği ile ihmal bir su kavramıdır ki ispatlı olmalıdır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere hukuksal irdeme ortada zarar varsa başlar.

16.15. İnsanlık, etik ilkeler temelinde, doğru nedir sorgusu ile, ne yapmalıyım eylemi içinde olmalı ve bu onun için yeterli düzeyde irdelenmelidir. Ancak, daha ileriye, gelişime ve değişime ilim açısından yaklaşım da bir

kılavuzdur, benlik ve menfaat ise tam tersi zarar doğurabilecek boyutlardır. Engelli kişilerde menfaat ile onları kullanan kişiye güven duygusu ortadan kalkmaktadır.

Bir insanın eğer hayal ve fantezilerden korkmaya başlarsa, bunun başlangıcı ve sonucu belli olmayacağı gibi, korunma ve yaklaşımı da olanaksız olacaktır. Tek çare tedavi olmasıdır ki, ruhsal sağlığı yerinde ise yapılacak çok boyut olamaz. Farkındalığı yakalamak hekimlik boyutu içinde değildir.

Düşünce

- Her birey eğer somut boyutlar içinde kalır ise, ona bazı şeyleri tanımlamak olasıdır. Eğer soyut kavramlarda iletişim söz konusu olunca, o konuları algılamaları ve farkında olmaları gerekir. Korkma ve gereksiz yere endişe içine girmeleri, o sorundan kaçmak değil, içine düşmek anlamında olmaktadır.
- İnsanlar bilim dışı bir boyutu dikkate almamalıdır, diğer soyut kavramların ucu bucağı olamaz ve yanıt bile sunulamaz.

Düşün: Her bir yanıt, sorulan soruya göre oluşmaktadır. Eğer sorular, duyular üzerine ise, balın tadı nasıldır şeklindeki yaklaşımlarda ise, tanımlamak zordur. Farkındalığı algılamak bu açıdan insanlık gerektirmektedir, ki bunu oluşturmak bireye aittir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylerin sorunları aynı olsa bile, bireylerin algıları farklı olacak, yaklaşımlarda buna göre değişik olmalıdır.

16.16.Devamlı doğru nedir ve ne yapmalıyım sorgusunda olup, zarardan kaçınan kişiler devamlı gelişime göre esnek oldukları için sapmazlar, sadece doğru yola düzenleme yaparlar. Her aksi yaklaşımında bir sonucu oluşacağı, farkındalığı içindedirler. Engelli olan kişi, devamlı işleve göre yapılanı değerlendirmeli ve daha iyi ve yararlı olana doğru işlevsel boyutu yakalamaya çalışmalıdır.

Bir kişi işe başlamadan önce değerlendirme yapar ve amacı ile yöntemini etik ve insanlık üzerine tanımlayarak, hedefini buna göre oluşturursa, sonuçtan emin olmak gerekir. Burada yöntemde devamlı izlem ve gözetim ile korunma gereklidir ki yoldan sapmalara göre durum değerlendirmesi yapılabilir.

Düşünce

- Her çaba bir açıdan farklı yola gidebilir. Trafikte araba kullanırken devamlı direksiyon simidinde elimizin olması da aynı şekilde farklı yola sapma olasılığıdır. Bu açıdan akıl ve gönlü devamlı izlem altında olanın insanlıktan sapması beklenemez.
- İnsanlar akıl ve vicdanını devamlı insanlık açısından canlı tutmaları ile etik dışı kaymaları beklenmez.

Düşün: Her çabanın, her yolu doğru olması için, gidişin doğrulukta olması devamlı izlenmelidir. Amaç ile varılan hedef farklı oluyorsa, izlemde direksiyonu kaçırmışsınız demektir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımlarda devamlı izlem çok önemlidir, gerekirse değişim sağlanması açısından önemsenmelidir.

17. Sorunda değil, sağlıklı iken de sağlık yaklaşımlarını yapmak, checkupları yapmak bir farkındalık boyutudur. İnsan darda ve sıkıntıda iken, basit bir miyop durumu varken sorun, kusur ve engelli olan bir bireyi algılamak, gözlük ile düzeline, ilim, bilim ile düzeltim diyerek, engellerin farkındalığından uzaklaşmakta, bir hatalı boyuta girebilmektedir.

17.1. İnsan darda iken, her türlü çözüm için tüm enerjisini kullanır, kullanmaya çalışır, çözülmeye farkındalık içinde olması beklenir ama olmaz ise, yanlış algı içinde olur. Sorun çözülmesi ile tüm çözen kendisi boyutuna girerek, zorbalık ve bilmişlik ile insanlıktan kopabilir. Hekimler tanrı rolü oynamamalıdır.

Başkasının sorunu çözmesi değil, sizin sorunları çözmeniz bir gerçek olmalı, yarar ve fayda ile sorunların çözülmesi ile, algınızı farkındalık boyutu ile gerçek tanıma getirilmelidir, yoksa toplumda bir ikilem, karşıt boyut oluşabilir, yardım eden de pişman olabilir.

Düşünce

- Her girişimin sonu belirli olmadığı için, insanın bilgisi ve becerisi planlanan şekilde olmayacağını da farkındalık içinde olunmasını gerekli kılar.
- İnsanlar zorlasalar da istedikleri boyutu yakalayabiliyorlar. Her uygulamada bir hata payının olması doğaldır.

Düşün: Her sorunu çözerken, oluşan çözümlerde de katkılar dikkate alınmalıdır. Bir bireyin sorununu tam kendi çözmesi ne kadar doğrudur? Susayınca su alıp içersiniz ama temiz, içilecek suyun size sunulmasındaki boyut aklınıza gelmeyebilir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere katkısı olacak her bireyin fikri, önerisi alınmalıdır.

17.2. Kazanç, çalışarak değer üretme ise, bunun yarar sağlamsı, en azından zararının oluşmaması beklenir. Algılamada, özellikle sorunu, kusuru ve engelli olan bireylere yapılacak yaklaşımlarda genel anlamda kazanç olarak bakılması bile tüm yararı silebilir. Engelin giderilmesi ile, miyop gözlük takması ile okudukları ve eğitim, insanlık dışı olan olursa, bir yarar sağlamış olamaz.

Kazanç ne demektir denilince, maddi boyutu tanımlanabilir olmaktadır. Milli Piyangodan en büyük ikramiye çıkanların sonuçta beş parasız ve mutsuz oldukları bir gerçektir. Çalışarak değer üretenlerin insancıl ve etik boyutta oldukları sürece bunlar medeniyete bir katkı yaratmaktadır.

Düşünce

- Her birey maddi boyut ile zengin olacağını sanır, ancak felsefecilerin görüşü ise bir zenginliğin boyutu ancak onu algılamak ile oluşmakta, maddiyatın farkındalığı olmayanların ise harca yııp tüketmeleri dikkate alınmaktadır.
- İnsanlar kendilerine yarar sağlayan nedir sorgusunu sormalı, maddi veya manevi değerlerin geçerliliği ile sosyal kazanç denilen boyutları

algılmalıdır. Temel toplumda sevgi kazanmak boyutunda bir farkındalık tümünden önemli boyuttur.

Düşün: Her fırsatta insanlar kazanç içinde olmak isterler ama fedakârlık boyutunda olanlar da büyük bir hayranlık uyandırır. Bu açıdan düşünce boyutu ile en ideal kazanç hangisi olduğu konusunda farkındalık tarihsel süreç olarak bakıldığında maddi olmadığı belirgindir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımlarda fedakârlık boyutu da gündeme gelmelidir.

17.3. İnsanların özellikle yaptıkları, kazanç olarak gördükleri çirkinlikler, yakalarına yapışır, oluşan zulüm ise toplumsal bir ters dalga doğuracaktır. Sorun, kusur ve engelli olan bireylere yapılan insanlık dışı farklılaştırma bile onları etkisiz bırakmaz ama sizi insanlıktan dışlar.

Bir kişi zorbalık yapıp, başkalarının hakkını riayet etmez ise, bunun çözümünü ve bedelini ödemesi oldukça zordur. Öncelikle kişi hak edişin bozulmasının ve kendisinin zorlamalarının farkına varmalıdır. Özür dileme ve tazminat boyutu bunu algılayan kişi açısından önemli olmaktadır.

Düşünce

- Zorbalık ile hakları gasp edenin sosyal olarak düştüğü ortama bakınca, zorlamasının kendisi açısından kazanç olmadığı, menfaatin kısa sürdüğü ve yaptığı zararların yakasına yapışarak onu sosyal açıdan zor durumda bıraktığı gibi, zarar göreceği kişiye de etkisi minimal olmaktadır.
- İnsanlar geçmişten ders alsalar yaşadıklarının birçoğunun oluşmaması gereklidir.

Düşün: Başımızdan geçen birçok zorluklara geriden bakınca, başarının engellenmesi için çaba gösterenlerin sonuçta etkisiz olduğudur. Bunları yapmak isteyenlerin durumları da oldukça bozuk olduğu algılanmaktadır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımda yapılmasın, izole olsun ve ayrıştırılsın, ekonomik yararlılık şüphelidir sorguları olabilecektir. İnsanlık dışındakiler geçerli olmamalı, hatta dinlenmemelidir.

17.4. Yaşamda var oluş, varlık kadar, yokluk ve sorunlu, kusurlu ve engelli olmakta gelecekte beklenen bir durumdur. Bir kaza ile engelli olabildiğiniz gibi, yaşlılık

ile görme ve algılamamız bozularak toplumda ibretlik duruma düşebilirsiniz. Buna göre yaşamak gerekir.

Her bireyin kendine göre bir yaşamı olmaktadır. Fakir veya zengin gibi ayırım değil, insanlık üzerine olduğu sürece, farklılaşma ve ayrışma olmamalıdır, her birey aynı Homo sapiens, sapiens türündendir.

Düşünce

- Her yaşamın kendine göre bir boyutu vardır. Değer üretmek, insanlık üzere olmak amaç ve çalışmak güdü olmalıdır. Etik ilkeler üzerinde yola devamın önemi algılanmalıdır.
- İnsanlar kendi yaşamlarına bakarak, başkaları ile karşılaştırma yerine, ders alacakları birçok boyutların olacağını algılamalıdır.

Düşün: Her bireyin kendine göre bir yaşamı olup, bunun ayrıcalığının farkında olmalıdır. Farkındalığı algılayan bireyin iyilik ve doğruluk üzerinde olması beklenir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere ilk ve devamlı kazandırılması amaçlanan farkındalık, insan olduklarını algılamak olmalıdır.

17.5. İnsan sınırı aşır, hatasını fark edince, direksiyona sıkı sarılarak, yaşamını daha düzgün ve yararlı hale getirebilir. İnsanlar bir noktada benlikleri temelinde, dengeyi kaçırabilir ve sınırı aşabilirler, sorun, kusur ve engelli olan bireylere dışlayıcı yaklaşım yapabilirler, ama farkındalık ile algılayanlar için daha sonra tam tersi bir durum ve değişim yaşayarak, toplumda öncü ve değerli olabilirler.

İnsanlar benlikleri üzerinde fazla, daima fazlasını isteyebilir ve bu açıdan haklarından fazlasını talep edebilirler. Ancak, hak ediş dışı adaleti bozmak, sınırı bozmak ve yeterli, dengeli boyutu aşmak, kısaca birey olarak farkındalık ötesinde olunca, arzular fazla olabilir. Ayrıca sorunların oluşması durumunda da sabırsızlık kapıyı çalar ve dengelemek gerekir.

Düşünce

- Her insan hakkından fazlasını isteyebilir ama çalışarak değer üretmek bir sabrın ve farkındalığın işidir.

- İnsanlar iyilik ve güzellikler üzerinde olmak üzere yola çıkarsa, ulaşacağı nokta, mümtaz makamlar olabilir.

Düşün: Her insanın bir hududu, bir gücü ve durumu vardır, daha ileri, daha yukarı çıkma benliği ile sınırını aşabilir. İnsanlık üzere olan ise bu dengeyi çok iyi algılar ve farkındalık boyutu ile dengeler. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımında bir sınırı vardır ve dengelemek gereklidir.

17.6. Kaza oluşmadan önce gereken tedbir ve önlemler alınmalı, kazaya göre korunma yapılmalıdır. Kaza oluşuktan sonra, yine de farkındalık içinde olunmalı, algılamayı değiştirerek, yararlı hale getirilmelidir. Ancak, kaza olup gitmiş, o duruma yardım değil, o boyut bize ibret olmalıdır ki, yeniden yapmayalım, olayın farkında varalım.

Tren kaçtıktan sonra boşlukta kalmamak için, daha önceden hazırlık yapıp, geç kalmamaya çalışmak bir farkındalık simgesidir. Tren kaçırılınca artık yenisini beklemek gerekir ve kaçan için yapılacak bir boyut olmaz.

Düşünce

- Her sıkıntının bir öncü uyarısı olmaktadır. Bu uyarı, algılama ve farkındalık içinde olanlara bir belirtidir.
- İnsanlar doğanın kendi kendine değil, belirli bir kanunları çerçevesinde boyutlar gelişmektedir. Bunun farkındalığı bilimsel uzmanlık ile oluşabilmektedir.

Düşün: Olay olduktan sonra öğüt veren çok olur. Her sorun oluşmadan önce, önemli olan öngörü ile gereken önlemleri almak ve tedbirli olmaktır. Bunun anlamı, oluşan kazaları daha hafif olmasını sağlamak ve oranını minimuma indirmektir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere uygulama yapıldıktan sonra karışan çok olabilir. Bu açıdan izlemde değerlendirmeler de ele alınmalı, bilimsel açıdan değerlendirilmelidir.

17.7. Korunma, tedbir ve hazırlık, zarardan önce oluşmalı, temel hazırlık, insanlık üzere olmak, etik ilkeler içinde olmaktır. İnsanlık ve etik ilkeler içinde olmak, size bir zarar ve zulüm gelip, kıvranmanızdan sonra oluşmamalıdır. Engellerin çoğu korunmanın tam

yapılmamasından kaynaklanmakta olduğu görülmektedir.

Bir yaklaşım ötesinde, başlamadan önce, amacın, güdüyü tanımlamak ve izlem ile oluşacak sorunlara göre yaklaşımlarda baştan planlanmalıdır. Sorun, kısaca komplikasyon istenemeyen bir durum olsa da beklenilmeyen bir durum değildir.

Düşünce

- Her bir boyutta, komplikasyon çıkabilir ki uzmanlık bu konuda oluşması açısından tecrübeli olan ve çıkış yolunu bilen kişinin sıfatıdır. Boşluğa düşmek ancak eğitimsiz kişinin durumu olarak tanımlanabilir.
- İnsanlar her an ve her zaman bir sorun ile karşılaşabilirler. Arabada fren sistemi bu açıdan olup, her an durdurma girişiminin yapılmasına olanak sağlamalıdır.

Düşün: Her komplikasyonun gerekçesi baştan istenmeyen ama olası olarak görüldüğünde, etkin ve verimli yaklaşım boyutu da saptanmış olmaktadır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylerde komplikasyon beklenebilir ama korunma ve tedbir geçirilemez, su. Unsurudur.

17.8. Yapılan iyilikler, çalışarak oluşturulan değerler, sizin kendiniz için olmadığı sanılmasın, sizin kazancınız, insan gibi olmaktır. Sevgide aşırılık, çalışmada ileri gitmek, imkân ve kapasite boyutundadır ve farkındalık ile ancak yapılabilecek boyuta gelebilir. Engelli olan kişi engeli için yapacağı değil, farkındalık içinde olmasını algılamasına çaba sarf etmelidir.

Bir kişi eğer yeterli denge ve yetkinlik üzerine olmadan, aşırı olarak kapasitesi üstünde işler yapar, karar alırsa, başkasının en azından alay konusu olabilir. Bir çocuk ben yaparım derse de ona elektrik tamiri sorumluluğu verilemez.

Düşünce

- Her birey ben yaparım diyerek isteyebilir ama karnı doyunca fazla yemek atılmak zorunda kalır. Kapasitesi kadar yemesi ile diğer gıdaların başkaları tarafından yenilmesinin önüne geçilmemiş olacaktır.

- İnsanlara benlikleri çok şey arzu ettirebilir, isteyebilir ve gerekçe de gösterebilir. Bunu dengeleyen farkındalık boyutudur.

Düşün: Her benliğin istediğini akıl yapamaz, çünkü gerçek üzere olan, etkin ve verimlilik boyutu temelinde yaklaşım yapmalıdır. Benliğin istediği yapılırsa, bir çocuk oyuncak dükkanına girerse, tüm dükkânın alınması demektir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylerin istediğinin işlevsel ve yararlı olacaklar dikkate alınır.

17.9. Arabanın direksiyonu elinde tutan kişi, sorumludur, başkasından rehber istemeyin. Bir başkasından kılavuzluk istemeyin, bilim, irfan ve aklınızı çalıştırarak, gönlünüzü, vicdanınızı dinleyin, ama bunlar etik ilkeler kapsamında olmalı, benlik penceresinden olmamalıdır. Engellerin oluşmasında kazalardan korunmanın çoklukla olmadığı, tedbirlerin alınmadığı gözlenmektedir.

Başkasının sana kılavuzluk etmesi değil, senin kendine kılavuzluk etmen, akıl ve vicdanını dikkate alman ve davranışlarında özen göstermen önemlidir.

Düşünce

- Her insan bir robot gibi, güdülen kişi olamaz, zaten bu kabul edilemez. Fikri hür, vicdanı hür olmak, kendi sorumluluğunu alması gerekir. Bir bebek ve çocuk döneminden sonra erişkin artık başkasının kılavuzluğu altında olamaz, olması da kabul edilemez.
- İnsanlar kılavuzluk istemeleri, onların eğitim ve bilgilenmesi ile beceri kazanmasıdır.

Düşün: Her bir farkındalık boyutu bir insana kılavuzluk oluşturan olgudur. Farkındalığı algılamayan kişi kılavuzluğu da alamaz. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylerin farkındalığı algılaması ile doğrudan tıbbi yaklaşımda uzman gibi görüşü alınmalıdır.

17.10. Sonuç ortaya çıkınca, yola başlarken, amacınız ve güdünüz ne idi, sorgulanır ki, o zaman akli kullanmayan, sonradan imkânım olsa idi güzel düşünüp, davranan olsaydım diyebilir. Keşke diyenlerin geçmişte bu sorunun oluşmaması için imkânı olan, ancak tercihini ters, yanlış, hata yönünde kullananlardır. Aklını o zaman çalıştırmış, bilim ve irfan boyutunda, danışmanlık alıp, etik ilkeler

*İçinde yaklaşım yapmış olsa idi, bunu belirtmezdi.
Engellilerde peşin yargı bu açıdan zarar oluşturmaktadır.*

Bir sorun veya sıkıntı içinde girince, daha önce imkân olsa idi, ben bu şekilde yapmazdım, güzel düşünüp, iyilik içinde olsa idim, yapmazdım demek, bundan sonra olayı ibret olarak görerek bir daha yapmama, tam tersini yapmak gerektiğini vurgular.

Düşünce

- Her yaklaşım, olumlu olmayabilir, elde edilenin yapmamak ise bir tecrübe kazanmaktır. Ancak benlik bu yaklaşımı bozabilir ve oluşturulan zorbalık ve zarar iyi gibi yorumlanabilir.
- İnsanlar sonuç ortaya çıkınca yapmamayı düşünebilir ama temelde izlemde kusur vardır. Bodruma yola çıkıp, Datça'ya giden kişi, yolda giderken haritaya bakmamış demektir.

Düşün: Her uygulama iyilik ve güzellik oluşturması ve barış unsurunu desteklemesi beklenmeyebilir. Bu açıdan sonuçlardan ders çıkararak farklı konulara girilmelidir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımlarda barış ve mutluluk oluşması hedeflenmektedir.

17.11. Yolculukta uyarıları yalanlama yerine, dikkat etmeli idin ki yaptığın kaza oluşmasın. Yolda giderken, tüm uyarılara dikkat etmeyen ve tam tersini yapan kişi, yol bitince, uyarı levhalarına çarpıp, uçuruma düşecektir. Engelli olan sorununu inkâr değil, insanlık üzere olmalıdırlar.

- Buzda kabak lastik ile hızlı giderken kaymamak, bir mucizedir.
- Uyarılar kaza oluşmaması içindir.
- Araba lastik üzerindedir, farklı basınçta, fren yapınca savrulur.
- Gereken hız yapılmaz ise sonuca zor ulaşılır, fazla olursa ulaşamaz bile.
- Yolculuk kazadan kaçınmak için değil, sevkli seyahat için yapılır.

Bir kişi gerçeklik üzere ise, belirtilenin kendi benliği, kendi arzusu ve istediği şekilde olması olmamalıdır. Kanıta göre yaklaşım yapmadığında, gerçeği bozar duruma girebilir ve yanlı olanlar içindedir.

Düşünce

- Her birey sabah olup olmadığı için güneşe bakmalıdır, saat 12 süre ile sabah veya akşam olduğunu tanımlamayabilir. Farkındalık gerçeklik üzere olmak, arzu üzerinde olmamaktır.
- İnsanlar kendi söyledikleri ve istedikleri değil, başka boyutları öne çıkararak algılama içine girmelidirler.

Düşün: Her yaşamda oluşanlar, aklını kullanan kişi için düşünme ve örnek, ibret olarak ders almak için kabul edilebilir. Karşı çıkma, aykırı görme veya inkâr ile kanıt değişmeyeceğinden hatalı olan birey olacaktır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylerin sübjektiflikten kurtulmak açısından aklını kullanması ile objektif olabilir.

18. Canlılar için farkındalık; yaratılmış olarak varlıklarını algılamalılar ve yaşama süresince Evrende bulunacaklardır. Tüm canlılar yaratıldıklarını, varlıklarını ebeveynlere muhtaç oldukları, doğa yasalarına uyum sağladıkları için sağlıklı olduklarının farkında olarak, sorun, kusur ve engelli olan bir bireyi de algılayarak, insanlık farkındalığı içinde olmalıdırlar.

18.1. Hepimiz doğanın yasaları içindeyiz, aksinin inkârı bile olanaksızdır. Çalışarak değer üretmeyen, doğru, iyilik ve güzellik yolunun tam tersinde olanların, sosyal olarak dışlanması da sosyal kanunlara göre doğaldır. Engelli olan ve olmayan da doğanın yasalarına tabidir.

Bir kişi hayal, fantezi yaklaşımını bilimsel düşünce ile karıştırmamalıdır. Yaratılan varlık buna göre uyum sağlamalıdır. Bir balığın karada yaşaması ancak akvaryum içinde olabilir, doğal ortamın sağlanması ile yapılabilir. İnsanlarda zorla ve istenmeyen bir ortamda oluşması beklenilmemelidir.

Düşünce

- Her bireyin büyüme ve gelişmesinin sağlıklı olması için, hür ve bağımsız bir ortamda çocukluk geçirmesi istenir. Zorlamalı olan

ailelerdeki çocuklar yeterince büyüyüp gelişemezler, kısa yapılı olarak kalırlar ve benlikleri de baskılanmıştır.

- İnsanlar zorlamalı ortamda daha rahat edeceklerini sanırlar ama benliklerini başkalarına bırakmış olmaktadır. Bu açıdan fikri hür, vicdanı hür insanlar olması bir gelecek açısından mutlak gerekli görülmelidir.

Düşün: Her varlık canlı olarak varlığını sürdürmek için, çalışarak değer üretmelidir. İnsanların temel boyutu da insanlık üzere olmak olmalıdır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylerin insan olarak var oldukları algılamaları sağlanmalıdır.

18.2. Farklı görüşler katkı sağlamak içinde, ileri ve gelişim temelinde değişim içindir. Farklı görüşler çatışma için olursa, birbirlerine zulüm yapıp, azap içinde olurlar. Farklı futbol takımı olursa, maç ve rekabet olur, her takım daha ileriye gitmesi de karşı takımın iyi olmasına bağlıdır, yoksa karşılıklı atışmak için değildir. Engellilerde iyi, daha iyi gibi bir mantık ele alınmalı, seçenek bireye bırakılmalıdır.

Başkasının dediği değil, başkası size ancak öneri sunar. Öneriler toplanır ve buna göre bir yaklaşım benimsenir. Birey mutlaka birisini seçmek değil, farklı olanları bütünleştirebilir, kendine özgü çözümde oluşturabilir. Çözumsuzlük aynı yolda iki farklı seçeneği seçememekten oluşur.

Düşünce

- Her birey sonuca varmak için birisini seçmeli, daha sonra da gerekirse düzenleme yapmalı ve geriye dönebilmelidir. Zorbalık ve zulüm gibi bir seçenek tercih olursa, azaptan başka bir yaklaşım beklenemez.
- İnsanlar farklı görüşlerini iyilik ve güzellik olarak oluşturmalıdırlar, birbirleri ile savaş sebebi yapmamalıdırlar. Eğer ortada insanlık söz konusu ise sorun olmaz, değil se çatışma kaçınılmazdır.

Düşün: Her görüş etik ve insanlık üzerine değil, benlik ve zorbalık üzerine olabilir. Tercihler insanı insan yaparken, zorba, zalim de yapabilir. Neron Roma'yı modernize etmek için yakarak yıkmak istemiş, içinde insanlar ile yakmış ve tarihte zorbalık tacını almıştır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımın gerekçesi insanlık ve etik, evrensel ilkeler altında değilse, yapılması suç bile kabul edilebilir.

18.3. Tedbir almayan, korunmayan bir bakıma kaza ve belayı çağırılmaktadır. Kaza aniden değil, bile, bile oluşuyorsa, bir bakıma yaşama kıyma gibidir, bu açıdan gereken korunma alınmadan oluşması da bir beklenen durumdur. Engelli olmamak için en önemli boyut kazalardan korunmaktır.

Bir insan ne kadar tedbir alırsa alsın, daima beklenilmeyen bir sorun olabileceğinin farkındalık içinde olmalıdır. Bu beklenti eğer buldukları yer sevgi dolu ve onu insanlık boyutunda gören yer ise güvenli, menfaat bağı olarak birliktelikte ise güvensiz olmaktadır.

Düşünce

- Her sorunun dayanağı vardır. İp üstünde yürüyen cambaz için bir rüzgârın çıkması ile onu düşürmesi bir beklentidir, kaçınmaya çalışır. İpin atında seyreden kişi ise, kendini güvende hissedebilir ama yukarıdaki insanın yerde kendisi üstüne düşecektir, bunun farkında olmayabilir.
- İnsanlar farkındalık boyutunda olunca tedbir ve korunma alırlar, bunun içinde olmayan ise bir bakıma kazaya davet çıkarır.

Düşün: Sosyal boyutta, fiziksel ortamdaki gibi korunma içinde olmaz ise, kaza her an olabilir. Her bir buzlu yolda giderken dikkat gerekmektedir. Tedbirsiz, kış lastiği olmadan çıkan, sürat yapan ve dikkat etmeyen bir sürücü kendisine bir şekilde kaza oluşmasını beklemektedir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylerin sorunları oluşmuş diyerek, başka olmayacağı anlamı taşımaz, korunma ve gözetme daha dikkatli olarak sürdürülmelidir.

18.4. Suçlama değil, düzeltme, geliştirme insanlığın dayanağıdır. Bir olay olduğunda, araba içinde kaza sonucunda, her birey birbirini suçlar, ancak insan olanlar, sorunun nasıl çözüleceği, zarardan kurtulma peşinde olurlar. Engel durumu oluşunca, bunun çözümüne uğraşmak öncelikli olmalıdır.

Her bir sorunda farkındalık içinde olan, olayın oluşu, dayanakları ve gerekçesi üzerinde bilimsel boyutta bir irdeleme yapar. Bunun dışında yaklaşımda ise insanlar suçlu olarak bireyleri görerek birbirleri ile çatışır. Bu ayrışmayı getirir.

- Zorla güzellik olmaz, eğitim olmaz, insanlık boyutu da olmaz.
- Bir sorunu görünce, haber bile vermeden düzelt, çöpü al ve at.
- Yapamıyorsan, öğüt ver, bilgilendir ve yapılmasını sağla, kutu orada.
- Yapılması konusunda engel varsa, engeli kaldır, poşet getirdim atınız.
- Kimse farkında değil algılamıyorsa, sinek, hastalık kaynağıdır de.

Düşünce

- Dost, arkadaş ve kardeş değil, oluşan durumlarda gerçek öğüt veren ve acı ama doğruyu söyleyen kişidir. Ortada bir sorun oluştuğunda, doğru ve gerçek üzerinde tartışmaya düşmek demek, insancıl ve etik olan ile olmayanı irdelemek durumunda ise, seçilecek yok ayırışmaya neden olacaktır.
- İnsanların bilim öğrenmesinin temel önemi, oluşan olayların gerekçeleri, dayanakları ve sonuçlarını bilimsel yorumlayarak farkında olmalarıdır. Çözümü kızarak, düşman olarak değil, dostluk çerçevesinde çözmeyi hedeflerler.

Düşün: Dost olan farkındalık düzeyinde ise oluşan olayların gerekçelerini irdeleyerek, eyleme kızar ve bireye kızmaz. Bunun sonucunda kişi de farkındalık durumunda ise acı bile olsa dostun söylediğini kabul eder, değil ise dostluk bozulur. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere doğruyu söyleyen, acı bile olsa belirten, gerçek dost olduğu algılanmalıdır.

18.5. Gereken her türlü tedbirleri alan, amacı ve güdüşü değer üretmek olan kişi korku ve endişe duymaz elbette. Yaşam varlığın en azından devamlılığı oluyorsa, bu konuda korkular ve endişeler, yola çıkarken gereken hazırlığı yeterince yapamamaktan kaynaklanır. Oluşacak sorunlara karşı da çözüm üretme kapasitesi de dikkate alınmalıdır, elbet. Engelli olanların öncelikle bekledikleri güven içinde olmak, onunda koşulu kendilerinin farkındalığı olan yerde olmalarıdır.

- Korkunun, endişenin olacağı önleme durumu olamaz, tedbir al.
- Karanlık odadan, fikirden korkuyorsan, bilgi al, lambayı yak, aydınlan.
- Başkasını incitmekten, insanlık dışında kalmaktan kork.
- Gönül çabuk kırılır, hassastır, ağzından çıkanlara dikkat et.
- Nazik olmak, insancıl olmak varken, kaba olanın anlamı olamaz.
- Engelliye engeline bakma yerine, gözünü kapat, gönlünle bak.
- Başkasının dediği değil kendi aklını kullan, sorumlu olan kendinsin.
- Başkasına yardım olması için, işe yarar bir anlamı, bir değeri olmalıdır.

Başkasının dediği değil, insanın kendi aklı ve vicdanı, eğer tüm tedbirler alınmış ve kontroller göz önüne alınarak, belirli bir plan ve proje ile yolculuğa çıkılıyor ve varılacak hedefte iyilik içinse, endişelenmesine gerek yoktur.

Düşünce

- Her beklenin aynen olmayacağını bilen ve buna göre kendini hazırlayan kişi, ortaya çıkan sorunlara bakarak, az sorun çıktı bile diyebilir. Tedbir alınmış ama çözüm olasılığı da her zaman akla getirilmelidir.
- İnsanlar tatile giderken bile, kafalarında birçok soru içinde olacaktır. Evin açılması, temizlenmesi, çevredeki bozulmaların düzeltilebilmesi, akşam yemek ve yatakların hazırlığı ile uyuma, sivrisinekten korunma gibi birçok sorunlar kafasında bulunabilir. Aynı zamanda ulaşmada geç gitmenin, yolda sorun çıkması durumunda da sıkıntısı artabilir. Tüm bu boyutlar oluşabilir ama insanın kendine güveni var ise ve tüm şartlar kötü ise otelde kalırım gibi bir düşüncesi varsa, endişelenmez, sadece sorunları çözerken aklını kullanmak ister.

Düşün: Her zaman sonuç beklenildiği gibi olmaz, buna göre yaklaşımı öngören kişide korku ve tasa bulunmaz. Yaşamda birçok sorun olacağını bekleyen birey, buna göre hazırlığı olmasa bile aklında bir yaklaşımı vardır. Endişe ve tasa duymadan gerekeni yapmaya çalışır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımlarda insanlık ve etik ilkelerde olan kişi daha yararlı olma endişesi taşır ve bu nedenle de devamlı izlem altında tutar. Yaptım oldu demez.

18.6. İlim, irfan, fen ve etik ilkeler içinde olan, bireylerin haklarına saygı duyarak, zarar oluşturmama gayretinde olan kişi, elbet taktir edilen olmaktadır. Bilgili ve bilgisini insanlık ve birey hakları üzerine kullanan kişi, tercih edilen, danışılan ve fikir alınan olması kadar doğal bir durum yoktur. Engelli olanın kendi durumu değil, insanlık boyutu öne alınmalıdır.

Bir birey doğal yasaları kabul etmesi demek, sosyal ve kültürel boyutlar ile etik ilkeleri bütünleştirmesi de gündemdedir. İnsana sevgi duymayan birisine güven duymak ne kadar olasıdır.

Düşünce

- Her birey kendi benliği ve arzusu ile belirli bir boyutu yakalamak ister, bunlar gerek bilimsel akademik derece gerek zenginlik boyutu ile gerek yönetsel olarak değerlendirilmek ister. Tüm bunlarda insanlık ve etik boyuta teslim olması ve buna göre yaklaşması gerekir.
- İnsanların temel olarak tanımladığı 3 boyut vardır; mal, mülk, liderlik ve bilgin olmak. Tümünü elde etmek için başkalarını ezerek yücelme yerine sevgi oluşturarak yaklaşımı önemlidir. Birisinde zorlama varken, diğerinde gönüllü gelme vardır.

Düşün: Her iyilik ve güzelliğe inanan, insanlara saygı duyan kişinin, zarar üzerine olması beklenemez. Bir bireyin yaptığı eylemlerin gerekçelerine bakıldığında, insanlık boyutu çok net gözlenebilir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere insanlık üzerinde olanın zarar oluşturması düşünülemez. Zarar olasılığı bile olursa, hemen gerekeni yapar, gerekirse iptal eder.

19. Değerleri, değeri kadar yorumlanmalı, abartma ve küçültme ile farkındalığı bozulmamalıdır. Gereksiz yere yorumlanma, anlamının ötesine zarar oluşturabilir, engeller de aynı kapsamda irdelenmeli, sorun, kusur ve engelli olan bir bireyin durumu kişiye göre değil, gerçeğe göre empati yapılarak ele alınmalıdır.

19.1. Bireyin yararına olması açısından, onun önüne geçip, kişiden daha fazla onu düşünür olmayasınız. Benlik gelişmesi için, bireyin eğitilmesi ve farkındalık açısından onu etkisizleştirmek doğru değildir. Tek istisnası, bilinç durumu kapalı, bebek, çocuk ve karar verme boyutunda olmamasıdır.

Başkasının algılaması ve farkındalığı önemlidir, karar ve sorumluluk boyutu onlara ait olabilsin. Zorlama ile ikna yoluyla alınan kararlarda, sonuç arzulan şekilde olsa bile, birey pişman olabilir.

Düşünce

- Her bireyin algısı sınırlı iken, kendisi ile ilgili olanlarda da mutlaka danışmanlık almalı ve sorumluluk yüklenmelidir. Tüm bunlara karşın, birisi için ondan daha öne çıkma kabul edilemez.
- İnsanlar Başkasının hakkını yemekten korkmalıdır, ona saygı göstermelidirler, ancak sorunlarda da onlara sorunlarını belirtmeli ve yollarını aydınlatıcı olmalıdırlar, kısaca bilgilendirme ve öğüt vermelidirler.

Düşün: Her birey iletişim için karşdakini dinlemeli, onu empati yaparak neler dediğini irdelemelidir. Bir sınıfta öğretmeni konuşturmayan veya onu dinlemeyen öğrenciler ne öğrenebilirler dersiniz, hiçbir şey denmelidir. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylerin talebi çok önemlidir. Kabul ile başarı birlikte olduğu algılamalıdır.

19.2. Avukatlar bireyi savunmaktadırlar ancak bireyin zararına olacak ve onu hukukta zor durumda bırakacak şekilde davranamazlar. Benlik ve avukat olarak toplumda öne çıkmak için olayı, davayı ve bireyi kullanması doğru olmadığı gibi, yasal açıdan yaptıkları yok hükmünde, eriyip gidecektir.

Başkasını dinlemek için, sessiz olup, onun konuşmasını, fikirlerini söylemesine imkân tanınmalıdır. Duymadığınızı algılayamazsınız ve iletişim anlamsızlaşır.

Düşünce

- Sorun, kusur ve engelli olan bireylere yardım ve onları aydınlatabilmek için, öncelikle onları dinlemek, onları incelemek ve oluşumları bilim ve akıl ile irdelemek gerekir.
- İnsanlar sonuç, tedavi için değil, bunun garantisi vermek olmayıp, özellikle sorun, kusur ve engelli olan bireylere yaklaşımın temeli, insanlık ve etik ilkeler boyutunda olmalıdır.

Düşün: En son konuşan haklı değildir, haklı olabilmek için, olayı, durumu ve oluşumu iyi incelemek ve algılamak gereklidir, farkındalık oluşur ise, çözüm ve yaklaşımları tanımlamak çok kolaylaşır. Haklı olan bir kişi, gereksiz ve anlamsız konuşmalar ile fikirlerini söyleyemeyeceği için

doğruluğunun gözlenmesi olanaksız olmaktadır. Sorunlu, kusurlu veya sekelli bireylere yaklaşımda bilimsel boyut temel hakkı doğurmaktadır.

19.3. Yer çekimini ret ederek atlama, onu kabul ederek, paraşüt ile atla. Doğa yasalarına karşı, somut delillere karşı, engellerinin kaldırılacağı hayal ve fantezi olarak görerek ret etmek, bireye fayda sağlamadığı gibi onun algısı ve farkındalığının olmadığı anlamını taşır.

Doğa yasalarına aykırı davranan kişiler kutsanmış değil, insanları kandıran kişidir.

Masallar, gerçek olması beklenmeyen durumlar olup, insanları özlemle çekerler. Doğayı ret etmek değil, ona uymak, onunla mutluluk yakalamak önemsenmelidir.

Başkasının rızası, aydınlatma sonucunda olunca, sorun, kusur ve engelli olan bireylerde de yaşam hakkı dışında kendisine bırakılmalıdır.

Düşünce

- Aşık Veysel, gözündeki örtüyü kaldırılacağı söylenmiş, bu yaşa kadar evreni görememiş iken, bundan sonra görmek, yaşamımdaki değişimi kaldıramayacağım diyerek kabul etmemiştir. Birey hakkı öngörülmesi ile insanlara zorla müdahale ederek, ona etki etmek, ikna kabul edilir değildir.
- İnsanlar gerçek diyerek, zorlama ve bireyin istemediği ve kabul etmediğini yapmamalıdır ki engelli olanlar içinde böyledir. Bireyin aydınlatılması ile uyumu ile size yardımı ile ancak olabilir. Ayağa kalkmak istemeyeni kaldırabilmek zordur.

Düşün: Eğer ortada bilimsel bir gerçek var ise, farkındalık sadece bunları algılamak olmalıdır. Sorun, kusur ve engelli olan bireylerin engelleri olması onların yok olarak değerlendirilmesi değil, oluşuma göre, gerçekliği kabul ederek, algılayarak, farkında olarak yaklaşım yapmayı gerekli kılar.

19.4. Sorumluluk almadan, uzaktan konuşmak, akıl vermek kolay olabilir, ama empati yaparak, sorumluluk yüklenerek hekimlik yapılabilir. Önemli olan aklın çalışması, gönlünde vicdanını ortaya koyması ile dinleme yapılabilir.

Başkasının söylediği değil, sorumluluk alarak, hukuki anlamda eylemi paylaşma önemlidir. Yargılanmaya açık olunmalıdır. Sorun, kusur ve engelli olan bireyler için planlama ve yaklaşım, teorik kitaplara bakarak yapılamaz, mutlaka ortak sorumluluk ve rıza kapsamında ele alınmalıdır. Sonuç bilinmez, ancak tahmin edilebilir.

Düşünce

- Her söylenene kulak asılacak olunursa, düzgün yolda bile şaşırabilirsiniz. Başka yol olmasa bile, henüz varmadık mı, sorgusu, geri dönüşe bile neden olabilir. Önemli olan bilimsel ve akla dayalı değerlendirmeler olmalıdır.
- İnsanların sözlerinde söz söylemek için konuştukları, konuşma kapsamında bilim, etik ve yaklaşım boyutunun akla dayanmadığı, eylemi yapmanız durumunda da neden yaptın şeklinde yorumlarla karşılaşacağınızı göz önüne almalısınız.

Düşün: Her söylenen söz yerine oturmaz, engel için protez takılması ile sorun çözülmemekte, farkındalık yuvasına oturacak nesne, aklın kullanılması ile kavranacak çözüm ile bulunabilir. Sorun, kusur ve engelli olan bireylere özellikle yaklaşımlarda olguya, bireye, sorunu olana göre özgün bir çözüm, innovasyon yapmalısınız.

19.5. Peşin hüküm yerine, sonuca bakma da değil, amaca ve güdüye bakarak, dikkat ve özenli olup olmadığı konusu önemlidir. İnsanlar, sonucu bilemez, ancak öngörü içinde olabilirler, bu nedenle mahkemeler sonuca değil, zarar faktörünün oluşma, gelişme boyutuna bakarlar. İstenmeyen, gerekli tedbir ve korunmaya karşı oluşan komplikasyonlar, suç kapsamında olmamaktadır. Engelli olana, engelli yargısı değil, insanlık değerleri olarak bakılmalı, irdelenmelidir.

Başkasının peşin hükmü yerine, bireyin de işin içine katarak, acil yaşamsal destek haricinde, planlı, projeli yaklaşım elbet daha iyi ve faydalı, hayırlı olacaktır. Sorun, kusur ve engelli olan kişiler için gebelikte, Perinatoloji, Etik Kurullar ile yaklaşımlar planlanmalı ve projelendirilmelidir.

Düşünce

- Her seyahatin son hedefe varırken oluşan kazaların %70 gibi bir oranını teşkil ettiği düşünülünce, insanların sabırlarının azalması ve kalmaması ile dikkat ve özende yaptıkları ihmaller, kazaların sebebi olabilmektedir. Sorun, kusur ve engelli olan bireyler için acele değil, belirli bir uzmanlar kurulu ve etik yaklaşımları yarar temelinde kalarak, zarar oluşturmadan yaklaşım yapmayı hedeflemelidirler.
- İnsanlar sorun, kusur ve engelli olan bireylere yardım etme değil, ilk planda onları algılamaları, farkındalıklarını tanımlamaları, kısaca dinlemeleri gerekir ve bilen bir kurul ile etik ve insancıl boyut ile bir plan, proje içinde, rızaya dayalı yaklaşım yapmalıdırlar.

Düşün: Her eyleme başlamadan önce bir düşünme boyutu yaşanmalı, kısaca bir sabırla amacın yapılması hedeflenmelidir, engellilerin engelini kaldırma farkındalığı düzeltme olamaz, daha derin bir kavramdır. Sorun, kusur ve engelli olan bireylere yapılacak yaklaşımlar, teorik kitaba göre değil, belirli bir proje kapsamında, kendi aydınlanması ve rızası ile, onun da sorumluluk kapsamına alınarak yaklaşım yapılması gereklidir.

19.6. Her bilgi doğru olsa bile yorumlanmalı, temel bilgi kaynağı iletişimi yanında amacı, yöntemi ve hedeflenen boyut irdelenmelidir. Bozuk kaynaktan gelen su içilmez, inceledikten sonra, ancak kullanılabilir olur, bilgisizlik ve peşin yargı ile yaklaşım sonucunda pişmanlık kaçınılmazdır. Engellilerin irdelenmesinde insanlık dışı yorumlar yapılamaz, yapılmamalıdır.

Başkasının söylediği, bilim ve gerçek üzere olsa bile, söylediklerinin amacı, dayanakları ve geçerliliği önemlidir, bireylerin kendileri için özel, özgün ve başkasının bilmesinin gerekli olmadığı konular, dinlenmez bile, sonra çok pişmanlık duyarsınız. Sorun, kusur ve engelli olan bir bireyin **engelleri** için sosyal, etik ve insanı değerler geçerlilik verirse ancak müdahalede bulunabilirsiniz. Sizin yapacağınız durumlar yok ise, sadece empati yapabilirsiniz, onlarla iletişime bile geçmeniz mahzurlu ve sonra pişmanlık kaynağı olabilir.

Düşünce

- Her bir konu objektif olarak incelenmeli, kanıt durumu irdelenmelidir. Gösteriş ve algı hatalarından korunmalıdır. Özellikle özü ve sözü doğru olmayan kişinin söyledikleri, daha detaylı olarak delilleri inceleyip, amaç ve güdüye bakılmalıdır. Sorun, kusur ve engelli olanlara yardım diyerek, onları dışlamanın bir uygulayıcısı olmayın.
- İnsanlar kendi algılarına göre, yorumlarına göre verileri çarpıtırlar. Nefret ve kavga oluşturan yorumlardan kaçınmalı, fiile kızılır, faile kızılmaz prensibi ile olaydan örnek ve ibret almak gerekir. Sorunu, kusuru ve engelli olan bireyler içinde birey temelli farkındalık içinde olmak gerekir.

Düşün: Haber doğru ve yorum hür olmalıdır ama haberin amacı ve yöntemi ile dayanakları ile gerekçeleri ile irdelenmesi gerekir, sorun, kusur ve engelli olan bireylerin engellerini belirtmek gerçekçilik değildir, birey hakkını zedeleme olup, ayrıca sadece bulguyu ifade etmektir. İnsanlık ve etik dışı olan yorumlar, çatışmaya götüren, barışı bozan eylemler içinde olmak akıllı kişinin işi olmasa gerek.

Doğru nedir bir kavram olarak tartışma getirebilir ama yanlış, hata daha nettir. Bireylere göre, benlik yapısına göre arzular değişebilir ama zarar hiç istenmez. Nefis bir yemek iki gün sonra kokar ve yenilmez olur, dışlanması belirgindir.

19.7. Sevgi içinizdedir dışarda aramayın. Farkında olan birey, her insanın kendisine ait bir kişiliği olduğu algısındadır, onları düzeltme değil, bilgilendirme yapar, birey kendi kararını kendisi verir, sorumluluk yüklenir, kötü söz sevgi dolu olana yakışmaz bile. Bu özellikle engelli olanlarda önceliklidir.

Başkasında değil, inanç, resul sizin içinizdedir. Yeter ki aklınızı kullanın, gönül ile, vicdanınız ile bütünleştirin ve farkındalığın bir katkı, yol gösterici olacağı, zorluk ve sıkıntıların bilim ve irfan ile, danışmanlık ile kolaylaşabileceği, algılamanın oluşabileceği anlaşılmalıdır. Sorun, kusur ve engelli olan bir birey içinde teslim ve durumu bir eksiklik yerine, insanlığı algılayarak rüşte ermeleri beklenmelidir.

Düşünce

- İnsanda, sorun, kusur ve engelli olması, onun teslim olmak, durumu kabul ve mücadeleden vaz geçmek değil, tam tersine zorluk ve sıkıntılara karşı olmak, insan olma, insanlığı, etik ilkeleri gerçekliğe taşımak gereklidir.
- İnsanlar çeşitli sorunlar, sıkıntılar içinde olabilirler, bunlardan biri de somut olarak, sorunlu, kusurlu ve engelli olmaları durumunda, bunun tam çözümü olmaması, engelli olmaları durumunda da onların insanlıktan uzaklaşması, farklı tanımlama içinde olmaları anlamında olmamaları gerekir. Sosyal ortam, kültürel boyut olarak toplumun onları ayırıştırmaları, ayrıcalıklı olarak tanımlayarak uzaklaştırmaları, onların haklarının ortadan kalkması, vaz geçilmesi anlamında olamaz, bu hak edişler sağlanmalıdır.

Düşün: Sorun, kusur ve engelli olan bir bireye empati yaparak, her bireye hak edişine göre farklı yaklaşım ve farkındalık içinde rüşte ererek tutum ve davranış yapılmalıdır. Her birey farklı ise onların yaklaşımları da ayrıcalıklı olabilir, sevginin yansıması değişik boyutta olabilir, yeter ki sevgi içinde olmalı, etik, insanlık değerleri yansıması olmalıdır.

- Esarettten, kölelikten varlık olmaz, ama maddi anlamda zenginlik olabilir.
- Başkasını pasif kılacak yardım, yardım olamaz.
- Öğrenciye verilen ödevi babanın yapması yardım değildir.
- Kavraması, anlaması ve farkındalık amacı ile yapılan yardım ve destek, gerçek eğitimidir.
- Bireyin bir türlü kavramadığı değil, başarılı olduğu ve sevdiği üzerinde üst eğitim almalıdır.
- Hangi konuda istekle ve gönülden ve öğrenme boyutunda iseniz, o konuda ilerleyiniz.
- Verileri kopya olarak değil, yorumlamak için, kendi boyutunuzu katmak için faydalanın.
- Kopya vermek, yardım değil, bireyi çöktürmektir.
- Fizik tedavinin temeli kendisinin yapmasıdır, başkasının yapması değildir.
- Başkasının sevmesi ile sevgi olamaz, sevgi; devredilemez, geçirilemez.
- Kazanılacak olan bireydir, zorlama kaybedilmesine neden olur.
- Yaşam hakkı söz konusu olduğunda rızaya bakılmaz ki.
- Zorla güzellik olmaz, eğitim olmaz, insanlık boyutu da olmaz.
- Oturduğunuz koltuk, size tahsis edilendir, iki kişi oturamaz.
- Koltuk size değer katmamalı, siz koltuğa değer katmalısınız.
- Bir koltuk paylaşılmaz ama senden fazla gerekli olan varsa ona verilebilir.
- Bir insana insanlık dışı yaklaşım yapmak yakışmaz.

- İnsanlar genel kontrol boyutunda değil, tercih sürecindedirler.
- İnsanların bazıları yaratılmış olanları kullanarak, değer oluşturanlardır.
- Eğitim, bireyin mümkün olduğunca olumlu geliştirilmesidir.
- Eğitim bilgi vermek değil, bilgiyi onunla geliştirmektir.
- Bir konu ve kişi ile menfaat veya ilişkisi olanlar şahit olamazlar.
- Hekimler, tüm insanları eşit görmedikçe hekimlik yapamazlar.
- Hekimler için, savaşta düşman yoktur, insan ve insanlık vardır.
- Başkası için değil, insan kendi için yaşar, hekimde ancak yardım eder.
- Objektif olmak özel eğitilmiş olmaya dayanır ki, her birey eğitilemez.
- Varlık oluşması ile ancak insanlar başkalarına yardım edebilirler.
- Çanakkale Savaşının sonucu değil amacı önemlidir.
- İstiklal savaşlarında amaç önemlidir, ilkeler öne çıkarılır.
- Engelleri mutlak ruhsal tedavi etmek onları insan olarak kabuldür.
- Sarhoş, sarhoş ile anlaşılabilir, ama sarhoş olunca da kavga ederler.
- Faydasız olan bir şeyden, fayda beklemek ümitsizliğin boyutudur.
- Engelli olan için eylemsiz beklemek ile sağlıklı olacağı anlamı taşımaz.
- Değer çalışmadan oluşturulmaz, ancak satın alınabilir.

Varlığın Farkındalığı

İnsanlara sorulduğu zaman, neden yaşamak isterler? Çok çeşitli cevaplar alabiliriz. Burada sosyolojik açıdan bir toplumun verdiği cevaptan daha ziyade var olmanın irdelenmesi ele alınacaktır.

Hiç sinek görmediğinizi var sayalım ve ilk defa görünce minik kuş diyerek çok hoşunuza gidebilir. Mikrop konusunda uyarılar alsanız bile, ne zaman yüzünüze konar ve sizi rahatsız eder, işte o zaman gerçek sinek tanımı ve varlığını algılayabilirsiniz.

Gece sivrisineği görmeyebilirsiniz ama sabah soktuğu yerle kaşınınca, sivrisineğin varlığı belli olur. Bu canlının sıtma ile en öldürücü böcek olduğunu öğrenince paniğe kapılabilirsiniz ama anofel türü belirli bölgelerde olduğundan yaygın olmadığı söylenirken Ülkemizde dalak büyüklüğü ve sıtmanın çok yaygın olduğunu öğrenince boyutun büyüklüğü kavranabilir. Bu zaman büyüklerimizin başarılı çalışmalarına Şükran duyar ve geçmiş algılanabilir.

Varlık görme veya görmeme değil, yaptığı etkileşim, olumlu ve olumsuz olarak yaşamımıza katkıları nedeniyle daha iyi algılanmakta ve kısaca farkında olabilmekteyiz. Yok olması da ters anlamda bir varlık tanımıdır. Yoklukta bir boyuttur, olmaması tersine bir kanıt niteliği olabilmektedir.

Varlık konusunda bazı vurgular

- Var olmak yaşam hakkıdır, yaşamı sonlandırma, hiçbir gerekçenin hukuksal dayanağı olamaz.
- İnsanların sorunu, kusuru, engeli ve uzun süren sağlık ve gelişim boyutu olması, varlığının bir sonucudur.
- Anomali ile çeşitli şekilde farklı yapıda olmak, var olmanın bir biyolojik doğal boyutudur.
- Anomalili olan görünüşünü değiştiremez, ama biz onlara bakımımızı değiştirmeliyiz.

- Her insan bir kopya değil, yeniden oluştuğu, yapılandığı, geliştiği için özgün, özel ve farklıdır.
- İnsanların farklı olması onları ayrıcalıklı yapmaz, eşit insanlık haklarına sahip oldukları anlamındadır.
- Var olan yokmuş gibi davranılması, onun açısından en büyük insanlık ayıbı olmaktadır.
- Görmeyene eşitlik adına yazı okumasını istemek, ona eşit değil, eşit olmayan yaklaşımdır.
- Eksik olan giderilmeden, tam işlev boyutu gibi karşılaştırma yapılamaz, insanlık boyutu önemlidir.
- Var olmak, etik, insanlık üzere olmayı gerekli kılar, tersine davranışlar keşke yok olursa ya getirir.
- Yaşam Hakkı, hiçbir gerekçe ile kaldırılamaz, katı ve kesin uygulanmalı, yaşam, varlığın dayanağıdır.
- Yaşam kalitesi, yanlış olan yaşam, kişinin canı olması bile, yaşam hakkının kaldırılma gerekçesi olamaz.
- Var olan, varlığı bulunan yok edilemez, yok gibi yaklaşımda da bulunulamaz.
- Yaşam kalitesi, yanlış olan yaşam, kişinin canı olması bile, yaşam hakkının kaldırılma gerekçesi olamaz.
- Var iken yok olduğunu iddia etmek, tüm veriler inkâr etmek, aklını kullanmayanların işidir.
- Şans, kullandığınız boyuta göredir, kötü denen ibret, iyi olan örnek olursa faydası olur, şanslı olursunuz. Görünmez sevgi, nefret gibi boyutlarında bireyde bir varlık olduğu için oluştuğu dikkate alınmalıdır.
- Tüm canlılar dışında cansızlarında belirli bir ömürleri vardır, tümü orijinal atoma dönüşürler.
- Barış temelinde, sevgi ile, inanarak, bilinçli olarak destek ve yardım edenler unutulmazlar.
- Bir hekim bir kişinin kolu kırık iken, bilinçli olarak hayır sağlıklıdır derse kaynar su içmiş gibi olur.
- Bilim kişilere göre farklı değil, kavramalara göre yorumlar değişmektedir.
- Varlıkların tespiti, veri saptanması da sebep ve sonuç ilişkisi içindedir, hayal unsuru olamaz.
- Her varlık, kendi oluşum yapısına göre iş görür, bilim ise doğru boyutunu bize gösterir.
- Varlıkların oluşması gibi, yok olması da olacaktır, bilinçli sevgi, devamlılığı ancak o sağlayabilir.
- Her varlık yaratılan olup, yaratıcının doğa dışında aranması anlamsızdır.
- Her varlık bu Evrendeki atomlardan kaynaklanır ve bir süreç sonra bu atomlara dönüşür.
- Aynı atomlar bir döngü olarak, aynı varlık değil, farklı varlıkların yapı elemanı olmaktadırlar.
- Yaratılıştaki katkıda bulunmak, yaratma gücü anlamını taşımaz.
- Varlıkların temelde yaratmaya gücü olmadığını, aklını işletenler ancak açık algılayabilir.
- Doğanın şekillendirmesi, anomali / bozukluk gibi görülse de düzgün, ölçülü ve ahenklidir.
- Doğanın boyutu, ihtiyaçların, niyetlerin, övgülerin, planlamanın yöneldiği değil, kendisi tek kuvvettir.
- Yaratılıştaki yokluk varsa, varlık oluşmaz.
- Bütün varlıklar muhtaç, yaratan ise hiçbir şeye muhtaç olmamalıdır, yoksa o da yaratılan olur.
- Her varlık bir değer olup, yok edilmemeli, terbiye, düzeltme olmuyorsa pas geçilmelidir.
- Var olanı yok diyen kişi, görme, duyma algılarından değil, gönülleri, benliklerinin reddi ile yok demektedir.
- İnanmayıp, inandık demek, onu kabul etmek değil, onu geçiştirme yaklaşımıdır.
- Denizin içinde iken suda olmadığını iddia eden kişi, aklen hasta olması ötesi, boğulma riski taşır.
- Yağan yağmur; seni ıslattığı, yıldırımlar ölüm korkusu oluşturduğu gibi, toprağa bereket de katmaktadır.
- Yapılan iyilikler, üzüm salkımı gibi etkileyerek, akan su gibi artarak faydaların sürmesine neden olurlar.
- Seven kişi, gönlü aşk ile dolan, tüm insanlığı da sevecektir ve buna daha önce tattığım duygu diyecektir.
- Gönülden seven kişi ancak gerçekten seven, insanlık boyutunda olanı bulur, onunla anlaşılabilir.
- İnsanlık üzerinde olanlar birbirlerinin eşidir ve bu bağ, sürekli olup, geçici durumlar ile etkilenmezler.
- Sıtmanın öldüren hastalık olması, sivrisinek yüzündendir, varlıkta benzer ilişkiler yumağı ile oluşmaktadır.
- Her varlık, var oluşunun incelenmesi ile bize çok önemli bilgi katabilir, yeter ki farkında olabilelim.
- Veriler bakış açısına göre, bize görüş katarken, tam tersi bizi yanıltıcı da olabilir.
- İnsana zararlı olanları benlik tekrar ve tekrar yapmak isteyebilir, varlık bunu engellemelidir.
- İstirap veren şeyleri yapan, elini ateşe uzatan kişi, akli yerinde değilse, insanlık açıdan var denilebilir mi?
- Her kim ahlaksızlık yapıyorsa, gerçekte kendisine yapmaktadır, hırsız, kendi benliğinden çalmaktadır.
- Kalbi taştan katı olan, ancak zulüm üzeredir, insanlıktan nasibini almamış bir varlıktır.
- Dinleyen, tasdik edenin neden sınavda başarısız olduğunu sorma, varlığını vermediğinden olmaktadır.
- Bilim, bilim fantezisi/Science fiction yaratmak için değil, gerçek varlık, var olanı anlamak içindir.
- Paraşüt bilime karşı değil, yer çekimine dayanan boyuttur, aklını kullanan varlığın buluşudur.
- Diploma almak ile bilgin olma kavramı farklıdır, varlık sınanması, uygulamada ortaya çıkacaktır.
- İnsanlar varlıklarını sağlamak için, güdülmek değil, farkındalık ile ayrışma ile sağlayabilirler.

- İnsanların varlık olarak tek dayandığı boyut olabilir; bilim ve fen ve bunları kullanan hür fikir ile vicdandır.
- Hiçbir kimse varlık için insana kurtarıcı değildir, ancak kurtulması için destek ve yardım yapabilir.
- Doğa yasalarına göre, zorla, yok ederek sahip olunamaz, güzel düşünme ve davranma ile oluşabilir.
- İnsanlık üzere olanların korkusu, zarar oluşturmama ve gönül kırmama üzerine olabilir.
- İyilik yapmak için oluşturulan fırsatları, imkanları yok etmek, eylemi ortadan kaldırmak, insanlık dışıdır.
- Bilimin olmadığı yerde, varlığının bir anlamı olamaz, tek yapılacak iş, oradan uzaklaşmaktır.
- İnsanlık dışı ile başlayanın sonu insanlık olamayacağı için, insanlığın var olması üzerine olmayandan kaçın.
- Tüm doğa yasalarına uyan vücut ölüdür, enerji kullanan ve mücadele eden ancak var olabilir.
- Bilim, sağ, sol, yukarı, aşağı, ön ve arkada da aynıdır, varlığı aynı kurallarda, açık ve net kesintisizdir.
- Alim olan her şeyi bilen değil, öğrenme ve reel boyutunu algılama yeteneği olan, varlığını tanımlayandır.
- İnsanlar varlık konusunda verilen kadar bilirler, varlıkları ancak insan yetiştirme ile tanımlanabilir.
- Her eylem varlığı, doğada bir enerji kullanımı olduğu için, evrende bir farkındalık boyutudur.
- Evrende kaç milyar insan varsa, o kadar kendine özgün bir dünya, bir inanış vardır.
- Bizler insanların inanışları, din kavramlarına karşılamayız, onlarda bizimkine karşılamazlar.
- İnsan toplulukları bireylerden oluşur, tüm ancak bireylerin hepsi farklı değerlerdir, özgün ve özeldir.
- İnsanların yaşamları yarış içinde olduğu söylenir, ama temel rakip ancak ve yalnız kendisidir.
- Yaşamda bereketler, rahmetler, güzele uğraşanlar için varlık gerekçesidir, ancak buna sınavsız erişilemez.
- Var olunması ile çaba ve beceri gerektirmeden, iyilik ve güzelliklere ermek, varlık boyutu olmamaktadır.
- Her günün arka arkaya ancak farklı olarak gelmesi, bir varlık boyutudur, algılanmalı, değişim esastır.
- Demirden yapılan gemilerin yüzmesi, doğa yasalarının anlaşılması ile yüzer, yeni anlayış oluşturulmasıdır.
- Bir tohumdan yüce bir ağaç olması gibi, bir hücreden insan denilen varlığın oluşması da yücedir.
- Toprak ölü gibi derken, sulama ile oluşan otlar ve canlılar bize aklımızı işletmeyi vurgulamıyor mu?
- Bağırarak, güç kullanmak ile haklı olunmaz, hak ediş insanlık üzere olmak ile oluşabilir.
- Gerçek sağır ve dilsiz olan ve görmeyenler, akli düşünmeye kapalı ve gönül algılamayan kişilerdir.
- İnsanlık bir değer olarak satılmaz ve alınmaz, sadece benlikte, akıl ve gönül olarak kazanılabilir.
- Varlık konusundaki suçta kısas, yorum ve öngörü olmaz, yazılı ve bilinen esaslar ile cezalandırma gerekir.
- Yok etme ceza değil, ibret olarak, terbiye, ıslah, suçu engelleme temel varlık üzerine olan ceza olmalıdır.
- Cezalar hak edişe göredir, soyut eyleme ceza vermek, ibret diyerek, azalan ve arttırılan adalet olamaz.
- İlgisini çekmeyen, sevgi oluşturmeyen fikir, düşünce ve varlık yok kapsamındadır.
- Akli örten, düşündürtmeyen, emir, ikna, beyin yıkaması; benliği, varlığı kaldırmaktadır, uyanık olun.
- Ben bilmiyorum, farkına varmadım, düşünemedim demek, cezadan çocuk değilseniz sizi kurtarmaz.
- Suç bilinmesi gerektirir, düzenlemeler ise ancak aydınlatma, uyarı ile bilindiği kabul edilebilir.
- Hiçbir kimse, varlığı nedeniyle başkasının emrinde olamaz, ancak fikir alabilir.
- Akli örten, bilinci bozan, gerçekte algılamayı örter, farkındalığı kaldırır.
- Tesadüfi fayda değil, akıl ile gönül ile faydaya ulaşmalı, faydalı olunmalıdır.
- Paylaşım, insanlık için yapılanlar, bireyin gereksiniminden artan kalanlar ile yapılabilir.
- Ayrılıklar bile birbirine hakkına riayet etme ile ancak insanlık sağlanabilir.
- Yaratılan, yaratıcı olarak kendini görmemeli, bunun farkında olmalıdır.
- Her yapılan iyilik karşılığını almak için değil, geleceğe bir borçlanma farkındalığında olmalıdır.
- Yaşamda her an bir sınav ve aynı zamanda bir derstir, algılayan için.
- Neticeye belirli bir süreç sonucunda oluşabileceği farkına varmalıdır.
- İnsanlar bilgisi dışında bir şeyi kavrayıp kuşatarak, bunun farkında olmalıdır.
- Yapılan iyilikler başa yakınca, tüm anlam boşa gitmektedir.
- Kötülük üzere olanın, iyilik üzere olacağı beklenmez, bu algılanmalıdır.
- Bilim geçmişte de gelecekte de bizlere yol gösterici olacaktır, hayal, fal ise felakete götürücülerdir.

- Bizler geleceği, var olacakları bilmeyiz, bilim bize öngörülere işaret eder, buna göre korunur, tedbir alırız.
- Tercih; kazanacak olana değil, iyilik ve güzellikler üzerine olan, etik ilkelerde olana, olmalıdır.
- Bir kişi varlık ve bağımsızlık için canını kaybetmiş olabilir ama yok edilemez.
- İnsanların gelecek konusunda öngörüsü ve varsayımları, doğruluk üzerine olmalıdır.
- Geçerli öngörülerini yapanlar, hikmet dolu olduğu anlamında olmaları, bilimin sağladığı imkanlardandır.
- Üstünlük iyilik, doğruluk yolunda giden, etik ilkelerde olan, bireyin bunları kazanacağı anlamında değildir.
- Güvenilen kişi, güvencini satacak boyuta gelince, artık ona herhangi bir güven nasibi açılmaz.
- Allah katında diyerek, benlik davasında olanların geçerli bir boyutu olamaz.
- İnandırıcı olmak için yaratıcı gibi davranmak gereksizdir, kavrayan zaten anlayacak, farkına varacaktır.
- İnsanlar varlıklarını kurtarmak için yanlış söylemesi ile, zengin olmak için yalan söylemesi, bir olamaz.
- Açık delil ve varlık varken, köy görünürken, yorum ve kılavuza gereksinim de olmaz.
- İyilik ve güzelliği belirlenmiş olana özenilir, kötülük ve çirkinliği belirlenmiş olandan ise sakınılır.
- Söze değil eyleme bakılır, doğru denilen yol, sizi bataklığa sürükleyebilir.
- Secdeye varan, sana tapınan değil, alını dik ve eğilmeyen kişi daha benlikçi ve güvenilir olandır.
- İnsanlar varlıklarını iyilik, bağımsızlık, insanlık ve bilim uğruna feda edebilirler, gece gündüz çalışabilirler.
- Ateşi elinde tutan kişi elini yakar, hak edilmeyen bir gelirden aynen elinizi yakabilir.
- Dilemek, istemek ve arzu etmek ile varlık oluşmaz, amaca yönelik çaba ile olabilir.
- Çabalar, mücadele eder, sonunda istediğinizi alırsınız ama, iyi değilse pişman olup, memnun olmazsınız.
- Cahilce, bilmeden yapılanların sonuca ulaşması ancak şans eseri olabilecektir.
- Ölüm ile varlıkların yok olması değil, fikirlerin sonlanması ve iyiliklerin boyutunun kaybı ile biter, yok olur.
- İnsanın aklının benlik ve başkasının zararına olabilenleri düşünmeye getirmesi, gerçek iblislik olmalıdır.
- Başkasının hakkını yemek istemek, bundan memnun olmak ve haklı görmek bir iblislik davranışıdır.
- İyilik karşılığında kötülüğü düşünmek, insanlık dışı olmanın en belirgin işareti olsa gerek.
- Kötülüğün hemen sonuç vermemesi, kötü olmadığı anlamında değil, geri dönme imkânı olması içindir.
- Pis elbet temizden ayrılacaktır ama pis olan pislik ile değil, temizlik ile temizlenebilir.
- İnanarak, bilerek, korunan, gözetilen ve gereken tedbirleri alan kişi, sorunları en aza indirmiştir.
- Her olay, durum ve zaman içinde oluşunlar insan ve insanlar için bir ders olmaktadır.
- İyilik ve güzellik ile başlayıp, sonunu getiremeyenler, sanki ulaşmış gibi mutlu olabilirler.
- Sevgi bir nehrin akması gibi devamlıdır, sevginin bitmesi ile ancak kurur.
- Mutluluk içinde olan, kendi varlığı ile bunu sürdürmeye çalışır.
- Varlık için sakınan, korunan ve tedbir alanlar, bunu yaşam boyut yaparlar, çünkü yaşamda kesinti olmaz.
- Ders alınacaklar sadece bizim yaşantılarımız değil, tarihten örnek veya ibret alınmalıdır ki ders olsun.
- Elinizdeki şemsiyeyi satma yerine paylaşın, yağmur yağdığınızda varlığınızı kim koruyacaktır sonra?
- Sizden geriye kalanlara bir şey bırakmazsanız, varlık oluşturmadan yeniden başlayacak zorlanacaklardır.
- Sizin kazandıklarınızda geleceğin payı da olacaktır ki onlarda nasiplensin, yetişmiş, olgunlaşmış olsunlar.
- Varlık için pay hak edişe göredir ama insanlık payı eşittir, insanlar çünkü eşittir, hak edişleri farklı olabilir.
- Hiç gelir getiremeyen kişinin bile var olması için, insanlıktan olan payı ona talep etmeden verilmelidir.
- Var olan kişi olarak, varlığa karşı gelmenizin size yararı olamaz, sizin en azından rahatınızı bozar.
- Başkasının hak edişi değil, kendi hak edişinize bakarak, daha çok değer üretme çabasına girmelisiniz.
- Varlıkta sadece beden sağlığı değil, ruh ve sosyal sağlıkta önemlidir, engelliden daha hasta olabilirsiniz.
- Kelime, söz ve ikna ile değil, gerçek veri ve kanıt ile varlık, değer belirir, birisi geçici, ötekisi kalıcıdır.
- Biri tarafından güdülen veya güden değil, düşünen, felsefe üreten olun, ikna bile olmadan, eğitim yapın.
- Bilgilendirme ile rıza alamazsanız, söylediğinizi algılayınca olumlu olabilir, ona dönecek imkânı yaratın.
- Kabul etmek veya etmemek, rıza göstermek onun elinde ise, bizde de bilgilendirme, aydınlatma vardır.
- Gönülsüz olan hemen kaçmak ister, sonuca göre tavır alır, varlıklarını da bu şekilde tehlikeye sokar.
- Pay, varlık olur, değer olursa ortaya çıkar, yoklukta pay olmaz, sahip çıkan bile olmaz, ortada kalır.
- Biz var olanın içini bilmediğimiz için, duygu ve düşünceleri ile değil, somut olay ve verilere bakmalıyız.

- Her insanın, insanlığının ve varlığının farkında ise canlı ve cansız olanlara selam hakkı vermelidir.
- Tıpta karar tüm uzmanlarla konsey kararı olsa bile, olgudaki yaşam ile oluşan veri, bunu geçersiz kılar.
- Bana ve varlığıma bir şey olmaz diyen kişi cahilin ta kendisidir, var olma, sakınma, korunma ile geçerlidir.
- Somut varlıklarda zenginliğin sınırı varken, soyut kavramlarda, değerlerde zenginliğin sınırı olamaz.
- Zorla zulüm yapan, insanlık dışında olanların doğru yolu da kılavuzlamaz, onlara danışmayın.
- Varsayımlar, şüphe cezalandırma ve itham için gerekçe değildir.
- Söz değil davranışlar gerçek değerlendirilecek boyuttur, farkında olunmalıdır.
- İnkâr, çözümden ve alternatif olarak, iyilik ve güzellik üzere olmalı, zarar boyutunda olmamalıdır.
- Bilim, kılavuzluk yapması, aydınlatması, çözüm üretmesi, doğanın varlığı ve gerçeği olması ile vardır.
- İlimde derinleşmiş ve düşünen kişiler ben biliyorum değil, var oldukça öğrenecek çok şeyim var der.
- Hayal ve fal üzerine olanlar bilim adamına karşıdır, çünkü varlıkları onlar varken yokluğa giderler.
- İnsanlık dışında olanlar elbet insanlık üzere olan, varlığı buna bağlı olanlara düşman olurlar
- Sevgide en yakın olanlar varlıklarını sevgi temelinde birbiri üstüne dayandıranlardır.
- Özü ve sözü doğru olanlar, doğruluk var oluşunda yarar sağlar, zarar zamanla yarara dönüştürülür.
- Benlik üzerine olanlar, başkalarını, toplumu nasıl düşünürler! tek yanlı bakış ile denge oluşamaz.
- İnsanın içinde insanlık duygusu yok ise, anlatman ile anlaması, farkındalığı kavraması beklenemez.
- Zorbaları ne dostu vardır ne de onlara yardım edenler, çünkü onlar ettiklerini biçerler.
- Yaşam, oyun, eğlence olarak değil, yaşamda mutluluğu yakalamak amaç edinilmelidir.
- En tatlı yiyecek, kendi çabası ile hak ettiği, insanlar bunun farkında olmalıdırlar.
- Bize gel diyene bakılır, iyilik veya zarar üzerine mi olduğuna göre yaklaşılır, farkında olunmalıdır.
- İyilik isterken, kötülük yapabilmek için amacı bozmuş olmalıdır, farkında olan ise bunu yapmaz.
- Bir sanat eseri yapan, eser üreten, var olanı düzenlemez ki yaratan sıfatı farklı boyutu tanımlar.
- Tüm canlılar atomların birleşmesi ile oluştuğu algılanmalıdır, farkındalık eşit olmamızdadır.
- Su, biyolojik varlığın oluşmasında en önemli boyut, sağlık içinde önemi algılanmalıdır.
- Varlık kavramında somut ötesi, soyut olması da önemlidir, vatan kavramı da önemli boyuttur.
- Başkası üstünde yararlanılma, bir süreç içinde sonlanacaktır, bireyler bunu algılamalıdırlar.
- Her birey, yapıp ettiklerinden sosyal derece kazanırlar, gönülleri kazanmak en üstündür.
- İnsanlar kendi geleceklerini oluştururlar ve yaşamda sorumluluk kendilerinde olduğunu algılamalıdırlar.
- Zanna dayanan bir bilim olmaz, somut kanıt, deney veya gözlemlenilenler bilimseldir.
- İnsanlık; bölünmek, parçalanmak ve savaşmak değil, iyilik ve güzellik için iş birliği ve eşgüdüm demektir.
- İnanışlarında parça parça bölünenler ile bilim içinde olanların birbirleriyle ilişkisi olamaz.
- Güzellik ve iyilikler oluşturan varlıklarda, var olmanın etkileşimi en az 10 kat daha uzun ve güçlüdür.
- Kötülükler ve zarar ise varlığı istenmediği gibi, sadece var olması kadar etki yapar ve unutulmak istenir.
- Haksızlık; varlığın oluşturduğu boyuta göre fazla ve eksik olması, hak etmediği oranda olmasıdır.
- Varlık ile oluşan, güzel, temiz, yalın ve beğeni alan bir şeyi veya durumu yasaklamanın anlamı olamaz.
- Varlık ile oluşan zararlı olanlara karşı çıkmak, ona değil, oluşan fiile karşı olmalıdır.
- İnsan insan olarak suçlu ve kötü değil, somut eylemi suç teşkil eder, şüphe lehindedir, suçlu algısı olamaz.
- Bilgiden nasip alan varlık olarak faydalanır, bir hayvan bile zehirli suyu içmez, bir defa ile hemen öğrenir.
- Her bireyin bir yaşam süresi vardır ama varlık boyutu yaşamı ile ayrıdır, ömür ötesi de sürebilir.
- Varlık, başkasının teyidine gerek duymaz, ama yalan boyut onu yokluk veya farklı gösterme peşindedir.
- Veri analizi, varlığın yorumlanmasıdır, bunun bilim dışı yapılması, onu inkâr etme ile eş anlamlıdır.
- Yalvarmak ile varlık oluşmaz, çalışmak ile oluşabilir, düşünce ve gönül, çalışmaya katkıda bulunandır.
- Bizden önce yaşamış olanlarda, özgün ve özerk oldukları algısı ile yaşanmışlardan ders almayabilirler.
- Beni saptırdılar demek, aklımı ve vicdanımı kullanmadım demektir ve sorumluluktan bizi kurtarmaz.
- Bilerek, yanlış doğru, doğruyu yanlış demek ile bir süre sonra kendi varlığını yok yerine koyarsınız.
- Bir altının çamurlanması değer kaybı uğratmazken, bir bakırın altın ile karışması da onu saf altın yapmaz.
- Zalim olan, kendi ve topluma eziyet edenlerin hakimiyeti sadece geçici bir süreçtir, ispatı tarihtir.
- İnsanı hapis atabilirsiniz ama vicdanını atamazsınız, esirdir ama hürdür, diğeri hürdür ama esir gibidir.
- Bilgiyi öğrenmek, beceri kazanmak ama uygulamamakla, aldığın diploma varlıksızlarının tescili olur.

- Önce kendi benliğine saygı göster, insanlık üzere, etik ilkeler üzerinde tut ki, diğerleri de aynısını yapsın.
- Varlık olunca ilk sorgu, olmak ve olmamak şeklindedir.
- Var olmaktan emin olamayanlar, varlık nedenleri olarak, anlamsız, yapılan figürler, simgelere taparlar.
- Hırsızların Dünyada en zengin kişiler olması beklenirken, bir boyut ile fakirden, fakir olurlar.
- Kılavuzun öncelikle güvenli olması gerekir ki gerçek varlığı tanımladığından emin olalım.
- İnsanlar ayrı fert olmalarına karşın kalabalıkta yalnız tek oldukları gibi, kalabalık tek birey gibi de olabilir.
- Gücü bölen ve bölünme ötesi, bireylerin farklı yöne çekmeleri, birbirlerini suçlamalarıdır.
- Akli kullanmadıktan, bakıp görmedikten sonra bunların anlamları ve varlıklarının olmadığı söylenebilir.
- Pis, kötü ve besin sıfatı olmayan bir varlığı kimse yemek istemez, yenilmesi soruna davetiye çıkaracaktır.
- Bile bile bozuk gıdayı yemek, akıllı olanın işi olamaz, bir nevi intihar gibi eylemdir yapılan.
- Mücadele etmek, savaş değil, yaşamın temel anlamıdır, enerji kullanmayan varlık ölü varlıktır.
- Aklını kullanan ve inanarak eylem yapanlar, bilim üzere ise yanlışta olamazlar.
- Fiziksel güç gelip geçici olabilir, varlığı sağlayan bedeninin ruh ve sosyal olarak desteklenmesidir.
- Zorbalığı kabul edip, benlik yitirme yerine, varlık için zorbadan kaçmak, göçmek gereklidir.
- Birliktelik, iş birliği, eşgüdüm sağlamak için, yüz yüze buluşmak gerekebilir, varlığın devamı sağlanabilir.
- Yanlış yapmak ve yolu şaşırarak her insanın başına gelebilir, hatadan dönme, insanlıkta olanın işidir.
- Bilim adı altına bilim dışı şeyleri, Science fiction/bilim hayali ile olmak, doğruya ulaşmamızı sağlamaz ki.
- Varlıklar arasındaki farklılıklar çatışma için değil, katkı sağlamak içindir.
- Etik ilkeler ve insanlık üzerine mücadele eden, kendi aleyhine olsa bile, sonuçta yarar görecektir.
- Tüm inanç kitapları birer öğüttür, bizler içindir ve düşünmemiz amacını taşır.
- Temelde yaratılanlar birbirlerine aynı maddeleri sunarlar, ancak yapısal olan, şeker gibi yapılar önemlidir.
- Ortaklık kazancı arttırmak değil, iyilik ve güzellik yolunda destek aramak olmalıdır.
- Bir yapacağınız eylem, kendi sorumluluğunuzda ise, başkasından emir, onay isteme, karar kendinizdedir.
- Kararınız ne olursa olsun, izlem ile elde edilenler, sizi çok farklı yöne yönlendirmeli, götürebilmelidir.
- Soyut anlamda sağır olana, yazı ile okutsan ve imzalsan, kavraması ve algılaması beklenmez ki.
- Aklını kullanmayan kişinin, zeki olması, zekâ testlerinden en başarılı puanı olmasının anlamı olamaz.
- Görmeyen kızına kitapları okuyarak mezun olmasını sağlayan annenin, gönül gözünü de açtığı umulur.
- İnsanların kendilerine, varlıklarına etkin fayda sağlaması olanaksız diyebiliriz, sadece tercihleri yapabiliriz.
- Son gelince, kaza oluşunca, benlik öncesine dönmek ister ama olanaksızlık ötesi, sürece devam etmelidir.
- İnsan ve insanlık üzere olanlara daima müjdelere vardır, etik ilkelerde kaldıkları içindir bu müjde.
- İnsanın iradesinin ortağı olamaz, fikir veren olabilir ancak, ortaklık varlığı, benliği ortadan kaldırır.
- Geçmişte, nimet verilenlerin doğrulukta olduğu, azap içinde olanların kötülükte olduğu açık ve nettir.
- Kılavuz istemeyen kişiye kılavuzluk yapılamaz, kendi bildiğini doğru sanır, hatasını kabul etmez zaten.
- Karşı görüş, yorum ve tenkit destek ve önemli bir katkılar iken, hizip, aykırılık ise bölünmeyi getirir.
- Grup olarak, askerlerle işgal etmek isteyenlerin yok oluşlarının örneği çoktur, adalet ile kalıcılık olur.
- Yaşam her birey için görülesi bir boyuttur ve farklılığı kavramalarına yaşantı denir.
- Yaşantıda ıstırap, hiçkırıklar ve yakarışlar varlığın bir bulgusu olmakta, bir tepkileşmedir.
- Rüya veya fal ile gelecek bilinemez ve varlık boyutu tehlikeye atılamaz.
- Kim tuzak kurarsa, kendine kurmuş olur, başkasının varlığını tehlikeye atmak, kendine dönecek boyuttur.
- Zenginlik, mal ve mülk sahibi olmak değil, zenginlik yaratmaktır, varlığın üzerinde oluşturma boyutudur.
- Evrenin varlıkları belirli süreç ile oluşmuş ise, senin yok etmen ile oluşumu yok ettiğini algılanan gerekir.
- Birbirine sırt vermek, dayanmak, destek olmak, ancak iyiler ve güzellikler arasında olursa varlık kazanır.
- Yolu yanlış bilen, haritayı hatalı yorumlayan, şehre değil, dağa çıkması daha doğaldır, kimse şaşırmasın.
- Yanlış yola olan kişi yolu sorunca aldığı cevap, niye levhaları takip etmediniz olup, yaşamda benzeridir.
- Gözcüler, öncüler ve destek güçleri temel ana orduyu var etmek içindir, bunlar temel boyut değildir.

- Perişanlık oluştursa, bunu tersine döndürecek ancak insanın kendi varlığı olabilir, başkası değil.
- Yerde, gökte ve nerede olursa olsun, tüm varlıklar, atom boyutu ile benzer olup, aynı sistem içindedirler.
- Dünyanın tümü sizin olsa bile, sevgisiz yaşanmaz ki.
- Evrenin sistemine uygun yaşamayan varlığın, yaşam ömrü kısa olması, kaçınılmazdır.
- Yaşam ilk başta kendimize verdiğimiz bir söz, anlaşma olmalıdır, etik ilkeler, insanlık üzere olmak gibi.
- En zor şartlarda bile mutlu olabilmek, zorluk, çözebilene gelir şeklinde yaklaşım, yaşamın anlamıdır.
- Bozgunluk, ikilem ve karmaşa, kargaşa, insanın karşı çıkması ve tenkit yapması ile alakası olmayanlardır.
- Barışa yönelmeyen varlık mücadelesi, savaş ve mücadele ile yokluk ile sonlanacaktır, kaçınılmazdır.
- Uyarı ve öğütler, tarihi okuyan ötesinde aktif yaşamda olur, sorun dinlememek, farkına varmamaktadır.
- Bilim adamları mucize beklemez, devamlı ümit içinde ve hayra yorarlar sadece.
- Toplum aydınlatılanlar, toplumu dinler ve lider olursa ancak başarılı olabilirler, taşlanırsa olamazlar.
- Zalimi zulüm gören bile bir süre sonra hayranlık duyabilir, sakın insanları anlamaya çalışma.
- Zalim varlığını sürdürürebilmek için, diğer var olanları yok etmek, tek kendi varlığının kalmasını arzular.
- Köleler ve emir altında olanlar varlık gösteremedikçe insanlık boyutunu yakalayamazlar.
- Acı çekmek var olmanın bir belirtisi ise de acı çektirenin insanlık boyutunda yeri olamaz.
- Tuzak kurmak, insan olana yakışmaz, uyarı ve öğüt temel yaklaşım boyutu olmalıdır.
- Zalim var olabilmek için, hedefi gelecek neslin de öldürülmesidir ki bu boyut yok olmayı hızlandırır.
- Dağları patlatsanız, artık dağ değil tepe olurlar ama molozlar yine varlığını sürdürür.
- İnsan bir et yığını olarak görebilirsin ama onun değeri insan olması, insanlıktadır.
- Meyve yetiştirmekteyin ama ürün yenemeyecek boyutta ise, o zaman neden yetiştirdim dersin, ya sen?
- Sinekler ve böcekleri neden yaratılmış diye düşün, kendinin neden var olduğunu da düşün.
- Yaşamda denge önemlidir, dengen olmazsan ayakta duramaz, yürüyemezsin bile, ya sosyal dengen?
- Doğada olan yıldızlar dahil, birer varlık olarak, aynı Evreni paylaştığımız gerçeği algılanmalıdır.
- Tüm insan sayısı kadar, tüm varlıklar kadar farklı inanç boyutu olacağı unutulmamalı, saygı duyulmalıdır.
- Tüm canlıların bedeninde su en büyük oranda olması, onu deniz yapmaz, insanlıktan uzaklaştırır.
- İnsanların aralarında genetik bağ olması, insanlık açısından bir yük olabilir, ayrımcılık oluşmamalıdır.
- Çeşitli renkler olması, onları bütünleşince siyah, çıkarınca beyaz renk oluşturmaktadır, aynı boyuttadır.
- Sonuçlara ulaşabilmek için olguların olgunlaşması gereklidir, belirli bir sürece gereksinimi vardır
- Uçan kuşun var olması, yer çekimine karşı çıkmak değil, buna uygun davranmak ile uçabilir.
- Barışa ve hayra yönelik işler yapanlar için, varlık açısından büyük bir ödül vardır.
- Sonuçta değerlendirme olduğuna inanmalıdır, her yapılanın sonucu olur, görsek, görmesek te.
- Bilim üzere olmak ve etik ilkeler metodunu uygulamak, varlığın gerçeklik üzere olmasını sağlar.
- Herkes, kendi varlık yapısına uygun iş görür, varlık için, insanlık ve güzellikler üzerine olun.
- Bir ilmi olmayan, gelenekten bahseden, söz olarak ağızlarından çıkıveren, yalandır, gerçeklik tesadüfidir.
- Malca senden zenginim değil, insan unsuru bakımından da güçlü, onurlu muyum, gerçek budur.
- İyi ve güzel işler yapanın en büyük ödülü, o işlevi yapıp gerçekleştirmesidir.
- Yemek, içmek bedensel varlığı sağlasa bile, insan olmak için insanlık öne çıkmaktadır.
- İnsanın insanlık boyutu olmaz ise, sorgulamada yanıt veremez olacaktır, cevabı, gerekçesi yoktur.
- Bilgiden ve bilimden kaçınan kişi, varlığını nasıl sürdürecektir, hayal ve masallar ile olamaz.
- Canlıların her yaşam mücadelesi bir doğa yasalarının uygulanması, onunla birlikte olmaktır.
- Dost denilen arkadaşın işlevi, bireyi uyarması, zarardan korumak için karşı çıkabilmesidir.
- Bir bilime sahip olmayan, sorarak öğrenmeli, bilmiyorum değil, biliyorum demek cehalettir.
- Doğru kaypak olmaz, yorumlar farklı olur, ancak veri aynıdır, bakış açısı farklıdır.
- Zaman soyut olsa da düzen açısından somut bir uyarıdır.
- İnsanlar ayakta, yatarak ve her durumda da doğa yasaları etkisinde, altındadır.
- Süslü olan değil, sanat, duygulara hitap eden, ifadeler olup, insanlık, varlık için temeldir.
- Tarihte yok olan medeniyetlerin, bireylerin hakkına yapılan zulüm ile varlıklarının bittiği algılanmalıdır.
- Gece uyumak ve dinlenmek, gündüz ise çalışmak boyutu varsa, tümü varlığın süreci içindir, sakın unutma!
- İnsanlar bir araya gelseler bile, eğer ortada bir fikir ve düşünce yoksa, yorum ve gelişim oluşamaz.

- Büyüme gelişme değildir, değişim ve yenilenme, eğer bilinç ve gönül ile olursa, farkındalık oluşabilir.
- Doğada var olanların lüzumsuz olanı değil, faydası olanı çok veya az olabilir, tümü korunmalıdır.
- Arıların çiçek nektarlarından bal oluşuyorsa, bu değeri israf ve gereksiz kullanmak, insanlığa yakışmaz.
- Benlik gücünün ötesinde yükü kaldıramaz, ama içinde güç olmazsa, kaldırılabileceğini de kaldıramaz.
- Olayları bilim dışı açıklama, doğa üstü güçler ve fantezilere dayandırmak, insanlık boyutu dışına çıkmadır.
- Zarardan menfaat temin eden zalimler, geçici karlı görünebilir ama bir süreçte iş tersine döner.
- Temiz insanlar, iyilik ve güzellik üzerinde oldukları için, birbirleri ile anlaşır, diğerleri ile anlaşamazlar.
- Yaşantı alışveriş olup, ticaret olmasa bile iletişimde gereklidir, öncelikle selam alıp verilmelidir.
- Dalgaların olması, dengesizlik değil, doğanın bir denge durumudur, dengelenmesidir.
- İnsanlar sorunları çözemese bile aklını kullanarak, insanlık olarak düşünme, sorgulamayı yapmalıdırlar.
- Bilim tüm yaşantımızda doğa sistemi olduğuna göre, varlık tümünden buna uygun olur, uygun yapılır.
- Varlık ve yaşam süreklilik gösterir, gece ve gündüz, ölüme ve ölüm ötesinde de sürer, devam eder.
- Sorumluluğu ancak bilinçli ve farkındalık algısında olan alabilir
- Suç ve ceza bireyseldir ve yapana ödetilmelidir, başka varlıklara değil.
- Geleceği büyücüler bilmiş olsa idi, bilime gereksinim olmazdı, varlığın sonucu bedelini vererek öğrenilirdi.
- Her varlığın varlığını devam etme hakkı olduğu ve bunun sağlanmasının gerektiği algılanmalıdır.
- Tarlada ot bittikten sonra yapılacak, başı eğmek değil, yeniden sürüp, ekmektir, yaşamda olduğu gibi.
- İster kral ister kraliçe ol, gönülleri kazanmıydan varlığının bir anlamı olamaz.
- Ev yapma, yüksek duvarlar ile varlığın devamlılığı sağlanmaz, gönül duvarı ile ancak sağlanabilir.
- Birçok şeyin varlığını algılamıyorsan, bilimde derinleşmen gerekir, hayal ve masallara değil.
- İnsanlar doğa sistemine göre bildikleri elbet sınırlıdır, becerileri de yettiği kadardır, bunu algılamalıdır.
- İyinin iyisi vardır ve yapılan işi baltalamamalıdır, ideal değil, gerçek reel olanı yapmak önemlidir.
- Arzulara göre değil etik ilkeler göre davranılmalı, benlik boyutunu aşmalıdırlar.
- Devamlı izlem; eylemleri yaparken, devamlı direksiyon ile kontrol gibi, yaşamda kontrollü olmalıdır.
- Akli ile gönlü bütünleştirip inanan ve inançla varlık oluşturan, zorlukları da aşmak için üstün çaba gösterir.
- En ufak engelde, sapan, vazgeçen kişi, uğraşının varlık değeri üzerine olduğunu kabul ötesi, gücü yoktur.
- Bir bireyi varlığını kurtarma işleminde, ufukta kurtarıcı görülünce, her birey kahramanlık rolüne soyunur.
- Temelde insanı güçsüz kılan, kendi akli ve benliğinde, varlığını teslim etmesi, pes etmesinde yatar.
- Düşenin, varlığının tehlikede olduğunda, dostun, kurtarıcın değil, tekme atmak için sıraya girenlerin olur.
- Varlığın yok olması için bedenini değil, felsefesini ve iyilikleri, sevgisini yok etmeniz gerekir.
- Varlık olarak kurtarmak istediğin öncelikle kendin olmalı, iyilik, doğruluğa bilimsel bakış ile yönelmelisin.
- Uçakta oksijen maskelerinizi önce kendiniz, sonra çocuklarınızı takın der, siz olmazsanız, onlara kim bakar.
- Bilime dayanan, inanan kişi, sistemin devamlılığını bildiği için, yokluk ve yok oluş değil, gelişime inanır.
- Bilim insanlık tarihi boyunca yaşamın anlamıdır, bunun üzerinde olmayanlar, hayal ile var olamazlar.
- Sınav ancak çalışma ile geçilebilir, dua ile geçilmez, duanın anlamı zaten çalışmayı çağırmaktır, davettir.
- Her bilim adamı, bilimin aydınlatması ve yol göstermesine dayanır, varlığın yegâne kaynağı budur.
- İnsanlar elbet beslenme amacını güderler, ancak varlığın anlamı beslenmenin ötesinde, eğitimin üstüdür.
- Doğruyu bilerek yalan ifade, doğru yol şehre iniyorsa, bataklığa göndermek, zalimlik değil midir?
- Başkasına zarar veren, içine giren bu fesatlık ile, sanki içinde mikrop var gibi ateşten yanar durur.
- Tüm varlıkların sonu bitiş, ölüm ise, arta kalan bir hoş seda olduğunu hemen unutmanın anlamı nedir?
- Canlılar eş olarak yaratılmış, varlıklarının devamlılığı için sevgi ile eş bularak, yaşamı algılamalıdırlar.
- Her canlının ayrı bir yaşam döngüsü var ise, bunları algılamak bize düşünce boyutu kazandıracaktır.
- İnsanlar genetik olarak aynı kökten çıkmış, kabileler, boylar oluşturmuşlar ama aynı gene dayanırlar.
- İlim sahibi olan kişi, ağaçtan düşen elmaya bakarak yerçekimi görür, diğeri de ağzıma niye düşmedi der.

- Bize her gün aynı gelebilir, ama her gün ayrı bir yaşamın ve var oluşun penceresini bize açar.
- Uyumak ve uyanmak bize istirahat ve gücün toparlanma ötesi, yaşam ve yaşam ötesini de anımsatır.
- Arazide şimşek, sizi yüksek görerek üstünüze düşebilir, bilen için korku, bilmeyen için ise gösteri vardır.
- Her canlının temel maddesi su iken, yaşamın su içinde oluştuğunu algılamak oldukça zor gelmektedir.
- Doğa yasaları her yerde, her an vardır, bunda azalma, gevşeme ve var olmasında bir geçicilik oluşmaz.
- Bilgisizce yapılan yaklaşımlar, değerlendirmeler, tesadüfi doğru olurken, yanlış olacağı belirgindir denilir.
- Nimetlerle dolu bir yaşam ile bozukluk, kötülükle olan sosyal anlamda fark belirgin olacaktır.
- Övünme ve böbürlenme ile rezil olmamaya bakın.
- Bilerek iyi iş yapan ile, yaptığı işte iyilik olduğunu fark eden aynı olamaz ki.
- Varlık olunca, nerede olursanız olun varlık vardır, yoklu ise var olduğunun iddiası ile var olamaz.
- Doğa her boyutu ile varlığın gerçekleşmesidir ve insanlara bir farkındalık yaratmaktadır.
- Her varlığın bir yaratılış süresi, her varlığın yokluğunda da bir süreç vardır.
- Düşünen kişi için, güzeller örnek, kötüler ise ibret olarak varlıkları birer derstir.
- Aydınlatma yapıp, ondan yüz çevirip, safsata ve yalana başvuranlar, geçekte kendilerini aldatırlar.
- Sadakat ancak iyilik ve güzellikte olur, kötülük üzerinde olmanın sadakati olmaz, varlık yok edilmiş olur.
- Kötülük üzerinde birleşme, iş birliği ve eşgüdüm suç örgütü anlamı olur, varlık tehlikeye atılmış olur.
- Onur ve yücelik isteyen bilsin ki, onur ve yüceliğin tümü insanlıkta, insan olmaktadır.
- İnsanlar alaka, ilgi ve sevgi üzerine yaratılmışlardır, varlık sevgi temelinde oluşur
- İnsanlar geçmişin mirasçısı, güzellikler ve iyilikler ile nimetlerin sahibidirler, kötülüklerin değil.
- İnsanlar gelecek neslin mirası olacakları tüketirler, güzellik ve iyilik üzere ise arttırma olur, bu devamlıdır.
- Hayvanlar, bitkiler ve cansız varlıklar da bizlerin varlığının bir ispatı olmaktadır.
- İnsanlık dışında olanlar toplumda dışlanır, varlıkları yokmuş gibi olurlar.
- Yaşam için varlığın devamı beslenme ile sağlanırken, sağlığı temel bozanlar da yine besinlerden gelir.
- Algılama ve farkındalık bireylere göre farklı oluştuğu için, danışmanlık ve faydalanma varlık için gerekir.
- Tarihte varlıkları ile insanlığı şerefliendirenler ile varlıklarına nefret edilenler olup, onlar var ve yok sayılır.
- Varlık geçici heves ile olmaz ya varsın ya da yok olursun, bedensel var iken, insanlık yoksundur.
- Bu dünya hayatında güzel düşünüp güzel davrananlara güzellik var iken, zulüm yapanlara azap vardır
- Evren geniştir, zalime tahammül etmek ile varlığı tehlikeye atmak gerekmez.
- Olumlu olanlar kadar olumsuz olanlarda insanlara bir ders, öğrenilecek çok şeyler katar.
- Ölüm boyutunu çağırarak veya uzaklaştırmaya çalışmak değil, ölüme hazırlanmak gerekir.
- Gücü yetmeyen varlıklara gereksiz güç varmış gibi irdelemek, yanılığın kaçınılmaz oluşudur.
- Var olmak varlık anlamında olmadığı gibi, yok olmak ta yokluk kavramını oluşturmamaktadır.
- Yapılan yardımları minnet boyutuna sokmanız ile onları yakıp kül etmiş olursunuz.
- Gerçek kıyamet, insanın kendi benliği, varlığını kaybetmesi ile oluşur.
- Bir gerçeği inkâr edip, yok demek ile onun varlığını ortadan kaldırmadığına göre ne yaptığını bir düşün!
- İnsanlar eşit derken, bireylerin eğitileceği, iyi, kötülüğü varlık olarak algılayıp, kavrayacağı, düşünülemez.
- Zorba olanlar giderek destek kaybedeceği için, varlıkları için daha çok zulme saparlar ve yok olurlar.
- Zalimlerin yaptıkları kendi başlarına açılan ceza işleminin temel gerekçesi olmaktadır.
- Rüzgarlar nereden eserse essin, yelken doğru gider, ortam ne kadar kötü olursa olsun, iyiler etik yoldadır.
- Doğrulukta iseniz, sabrın anlamı vardır, yemeğin pişmesi için beklenir, kömürleşmesi için değil.
- Zulmedenlerin, haksız taşkınlık yapanların sonlarının iyi olduğunu tarih yazmaz ama yine de gözlenir.
- Varlıkların devamlılığı zorbalık ile elde edilenler ile olmaz, oluşmaz.
- Her işte bir ders, bir hayır vardır derler, eğer boyutu iyilik ve güzellikler üzerine çevrilebilirse olur.
- Her canlı ölümü ile değil, geride bıraktığı zorbalıklar ile ölür, hatta ölmeden ölü kabul edilir.
- Tüm kendi varlıklarımız sadece bizim kullanımımıza tahsis edilendir, ölünce atomlar başkalarının olur.
- İnsanlık boyunca değişen fazla bir şey yoktur, insan benliği için varlığı için temel anlamda yaşar.
- İnsanlıkta insan olarak var olanlar, insanlık üzere olup, benliği bu yapıda oluşturanlardır.
- Toprağa atılan tohum karşılıksız kalmaz, gereken ürün olmasa bile yaşam savaşını verecektir.

- Ekin için toprağa atılan tohumlar, kuşlara yem olmaktadır, kuşların varlıkları devam etmektedir.
- Çevre kirliliği bile doğanın bir oluşumudur, çürüten sistemin devreye girmesidir.
- Minik bir tohumdan dev bir çınar ağacının çıkması, bazılarında varlık konusunda inandırıcı değildir.
- Algılamayan, duymak istemeyene sesini çıkarıp bağırmanın bir faydası olmaz ki.
- Öğretilen bilinen olmalı, hayal, fal ve fantezi öğretmenin var olana faydası olmaz, zararı ise kesindir.
- En iyi bilim kitabı bize koruma, korunmayı öğretendir ki, ancak bilim, zarar konusunda bizi aydınlatabilir.
- Bazı ağaçlar 50 yıl sonra meyve verir, var olmalarını atalara borçlu isek, bizde gelecek için yapmalıyız.
- Tarihte birçok nesiller yok olmuş, varlıkları tükenmiş ve temel gerekçe zorbalık ve zulümden olmuştur.
- Varlık boyutunda olan varlığın devamı için, bedeni değil, felsefesi ve ilkelerini öne çıkarmalıdır.
- Varlık kaçacak yer değil, sığınacak yer arar ki varlığını sürdürebilsin, doğal olarak yok olmasın.
- Sadece bilgisi ve akli olan, vicdani ve gönlü olmayan kişi ne kadar var olduğu söylenebilir?
- Her kazandığımızdan yoksun olanların hakkı olduğunu düşünürsen, varlığın birlikte olacağını algılayabilirsin.
- Rüzgâr bir anda tüm maddi varlıklarını götürse bile, eğer varlığın var ise, yeniden oluşturabilirsin.
- Bilerek ve isteyerek, kasıtlı varlığa zarar verip, mutlu olmadıkça, pişmanlık kapısı açıktır.
- Eğlenme ve mutlu olduğunu sandığın an, varlığın üzerinde değilse, sevgi oluşturmuyorsa yanılığdasın.
- Merdiven ulaşabileceğin yere kadar götürür, sevgi ise varlığını sonsuzluğa taşıyabilir.
- Ne olursa olsun, yaratılmışsın, buna göre varlığını sevgi ile koru, gözet ki var oluşunun farkına varılsın.
- Varlıkta ateş düşürücü olan, insanlara karşı sevgidir, insanlık adına üzülmeyin, kalbin olduğunu gösterir.
- Gerçekte bir düşünelim, insan özleyip, hayal ettiği ortam ve durumda gerçekten mutlu olur mu?
- Bize ancak kendi yaptıklarımız, sevgimiz ve insanlık duygumuz bize şefaahat eder.
- Hâkim; ilk defa yapılmış ve algılanmış ise, daha alt ceza, etkin pişman, tazmin etmiş ise en alt ceza verir.
- Kötülük yapan yaptıklarının sonucunda varlık zedelenmesi, iyilik yapan ise varlık zenginleşmesini yaşar.
- Bilim detayda zor gibi görünse de uygulamada basitlik vardır, sevgidir kolaylaştırır.
- İnsanlığa düşman olan, varlık üzere olan tüm canlı ve cansız içinde tehliktedir, içinde sevgi yoktur.
- İnsan olan kimse dokunulmaz değil, korunma, gözetme ve tedbir varlık için her bireye şarttır, gereklidir.
- Tarih ancak düşünen, ibret alanlar için ders olur, gerçekten, varlıkların nasıl yok olduğunu onlar algılar.
- Her varlığın bir yaşam sınırı var iken, bunu aşmaya çalışanların varlıkları daha kısa olmaktadır.
- Tüm varlıklara zarar oluşturmaktan korkan çekinen kişi, gerçekten insanlık değerleri üzerindedir.
- Var olan ile mutlu olunmalı, olmayan şeyin peşinden gidilmemeli, yok olan elde edilemez ki.
- Hayali, fantezi ve gelecekte beklenen yiyecek yerine, masadakini yiyin, varlık için şimdi yemeniz şarttır.
- Varlığımız, başkasının borç vermesi ile oluşur ister biyolojik ister sosyal boyutta olsun, unutulmamalıdır.
- Veriler farklı şekilde yorumlanabilir ama bir ışık, aydınlatma varken, birisine var, diğerine yok denemez.
- Özü ve sözü doğru olmayan, varlıkları birey hakkı değil, kendi menfaatine göre ele alanlar, yanılırlar.
- Tanık olmak, gördüklerini olduğu gibi nakil olması gerekirken, yorum, algı ile var olanı sübjektif yapar.
- Maddi varlıklar, evlatlar, bireyi doğru, insanlık ve etik ilkelerden saptırmamalıdır, tümü geçici olabilir.
- Varlık, var olmak ile başlar ama farkındalık ile varlık oluşur.
- Zengin, mal mülk sahibi iken, eğer, birden tümünü kaybedersen, kendini unutmaya yeter.
- Mal, mülk, eğer onlar seni var ediyorsa yok, sen onları var ediyorsan iyidir, ama, yerinde durmaktasın.
- İğreti, sefil hayatta olmaktan daha kötüsü, kendini bu şekilde hissetmektir, biri kurtulur, diğeri aynı kalır.
- Başlarken, işin sonucunun nereye varacağını algıla, var olma, amaç önemsenmelidir.
- Var olma mücadelesinde olanları desteklemek, kendi varlığını katlamak demektir.
- İsimler ve insanlar çok güzel olabilir ama gerçek güzel olan varoluştaki, eylemdeki güzellikler, iyiliklerdir.
- İyilik üzerine olanlar, sıkıntı ve eziyet çekebilirler ama kendi benlik ve vicdanları devamlı bağımsızdırlar.
- Var olan bilgi temelinde ancak eğitim süreci oluşabilir, yokluk ile öğrenilecek şey olmaz zaten.
- Hiçbir varlığın sonsuz olmayacağı algısı ile, yapılacaklar; geleceğe ve sonuca, hikmete dayanmalıdır.
- Etik, iyilik ve barışa yönelen kadar, zarar ve zorbalık üzere yöneleni düzelmeye için de gereklidir.
- Süslenme değil, gerçek değerlendirme, akli ve gönlü bütünleştirme ve insan olmaktadır.
- Hile ve tuzak kuranlar, temelde ilk başında menfaat gibi görünebilir, ama sonra kendi aleyhine olur.
- Zor gelen bir iş, zaman içinde eğitilmek ve becerili olmak ile kolay hale gelebilir.

Sonuç

Farkındalık ancak ve yalnız bireyin kendisinin algılaması ile oluşmaktadır. Tüm bu söylenen, yazılanların insanları dürtmesi ve kendilerine bir iğne batırması amacı ile yapılmaktadır. İki taraflı olumlu olmayan sözleşmeler bile geçersizdir.

İğneleme, fiziksel değil, akıl ile oluşmasının etkisinin daha etkin ve verimli olacağı amacıyla bu düşünsel boyut, felsefe yaklaşımı yapılmaktadır.

Sorunlu, kusurlu veya sekelli olmanın eski deneyim ile zenci, beyaz, sarı ırk gibi ele alınmaması ve ayrıştırmaması gerekir. Cinsiyet algısı bile doğru değildir. Yaşların değerlendirilmesi de etik ve fiziksel gelişim, anlama açısından ancak anlamı olabilir. İnkâr savunma mekanizması, varlığı, gerçeği örtemez.

M. A. Akşit Koleksiyonundan